CASTELUL

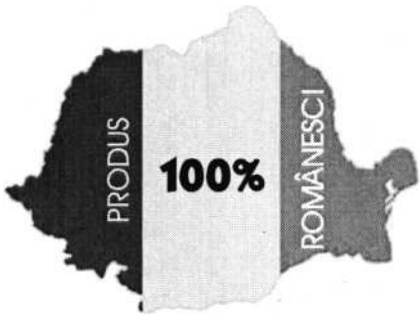

Citește românește!

Susține autorii români prin cumpărarea cărților lor și promovarea acestora în rândul prietenilor tăi!

FANTASY # HEROIC-FANTASY # FICTION # HORROR # SCIENCE-FICTION

Colecția Science-Fiction

#116

Aurel Antonie
CASTELUL

© 2019, Aurel Antonie
© 2019, Editura PAVCON

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANTONIE, AUREL
Castelul / Aurel Antonie - București: Pavcon, 2019 ISBN 978-606-9057-11-7

821.135.1

Comenzi:
Editura PAVCON, tel.: 031-100.80.70
0723.26.90.40
office@pavcon.ro
www.pavcon.ro
www.colectiasf.ro

Această lucrare nu poate fi reprodusă, parțial sau integral, fără acordul scris al deținătorilor de copyright.

Coperta: George Ionescu
Editor: Constantin Pavel

ISBN 978-606-9057-11-7

AUREL ANTONIE

CASTELUL

Editura **PAVCON**
București, România, 2019
Completează-ți *Colecția Science-Fiction* cu:

#1 Extra-Terestrul; #2 Secretul emisferei; #3 Nerecurgerea la Forță și la amenințarea cu Forța; #4 Scornituri spăimântătoare; #5 Rangkook; #6 Vendetta lui Ucigă-1 Toaca; #7 în anul 4000 sau O călătorie la Venus; #8 Erezia egumenului Glicherie; #9 Scurtă istorie a viitorului aristotelic - IVA 1; #10 Forțe ale Naturii 1, Moartea Vie; #11 O tragedie cerească; #12 Cetiți-le noaptea; #13 Marginea curcubeului; #14 Incredibila aventură a cuviosului Achim; #15 Praf 1, Praf; #16 Manuscrisul episcopului Petronius; #17 Steaua fulgurantă - IVA 2; #18 Un român în Lună; #19 Oameni pe care i-am cunoscut 1; #20 Sawtooth; #21 Rău de spațiu Omul fără nume; #22 Progradia; #23 A doua Lună a Pământului; #24 Dialogul păsărilor; #25 Cumulonimbus deasupra Atlantidei; #26 Știință, Filosofie și Spiritualitate în Avatar; #27 Therra; #28 1944 - Ein Freak; #29 Oameni pe care i-am cunoscut 2; #30 CdT 1 - Bacteria nemuririi; #31 CdT 2 - Cârligul spațial; #32 CdT 3 - Poarta mânturii; #33 RSA - Furia fiarelor; #34 RSA - Marile migrații; #35 Olympus Mons; #36 RSA - Noaptea lemurienilor; #37 Praf 2, Atingerea sălbăticiei; #38 RSA - Auro Luck; #39 Războiul Celestinei; #40-49 Aripile Albastre; #50 Sânge, Metal și Speranță; #51 Decadența sufletelor noastre; #52 Alte povestiri spăimântătoare; #53 Forțe ale Naturii 2, Mrejele Focului; #54 Războiul Eleninei; #55 Casa din altă viață; #56 Dinosauria; #57 Mercenarii 1 - Războiul pietrelor; #58 învățătorul; #59 Noaptea orașului ilustrat; #60 Praf 3; #61 Sauri- anul de metan - IVA 3; #62 Artefactul; #63 Casa fără cărți; #64 Apo- phis; #65 Parlamentul; #66 RSA - Hora hoiturilor; #67 Dragonul fără aripi; #68 RSA - Judecata de Apoi; #69 Avatarii faraonului Tlâ; #70 RSA - România sub Asediu; #71 Efectul Metamorphis; #72 Dicționar de Enigme și Mistere; #73 Elogiu muncii de partid; #74 Insula pescărușilor; #75 Aurul beznei; #76 București, 2058; #77 încăpățânarea Timpului; #78 Deocamdată... enigme; #79 Tunelul de la capătul lumii; #80 Ultima frontieră; #81-83 Istoria Literaturii SF; #84 Orașele

caracatițelor; #85 Europa benzilor desenate 2; #86 Confesiunile Omului-câine; #87 Mercenarii 2, Luptător cu Moartea; #88 Oameni goi pe străzi; #89 Omul cu masca de cobalt - IVA 4; #90 RSA - Tg. Jiu '59; #91 Iama păscălierului; #92 RSA - Reziduuri cronozofice; #93 Adam; #94 între lumi; #95 Colivia sufletelor; #96 Egal cu tine însuți; #97 Nebunul alb; #98 Cealaltă regină; #99 Fiara; #100 Socrate, Magic!; #101 Curtezana onestă și astrologul; #102 Puterea științei; #103 Oameni pe care i-am cunoscut 3; #104 Războinicii lumii de dincolo; #105 Lupi și mere stricate; #107 RSA - Marșul fantomelor; #109 întoarcerea Vrăjitorului; #110 Blestemul celor patru fantome; #111 Trovantul; #113 Conspirația apei; #115 Noopali; #116 Castelul

Motto:

„Scriu altfel decât vorbesc, vorbesc altfel decât gândesc, gândesc altfel decât simt și tot așa până în adâncul ființei mele."

Franz Kafka

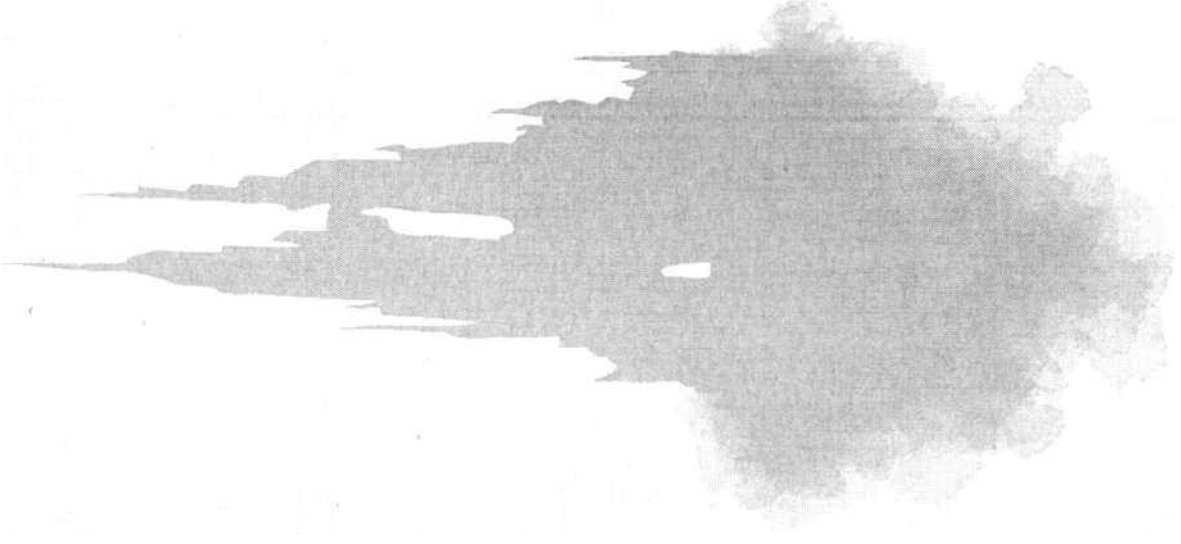

Prima zi

în dormitorul Excelenței Sale, telefonul sună prelung. Contele întinse mâna, bâjbâind prin întuneric, și ridică receptorul. La telefon era un șef de birou de la Cancelaria Centrală care, după ce își ceru îndelung scuze pentru faptul că își permite să o deranjeze pe Excelența Sa la o oră atât de nepotrivită, îi spuse că arpentorul, căruia Schwarzer îi ceruse permisul care să-i îngăduie să doarmă peste noapte pe domeniile Castelului...

— Care Schwarzer? îl întrerupse Contele.

— Excelenta Voastră, Schwarzer este fiul subadministra- torului care are în grijă podurile Castelului.

— Nu-1 știu.

— Excelentă, Schwarzer este tânărul acela care îi face curte domnișoarei Gisa, învățătoarea din sat.

— O știu, da, îmi aduc aminte de ea! spuse Contele, aprin- zând veioza și ridicându-se în capul oaselor. Parcă avea și o pisică. Nu știți, mai are pisica aceea?

— N-aș putea să vă spun, Excelență.

— Nu-i nimic. Să revenim la Gisa. Ce-i cu ea?

— Nu-i nimic cu ea, Excelență, răspunse funcționarul ușor stânjenit, vă spuneam că Schwarzer i-a cerut arpento- rului, care dormea în sala de mese de la Hanul Podului, autorizația de a poposi peste noapte pe domenii.

— Care arpentor?

— Nu-1 cunosc, Excelentă. Dar Schwarzer i-a cerut autorizația, și el n-o avea.

— Și trebuie să ai o autorizație pentru a dormi în hanul acela?

— Nu pentru localnici, dar pentru un străin care poposește acolo este necesară, Excelență, întrucât Hanul Podului este situat pe Domeniile Senioriale.

— Și ce-i cu asta? nu se dumiri Contele.

— Autorizația respectivă trebuie să fie semnată de Excelenta Voastră.

J

— Este pentru prima dată când aud despre așa ceva. Și, oricum ar fi, mi se pare inadmisibil să fiu trezit din somn pentru a semna cine știe ce autorizație pentru mai știu eu ce arpentor.

— Vă rog încă o dată să mă iertați, Excelență, dar Schwarzer face uz de o hotărâre mai veche, luată de părintele Excelenței Voastre, Dumnezeu să-l odihnească în pace! După cum spune Schwarzer, arpentorul afirmă că a fost chemat din ordinul Excelenței Voastre și, pentru a nu se face vreo greșeală, mi-am permis să vă deranjez. Eu, personal, nu știu nimic despre o astfel de chemare.

— Uite ce e, dacă nu l-am chemat noi, nu ne interesează nici problemele lui legate de cazare. Eu nu pot fi deranjat pentru fiecare nou-venit pe domenii. Probabil că pe vremea tatălui meu veneau puțini oameni străini.

închise telefonul, ușor enervat. Se vârî sub

așternut și încercă să adoarmă la loc, dar gândul că acest arpentor este un străin și nu se cade ca, plecând de aici, să spună că a fost rău primit, nu-1 lăsă să doarmă. Se ridică într-un cot, aprinse veioza și-l sună pe șeful de birou, căruia îi spuse că s-ar putea totuși ca cineva de pe aici să-l fi chemat pe străinul acela, și nu e cazul să-1 alungăm până ce nu știm exact ce e

cu el. Să fie considerat, până la lămurirea cazului, ca fiind, așa cum pretinde, chemat de Castel.

Contele închise telefonul și începu să mediteze asupra cuvântului „arpentor". Acest cuvânt nu-i spunea nimic și era sigur că nu-1 mai auzise niciodată. Vru să coboare din pat și să meargă în bibliotecă să consulte un dicționar, dar renunță. Mai bine să-1 sune pe Klamm, șeful Cancelariei Numărul Zece, care era cel mai în măsură să-i dea informații despre străinii care intră pe domeniile senioriale. Ba chiar mai mult, Klamm era obligat să știe totul despre acest arpentor. Telefonul sună îndelung, dar nu răspunse nimeni. Era, de altfel, foarte târziu, așa că renunță. Acum trebuia să se odihnească pentru a fi în formă la vânătoarea de mâine, întrucât avea o memorie care nu-i făcea tocmai cinste, iar uneori îi juca adevărate feste, deschise agenda de pe noptieră și notă: *„Arpentorul! De vorbit cu Klamm!".* Apoi stinse lumina și se culcă.

Ziua a doua

Cu două minute înainte de ora șapte, Oswald intră în biroul micuț în care se făcea de serviciu la telefon. Fritz, pe care trebuia să-l înlocuiască, stătea aplecat deasupra registrului în care se notau convorbirile telefonice și scria concentrat. Nota, probabil, procesul-verbal prin care preda serviciul, sau poate raportul către Cancelaria Numărul Zece. Era atât de absorbit, încât abia îi răspunse la salut. Oswald își scoase paltonul și-l atârnă în cuiul din perete, peste cel al lui Fritz. Tot cu ochii pe paltonul care amenința mereu să cadă, scoase peria micuță din buzunarul vestei și începu să-și perie cu grijă favoriții și mustața, ușor zbârlite de gerul de afară. Când termină își scoase căciula, pe care o puse cu grijă peste cea a lui Fritz și începu să se pieptene în oglinjoara de lângă cuier. Paltoanele îi acopereau o bună parte din oglindă, obligându-1 să se pieptene mai întâi pe jumătatea capului pe care o vedea, apoi pe cealaltă. întotdeauna îl iritase această excesivă organizare a lucrurilor. I se părea anormal ca în birou să nu existe decât un singur cui pentru palton, un singur suport pentru căciulă, o singură masă, un singur scaun, un singur registru, o singură călimară și un singur toc.

Mai demult, când abia începuse să facă de serviciu la telefoane, îl rugase pe subadministratorul care avea în grijă această aripă a Castelului să dea dispoziție să se monteze încă un cui în perete și să se

mai aducă un scaun, că poate mai vine cineva pe la el și nu-i poate oferi un loc unde să se

așeze. Subadministratorul, extrem de binevoitor, îi explicase că el, în virtutea funcției pe care o deținea, nu putea decide în această problemă. Dar dacă Oswald face un referat, și referatul este aprobat de cei în drept, el îl va servi cu plăcere. Și Oswald făcuse referatul. Ce a urmat a fost atât de neplăcut încât nici acum, după atâția ani, nu-i ieșise din minte. Fusese chemat de însuși șeful de cancelarie care, cu un calm aparent, îl întrebase dacă are de gând să transforme încăperea serviciului telefonic în salon de primire. Apoi începuse brusc să urle că dacă el, Oswald, se plictisește la birou, ar face mai bine să-și caute de lucru în altă parte sau, dacă are de gând ca din cele două scaune să-și facă un pat pentru a dormi în timpul serviciului, să se ducă să doarmă unde o știi, că el nu admite ca funcționarii din subordinea sa să doarmă, și multe altele. Până la urmă îl dăduse afară din birou spunându-i că la prima cerere de acest fel pe care o va mai face va fi concediat.

Referatul, prin care solicitase scaunul, îl primise a doua zi cu rezoluția șefului de cancelarie. In termeni cât se poate de politicoși i se aducea la cunoștință că, întrucât în acea încăpere nu făcea de serviciu decât un singur om, nu este nevoie decât de un singur scaun. In continuare i se spunea că dacă munca la telefon i se pare grea și consideră că prezența unui ajutor ar fi indispensabilă, să facă un referat în acest sens. Odată cu venirea unui ajutor va fi adus, cu

siguranță, încă un scaun. Oswald nu dorea niciun ajutor și, în general, nu mai dorea nimic. Ii ajungeau cele auzite în biroul șefului. Mai târziu, când aflase că sunt cancelarii unde funcționarii veneau la serviciu cu o oră înainte de începerea programului pentru a prinde un loc pe scaun, începuse să se considere fericit că își găsește locul întotdeauna liber. Cu unele excep-

11

ții, cum ar fi în dimineața aceasta când Fritz nu mai termină de scris. Dar nu-i nimic, până la urmă va trebui să plece să se odihnească.

Fritz se ridică și se întinse. Noaptea petrecută pe scaun îl amorțise de tot.

— Domnule Oswald, vă rog să aveți dumneavoastră grijă pe aici. Merg să duc raportul domnului Erlanger.

— Mergeți, mergeți fără grijă! răspunse Oswald privin- du-se preocupat în oglindă. Apoi întrebă dacă sunt ceva noutăți.

— A venit un arpentor, spuse Fritz și ieși din birou.

■fr A -fr

întunericul de pe culoar era ușor subțiat de lumina lăptoasă a zorilor, care albea ferestrele înalte acoperite cu flori de gheață. Când ajunse la baza scării masive de stejar, ce urca spre cabinetele șefilor de cancelarii, Fritz se izbi de cineva. își înăbuși un strigăt de spaimă și încercă să deslușească în semiîntuneric chipul celuilalt. Era Sortini, italianul

care se ocupa cu incendiile, sau cu paza incendiilor, sau cu echipele de incendiatori, sau cu prinderea lor... Ba nu, acela era Sordini, dar parcă și Sortini se ocupa de... își ceru scuze și vru să treacă mai departe, dar celălalt îl prinse de braț:

— De ce sunteți așa grăbit, domnule Fritz? Ați trecut pe la debara? Mergeți la culcare?

— Dumneavoastră erați, domnule Sordini? încercă Fritz să fie amabil. Nu v-am recunoscut! Ce mai faceți?

— Sortini este numele meu! spuse celălalt cu un glas posomorât.

12

CASTELU Aurel Antonie

— Mă scuzati, domnule Sortini, dar sunt obosit, am fost de serviciu azi-noapte la telefon și este așa de întuneric în dimineața asta pe culoare, din cauza cetii care încă nu s-a ridicat, încât, vă dati seama... Dumneavoastră ce mai faceți?

— Vă așteptam. Mergeți să vă culcați?

— Cum să mă culc? se miră Fritz. Mă duc la domnul Erlanger să-i duc raportul în legătură cu venirea arpentoru- lui.

— Cum?! tresări Sortini. A și venit?

— Da, aseară, răspunse Fritz privindu-1 nedumerit.

Sortini rămase pe loc rumegând cine știe ce gânduri, în timp ce Fritz încerca ușurel să-și desprindă brațul. Când reuși în sfârșit, dădu să o zbughească pe scară, dar Sortini, parcă trezit din gânduri, îl înhăță din nou.

— Sunteți sigur?

— Da, adică așa s-a telefonat de acolo, din sat, eu ce pot să știu.

Sortini îi dădu drumul brusc și, fără să mai adauge nimic, dispăru pe culoar. Bucuros că scăpase, Fritz o luă la fugă pe trepte. Ajuns la ușa lui Erlanger ciocăni discret. Dinăuntru se auzi o voce autoritară care-i spuse să intre. După ce intră, se opri în prag încercând să-și domolească respirația. Erlanger, care stătea la birou și citea ceva, abia de-și ridică ochii spre el. Când îl zări îi făcu un semn cu mâna spre colțul biroului, apoi se aplecă spre hârtiile de pe masă. Fritz depuse raportul și dădu să se retragă.

— Altceva, nimic? întrebă Erlanger fără să ridice capul.

— Nimic, excelență! Adică, a venit un arpentor.

Erlanger ridică ochii din hârtii și-l privi surprins:

— Ați specificat în raport?

— Desigur, excelență!

13

— Bine, sunteți liber.

Fritz salută și ieși. Când ajunse la baza scării simți cum cineva îl apucă de braț. Probabil era Sortini, așa că nici nu întoarse capul. Acesta era locul lui de pândă unde își înșfăca victimele.

— Ați dus raportul?

Fritz se mulțumi să aprobe din cap, în timp ce mergea trăgându-1 pe Sortini după el.

— Sunteți sigur?

Fritz se opri în loc. Cum adică dacă era sigur? îl dusese, și gata. Se întoarse spre celălalt și încercă

să-l privească mai atent. Cutele de pe fruntea acestuia porneau toate de la rădăcina nasului, în evantai, dându-i o figură ciudată, ceva între o veșnică mirare și un aer diabolic:

— Da, sunt sigur!

— Ascultați, nu se lăsă Sortini, cum arată arpentorul acesta? Ați putea să mi-1 descrieți?

— Cum să vi-1 descriu? Nu am de unde să știu cum arată, că doar nu l-am văzut. Cred că nimeni de pe aici nu l-a văzut. Poate numai acolo în sat, oamenii...

Sortini rămase pe loc muncit de gânduri. Fritz, profitând de neatenția lui, își desprinse brațul și își continuă drumul.

— Și de ce a venit? îl ajunse Sortini din urmă, înhățându-1 din nou.

— Păi, dacă e arpentor, cred că a venit să măsoare pământurile, nu credeți?

— Pământurile cui?

— Ale oamenilor, ale Castelului, de unde vreți să știu eu! întrebați-1 pe el.

— Și o să măsoare și pădurile? nu se lăsă Sortini.

— Cu alea începe! izbucni Fritz în râs.

14

CASTELU Aurel Antonie

Dar Sortini nu râse. îi dădu drumul la braț și se depărta gânditor. Fritz nu prea înțelegea de ce acorda Sortini atâta atenție sosirii arpentorului. I se părea o curiozitate cel puțin deplasată. Și modul acesta al lui de a aborda oamenii, înhă- țându-i de ce apuca... Mai demult nu era așa, dar de când îl respinsese Amalia parcă se țicnise de tot.

în dormitor era o căldură plăcută când se trezi Contele. Se îndreptă spre fereastră și o deschise larg. Ziua se anunța senină și geroasă, iar aerul avea o transparență neobișnuită. Muntele, cu pădurea de brazi albită de nea, se desfășura în fața ochilor cu claritate. Numai jos în vale satul era încă acoperit de o pâclă deasă de ceață. Totul părea făcut pentru o vânătoare reușită. începu să se îmbrace, când ochii îi căzură pe agendă. Citi puțin nedumerit: *„Arpentorul! De vorbit cu Klatnm!"* își aminti vag că înainte de a adormi fusese informat despre un arpentor, se pare un lucru neînsemnat, dar faptul că-și notase dovedea că aseară îi atribuise o importanță pe care nu o putea subestima astăzi, când nu mai reținea care era esența problemei. Cel mai simplu era să-l sune pe Klamm. Când întinse mâna spre aparat, acesta sună și Contele tresări. La telefon era Sortini.

— Care Sortini?

— Șeful formației de pompieri, Excelență.

— Nu vă cunosc.

— Cel cu încurcătura aceea cu Amalia, sora lui Bamabas, Excelență.

— Da, acum îmi amintesc de ea. Parcă mai are o soră, Olga.

15

— Desigur, Excelență, Olga! Sortini tăcu. Nu știa ce să spună despre Olga. Nici n-o știa prea bine.

— Da, da, le știu! spuse Contele încântat de memoria lui. Ce mai face Amalia?

Sortini tăcu stânjenit. Apoi spuse grăbit:

— Excelență, n-am mai întâlnit-o de multă vreme, nu știu ce să vă spun...

— Atunci, de ce m-ați sunat?

— Excelență, după cum știți, eu trebuie să asigur paza împotriva incendiilor în pădurea în care se va desfășura vânătoarea de astăzi, și voiam să vă întreb dacă aceasta va mai avea loc.

— Și de ce să nu mai aibă loc? se miră Contele.

— Credeam că venirea arpentorului... începu Sortini firav, apoi, parcă simțind supărarea Contelui, lăsă fraza neterminată.

— Ce arpentor? izbucni Contele. Ce, ați înnebunit cu toții? Cine are nevoie de arpentor aici? Cine l-a chemat, și cine i-a dat voie să fie arpentor pe domeniile mele? Și ce legătură are acest arpentor cu vânătoarea mea?

Sortini își blestema clipa în care îi venise gândul de a da telefon. Ce să-i spună Excelenței Sale despre arpentor, când nu știa nici el nimic precis? Doar zvonuri auzite de dimineață pe culoar, de la prăpăditul acela de Fritz. Dar ce bază puteai pune în ele când însuși Contele te întreabă? Din fericire, un zgomot de fond se interpuse pe circuit, ceva ce semăna cu un murmur confuz al unei mulțimi de oameni.

Enervat, Contele trânti receptorul. Auzi, alt arpentor! Ce-o fi cu invazia asta de arpentori? Sau te pomenești că e vorba tot de acela de aseară, care nu mai are astâmpăr. Dar de fapt, ce înseamnă arpentor, și cum poate el să împiedice vânătoa-

rea? își luă agenda să-și noteze problema, dar acolo dădu iar peste însemnarea făcută aseară. O enervare surdă începu să crească în el. Luă telefonul și-l sună pe Klamm. Trebuia să lămurească odată pentru totdeauna problema aceasta. Din păcate Klamm nu era de găsit la birou. în locul lui răspunse secretarul Erlanger. Contele simți cum îi sporește enervarea. își aminti că nici aseară nu putuse să-l prindă la telefon. La prima discuție îl va atenționa. Nu se putea lucra astfel. Uite că e trecut de ora opt și nu e încă la birou. Dacă el, Contele, se putea trezi la opt, apoi o să-l invite și pe acest domn Klamm să o facă.

întrebat care mai este situația cu arpentorul, Erlanger spuse că este vorba de un om care se numește K., și că acesta așteaptă acum să-i vină doi secundanți care să-l ajute în lucrările de arpentaj. De unde știe toate acestea? De la Gardena, birtășița de la Hanul Podului, care telefonase dis-de-dimi- neață pentru a-și cere scuze că-1 găzduise peste noapte fără ca acesta să dispună de autorizație, dar se pare că vina nu îi aparținea în întregime, întrucât arpentorul sosise într-un moment în care ea se odihnea după o zi de muncă, și în cârciumă nu se afla decât Martin, soțul ei, care, copilăros cum este...

Contele îl întrerupse spunându-i că el nu mai admite pe domeniile sale nici măcar un ajutor de ajutor de arpentor. Dacă arpentorul singur crea atâtea probleme, venirea celor două ajutoare despre care se vorbea nu era de natură decât să complice lucrurile și să dea și mai mult de furcă autorităților. Acum, arpentorul a venit. Acesta este un fapt, și nu putem să nu ținem seama de el, dar de aici și până la a permite să se oploșească pe domeniile Castelului o mică ceată de ar- pentori, e cale lungă, așa că, pentru moment, se interzice so-

sirea oricărui fel de arpentor sau secundant. Iar dacă acest arpentor - care numai datorită lipsei de vigilență a unora dintre funcționarii plătiți de el a venit aici - are nevoie de vreun ajutor, să i se trimită doi oameni de la Castel. în încheiere spuse că dorește ca în raportul de la ora zece, domnul Klamm să-i prezinte situația arpentorului complet clarificată. Apoi închise. Și terminând cu această poveste, Contele tăie din agendă însemnarea făcută aseară. Singurul lucru care rămânea neclar, era legătura pe care putea să o aibă arpentorul cu vânătoarea de astăzi. Un ciocănit ușor în ușă îi întrerupse gândurile. Era secretarul:

— Excelență, maestrul de vânătoare așteaptă în anticameră, așa cum ați poruncit.

— Excelent! Să mă aștepte în birou.

Când Fritz intră în camera telefonului, îl găsi pe Oswald fumând. Se apropie de oglindă și-și privi chipul. Arăta destul de obosit, dar nu chiar atât de obosit încât să nu mai poată trece pe la debara.

— Ați trecut pe la debara? întrebă el, în timp ce-și aranja părul.

— Da, dar n-am stat mult. Am plătit un aprod să-mi țină un loc la coadă până deseară când ies de aici.

— Era multă lume?

— Erau ceva oameni, ajunseseră până în dreptul biroului domnului Biirgel, la parter.

— Credeți că aș reuși să pătrund astăzi înăuntru?

— Dacă nu adormiti la coadă, cred că da.
— Cum să adorm?

18

CASTELU Aurel Antonie

— Așa cum au mai adormit și alții. Chiar și mie mi s-a întâmplat. Și pe măsură ce rândul înainta, cei din spatele meu, nemernicii, în loc să mă trezească, treceau tiptil pe lângă mine, astfel că atunci când m-am trezit eram ultimul.

— Cred că erau de la Cancelaria pentru Regulamente de Ordine Interioară. Ei sunt așa de băgăreți. Eu nu sunt chiar atât de obosit încât să adorm. Am să trec pe acolo.

Cum nu reușea să-și vadă întreaga figură în oglindă, Fritz împinse paltoanele ceva mai încolo și acestea se prăbușiră scoțând cuiul din perete.

— Asta mai lipsea! se enervă Oswald sărind de pe scaun și adunându-și paltonul de pe jos.

— îmi pare rău! se scuză Fritz. N-am vrut să le dobor.

— Nu-i nimic, sunteți obosit. Mergeți la debara și lăsați-mă singur.

După plecarea lui Fritz, Oswald se apucă să citească rapoartele convorbirilor din cursul nopții, dar paltonul îl stânjenea grozav. în birou nu era niciun loc în care l-ar fi putut pune. Fața i se întunecă. Vor trebui întocmite niște rapoarte justificative referitoare la cuiul dislocat, vor trebui date niște explicații care, cu siguranță, vor fi privite cu suspiciune. Va fi bănuit că a scos intenționat cuiul, pentru a avea motiv să-și țină paltonul pe birou și să-și rezeme capul pe el în cursul nopții când îl ia

somnul. Agăță paltonul de clanța de la ușă, pentru a îndepărta orice suspiciune, apoi se așeză la masă și trase registrul spre el. Deși era atât de gros, încât doi oameni cu greu ar fi putut să-l ridice, era prins cu un lanț de un belciug fixat în lemnul mesei. Oswald nu vedea rostul unei asemenea legături trainice, făcută parcă pentru veșnicie, dar de la întâmplarea cu scaunul prefera să nu mai întrebe nimic. Tocmai se apucase de citit când sună telefonul.

19

CASTELU Aurel Antonie

— Aici Oswald. Cine e?

— Erlanger la telefon. Domnul Fritz mai e acolo?

— Nu, excelență, a plecat! răspunse Oswald ridicându-se în picioare.

— Atunci dati dumneavoastră un telefon în sat la Hanul Podului și luați depoziții verbale hangiului și soției acestuia. Le notați și mi le aduceți imediat.

— Ce să-i întreb, excelență?

— Cum, ce? Tot ce știu despre arpentor. Dar, vă rog, să vă mișcați repede!

— Am înțeles, excelență.

Vr ☆ ☆

Klamm sosi la birou într-o dispoziție minunată. Afară era o dimineață geroasă, dar însorită, și frigul îl înfiorase. Căldura din interior și mirosul de cafea îi sporiră buna dispoziție. Răspunse la salutul secretarului și trecu în biroul lui, unde își scoase paltonul îmblănit. Se așeză la masa de lucru și luă din cutie o țigară de foi Virginia. Era plăcut să stai la

birou și să fumezi în tihnă, știind că ai o zi întreagă în fața ta. Timp berechet să rezolvi hârtiile urgente și să meditezi, să dai ordine și să tragi la răspundere. Secretarul intră și puse cu grijă cafeaua pe colțul din dreapta al biroului. Klamm îl privi cu un ochi critic. Voia ca subalternii lui să fie corect îmbrăcați, și pretenția lui devenise parte din regulament. In această dimineață Erlanger, care prin funcția de secretar particular intra cel mai des în biroul lui, arăta proaspăt și îngrijit. Haina neagră, cu poale lungi până aproape de genunchi, era călcată și bine ajustată pe corp. Klamm dădu

20

mulțumit din cap, dar secretarul, în loc să iasă, tuși discret apoi spuse:

— Iertati-mă, excelentă, ceva mai devreme a sunat Excelența Sa. Se interesa de arpentor.

Klamm rămase cu ceașca în mână. De mult timp nu mai fusese căutat de Conte la prima oră. Probabil se întâmplase ceva deosebit. întrebă aproape fără să vrea:

— Ce arpentor?

— Din rapoartele primite din sat în această dimineață rezultă că aseară a sosit la Hanul Podului un arpentor care pretinde că a fost chemat din ordinul domnului Conte.

Lui Klamm îi pieri toată buna dispoziție. Puse ceașca pe farfurioară și întrebă cu o voce joasă, prevestitoare de furtună:

— Și eu, și aici bătu de două ori cu degetul în birou, eu de ce nu știu nimic?

— Vă rog să mă iertați, excelență, și eu abia azi de dimineață am aflat răsfoind rapoartele.

— Dar este inadmisibil! izbucni Klamm izbind cu palma în birou. Adică, Excelența Sa află înaintea noastră de venirea acestui arpentor! Vă dați seama ce înseamnă asta, domnule Erlanger? înseamnă că noi, care suntem plătiți de Excelența Sa pentru a ști totul despre străinii care vin pe domenii, trebuie să aflăm de la domnul Conte de această sosire! Asta înseamnă! Adică nu prea se știe de ce suntem pe aici și de ce suntem plătiți! Asta înseamnă! N-am dat eu ordin să fiu anunțat la orice oră din zi sau din noapte despre orice străin ajuns pe domeniile Castelului?

Erlanger tăcea copleșit. Klamm se domoli la fel de repede cum se pornise. Nu avea rost să ridice tonul. Lucrurile se mai puteau îndrepta.

21

CASTELU Aurel Antonie

— Ce a spus Excelența Sa?

— Domnul Conte a întrebat care mai este situația cu ar- pentorul, iar eu i-am relatat cele aflate din rapoarte, și anume că îl cheamă K. și că acum așteaptă să-i sosească doi secundanți. Excelența Sa, care era foarte puțin bine dispusă, a spus că nu mai admite pe domeniile sale nici măcar un ajutor de arpentor și că, pentru moment, se interzice sosirea oricărui alt arpentor sau secundant, urmând ca arpentorului să i se trimită două ajutoare de aici de la Castel. în încheiere, Excelența Sa și-a exprimat dorința ca în raportul de la ora zece să i se prezinte situația arpentorului complet elucidată.

— Cine a fost de serviciu în această noapte la

telefoane?

— Fritz, excelență.

— Chemați-1 la mine și aduceți-mi rapoartele sosite.

Secretarul ieși șchiopătând ușor și se întoarse cu un dosar pe care îl puse cu grijă pe marginea biroului. Klamm îl trase în față și începu să-l citească grăbit. Când află ora la care sosise arpentorul se liniști. De venirea arpentorului, bineînțeles că aflase imediat, dar, având în vedere ora destul de înaintată, nu-și putuse permite să o deranjeze pe Excelența Sa, așa cum făcuseră alții. Așa îi va spune domnului Conte. Ceea ce-1 frământa acum era cine fusese cel care îl informase atât de prompt pe Conte de venirea lui K. Faptul că dusese informația direct la Excelența Sa, în loc să i-o comunice lui, dovedea multă rea-voință. Voise să-l pună pe Klamm într-o postură proastă în fața Contelui, și era cât pe ce să reușească. Pe Erlanger îi era greu să-l bănuiască, aici trebuie să fie altcineva. O să-l afle pe individ și o să i-o plătească cu vârf și îndesat. O asemenea lovitură pe la spate trebuie întoarsă înzecit. Cine a făcut-o o dată, o va mai face și a doua oară, și nu se va lăsa până ce nu-l va vedea pe Klamm pier-

22

zându-și postul. Dar nu-i nimic. Au mai încercat și alții să-i ia locul și au reușit să și-1 piardă și pe acela pe care îl aveau. Nu era Klamm omul care să se lase atât de ușor dat la o parte. începu să citească rapoartele concentrat. Când ajunse la convorbirea telefonică dintre Schwarzer și Fritz, Klamm se

amuză. Ce i-o fi venit lui Schwarzer să se ia de bietul arpen- tor? Probabil că iar s-o fi certat cu Gisa. Desigur că Schwarzer exagerase puțin. Oricare ar fi situația, nu izgonești un om afară în nămeți, în toiul nopții, să-l lași pradă lupilor. Regulamentele, rămase în vigoare încă de pe vremea prea cinstitului părinte al Excelenței Sale Contele, Dumnezeu să îl odihnească în pace, prevedeau că dacă drumețul nu este înarmat, este liber să poposească în orice loc în care nu deranjează pe nimeni. Desigur, în afara zidurilor Castelului. Probabil că Schwarzer a considerat că bâta noduroasă pe care arpentorul o avea asupra sa ar fi putut fi interpretată ca o armă.

■fr -fr "fr

în biroul lui Oswald telefonul sună din nou. Astăzi parcă îi scăpase dracul din lanț pe toți.

— Aici Oswald. Cine e?

— Erlanger. Domnul Fritz mai e acolo?

— Nu, excelență, a plecat! răspunse Oswald ridicându-se în picioare.

— De ce a plecat?

— Serviciul lui s-a terminat și...

— Și ce dacă s-a terminat! Mergeți după el acasă și scu- lați-1! Domnul Klamm vrea să-i vorbească.

23

— Nu cred că s-a dus acasă, excelență. Mai degrabă cred că este la debaraua cu legea salariilor.

— Nu mă interesează debaralele dumneavoastră!

Mergeți și aduceți-1 de unde știți, dar în câteva minute să fie la domnul Klamm. Ati înțeles?

— Am înțeles, excelență, dar regulamentul îmi interzice să părăsesc serviciul în...

— O să zburați de acolo cu regulamentul în brațe dacă Fritz nu apare aici în câteva minute!

Convorbirea se întrerupse. Oswald era sigur că Erlanger trântise receptorul. Puse ușor receptorul în furcă și oftă. Ieși pe ușă, având grijă să nu deranjeze paltonul, și se îndreptă spre debaraua unde se găsea legea salariilor. încă de departe zări coada funcționarilor care își așteptau rândul, și undeva, printre ultimii, era Fritz. Stătea rezemat într-o rână de lam- briul din lemn de nuc, care îmbrăca peretele până la înălțimea unui stat de om, și părea că doarme. Oswald se apropie de el și-l scutură ușor de umăr:

— Domnule Fritz! Ei! Domnule Fritz, vă rog să vă treziți!

Fritz tresări și deschise ochii tulburi de nesomn.

— Ce-i? Ce s-a întâmplat? Am ajuns?

— Vă caută domnul Klamm. Mergeți repede până acolo!

— La telefon?

— Nu, la birou.

— La biroul cui? întrebă Fritz năuc.

— La biroul domnului Klamm! Și mișcați-vă mai repede!

Fritz șovăi câteva secunde, apoi spuse neconvins:

— Dar acum sunt liber, serviciul meu s-a terminat, am dus și rapoartele... Am și eu dreptul...

Oswald îl apucă cu brutalitate de umăr și-1 scutură:

— Sunteți nebun? Treziți-vă! Nu vă dați seama ce spuneți!

Ceilalți funcționari care stăteau la coadă începuseră să întoarcă capul spre ei. Fritz se mai uită o dată în jur și, cum în privirile lor nu găsi nimic de care să se agațe, părăsi locul, care se ocupă imediat.

— Și grăbiți-vă! îl înghionti Oswald.

Văzând că nu mai este nimic de făcut, Fritz o luă în lungul culoarului, încercând să-și imagineze ce mai puteau avea acum cu el, că doar serviciul lui se terminase, consemnase în registru toate convorbirile telefonice care avuseseră loc în cursul nopții, rapoartele le dusese domnului Erlanger, de ce să-l mai cerceteze acum și domnul Klamm? Dacă ar fi dat acum Sortini peste el, n-ar mai fi avut putere să se elibereze și s-ar fi lăsat târât oriunde. I se părea o nedreptate uriașă smulgerea lui de la coadă unde pierduse un loc prețios, pentru care va trebui să stea din nou câteva ore în picioare. Dar asta poate mâine, întrucât astăzi nu credea că va mai putea rezista. Când ajunse în biroul lui Erlanger, acesta îi făcu un semn cu capul spre ușa lui Klamm. Un fel de „intră la șef și vezi cum te comporți!" Intră și rămase în picioare lângă ușă. Domnul Klamm studia niște hârtii, și Fritz știu că va rămâne o veșnicie lângă ușă, dacă excelența sa nu va binevoi să i se adreseze. Intr-un târziu Klamm păru să-i remarce prezența și îi făcu semn să ia loc pe unul dintre cele două fotolii din fata biroului.

— Mulțumesc, excelență! Fritz se apropie de birou și se așează pe un colț de fotoliu. Vă stau la dispoziție.

— Dumneavoastră ați fost în serviciul de noapte la telefon? îl întrebă Klamm lăsându-se pe spătarul

scaunului.

— Da, excelență.

— Spuneți-mi, vă rog, ce s-a întâmplat aseară la Hanul Podului.

25

— Excelență, eu vă pot spune numai ce am înțeles că s-a întâmplat acolo, din ceea ce mi s-a relatat la telefon!

— Asta și doresc, domnule Fritz.

Fritz începu să povestească potolit, în cuvinte puține, dar bine alese, cum că aseară, pe la orele nouă, a sosit la Hanul Podului un străin de vreo treizeci de ani, cam prost îmbrăcat, având asupra sa un rucsac micuț și o bâtă. Fără să-l întrebe măcar cine este, și fără să-i ceară autorizația de a rămâne peste noapte pe domeniile senioriale, birtașul i-a așternut de dormit în sala de mese și străinul s-a culcat imediat. Ceva mai târziu a sosit Schwarzer și l-a trezit pentru a-i cere să prezinte autorizația. Străinul, trezit din somn, a întrebat în ce sat s-a rătăcit, apoi, când Schwarzer a vrut să-1 dea afară, a declarat că el este arpentorul chemat din ordinul domnului Conte. Pentru a-i verifica afirmațiile, Schwarzer a sunat la Castel și a vorbit cu el, cu Fritz. Cum el nu avea cunoștință despre niciun arpentor, și pentru a nu face vreo greșeală, l-a sunat, așa cum prevăd regulamentele, pe șeful de cancelarie. Acesta a avut o convorbire cu Excelența Sa Domnul Conte, apoi l-a sunat pe el, pe Fritz, și i-a spus că nu a fost chemat niciun arpentor. El a sunat la Hanul Podului și i-a spus domnului Schwarzer ce i-a transmis șeful de

cancelarie. Apoi domnul șef de cancelarie l-a sunat din nou și a spus că un arpentor de felul celui descris este așteptat, lucru pe care l-a comunicat și el domnului Schwarzer.

Klamm îl ascultă cu atenție până la capăt, deși multe dintre cele relatate le cunoștea din raportul pe care îl avea pe birou. Dar scrisul sintetizează, pe când expunerea verbală nuanțează. întotdeauna se mai găsește, pentru cine știe să asculte, câte ceva nou. Acum se vedea că nu era vorba de niciun răuvoitor. Domnul Conte aflase de existența arpen-

torului de la un șef de cancelarie luat prin surprindere de o situație mai puțin obișnuită. Și toată dandanaua se iscase din pricina excesului de zel al lui Schwarzer. Trebuia să-l lase pe omul acela să-și facă somnul în sala birtului și a doua zi lucrurile se rezolvau de la sine.

— Perfect, domnule Fritz, mulțumesc. Puteți merge să vă odihniți.

Fritz se ridică de pe fotoliu, se înclină și apoi se îndreptă spre ușă.

— Și, să nu uit, domnule Fritz, după cum știți, problemele Cancelariei Numărul Zece rămân în interiorul cancelariei. Așa că orice discuție pe această temă cu o altă persoană este nedorită de către noi și, evident, de către dumneavoastră.

Fritz se întoarse brusc.

— Desigur, excelență, desigur!

Klamm stătea drept în scaunul lui cu spătar înalt și îl privea cu atentie.

— Ce am apreciat întotdeauna la dumneavoastră a fost discreția.

— Vă mulțumesc pentru încredere, excelență!

Un ușor gest al degetului mic de la mâna în care domnul Klamm îți ținea țigara îi sugeră lui Fritz că este timpul să se retragă.

După ieșirea lui Fritz, Klamm se adânci în gânduri. Nu se cunoșteau prea multe despre arpentor, dar era suficient pentru un raport către domnul Conte. In birou pătrunse Erlanger, și Klamm ridică privirea.

— Excelentă, am fost sunati adineauri de la Hanul Podului și ni s-a spus că arpentorul se îndreaptă spre Castel, cu intenția de a sta de vorbă cu Excelenta Sa Domnul Conte. Aveți aici procesul-verbal al convorbirii de azi de dimineață dintre birtașul Martin și arpentorul K.

27

— Bine, domnule Erlanger. Să adunați toate datele referitoare la el. Va trebui să întocmim un dosar acestei afaceri.

— Am înțeles, excelență! Erlanger se înclină și ieși.

După plecarea lui Erlanger, Klamm își aprinse o țigară. Ochii îi zăboviră o clipă pe raportul aflat pe birou și își aminti că arpentorul pornise deja către Castel. Ce l-o fi determinat să vină încoace? El nu știe că în Castel nu se poate intra decât pe baza unei autorizații? Probabil că nu s-a găsit nimeni pe acolo prin sat să i-o spună. Raportul primit acum era ceva mai bogat în informații. Astfel, rezulta că arpentorul este însurat și are un copil, iar acest lucru era în favoarea lui. Nu era deci un aventurier, așa cum îl

bănuise Schwarzer, ci un om serios cu o familie care îl aștepta undeva. Asta era bine; un om care are de întreținut o familie este mai supus, putând fi mai ușor ținut în frâu. Tot din raport mai reieșea că arpentorul venise până aici în speranța unui câștig destul de mare, care să-i permită să se întoarcă cu ceva bani acasă. Pe Klamm îl amuză faptul că arpentorul se interesa de salariu. Poate că aceasta era o întrebare firească acolo, în locurile acelea îndepărtate de unde vine, dar pe domeniile Castelului era o întrebare complet inutilă. Aici absolut totul era reglementat de Cărțile cu Legi.

Printre nenumăratele Cărți cu Legi se afla și una care reglementa modul de plată al funcționarilor Castelului, precum și al angajaților administrației care lucrau în sat. La început, când cartea respectivă fusese tipărită, administratorul o instalase în Sala Cărților cu Legi, pe pupitru, în rând cu celelalte. Cu timpul, însă, s-a pus problema scoaterii ei de acolo și instalării într-o încăpere separată. Problema n-a pus-o nimeni în mod expres, ci s-a ridicat cumva de la sine. Se crease o situație neplăcută prin faptul că toți șefii de cancelarii, sin-

gurii care aveau acces la Cărțile cu Legi, în loc să caute în tomurile care le erau necesare pentru soluționarea problemelor ridicate de cancelariile lor, se îngrămădeau în jurul acesteia, unde rămâneau ore întregi răsfoind-o. Pe lângă acest inconvenient care, de bine de rău, se mai putea tolera, toți funcționarii inferiori, care constituiau de fapt majoritatea

funcționarilor, și care nu aveau acces în spatele pupitrului pe care erau instalate Cărțile cu Legi, manifestau o curiozitate bolnăvicioasă de a răsfoi și ei cartea cu pricina. Atunci au avut loc și primele tentative de a se trece peste interdicție și de a se pătrunde spre Cărțile cu Legi. Pentru liniștirea spiritelor și normalizarea situației, s-a luat hotărârea ca tomul cu Legea Salariilor să fie mutat într-o debara. Au fost scoase dinăuntru toate vechiturile, gălețile, măturile și cârpele, pentru a face loc pupitrului pe care a fost instalată cartea.

Accesul în debara era liber și lipsit de orice fel de discriminare; oricine putea intra înăuntru pentru a consulta cartea. Din pricina numărului foarte mare al celor dornici să o răsfoiască, debaraua a devenit curând neîncăpătoare. Chiar din prima zi, peste o sută de funcționari se înghesuiau în ușa strâmtă și joasă, încercând să pătrundă înăuntru. Cum numărul lor nu a scăzut nici în cursul nopții, a doua zi, cineva cu inițiativă a propus să fie ales un funcționar care să citească cu voce tare iar ceilalți vor sta afară și vor asculta. Propunerea nu a fost acceptată decât de cei care nu reușiseră încă să pătrundă înăuntru; cei din debara nici nu voiau să audă de așa ceva. Erau mulțumiți de locul pe care reușiseră, după multe strădanii, să-1 ocupe și chiar dacă nici nu puteau vedea cartea, nicidecum să citească, simplul fapt că se simțeau în apropierea ei le dădea o stare de fericire inexplicabilă.

29

CASTELU Aurel Antonie

Cu toate stăruințele celor de afară, funcționarii din

debara au refuzat să iasă. Degeaba au fost toate rugămințile și amenințările. Se părea că nici o forță din lume nu era capabilă să-i scoată de acolo. Cineva a propus să fie lăsați până ce vor muri de foame, dar propunerea a fost repede respinsă; ar fi durat prea mult, și cei de afară nu aveau atâta răbdare. Chiar dacă cineva ar fi încercat să iasă, nu ar fi putut din pricina celor care se înghesuiau să intre. Cum situația părea fără ieșire, s-a apelat la un șef de cancelarie care, cu autoritatea indiscutabilă de care se bucura, a reușit să-i scoată afară, dar nu înainte de a le promite că vor beneficia de un tratament preferențial atunci când se va pune problema ordinii în care se va sta la ușă. Când au reușit, cu chiu cu vai, să elibereze debaraua, s-a dovedit că cei dinăuntru nu izbutiseră să citească nimic, întrucât pe pupitru se găseau doi funcționari prăbușiți peste cartea închisă.

După eliberarea debaralei a fost numit un grefier pentru a face oficiile de cititor. Toți ceilalți stăteau afară, în fața ușii, într-o tăcere pioasă. Grefierul a început să citească, dar, din cauza poziției pupitrului, era nevoit să stea cu spatele la ușă astfel încât vocea i se pierdea în cotloanele debaralei care avea o acustică destul de proastă. Cineva din mulțime a strigat să se citească mai tare și grefierul a ridicat vocea. Cum cartea era deosebit de groasă, după câteva ore de lectură, timp în care nu reușise să citească nici introducerea în Lege, grefierul a obosit și a început să citească tot mai gâfâit. Oboseala era accentuată și de faptul că după fiecare frază sau paragraf citit trebuia să deschidă cartea în altă parte, unde se aduceau precizări sau se indicau condițiile în care se putea aplica un paragraf sau altul.

După câteva ore de lectură, din debara nu se mai auzea decât o melopee guturală punctată de zgomotul paginilor

răsfoite ca bătăile din aripi ale unui stol de păsări muribunde. Cum cei de afară își exprimau vehement nemulțumirea referitor la modul deplorabil în care se citea, s-a luat hotărârea ca grefierul să fie schimbat. întrucât grefierul nu mai auzea pe nimeni și continua să citească, au fost nevoiți să intre după el și să-l scoată afară; treabă care s-a dovedit a fi mult mai anevoioasă decât își imaginaseră ei inițial. Sesizând pericolul, grefierul s-a prins cu ambele mâini de lanțul cu care era fixată cartea de pupitru și a continuat să citească. Cu greu și după multă trudă au reușit să-i desprindă mâinile și să-1 scoată din debara.

în urma acestui incident s-a renunțat la ideea instalării unui alt lector și s-a organizat, după vociferările de rigoare, un rând ordonat în fața ușii. Fiecare funcționar avea la dispoziție cinci minute pentru a consulta cartea, apoi lăsa locul următorului. întrucât se iscau dese divergențe referitoare la cele cinci minute, care nu aveau aceeași valoare pentru cel dinăuntru și pentru cei de afară, au fost instalate două pendule, una în debara și cealaltă afară, lângă ușă. Pendulele erau astfel reglate încât băteau din cinci în cinci minute.

Klamm reușise și el, este drept că doar o singură dată, să pătrundă în debara. Faptul că de atunci nu mai consultase niciodată cartea, nu se datora înghesuielii care exista permanent în fața ușii. El ar fi avut acces ori de câte ori ar fi dorit, fără să stea la coadă, dar după acest prim contact cu Legea respectivă renunțase. Sistemul de organizare al cărții era de o logică imbatabilă, dar materialul era atât de

vast încât numai citirea cuprinsului îți lua câteva ore. Atunci a răsfoit cartea preț de aproape o oră, timp în care funcționarii, care stăteau la coada ce se răsucea și se îmbârliga de-a lungul culoarelor de pe întregul etaj, nu au dat niciun semn de nemul-

turnire. Faptul că putea sta în debara cât dorea nu era o favoare care i se acorda lui ca șef de cancelarie, ci acest drept provenea din convingerea celor de la coadă că el consultă cartea în interesul serviciului, pentru elucidarea vreunei probleme ridicată de cancelaria pe care o conduce. Dacă ar fi declarat că vrea să consulte cartea în interes personal, atunci nu i s-ar fi acordat decât trei minute, întrucât, fiind mai obișnuit să răsfoiască tomurile cu Legi, se putea orienta mai rapid, și pe lângă asta, el, ca șef de cancelarie, dispunea de o altă putere de pătrundere a sensului Legii.

Cartea îl uluise definitiv. Dacă în celelalte Cărți cu Legi se mai puteau găsi neconcordanțe sau anomalii, ceea ce te șoca în această carte era rigurozitatea. Cel care o concepuse era un mare maestru. Erau nenumărate feluri de adaosuri la salariu, nenumărate feluri de rețineri din salariu, precum și o infinitate de situații în care se aplica un anumit adaos sau o anumită reținere, încât practic numărul situațiilor era nesfârșit. De asemenea, mărimea fiecărui salariu era ajustată cu un coeficient care depindea de poziția aștrilor din luna respectivă comparativ cu poziția lor la nașterea salariatului. Conform principiilor care guvernau Legea salariilor, era practic imposibil ca un

funcționar să ia de două ori același salariu chiar dacă ar fi muncit o mie de ani în administrația Castelului. Totul în acea carte era copleșitor. Klamm renunțase să mai afle care era de fapt salariul lui. închisese cartea și părăsise debaraua cu convingerea fermă că orice salariu ar primi își găsea justificarea în acea nesfârșită carte. Trebuia să fii un mare naiv să-ți închipui că vei reuși vreodată să fii sigur de salariul pe care îl vei primi, chiar dacă ți s-ar permite să consulți cartea zi și noapte. Așa că arpentorul ar face bine să nu se intereseze de salariu, ci să-și vadă mai bine de

munca lui, considerându-se fericit că este angajat. Asta în cazul în care se va dovedi că este.

Tot raportul mai dezvăluia două lucruri surprinzătoare. In primul rând afirmația birtașului de la Hanul Podului că toată întreținerea arpentorului ar urma să fie suportată de Castel. însă acest lucru nu putea fi luat în discuție decât în cazul în care se va dovedi că arpentorul este angajatul Castelului. Oricum, afirmația îi aparține birtașului și deci nu angaja în niciun fel administrația. Mai era apoi afirmația arpentorului că ar prefera să nu locuiască la Castel, ci undeva în sat. Această afirmație dovedea o mare naivitate; adică renunța la o situație care nu i-ar fi accesibilă niciodată. Nici prezența lui în continuare în sat nu era certă, deși el o alegea ca variantă. Naivitatea arpentorului dovedea cât de puține știa el despre Castel, iar această naivitate simplifica lucrurile. Un om neinformat este mai ușor de manipulat. Acum Klamm dispunea de suficiente

date pentru a întocmi raportul către Excelenta Sa. *

☆ ☆ ☆

Când îl sună Klamm, Contele tocmai își punea haina de vânătoare. Telefonul lui Klamm, aparent, nu avea nicio legătură cu arpentorul. Era telefonul pe care îl dădea în fiecare dimineață, ca șef de cancelarie; și, în această calitate, Klamm avea obligația să prezinte Excelenței Sale o sinteză referitoare la problemele cancelariei. De regulă, fiecare șef de cancelarie avea această obligație, dar numărul cancelariilor crescuse în mod simțitor, ajungându-se la peste o sută, încât Contele era nevoit să stea ore întregi lângă telefon ascultând rapoarte care, de fapt, nici nu-1 interesau, așa că, de cele mai

multe ori, după ce discuta cu Klamm, scotea telefonul din priză. La început, șefii de cancelarii stăteau aproape toată ziua lângă telefon încercând să prindă legătura cu Excelența Sa, pentru a-i comunica situația zilnică. Din această pricină treburile lor stagnau, și se aduna pe birouri un număr tot mai mare de hârtii și dosare ce așteptau să fie rezolvate. în aceste condiții, au fost nevoiți să mai angajeze câte un funcționar în fiecare cancelarie, care avea ca singură sarcină să încerce să-l prindă pe Conte la telefon și să-i transmită situația zilnică. Din cauză că acești funcționari nu reușeau să-și facă datoria săptămâni de-a rândul, situațiile ce trebuiau comunicate deveneau atât de lungi încât erau imposibil de transmis, chiar dacă Contele l-ar fi ascultat toată

ziua doar pe unul singur. Când vreun astfel de funcționar reușea să îl prindă la telefon și începea să-i citească din nesfârșitele lui rapoarte, Contele punea receptorul pe birou și-și vedea mai departe de ale lui. Uneori, când voia să dea un telefon, descoperea că acesta era deschis și-l auzea pe secretarul respectiv vorbind neobosit. Atunci închidea telefonul și apoi suna unde avea nevoie. Secretarul era cu atât mai apreciat cu cât vraful de rapoarte care așteptau să fie transmise era mai mic. Odată, când Contele a plecat la vânătoare, lăsând un secretar să vorbească, acesta a reușit să transmită toate rapoartele din ultimii doi ani și a fost ridicat la rangul de prim-secretar, și cu această ocazie i s-a dat un ajutor care să-i preia munca, el urmând doar să-l supravegheze. Acum, mare parte din aceste rapoarte le prelua secretarul personal al Excelenței Sale, care le sintetiza într-o pagină, dar Contele refuza și acea pagină, ce i se părea extrem de lungă și de plicticoasă.

Doar Klamm se bucura de privilegiul de a putea comunica personal raportul și de a fi și ascultat. Este adevărat că

știrile comunicate de el erau scurte și picante, întrucât se refereau la relațiile dintre funcționarii de la Castel și localnicele satului. Evident că raportul lui Klamm nu se referea doar la aceste mici cancanuri, dar, bine strecurate în context, dădeau întregului coloratură și savoare.

în această dimineață, în încheierea raportului, Klamm îl anunță pe domnul Conte că arpentorul se

îndreaptă spre Castel. Klamm strecură știrea cu un iz de rutină, ca și cum ar fi o știre obișnuită, căreia el personal nu-i acorda nicio importanță deosebită. Scopul manevrei era de a crea impresia că el este de mult la curent cu tot ceea ce se leagă de ar- pentor și că e cu ochii pe el încă de când a pus piciorul în sat, dar că nu i-a acordat decât interesul pe care-1 merită, adică unul minor. Asta a fost intenția lui. Contelui, în schimb, i se păru că știrea are un ton ușor alarmant. Nu uitase nici telefonul lui Sortini, așa că întrebă dacă venirea arpentorului ar putea împiedica vânătoarea programată. Fără să șovăie, Klamm îi răspunse că acest lucru este evident. De ce era evident, n-ar fi putut să explice, dar așa credea el că este mai bine pentru toți, ca Excelența Sa să-și amâne cu câteva zile vânătoarea, pentru ca între timp să se soluționeze problema arpentorului sosit atât de neașteptat. Excelența Sa nu se putea expune unei vânători în aer liber atâta timp cât pe domenii hălăduia un arpentor ale cărui intenții ne sunt deocamdată necunoscute. După câteva zile, când arpentorul va fi plecat, altfel se va pune și problema vânătorii, care se va putea desfășura nestingherită.

Contele căzu pe gânduri. Ieri îl atenționase astrologul că nu e o zi fastă pentru vânătoare, dar atunci nu ținuse seama de prezicerile lui. Apoi venise telefonul lui Sortini, și acum Klamm. Lui Klamm îi spuse că-i apreciază argumentele și

ca atare își va amâna vânătoarea. Un oftat de ușurare se auzi de la celălalt capăt al firului. Contele zâmbi și

vru să-l întrebe de ce oftează, dar un zgomot ciudat se interpuse pe fir. Părea un fel de geamăt prelung venit de la mare distanță, un fel de șuierat al vântului printre brazi, punctat de trosnetul copacilor. Convorbirea se întrerupse. Acum Contele știa ce va face astăzi: va renunța la vânătoare și se va ocupa de problema telefoanelor, chiar dacă nu era trecută în agendă.

Abia după ce închise, Contele își aminti că voia să-l întrebe pe Klamm ce este acela un arpentor și cu ce se ocupă, dar convorbirea se întrerupsese și nu mai era nimic de făcut. Dar poate că era mai bine așa. Probabil că va afla dintr-o carte, sau din contextul unei discuții, și atunci s-ar fi dovedit inutil să întrebe despre un lucru pe care, probabil, ar fi trebuit să-l cunoască. Sau poate că l-a cunoscut, dar l-a uitat. Cu atâtea probleme pe cap nici nu e de mirare. De mirare ar fi dacă le-ar ține minte pe toate. Cum pericolul acesta i se părea a fi mult prea îndepărtat, se îndreptă spre bibliotecă să consulte un dicționar. ♦

☆ ☆

După întreruperea atât de bruscă a convorbirii telefonice, Klamm mai sună de două ori, dar nu răspunse nimeni. Se pare că Excelența Sa părăsise biroul, iar în altă parte nu voia să-l sune. Destul îl asaltau celelalte cancelarii cu interminabilele lor apeluri. Nu demult, într-o discuție avută cu Excelența Sa, Klamm opinase, referitor la telefoane, că este inadmisibil ca oricine, indiferent de oră, să aibă posibilitatea să te sune. Era un atentat la liniștea și la timpul persoanei; mai ales când era vorba de o persoană atât de importantă și de preo-

cupată cum era Excelența Sa. Klamm avea o propunere de îmbunătățire a sistemului, pe care nu o prezentase încă Excelenței Sale. Și ezitase nu din modestie, ci dintr-un motiv mai profund, care ținea de stilul lui de muncă. Aștepta ca altcineva să facă propunerea și el să facă doar oficiul de a o prezenta domnului Conte. Nu era cazul să se agite el, când erau atâția alții care ardeau de nerăbdare să se facă remarcați. Lasă-i pe ei să se zbată. întotdeauna când se introduce ceva nou, cel mai dezavantajat este cel care aduce noutatea, și cei care câștigă cu adevărat sunt cei multi și tăcuți care așteaptă să vadă dacă nu cumva îndrăznețul și-a rupt gâtul. Dacă treaba iese bine, este minunat, ne vom folosi de acest lucru nou ca de ceva firesc, ce ni se cuvine de drept. Iar dacă treaba iese prost, îl privește; cine l-a pus să vină cu astfel de propuneri. Acum să tragă ponoasele și să se învețe minte pentru viitor.

Klamm se gândea Ia un telefon selectiv, astfel încât fiecare funcționar să-i poată suna pe toți cei din subordine, dar el să nu poată fi sunat decât de șefii lui. Un șef, da, te putea suna, chiar numai pentru a controla dacă ești la birou. Pe lângă asta, problemele pe care ți le comunică șeful sunt întotdeauna importante și urgente.

în raport cu sistemul telefoanelor, Klamm considera că o audiență este un lucru mult mai serios și mai apropiat de relațiile normale care trebuiau să existe în cadrul administrației. La o audientă te anunțai cu câteva zile mai înainte la » I « secretar, care te chema atunci când cel de la care solicitai audiența era dispus să te primească, și în felul acesta te puteai aștepta la un grad mai mare de bunăvoință din partea lui. Chiar și o audiență

solicitată pe loc, lucru destul de rar, ba chiar neobișnuit, deși era permis de regulamente, este de

preferat unui telefon, întrucât te adresezi secretarului, care merge la șef să vadă în ce dispoziție se află. Este un mod mai civilizat și mai respectuos de a te adresa superiorului. Pe când, în cazul telefonului, dacă funcționarul apucă să ridice receptorul - și acesta îl ridică întotdeauna, fie chiar și numai din scrupulozitatea cu care înțelege să își facă datoria, dacă nu din teama de a nu fi cumva sunat de către unul din nenumărații lui șefi - îl prinzi de vorbă și gata. Nu mai poate scăpa, indiferent cât de ocupat ar fi. Are sau nu are chef de vorbă, acum a ridicat receptorul și trebuie să te asculte, pentru că niciun funcționar nu ar închide telefonul atunci când este sunat de un petiționar. Eventual simte o ușoară nemulțumire pentru faptul că este deranjat, nemulțumire pe care nu și-o manifestă în niciun fel în timpul convorbirii; eventual ulterior, dar sunt puțini cei care procedează astfel, deși ar fi cât se poate de îndreptățiți, întrucât îi scoate din ritmul de lucru. Astfel, un funcționar, tocmai când se concentrează mai mult asupra unei probleme complexe care necesită o rezoluție competentă, sună telefonul care îl smulge din problema cu pricina, încercând să-l vâre în alta, care nu este deloc sigur că este mai importantă sau mai urgentă.

Faptul că telefonul îți permite atât de ușor să stai de vorbă cu șefi foarte puternici, la care nici nu îndrăznești să speri că ai putea ajunge vreodată, îți lasă senzația că poți rezolva extrem de repede

problema care te frământă, ocolind drumul hârtiilor, care este, orice s-ar spune, mult mai anevoios. Nimic mai fals decât un asemenea mod de a gândi. Pe cât de ușor este să stai de vorbă cu șeful acela puternic, pe atât de greu este să obții ceea ce dorești. Telefonul tău îl poate surprinde într-un moment de indispoziție, sau de meditație și, luat prin surprindere și deranjat, poate avea o atitudine mai

nervoasă față de problema expusă. Aceasta se poate întâmpla, evident, fără voia lui, întrucât în mod conștient niciun funcționar nu și-ar da frâu liber unei toane de moment în rezolvarea chiar și a celei mai neînsemnate dintre probleme. Pe când în cazul audienței, cel care o acordă își alege în mod intenționat o anumită oră din zi sau din noapte, astfel ca starea sa sufletească să nu influențeze cumva negativ asupra obiectivității deciziei pe care o va lua. Din această cauză se întâmplă ca petiționarii să fie chemați la ore ce pot părea nepotrivite, dar chemarea la acele ore se face numai și numai în interesul lor.

Este adevărat că telefonând unui șef, de la care soliciți ceva, poți avea norocul să-l surprinzi într-un moment de bună dispoziție, stare generată, evident, de alte cauze, nu de telefonul tău pe care nu îl aștepta. Sau îl poți surprinde într-un moment în care, după o muncă încordată, simte nevoia să stea de vorbă cu cineva, și atunci se va bucura că sună telefonul. Unii dintre funcționari au un simt al telefonului deosebit de dezvoltat, intuind cu puțin timp înainte că vor fi sunați. Atunci lasă lucrul și

rămân în așteptare, iar dacă nu sunt în birou, abandonează orice activitate și aleargă lângă aparat. Acum, chiar presupunând că-l găsești pe funcționar în toane bune și este de acord cu tot ce soliciți, la ce-ți poate folosi acest lucru într-o administrație atât de bine organizată? Un „da" rostit cu atâta ușurință la telefon, chiar și de către o persoană foarte puternică, poate fi la fel de ușor retractat ulterior, fie și pentru simplul motiv că nu s-a meditat suficient asupra problemei. Sau chiar dacă aprobarea nu este retractată, problema tot nu este rezolvată până ce nu există o hârtie scrisă și semnată.

Și dacă privim astfel lucrurile, și lucrurile nu pot fi privite decât astfel, apare evident că o audiență este infinit mai pre-

țioasă, chiar dacă trebuie să aștepți pentru ea zile întregi, ba chiar săptămâni. Procedura este simplă: scrii pe hârtie ceea ce dorești și apoi mergi și te înscrii în audiență. Apoi aștepți. După un timp, mai mult sau mai puțin îndelungat, acest lucru depinzând de dispoziția sufletească a celui care acordă audiența, ești primit, ascultat și, în cazul unui răspuns afirmativ, ți se va scrie pe cerere un „da" semnat și parafat. Acest „da" este un început bun, dar nu este totul, întrucât hârtiile își au drumul lor bine stabilit. Astfel o cerere pe care există un „da" categoric poate ajunge la o altă persoană competentă, mai competentă decât prima în problema cu pricina, care persoană va scrie un „nu" la fel de categoric, ba chiar ceva mai categoric, având în vedere competența ei sporită. De aici hârtia poate

ajunge la o a treia persoană, care citește rezoluțiile puse de ceilalți doi și abia dacă-și aruncă ochii pe cele cerute, apoi își dă și ea avizul. Astfel o hârtie, pe care solicitantul a scris trei rânduri, ajunge să fie acoperită pe ambele fețe de tot felul de rezoluții, păreri, aprobări și negări până ce, în sfârșit, ajunge să-i fie restituită petiționarului. De cele mai multe ori acesta își ia hârtia înapoi și nu mai știe ce să facă. Dacă dispune de timp și energie o ia de la capăt, căutând alte căi, de obicei lăturalnice, pentru a-și rezolva problema. Alții, în loc să analizeze hârtia și să desprindă de pe ea cea mai competentă rezoluție - întrucât este sigur că ea se află înscrisă acolo, toate celelalte fiind nule și neavenite - și să acționeze în consecință, intră în derută. Aici s-ar putea obiecta că oamenii nu știu care este cea mai competentă rezoluție, dar nu este decât vina lor întrucât, în loc să-i preocupe competența referenților, ei se scufundă doar în problema care-i frământă. Pe ei îi preocupă mai mult problema în sine decât căile concrete de rezolvare. Aici greșesc,

și greșeala costă. Costă întârzieri și amânări într-o problemă ce s-ar putea rezolva imediat dacă ar ști cum să procedeze.

Părerea greșită care mai persistă printre petiționari, că o problemă se rezolvă mai repede și mai sigur prin telefon, este întreținută de anumite situații în care aprobarea obținută prin telefon a coincis cu cea pusă pe cerere. Dar acestea sunt excepții, care nu pot constitui, în niciun caz, o regulă.

Dar ce să-i faci! Aceasta este situația! Nu-i este dat oricui să se descurce ușor în viață. Unii o apucă pe căi ocolite și obositoare și apoi se miră cum de au reușit alții mai repede și mai ușor.

Dar acum să nu se înțeleagă cumva că el, Klamm, ar fi adeptul atacării directe a unei probleme. Acesta era chiar cel mai greșit mod de a acționa. Petiționarul trebuie să pună cererea acolo unde trebuie și să o lase să se maturizeze, astfel încât persoana ce o are în grijă să aibă răgaz să o aprofundeze. In acest timp el trebuie să aștepte și să nu se impacienteze, chiar dacă răspunsul întârzie mai mult decât își imaginase inițial. De obicei problema este soluționată favorabil în momentul în care petiționarul își pierde orice nădejde de a o vedea rezolvată vreodată. Dar răbdarea este o mare virtute, pe care nu o are oricine. Ori de câte ori o cerere se întorcea foarte repede la solicitant, majoritatea referințelor de pe ea erau negative, astfel încât se crease un fel de refuz al soli- citanților de a-și ridica cererile avizate, aglomerând astfel birourile, care și așa erau ticsite de hârtii. Cam în acea perioadă a luat naștere serviciul curierilor, care inițial aveau ca sarcină doar restituirea cererilor solicitanților.

Toate acestea, și încă multe altele pe care le gândea, Klamm nu le spunea nimănui. Nu pentru că nu ar fi fost ascultat. Un om cu poziția lui Klamm era ascultat întotdeauna cu

mare atenție, și asta nu numai din respect, cât mai ales din curiozitate. Vorbea extrem de rar, și atunci

doar chestiuni legate strict de serviciu. Numai cu Excelența Sa se mai întindea la vorbă, uneori seara, când Contele îl invita la un coniac. Nu vorbea despre aceste lucruri întrucât considera că nu este bine să dezvălui și altora micile secrete care îți pot asigura ascensiunea pe scara ierarhică. Pe de altă parte, era convins că chiar dacă le-ar fi vorbit și-ar fi bătut gura degeaba, întrucât nu toți oamenii au capacitatea de a înțelege. Klamm credea în predestinarea oamenilor. Unii sunt făcuți să ajungă șefi de cancelarii, iar alții să rămână o veșnicie în postul de secretar sau de curier. Ascensiunea lui Klamm se datora și altor calități pe care le deținea, dar prefera ca despre acest lucru să nu discute nici măcar cu el însuși. De fapt, calități au toți oamenii. Important este să știi să ți le valorifici, apoi succesul vine de la sine.

Klamm luă un dosar nou, pe care scrise cu caligrafia sa ireproșabilă *Arpentorul K.* II privi un timp printre gene, apoi scrise în dreapta sus *STRICT SECRET* și așeză înăuntru toate rapoartele primite. Așa era corect, fiecare lucru trebuie să-și aibă dosarul lui, ca și fiecare om, dealtfel. Partea cea mai grea fusese făcută: arpentorului i se deschisese un dosar. Trebuia acum să vadă ce se putea pune înăuntru, dar asta nu constituia o problemă. Dacă se ocupa Klamm de dosar, atunci cu siguranță că acesta va fi stufos ca o coadă de veveriță. Putea să facă un dosar atât de vast și de cuprinzător, referindu-se la o singură problemă, încât, datorită numărului extrem de mare de date și amănunte pe care le conținea, devenea pur și simplu inutil. Și aici se aplica unul dintre principiile lui Klamm: cu cât îi furnizezi unui ascultător mai multe amănunte despre un lucru, cu atât îl îndepărtezi de

esența problemei rătăcindu-1 în date, cifre, statistici, detalii - ca într-un labirint.

Klamm își aprinse o țigară și se lăsă cu voluptate în scaunul cu spătar înalt, după care apăsă pe butonul soneriei, mascat discret în sculpturile biroului. Intră secretarul purtând în mână un dosar.

— Domnule Erlanger, arpentorului K. i s-a deschis un dosar. Aveți grijă ca tot ce aflăm despre el să ajungă aici.

— Prea bine, excelență. Chiar adineauri ne-a parvenit raportul birtășiței Gardena de la Hanul Podului, referitor la arpentorul K. Doriți să-1 vedeți?

— Vă rog!

Erlanger scoase din dosar câteva coli scrise pe ambele fețe și i le înmână. Klamm se adânci în lectură. Scrisul era citeț și frumos caligrafiat. Era limpede că acesta nu era scrisul birtășiței, ci al vreunuia dintre copiști. Scrisul pe ambele fețe ale colii, lăsând doar o margine îngustă pentru îndosariere, era ca urmare a unui ordin dat de către Klamm pentru cancelaria lui, pentru a se face economie de hârtie, și preluat apoi cu entuziasm de celelalte cancelarii. Klamm mai adusese o îmbunătățire circulației documentelor, și anume hotărâse, având în vedere caracterul secret al anumitor compartimente, ca pentru orice ciornă ce fusese copiată și urma a fi distrusă să se întocmească un proces-verbal în trei exemplare, în care să se arate amănunțit conținutul ciornei distruse, modul în care a fost distrusă, cine executase distrugerea, numele și prenumele martorilor la distrugere, funcția pe care o dețineau în administrația Castelului, data și ora la care avusese loc evenimentul, numele și prenumele celui ce a

întocmit ciorna, precum și ale celui care a întocmit proce- sul-verbal. Pe fiecare din cele trei exemplare trebuia înscrisă

destinația ce urma să o capete. La fel trebuia procedat și în cazul recopierii rapoartelor de către copiști. Klamm ridică o clipă privirea din hârtii și-l rugă pe secretar să-i aducă raportul original al convorbirii cu hangița precum și proce- sele-verbale prevăzute de regulamente.

— Hangiței nu i s-a luat încă o depoziție scrisă, excelență. Acest raport a fost transmis telefonic, pentru operativitate. Urmează ca domnul secretar Momus să se ocupe de interogarea birtășiței Gardena și să ne trimită raportul scris. Ce avem deocamdată sunt aceste procese-verbale ale convorbirii telefonice, și Erlanger îi întinse alte hârtii.

Klamm le luă dând mulțumit din cap. Se gândea la toate acest Erlanger. Dar deodată chipul i se întunecă:

— Domnule Erlanger, niciunul dintre procesele-verbale nu este destinat să intre în dosarul arpentorului K.

— Iertati-mă, excelentă, dar în momentul în care au fost întocmite nu aveam cunoștință de existența acestui dosar...

— Nu admit nicio scuză. Vă rog să duceți aceste procese- verbale înapoi pentru a fi distruse, și după fiecare din ele să se facă câte patru copii regulamentare, dintre care una să fie destinată dosarului arpentorului. Clar?

Era clar. Erlanger adună de pe birou hârtiile azvârlite de Klamm și ieși scuzându-se. După ieșirea lui, Klamm se calmă ca prin farmec. De fapt nici nu se enervase, strigase la Erlanger doar pentru că așa trebuie; orice bunătate este luată drept slăbiciune și exploatată. Se adânci din nou în studiul raportului. In linii mari raportul primit de la birtășiță nu se deosebea prea mult de cel trimis de birtaș. Având în vedere că Gardena nu prea discutase cu arpentorul, raportul ei era mai sărac în date concrete, abundând în schimb în păreri personale și senzații. Dar în ochii lui Klamm tocmai asta îi

44

dădea valoare, întrucât el avea încredere în intuiția feminină.

După ce termină de citit, puse hârtiile la dosar și începu să-și bea cafeaua care se răcise. Așa se întâmpla întotdeauna când avea mult de lucru. Tocmai își termina cafeaua când se întoarse Erlanger. Ținea în mână același dosar și, la privirea întrebătoare a lui Klamm, îl deschise și îl puse pe birou. Copiile erau acolo, alcătuite după toate regulile. Klamm le răsfoi neglijent, apoi întrebă:

— Pentru raportul birtașului Martin s-au făcut copiile legale?

— Da, excelentă, sunt aici.

— Bine. Aveți grijă să fie prinse la dosar.

După ieșirea secretarului, Klamm își aprinse o nouă țigară. Se putea declara mulțumit cu cât lucrase astăzi. își putea permite să se odihnească având sentimentul datoriei împlinite. Pentru un

privitor din exterior ar putea părea ciudat că munca lui se reducea doar la atât, dar aceasta nu era decât o impresie greșită. Cu cât ești plasat într-un post mai spre vârful ierarhiei, cu atât munca ta este mai importantă și mai cuprinzătoare. O simplă decizie a ta face mai mult decât munca a o sută de funcționari puși să o execute. Iar faptul că sunt atât de mulți cei care execută și atât de puțini cei care iau decizii, arată clar că luatul deciziilor este o muncă foarte grea, pe care puțini sunt în stare să o îndeplinească, în afara acestor considerente, este o mare greșeală să muncești mult. Munca îndârjită este specifică celor de pe treptele inferioare ale ierarhiei, pe când el, ca șef de cancelarie, este suficient că există, pentru ca treburile să meargă bine. Niciodată munca multă și încrâncenată nu a adus nimic bun, cel mult îți poate asigura o existență modestă.

45

CASTELU Aurel Antonie

Acum trebuia să meargă în sat, unde avea anumite obligații. Este adevărat că obligațiile de acolo erau de natură personală, dar în poziția lui era greu de delimitat unde se terminau problemele de serviciu și unde începeau cele personale. Era la hanul Curtea Domnească o fată pe la care mai trecea din când în când onorând-o cu prezența. Fata servea la tejgheaua hanului și era cam puțintică la trup, dar punea o mare pasiune în tot ceea ce făcea, și nu-i cerea niciodată nimic, calități pe care Klamm le aprecia așa cum se cuvine. Fata era conștientă că o legătură cu Klamm îi conferea o poziție socială pe care n-ar fi putut-o dobândi pe nicio altă cale. Despre legătura

aceasta secretă știa cam toată lumea. Evident că nu de la Klamm, care era un bărbat discret, ci, probabil, de la ea, dar acest amănunt nu-1 deranja. Ba s-ar putea spune că este mai bine că se știe. Ar fi fost ceva în neregulă dacă nu ar fi avut nicio astfel de legătură.

Totuși mai avea ceva de făcut înainte să plece. Trebuia să-i scrie arpentorului. Nu pentru că arpentorul ar fi avut neapărat nevoie de scrisoarea lui Klamm, dar era bine să se vadă și o inițiativă pornită de la el, atunci când îi va da raportul domnului Conte. Ar fi putut să nici nu pomenească de arpentor în cursul raportului, dar era posibil, ba chiar foarte posibil, ca domnul Conte să-l întrebe care mai este situația arpentorului din cauza căruia își amânase vânătoarea. Doar el însuși îi sugerase că această problemă este importantă, și nu o făcuse întâmplător. Nimic din ceea ce făcea Klamm nu era întâmplător. Chiar și problema arpentorului a picat exact atunci când nu prea mai avea ce să-i comunice în rapoartele zilnice. Domeniile Castelului nu erau prea întinse, evenimentele erau destul de rare, și, în general, previzibile, așa că trebuia să dea dovadă de o mare îndemânare pentru a

menține trează atenția domnului Conte asupra sa și, implicit, asupra importanței funcției pe care o deținea.

Pentru moment trebuia să-i creeze arpentorului probleme care să-i ocupe timpul și să-i macine energiile, pentru a-1 împiedica să se agite prea mult.

Și, unui om în situația lui, cel mai ușor îi puteai crea probleme legate de viitorul său loc de muncă. Nimic nu este mai distrugător pentru psihicul unui om decât să nu aibă o slujbă sigură. Evident, aici este vorba de un om care nu are altă sursă de venit decât munca proprie, iar K. părea să facă parte din această categorie.

Klamm luă din sertar o coală de hârtie filigranată. întotdeauna când scria scrisori, mai ales către subordonați, folosea astfel de hârtie. O astfel de scrisoare îngrijită și prețioasă îi sugera subalternului că șeful îl apreciază în mod deosebit, acordându-i o atenție pe care, credea el, o merita. Dar în același timp i se sugera într-un mod elegant că între ei doi exista o diferență de treaptă socială, care nu putea fi trecută nici măcar prin bunăvoința șefului.

Scrisoarea o scrise repede, cu o ușurință ce dovedea o mare îndemânare. Ce poate fi mai plăcut decât să trimiți o misivă unui necunoscut care devine, prin simpla ei citire, subalternul tău. Scrisoarea era scurtă:

Mult stimate domn!

După cum știți, sunteți angajat în serviciile senioriale. Superiorul dumneavoastră direct este primarul satului, care vă va comunica mai în amănunt tot ce tine de munca dumneavoastră, precum și de condițiile remunerării; tot dumisale îi veți da socoteală. Cu toate acestea, însă, nici eu nu vă voi pierde din vedere.

Aici Klamm ridică tocul de pe hârtie. Trebuia stabilit un curier care să țină legătura cu arpentorul. îl sună pe Erlanger.

— Domnule Erlanger, ce curier alegem pentru astăzi?

— Excelență, mi-aș putea permite să vi-l recomand pe Bamabas?

— Bamabas?! se miră Klamm. Nu îmi amintesc numele lui.

— Este un curier nou, excelență. Ne-a fost repartizat doar de câteva luni.

— Numai un moment. Cred că știu despre cine este vorba. Nu este cumva fratele unei fete pe nume Amalia, cea care a avut o altercație cu unul dintre curierii lui Sortini?

— Chiar el este, excelență!

— Alegerea este bine făcută. Puteți să mergeți.

Continuă să scrie.

Bamabas, aducătorul acestei scrisori, se va prezenta din când în când la dumneavoastră spre a vă afla dorințele și spre a mi le comunica. Mă veți găsi mereu dispus să vă servesc pe cât va fi cu putință. Țin să am lucrători mulțumiți.

Se iscăli, apoi scrise dedesubt cu litere de tipar: *Șeful cancelariei nr. 10.*

Reciti scrisoarea, apoi se lăsă pe spătarul scaunului, mulțumit. Era bine scrisă. începând cu acel „Mult stimate domn!" și continuând cu ceilalți „dumneavoastră", scrisoarea dovedea o atentă politețe față de K. Dar pe cât era de politicoasă, tot pe atât era de rece și distantă. în primul rând reieșea

limpede că el, Klamm, era un șef prea mare pentru ca arpentorul să spere că va reuși să ajungă până la el să-l deranjeze cu vreo problemă de-a lui. Deși acest lucru i se permitea în

ultima parte a scrisorii, un om cu un simț al ierarhiei cât de cât dezvoltat ar fi sesizat că aceste rânduri referitoare la îndeplinirea dorințelor „pe cât va fi cu putință" sunt scrise de complezență. Acest lucru rezulta și din faptul că superiorul lui direct este primarul satului și nu Klamm. Or, a avea drept șef un primar de sat și nu pe unul dintre funcționarii de la Castel dovedește cât de neînsemnat subaltern ești considerat. Pe de altă parte, această frază dirija foarte subtil primul atac al arpentorului spre o persoană plină de bunăvoință, dar lipsită practic de orice putere de decizie în această problemă. Astfel se câștiga timpul necesar pentru a aduna cât mai multe date despre arpentor și totodată pentru a vedea cum va reacționa el în relațiile cu primarul și cu sătenii. De aceste prime reacții depindeau multe. Era mai bine să-l lase pe primar să ia primul o decizie referitoare la angajarea lui. Dacă aceasta era bună, după un timp va lua și Klamm cunoștință de ea și o va aproba, iar dacă va fi una greșită, primarul va purta toată vina; fie că l-a îndrumat greșit pe arpentor, fie că a luat o decizie peste capul celor de la Castel, depă- șindu-și astfel atribuțiile, fie că n-a acționat, în cazul în care n-ar întreprinde nimic.

In privința angajării arpentorului, scrisoarea îi lăsa mari libertăți primarului: să se ocupe de amănuntele

muncii lui K., să-i stabilească retribuția, de fapt să-l angajeze. Textul era destul de limpede: „După cum știți, sunteți angajat în serviciile senioriale"! Deci Klamm nu făcea decât să constate că arpentorul știe că este angajat, nu îi comunica acest lucru, în felul acesta i se lăsa lui K. posibilitatea de a se considera angajat, fără a fi de fapt. într-un alt pasaj al scrisorii i se sugera că ar putea ține legătura cu Klamm, oricând ar fi dorit, prin intermediul curierului Bamabas. Dar această ipotetică

legătură era anulată prin faptul că Bamabas va veni la ar- pentor doar din când în când, or acest impersonal „din când în când" putea foarte ușor să fie luat ca „niciodată". Rezulta clar că arpentorul nu va avea vreodată acces direct la Klamm, deoarece între ei era pus ca intermediar un curier oarecare, și în același timp K. va avea de dat socoteală primarului satului și nu lui Klamm, al cărui rol se reducea doar la a nu-1 scăpa din vedere. Scrisoarea se încheia cu o iscălitură foarte importantă prin faptul că-i aparținea lui Klamm, dar nefiind ștampilată, și fiind trimisă direct prin curier, fără a fi trecută prin secretariatul cu corespondența, nu putea avea, în ni- ciun caz, un caracter oficial. Iar pentru ca scrisoarea să nu degenereze într-o epistolă oarecare între doi particulari, și pentru a sublinia direcția din care vine, adică de la un prezumtiv șef către un subordonat potențial, Klamm adăugase acel „Șeful cancelariei nr. 10".

Acum toate lucrurile erau în ordine. Arpentorul va

începe lupta cu primarul, înarmat cu această scrisoare aparent importantă, dar în fond atât de inutilă, primarul va trebui să decidă în vreun fel, iar Klamm va avea ce să-i raporteze Excelenței Sale. în timp ce băga scrisoarea în plic, Klamm se gândi că arpentorul ar putea să fie ceva mai bătut în cap decât își imaginase el, și în loc să se îndrepte cu scrisoarea către primar, să tot încerce să ajungă cu ajutorul ei la Castel. Doar și astăzi de dimineață, după ce se ridicase de pe salteaua Iui de paie de la Hanul Podului, o luase direct spre Castel. Va fi interesant de urmărit traseul acestui domn K. îl sună pe Erlanger:

— Domnule Erlanger, vă rog să înmânați curierului Barnabas scrisoarea aceasta. Este pentru arpentor.

— Prea bine, excelență.

50

CASTELU Aurel Antonie

— Dar de când este Barnabas în serviciul cancelariei noastre?

— De optzeci și trei de zile, excelență!

— Da, da... Klamm privea gânditor pe fereastră. Să vedem cum se descurcă cu arpentorul. Poate o să facem ceva pentru el. Am auzit că familia lui o duce tare greu. După ce rezolvați cu scrisoarea, rugați-1 pe domnul Galater să vină până aici.

Galater, care îndeplinea funcția de director adjunct al cancelariei, era un tip solid, dar în ciuda masivității sale avea în mișcări ceva agil. Datorită părului rebel care nu se lăsa domolit de pieptene, și a bărbii negre și ascuțite ce era avântată spre înainte, Klamm îl compara în sinea lui cu tartorul diavolilor. Comparația era susținută de mintea lui Galater care

era extrem de mobilă și de ochii acestuia care sclipeau drăcește atunci când găsea soluția la vreo problemă. Un ciocănit discret în ușă îi anunță prezența.

— Intrați, domnule Galater!

Dar nu era Galater. în ușă era un tânăr înalt, zvelt, bine legat, îmbrăcat într-o tunică albă.

— Cine sunteți dumneavoastră? întrebă Klamm surprins.

— Numele meu este Barnabas, excelență, și sunt curier în slujba domnului Klamm.

Klamm începu să se amuze

— îl cunoașteți pe domnul Klamm?

— Nu, excelență.

— Și ce doriți?

— Am fost anunțat că mă caută domnul Erlanger pentru a-mi înmâna o scrisoare, și m-am prezentat.

— îl cunoașteți pe domnul Erlanger?

— Nu, excelentă. Sunt de curând în serviciul domnului Klamm și nu am avut încă onoarea de a-1 întâlni.

51

Klamm zâmbi amuzat. Auzi: n-a avut încă onoarea! Oricum, tânărul dovedea reale calități.

— Cine v-a anuntat de scrisoare?

— Un domn copist din Sala Cărților cu Legi. Nu-i cunosc numele, excelentă.

— Așteptați afară, domnul Erlanger trebuie să vină curând.

— Vă mulțumesc, excelență! Și scuzați-mă pentru deranj.

— Niciun deranj. Sunteți în timpul serviciului, ca noi toți, dealtfel.

Un nou ciocănit în ușă le întrerupse conversația. Era Ga- later. Barnabas făcu câte o plecăciune în fața fiecăruia, apoi ieși.

— M-ați chemat, excelență?

— Da, domnule Galater. Luați loc. Klamm își aprinse o țigară de foi și privi spre Galater prin fumul albăstrui. Cred că sunteți la curent cu venirea arpentorului.

— Desigur, excelență. Chiar adineauri îi studiam dosarul.

— Este bine că vă familiarizati cu dosarul, întrucât, din păcate, treburi urgente solicită prezența mea în sat. Așa că o să vă rog pe dumneavoastră să vă ocupați de această problemă. Sunt sigur că nu o să vă scape din mână. Vedeți că Excelenta Sa a decis să-i trimitem doi secundanți de aici de la Castel. Vă orientați dumneavoastră. Și, mai ales, aflați cine l-a chemat.

— Desigur, excelență. Vom afla și îi vom trimite și ajutoarele de care are nevoie. Nu va duce lipsă de nimic. Și, apropo de lipsuri, cred că nu i s-au creat încă toate condițiile.

— La ce vă referiți? întrebă Klamm amuzat de sclipirea jucăușă din ochii celuilalt.

— Din rapoarte rezultă că arpentorul este însurat și are un copil. Deci o familie iubitoare care îl așteaptă să se în-

toarcă sănătos și, dacă se poate, și cu ceva bani. în

aceste condiții, ceea ce îi trebuie lui acum este o aventură amoroasă cu o fată din sat.

Klamm izbucni în râs, apoi rămase gânditor. De ce nu? Asta i-ar complica existența și l-ar face mult mai vulnerabil. Ca să nu mai vorbim de savoarea pe care ar adăuga-o raportului către Excelenta Sa.

J

— Felicitări, domnule Galater! Felicitări, gândiți repede! Și v-ați orientat către o fată anume?

- Știu eu, poate că Frieda, chelnerița de la Curtea Domnească... ar fi o idee!

Klamm se întunecă. De ce o alesese Galater tocmai pe ea dintre toate fetele din sat? Nici nu se putea gândi că Galater făcuse această propunere pentru a-1 jigni, mai degrabă propunerea lui putea fi luată ca o atitudine de grijă față de reputația lui Klamm, care nu avusese niciodată o legătură prea îndelungată.

— Mda. Nu v-ați orientat rău. Apropo, sunteți amabil să le spuneți să-mi pregătească sania?

— Cu mare plăcere, excelență!

După ieșirea lui Galater, Klamm se mai gândi un timp la Frieda și la arpentor, după care îi veni o idee. Se gândi că ar fi bine dacă i-ar mai scrie arpentorului o scrisoare, pe care să o primească peste câtva zile. Scrisoarea o scrise repede, pe același tip de hârtie:

Domnului arpentor, la „Hanul Podului".

Măsurătorile pe care le-ați executat până acum mi-au produs satisfacție. Și lucrările secundanților sunt demne de laudă. Vă pricepeți să-i puneți la treabă. Nu încetați să vă arătați plin de zel.

Duceți lucrările la bun sfârșit! O întrerupere m-ar necăji. De altfel, fiți fără grijă, chestiunea salarizării va fi soluționată în curând. Vă am în vedere.

Klamm zâmbea în timp ce scria. Nici nu se putea ceva mai nimerit pentru arpentor. Klamm știa că primarul nu-1 va angaja prea curând, pentru că nu putea să o facă de unul singur. De asemenea nici problema salarizării lui K. nu se va finaliza. Așa încât scrisoarea îl va pune în încurcătură pe arpentor. Klamm își puse haina groasă de blană, luă scrisoarea, dosarul lui K. și ieși. în anticameră se opri lângă biroul lui Erlanger, care se ridicase în picioare:

— Mai este o scrisoare pentru arpentorul K. Vă rog să i-o trimite-i peste două zile. Eu plec în sat. Vă rog să aveți grijă pe aici. Dosarul arpentorului îl iau cu mine. Cred că am să stau vreo două-trei zile pe acolo, întrucât am mult de lucru; rămâne Galater în locul meu. Tot ce ne sosește referitor la arpentor îmi trimiteți la Curtea Domnească, iar dacă domnul Conte are nevoie de mine, mă sunați acolo.

— Prea bine, excelență! Erlanger se înclină ușor și apoi se grăbi să-i deschidă ușa.

Când ieși pe culoar îl zări pe Bamabas care stătea lipit de perete lângă ușă.

— Ce faceți aici, domnule Bamabas?

— Domnul Erlanger mi-a poruncit să aștept, excelență!

— Bine, răspunse Klamm trecând mai departe pe culoar. Probabil că acum se executau copiile după scrisoare, gândi Klamm în timp ce cobora scara și răspundea neatent la saluturile funcționarilor. Ieși din clădire pe lângă portarul care se înclină până la pământ și sări în sania din fața intrării. Ajuns înăuntru, azvârli dosarul într-un colț și se întinse co-

mod pe pernele moi ce căptușeau interiorul. Sania o luă din loc cu o smucitură ușoară, îndreptându-se spre poarta de răsărit a Castelului, pentru a ieși mai apoi într-unul dintre nenumăratele drumuri ce duceau spre sat. Acestea erau atât de numeroase încât Klamm avea impresia că de fiecare dată circulă pe un alt drum și că nu va reuși niciodată să le parcurgă pe toate. Dar, deși erau atât de multe, erau bine întreținute și, mai ales iama, era o adevărată plăcere să circuli pe ele. Klamm nu înțelegea rostul atâtor drumuri, dar nici nu-și bătea capul, întrucât exista o cancelarie care le avea în grijă. Iar cancelaria cu pricina întocmise niște grafice complicate după care se făcea transportul între Castel și sat. Klamm aflase vag că la alcătuirea graficelor se ținea seama de pătrarul în care se afla Luna, de zodia în care se născuse cel ce folosea drumul și de încă alte câteva elemente pe care nu le mai ținea minte. Klamm își pusese odată problema cum se decidea drumul în cazul în care mai multi funcționari călă- t I
toreau cu aceeași sanie, dar renunțase; erau destui funcționari în cancelaria respectivă care rezolvau astfel de probleme, întinse mâna spre buzunarul aplicat pe portiera din dreapta și scoase o sticlă de coniac. Trase o dușcă, în timp ce priviri- le-i rătăceau peste zăpada de afară. în asemenea momente se simțea absolut singur și își lăsa gândurile să zburde în voie. Prezența vizitiului nu-i știrbea cu nimic senzația de singurătate. Vizitiul acela abstract, pe care de cele mai multe ori nici nu-1 remarca, era parte integrantă din ansamblul vehiculului destinat să-l transporte pe el în deplină liniște și siguranță.

Vizitiul făcea parte din acea suită de servitori care-1 însoțeau în toate călătoriile. Rostul acestei suite nu-i era prea limpede, dar o accepta ca pe un blazon, întrucât numărul servitorilor era un semn distinctiv al importanței pe care o

deținea fiecare șef de cancelarie în cadrul administrației, fiind în același timp un barometru sigur al situației lui financiare.

Prin dreptul ferestrei se derula zăpada nesfârșită, apoi apăru grădina de zarzavaturi a lui Bertuch acoperită și ea de nea. Și-1 aminti pe pompierul acela care stătea zile întregi rezemat de gardul grădinii, privind la trăsurile care treceau și încercând să atragă atenția asupra sa. Era tatăl lui Barnabas, dacă mai ținea el bine minte. Va trebui să se intereseze de tânărul lui curier, să-1 ajute cumva. încălzit de coniac și legănat de sanie, Klamm ațipi.

A -A -A

Ajuns în birou, Galater ceru o cafea și apoi sună la Curtea Domnească. îi răspunse hangiul.

— Galater la telefon.

— Excelență!

Galater zâmbi. Era sigur că hangiul se ridicase în picioare când îi auzise numele.

— Domnule hangiu, vedeți că în sat a venit un arpentor. Momentan este cazat la Hanul Podului. Este un străin și, cum nu cunoaște pe nimeni, domnul Klamm a dispus ca Frieda să-i mai îndulcească

singurătatea, înțelegeți ce vreau să spun.

— Desigur, excelență, Frieda!

— Să-i pregătească cineva camera domnului Klamm, căci vine în sat.

— Desigur, excelență, camera!

După ce termină convorbirea, îl sună pe Erlanger. Acesta intră purtând un dosar în mână. Galater era convins că do-

sarul e gol. Văzuse destui funcționari care umblau cu astfel de dosare pe culoare încercând să pară preocupați. Dacă ar fi vrut să-l necăjească pe secretar i-ar fi cerut să-i arate dosarul, dar nu voia să-1 șicaneze.

— Domnule Erlanger, vă rog să lichidăm repede problemele curente pentru a ne putea implica în problema arpen- torului.

Secretarul se înclină ușor și depuse politicos dosarul pe marginea biroului. Galater se înșelase, dosarul nu era gol. îl trase mai aproape. Pe copertă era imprimat antetul Administrației Generale a Angajaților. îl deschise. înăuntru era o adresă din partea Cancelariei pentru Problemele Angajaților, adresată Cancelariei pentru Ținuta Angajaților, prin care se preciza că unul dintre curierii care deservesc Castelul nu are uniformă și, în consecință, conform regulamentelor, i se va interzice accesul în Castel. A doua adresă era răspunsul Cancelariei pentru Ținuta Angajaților adresat Cancelariei pentru Problemele Angajaților prin care se întreba cum de a fost posibil să i se încredințeze funcția de curier, atâta timp cât

nu dispunea de o uniformă. Cancelaria pentru Problemele Angajaților răspundea că angajarea a fost făcută de Cancelaria pentru Angajarea Angajaților, urmând ca ulterior să fie informată printr-o adresă Cancelaria pentru Confecționarea Uniformelor Angajaților. Această adresă, se spunea în continuare, a ajuns la noi, dar nu este de competența noastră să ne ocupăm de echiparea angajaților. Urma o altă adresă din partea Cancelariei pentru Ținuta Angajaților către Cancelaria pentru Confecționarea Uniformelor Angajaților, prin care i se preciza că a fost angajat un nou curier și, în consecință, se solicita confecționarea unei uniforme adecvate acestui post. Cancelaria pentru Confecționarea Uniformelor

Angajaților se interesa, printr-o adresă de răspuns, de numele acestui nou angajat. Cancelaria pentru Ținuta Angajaților trimitea o adresă către Cancelaria pentru Angajarea Angajaților, prin care se interesa de numele noului curier. Cancelaria cu angajarea întreba de ce-i interesează pe ei numele unui curier angajat. Cancelaria cu ținuta răspundea că acesta nu are uniformă, și conform regulamentelor numai funcționarii și servitorii de rang mai înalt erau obligați să nu poarte uniformă. Cancelaria cu angajarea răspundea că aceasta este sarcina Cancelariei cu confecționarea uniformelor. „Pentru ei ne interesăm de numele curierului." „De ce nu se interesează ei direct." „Pentru că nu au fost informați oficial de noua angajare." „Nici nu puteau fi anunțați întrucât noul angajat nu intră în categoria servitorilor. Este vorba de un curier." „Dar curierii

trebuie să poarte uniformă." „Da, dar este vorba de un curier care locuiește în sat." „Atunci spuneți-ne numele acestui curier, pentru a-1 căuta în Cărțile cu Legi să-i putem stabili statutul." „Numele lui este Bamabas." Cancelaria pentru Ținuta Angajaților comunica apoi Cancelariei pentru Confecționarea Uniformelor Angajaților numele de Bamabas. Cancelaria pentru Confecționarea Uniformelor Angajaților întreba apoi de măsurile acestuia, necesare pentru confecționarea uniformei. Cancelaria pentru Ținuta Angajaților mai trimisese câteva adrese șovăielnice către alte câteva cancelarii, dar nimeni nu cunoștea măsurile noului angajat. Lucrurile se pare că se împotmoliseră aici. Ultima adresă, prin care Cancelaria pentru Standarde și Mărci răspundea că dimensiunile numitului Bamabas nu sunt standardizate și, conform regulamentelor, nu se găsesc în dosarele lor, fusese emisă în urmă cu aproape o jumătate de an. După ce termină de citit, Galater ridică mirat din sprâncene:

— Ce caută dosarul acesta la noi?

— Domnule director, curierul Barnabas a fost repartizat domnului Klamm în urmă cu câteva luni, iar în dimineața aceasta ne-a sosit și dosarul.

— Curios. De atâta timp nu-1 îmbracă nimeni și acum a căzut pe capul nostru. Nu puteau să ne repartizeze unul gata echipat? Dar el acum în ce umblă? Are haine, sau umblă așa...

Erlanger privi în jos cu un aer preocupat.

— Are un fel de tunică albă lucrată în sat, nu se poate afirma că este chiar o uniformă.

— Mi se pare cunoscut numele acesta de Barnabas, nu cumva curierul nostru a fost mai înainte pompier?

— Nu, domnule Galater, el este calfă de cizmar și este prea tânăr pentru a fi pompier. După câte știu, tatăl lui a fost șeful formației de pompieri din sat.

— Da, da, mi-aduc aminte de tatăl lui. M-a scos dintr-un incendiu, acum câțiva ani. Ce bărbat destoinic! Fie, o să-i procurăm o uniformă. Dumneavoastră l-ați văzut, cum arată?

— E voinic, domnule director.

— Asta nu prea ne ajută. Cine ar putea să-i cunoască măsurile?

— Cred că familia, domnule director, sau cel care i-a confecționat tunica aceea în care umblă.

— Da, cred că aveți dreptate. Dar problema aceasta poate să mai aștepte. Mai avem și altceva?

— Mai este un referat al domnului Momus, secretarul sătesc al domnului Klamm și al domnului Vallabene. Erlanger îi puse pe birou un nou dosar.

Galater nu mai întinse mâna spre el.

— Pentru a câștiga timp, vă rog pe dumneavoastră să-mi spuneți ce dorește domnul Momus?

59

CASTELU Aurel Antonie

— Solicită un curier pentru problemele sătești, care să-și aibă sediul la hanul Curtea Domnească și care să fie folosit atât de funcționarii de la Castel cât și de secretarii lor comunali.

— Ideea nu este rea. Uite, ar putea să-l ia pe acest curier dezbrăcat care tocmai ne-a fost repartizat. Mă rog, nu tocmai dezbrăcat, are tunica aceea cusută în sat. Poate să mai umble un timp cu ea. Cred că în

final asta va fi soluția. O să-l numim curier sătesc. Deocamdată trimiteți-i o adresă domnului Momus, să-i ia măsurile. Dar să revenim la arpentor. Din rapoarte nu rezultă cine l-a chemat. Avem ceva date în acest sens?

- Deocamdată, nimic. Tot ce am putut aduna se găsește la dosar. Dar ne vin date în continuare.

— Mda. Să ne ocupăm atunci de secundanții arpentorului. I-au sosit ajutoarele sau trebuie să ne îngrijim noi?

— Se pare că Excelența Sa a dispus...

— Cum adică „se pare"? N-ați fost dumneavoastră la telefon?

— Ba da! Vă rog să mă scuzați. Excelența Sa, a dispus ca niciun ajutor de arpentor să nu fie lăsat să pătrundă pe domeniile senioriale. între timp mi-am permis să dau câteva dispoziții în acest sens, dar până acum nu s-a înregistrat ni- cio tentativă a vreunei persoane de a pătrunde pe domenii.

— Ați făcut foarte bine. De fapt nici nu este de mirare. S-ar putea ca acest K. să nu aștepte niciun ajutor, sau nici să nu se priceapă la lucrări de arpentaj.

— Excelența Sa a mai spus că în cazul în care arpentorul are nevoie de ajutoare să i se repartizeze doi oameni de la Castel.

— Știu, mi-a spus domnul Klamm. M-am și gândit pe cine să trimitem. Avem doi ajutori de secretari, Artur și lere-

mias, îi știți și dumneavoastră. Au fost angajați anul trecut, la intervenția domnului administrator, se pare

că îi sunt nepoți, sau ceva de genul acesta. Aduceți-mi, vă rog, dosarele lor.

După câte își amintea Galater, cei doi erau ca și inexistenți; nu se remarcaseră niciodată prin nimic, nici în bine, dar nici în rău. Poate că era și asta o calitate, să poți exista fără să deranjezi pe nimeni cu prezența ta. Intră Erlanger și puse dosarele pe birou. Galater trase un dosar în fața lui și-l deschise, dar înăuntru nu se găsea nicio filă. Mirat, îl deschise și pe celălalt, care era la fel de gol.

— Cred că s-au pierdut hârtiile pe drum, spuse Galater amuzat

— Asta este tot ce avem despre ei, domnule director. N-au făcut timp de un an de zile nimic care să merite a fi înscris la dosar.

— N-au făcut nimic care să merite a fi înscris la dosar, sau n-au făcut absolut nimic?

— N-au făcut nimic, domnule director.

— Dar li s-a dat ceva de lucru?

Erlanger tăcu și își făcu de lucru cu ceașca goală de cafea pe care o luă de pe birou, întrucât era limpede că e o întrebare care nu aștepta răspuns. Toată lumea știa că în cancelarie erau mai mulți angajați decât ar fi fost nevoie, și nu aveau toți ce lucra. Situație întâlnită, dealtfel, și în celelalte cancelarii, dar nimeni nu lua nicio măsură. Deși nu se preciza expres în nicio dispoziție, se lăsa să se înțeleagă că e de preferat ca oamenii să fie ocupați și, chiar dacă nu aveau de lucru, să fie obligați să stea în birouri. Din această cauză se punea atâta accent pe prezența lor la serviciu, fără să se intereseze nimeni dacă au sau nu ce face acolo.

Majoritatea funcționarilor, mai ales cei mai vechi în meserie, încercau prin toate mijloacele să acumuleze cât mai multe lucrări pentru a avea ocupat măcar jumătate din timpul pe care-l pierdeau la serviciu. în felul acesta se puneau la adăpost de întrebările șefului, care trecea printre birouri luându-i la rost pe cei care stăteau: „Ce, iar stați? Credeți că Excelența Sa vă plătește ca să stați?" Apoi pleca mai departe fără să mai asculte justificările lor timide. Această stare de lucruri genera între funcționari o stare de permanentă tensiune și un sentiment al veșnicei culpabilități. în unele cancelarii funcționarii veneau la serviciu cu o oră sau două mai devreme pentru a prinde un loc pe scaun, iar cei care soseau mai târziu și nu mai aveau scaune erau nevoiți să stea toată ziua în picioare pândind pe cineva care se ridică pentru a-i lua locul. în jurul fiecărui birou erau adunați câte cinci-șase funcționari pe scaune și alți vreo șase în picioare, încercând să pară preocupați de hârtia pe care vreunul dintre ei o scotea din dosarul pe care-l ținea sub șezut pentru a nu-i fi furat. De obicei veneau mai devreme cei care nu aveau hârtii, și ocupau un scaun pe care-l cedau mai apoi în locul unui act, sau al unui dosar gol, pe care-l purtau în mână tot restul zilei. Alții încercaseră să vină cu scaune pliante de acasă, dar șefii de cancelarii se arătaseră deosebit de drastici în această privință, interzicând cu desăvârșire asemenea practici. Mobilierul birourilor nu putea fi modificat decât cu aprobarea lor, aprobare pe care nu o dădeau niciodată. Se bănuia că această măsură ar fi fost sugerată de însuși Domnul Conte pentru a frâna măcar și în acest fel proliferarea funcționarilor. Singurul loc unde se mai puteau așeza era camera de

fumat unde erau instalate niște bănci lungi și joase, dar și pe aici trecea șeful, ba pe aici trecea cel mai des, și-i lua la rost: „Ce, stați și fumați? Credeți că Excelența Sa vă plătește ca să fu-

mați?" Apoi pleca din încăperea învăluită în fumul gros al țigărilor, care nu încetau să ardă de dimineața până seara.

La plată se ținea cont și de felul cum a lucrat fiecare. Astfel, se înregistra cu exactitate, de către funcționari anume, timpul petrecut pe scaun, în picioare, sau la camera de fumat. Cei care lucraseră stând pe scaun, primeau o plată mai mare decât ceilalți, întrucât se considera că executaseră lucrări de o calitate mai bună. Dar și cei care lucraseră în picioare primeau un spor pentru condiții grele de muncă. Timpul cât au stat la fumat era scăzut din timpul de muncă, dar acestora li se acordau anumite compensații bănești pentru mediul toxic în care erau nevoiți să lucreze. De asemenea, fiecare observație primită din partea șefilor, ducea la diminuarea salariului în funcție de durata observației și de poziția șefului în ierarhie. Unii șefi de cancelarii, mai miloși, inventau dosare cu probleme inutile pentru a mai da de lucru la o parte dintre funcționari. Dar faptul că aceste dosare erau inutile, nu-i împiedica să-i mustre și să-i penalizeze dacă le predau cu întârziere.

Galater adăugă, mai mult pentru sine:

— Mi se pare foarte ciudat că au putut sta în cancelaria noastră atâta timp fără să facă nimic. Cred

că acum vor avea și ei ocazia să se remarce. Chemați-i până aici.

— Sunt la ușă, excelență!

— Poftiți-i să intre!

In birou intrară doi bărbați îmbrăcați în haine negre strânse pe corp, care semănau foarte mult între ei, deși erau de vârste diferite. Acesta era singurul mod de a-i deosebi. Poate că de vină erau și hainele lor atât de asemănătoare. Cei doi salutară în același timp și se opriră lângă ușă. Galater le făcu semn să se apropie.

63

— Dumneavoastră sunteți Artur? i se adresă celui mai în vârstă.

— Numele meu este Ieremias, domnule director.

— înseamnă că dumneavoastră sunteți Artur! arătă Galater cu degetul către cel tânăr.

— El este, domnule director! întări Ieremias.

— Semănați foarte mult, remarcă Galater privindu-i atent.

— Am lucrat foarte mult timp împreună! spuse Ieremias ca un fel de justificare.

Auzi la el, au lucrat mult! se amuză Galater. Ce-or fi lucrat ei atât de mult? Poate vrea să spună că au stat mult timp împreună. Apoi li se adresă, zâmbind subțire:

— Eu, personal, apreciez foarte mult munca dumneavoastră de până acum și, având în vedere rezultatele remarcabile pe care le-ați obținut, am să vă încredințez o sarcină importantă. Veți merge în sat, unde a sosit un arpentor care are nevoie de

ajutoare. Vă duceți acolo ca secundanți ai arpentorului.

Cei doi se foiră un timp neliniștiți, lăsându-și greutatea de pe un picior pe altul, se priviră, apoi își întoarseră privirile spre Galater și Ieremias îndrăzni:

— Domnule director, dar noi nu ne pricepem la munca aceasta!

Galater zâmbi și îi privi încurajator:

— N-are mare importanță. Dacă va fi necesar, o să vă învețe arpentorul. Dumneavoastră trebuie să vă gândiți la faptul că acest arpentor este un străin, un om singur care nu cunoaște oamenii, locurile, obiceiurile... Abia a sosit și crede că acesta este un mare eveniment, când în realitate este nimica toată. E prea serios și ușor încrâncenat. De înțeles, pentru un străin în situația lui. Principala dumneavoastră

sarcină este să-l mai înveseliți puțin, să-i mai abateți gândurile. La munca aceasta cred că vă pricepeți!

— Nu va fi nicio problemă, domnule director.

— Atunci e bine, zâmbi Galater. Și dacă o să învățați și ceva arpentaj, este numai în avantajul dumneavoastră. Aveți ocazia să învățați o meserie frumoasă. începând de azi vă numesc secundanții arpentorului K. Vă atrag atenția că trebuie să-i dați ascultare absolută. Nesupunerea față de el o voi considera ca nesupunere față de mine. Pe arpentor îl găsiți la Hanul Podului, toată lumea de pe acolo îl știe. Serviciul vostru începe chiar din acest moment. El așteaptă niște secundanți, care trebuiau să vină astăzi, dar care nu vor mai sosi. Voi va trebui să le

țineți locul. Sper că o să vă descurcați.

Cei doi nici nu clipiră și răspunseră într-un glas:

— Cu siguranță, domnule director!

Par ascultători și disciplinați, gândi Galater. Cred că au să facă treabă bună. Pe aici, pe la birouri, puteau să iasă la pensie fără să descopere cineva că au și calități.

— Mai este o problemă, reluă Galater. După cum știți serviciul nostru se ocupă și cu problemele străinilor, așa că aveți obligația ca, pe lângă sarcinile pe care vi le încredințează arpentorul, să nu-l scăpați nicio clipă din ochi și să raportați permanent tot ceea ce face, cu cine stă de vorbă, unde merge, ce scrie, ce gândește, cu cine se întâlnește, tot, ați înțeles? Veți raporta telefonic la Castel sau în sat domnului Momus.

— Am înțeles.

— Atunci puteți pleca, și succes în noua activitate.

— Vă mulțumim! Ne vom strădui să ne facem datoria! răspunseră cei doi într-un glas, apoi salutară și plecară.

Galater privi gânditor ușa pe care ieșiseră noii secundanți ai arpentorului, și i se adresă lui Erlanger:

— Cred că i-am ales bine. Luați și dosarele lor, acum cred că o să aveți ce pune înăuntru.

După ce ieși Erlanger, Galater întocmi o adresă către Cancelaria Registrului Unic Pentru Cancelarii și Funcțiuni, prin care solicita să i se comunice care cancelarie se ocupa de serviciul de arpentaj. Ar fi

putut da un telefon, pentru a câștiga timp, dar acest mod de adresare între cancelarii era interzis de regulamente. Forța și eficacitatea administrației consta tocmai în faptul că se supunea fără abatere regulamentelor. Orice încălcare a lor, chiar dacă trecea pentru moment neobservată, era depistată de organele de control, care luau măsuri extrem de drastice. Dacă puneai o întrebare prin telefon altei cancelarii, puteai să fii sigur că celălalt te minte. Iar cel ce dădea informații greșite, nu numai că nu era pedepsit, ci era chiar încurajat, întrucât astfel erau aduși pe calea cea dreaptă, adică a adreselor oficiale, cei neatenți și grăbiți. Exista o cancelarie care se ocupa cu respectarea regulamentelor, și anume Cancelaria de Verificare a Respectării Regulamentelor, și funcționarii acestei cancelarii sunau prin sondaj pe la diverse birouri cerând tot felul de informații. Aceste informații erau apoi minuțios verificate și, dacă se dovedeau corecte, cel care le dăduse era sancționat.

Expedie adresa și apoi plecă spre camera serviciului telefonic. Avea de vorbit cu Oswald și prefera să o facă între patru ochi. Telefoanele, cu tot confortul pe care îl oferă, prezintă dezavantajul că pe fir se interpun mai multe urechi decât este nevoie pentru o convorbire în doi. Galater avea cunoștință de o sală foarte încăpătoare din subsolul Castelului, unde se găsea în permanență cineva care asculta convorbirile. Și acel cineva era plătit de Klamm, și era plătit bine, de vreme ce-i aducea acestuia și convorbirile Excelenței

Sale. Dar pentru Galater cel mai bine era să nici nu știe de existența unei asemenea încăperi. Este adevărat că ce avea el să-i comunice celui de la serviciul telefonic nu trebuia ferit de asemenea urechi, dar lui Galater îi plăcea să vorbească direct cu oamenii atunci când avea posibilitatea. Avea astfel ocazia să le vadă reacțiile, expresia feței, a ochilor, gestica, mișcările trupului, toate acestea spuneau mai mult decât cuvintele rostite. Când vru să intre în biroul lui Oswald, se împiedică de un palton care era, în mod inexplicabil, trântit în prag.

— Domnule Oswald, ce este cu dezordinea aceasta la d umneavoastră?

— Iertați-mă, domnule director, bâigui Oswald sărind în picioare, dar s-a desprins suportul din perete și nu am avut unde să-l mai agăț, și...

— Bine, îl întrerupse Galater plictisit. Chemați pe cineva de la ateliere să vi-1 repare. Apoi închise ușa și se apropie de masă. Ascultați, domnule Oswald, vă înștiințez că în sat au fost trimiși doi subsecretari din cancelaria domnului Klamm, este vorba de Artur și Ieremias. Și ei au misiunea să-l secondeze pe arpentor, așa că, dacă vor suna, să fiți foarte atent la ce vor raporta. Apoi să-mi aduceți imediat proce- sul-verbal al discuției.

— Desigur, domnule director, cunosc problema! își luă Oswald un aer competent. Am primit astăzi de dimineață un telefon de la Hanul Podului, în care ni se spunea că arpentorul vine la Castel.

— Ați înțeles complet eronat, domnule Oswald, îl privi Galater zâmbind ironic. Niciun arpentor nu are voie să vină la Castel. Nici acum și nici mai târziu! Apoi cu un ton ceva

mai coborât, dar parcă cu mult mai autoritar, adăugă: să mă ținești la curent cu tot ce se întâmplă în sat!

— Acum am înțeles, domnule director!

■fr A A

Când se întoarse în birou, Galater se lansă fără să șovăie în războiul de uzură, surd și necruțător, al adreselor oficiale. Pe masă găsi răspunsul la adresa lui. Cancelaria Registrului Unic Pentru Cancelarii și Funcțiuni îi aducea la cunoștință că de problemele arpentajului se ocupă Cancelaria Domenii și Teritorii. Galater trimise o adresă către această cancelarie, prin care îi întreba dacă ei l-au chemat pe arpentorul K. Cei de la Domenii și Teritorii îi răspunseră că ei nu solicitaseră venirea arpentorului K., dar exista în arhivă un dosar de acum trei ani referitor la chemarea unui arpentor, fără a i se preciza numele. Din studiul dosarului a reieșit că, în problema chemării unui arpentor, au fost implicați primarul satului, Sfatul Comunal, meșterul cizmar Otto Brunswick și referentul Sordini de la Cancelaria Drumuri și Poteci. Din păcate nu-i puteau da mai multe amănunte, întrucât marea majoritate a documentelor referitoare la acest caz se află la referentul Sordini, care a întreprins cercetări amănunțite. Galater făcu o adresă către referentul Sordini, prin care îi cerea să spună cine l-a chemat pe arpentorul K. Sordini îi răspunse că nu știe cine l-a chemat pe arpentorul K. Galater îi trimise o nouă

adresă, în care arăta că i se pare curios ca un om care deține documentația referitoare la arpentor să nu știe acest lucru. Sordini răspunse că el deține documentația referitoare la problema aducerii unui arpentor, nu a arpentorului K. Galater îl rugă atunci să-i comunice cine a

cerut aducerea unui arpentor. Sordini îi răspunse că cel mai vechi document de care dispune el, referitor la această problemă, este o adresă din partea primarului satului, în care acesta afirmă, fără să-l întrebe nimeni, că el nu are nevoie de niciun arpentor. Pentru elucidarea problemei, Sordini a făcut cercetări și a stabilit că în favoarea aducerii unui arpentor au aderat o treime din membrii Sfatului Comunal, în frunte cu meșterul cizmar Otto Brunswick, iar împotriva aducerii arpentorului au fost primarul satului și două treimi din membrii Sfatului Comunal. Dar cine anume a decis aducerea unui arpentor el nu știe și nimeni din cancelaria la care lucrează nu are cunoștință. Galater trimise o adresă către primarul satului, prin care îl întreba de ce trimisese o adresă lui Sordini, în care spunea că nu are nevoie de arpentor. După ce trimise și această adresă, constată că se făcuse seară. Se apucă să întocmească raportul către Klamm, dar fu întrerupt de Erlanger, care îi aduse ultimul raport din sat. Arpentorul începuse să se miște. Făcuse o vizită la meșterul tăbăcar Lasemann, apoi o plimbare cu sania căruțașului Gerstäcker, probabil lucruri necesare în munca de arpentaj, numai că se încălcau regulamentele. Niciun sătean nu avea voie să intre în

legătură cu străinii, fără o înștiințare prealabilă a autorităților. Arpentorul poate că nu știe acest lucru, dar sătenii îl știu foarte bine. îl sună pe Vallabene, care lucra în subordinea lui la Secția Cercetări. Un adevărat profesionist al interogatoriilor.

— Domnule Vallabene, vedeți că a venit un străin în sat, care spune că este arpentor și că a fost chemat de Castel. Țăranii noștri au cam uitat de regulamente și au început să-i dea târcoale. Mergeți în sat și liniștiți lucrurile.

— Spuneți-mi numele lor, domnule director.

69

CASTELU Aurel Antonie

— Este vorba de meșterul tăbăcar Lassemann, care l-a primit în casă, și de căruțașul Gerstäcker, care l-a transportat cu sania.

— Plec chiar acum.

Rămas singur, Oswald începu să noteze rezumatul convorbirii avută cu Galater. După ce termină, se ridică și-și luă paltonul de jos. Constatând că are agățătoarea ruptă, se așeză trist pe scaun gândindu-se la toți oamenii care cultivaseră pământul unde a crescut cânepa, la cei care au cules-o, au tocat-o, au tors-o, au țesut-o, la cei care au făcut acest șiret care-i servea lui drept agățătoare, la toți acei oameni anonimi care au muncit ca el să-și poată atârna liniștit paltonul în cuier. Și a fost suficient un simplu gest al domnului Galater pentru ca toată această muncă să fie spulberată și reluată. Bântuit de gânduri, nici nu observă că se lăsase întunericul.

Tresări doar când auzi telefonul. Se suna de la Hanul Podului. Cineva de acolo întreba dacă arpentorul poate veni mâine la Castel.

— Nu! răspunse Oswald hotărât, apoi adăugă: Nici mâine, nici altădată! după care închise. Aprinse lumina și începu să noteze convorbirea în registru, dar fu întrerupt din nou. Ridică nervos receptorul. Se suna tot de la Hanul Podului. Se pare că cineva de acolo avea timp de dat telefoane.

— Aici Oswald, cine-i acolo? Cum de la celălalt capăt al firului nu răspundea nimeni, Oswald repetă: Cine-i acolo? Apoi adăugă: Aș prefera să nu se mai dea atâtea telefoane de acolo, abia a trecut o clipă de când s-a telefonat! Se pare că această ultimă frază avu efect, întrucât cel care sunase răspunse:

70

CASTELU Aurel Antonie

— Aici e ajutorul domnului arpentor.

— Care ajutor? Care domn? Care arpentor? se enervă Oswald.

— Intrebați-1 pe Fritz! răspunse celălalt la toate trei întrebările.

Să-l întrebe pe Fritz? Deci era vorba de arpentorul sosit aseară, de care se interesează toată lumea.

— Știu, știu. Eternul arpentor. Da, da. Și ce mai e? Care ajutor?

— Josef, răspunse celălalt.

— Josef? se miră Oswald fără să vrea. Pe secundanți îi cheamă... Cum nu reușea să-și amintească numele lor, își aruncă privirile pe registru. Le găsi numele și spuse: Artur și Ieremias.

— Ăștia sunt cei noi, se încăpățână să-l contrazică celălalt.

— Ba nu, sunt cei vechi! își susținu Oswald

părerea, sim- țindu-se puțin derutat de tonul sigur al celuilalt. Domnul Galater nu-i spusese nimic despre trimiterea a două rânduri de ajutoare.

— Sunt cei noi, eu sunt unul dintre cei vechi, și am sosit azi, în urma domnului arpentor, se încăpățână vocea.

— Nu-i adevărat! strigă Oswald fiind din ce în ce mai nesigur.

— Atunci cine sunt? întrebă vocea cu un calm care lui Oswald nu-i plăcu deloc.

Chiar, cine era cel cu care vorbea? Se putea foarte bine să fie un vechi secundant, și el, Oswald, să nu știe nimic. Doar nu-1 informase nimeni asupra vechimii diverșilor secundanți.

— Tu ești vechiul secundant, acceptă Oswald fiind convins că această afirmație nu-1 angajează cu nimic. Apoi adăugă: Ce vrei?

71

CASTELU Aurel Antonie

— Când să vină șeful meu la Castel? întrebă vocea grăbită.

Deci asta era. Indiferent cine era la telefon, răspunsul la această întrebare era unul singur:

— Niciodată!

— Bine! răspunse celălalt, mulțumit de răspuns, și convorbirea se întrerupse.

Oswald puse telefonul în furcă și răsuflă ușurat. Se descurcase bine. Este adevărat că șovăise nițel când se pusese problema a două rânduri de secundanți, dar la întrebarea principală dăduse un răspuns competent.

După ce primi telefonul de la Castel, hangiul de la Curtea Domnească trimise o cameristă să facă focul în camera domnului Klamm, apoi intră în sala birtului. Fata de la bar, care dormea cu capul pe tejghea, se trezi buimacă și ridică o privire înceţoșată. Părul îi cădea în neorânduială pe față, și funda cu care fusese legat stătea mototolită într-o parte.

— Domnișoară Frieda, i se adresă hangiul, fiți vă rog bună și mai faceți ordine în salonul domnilor. O să vină în curând domnul Klamm.

— Domnul Klamm! exclamă fata sărind în picioare și aranjându-și ținuta. De mult timp n-a mai trecut pe la noi.

Hangiul se mulțumi să dea din cap, apoi se apropie de tejghea și spuse, privind-o în ochi:

— Domnișoară Frieda, în satul nostru a sosit un arpentor. Bietul băiat este cam singur, și domnul Klamm dorește ca dumneavoastră să-i mai îndulciți șederea pe la noi, înțelegeți ce vreau să spun...

72

CASTELU Aurel Antonie

Frieda, care tocmai își lega funda în păr, rămase nemișcată. Umbre de neînțelegere și de teamă se fugăreau prin ochii care uitaseră să mai clipească.

— Da, răspunse ea derutată și ușor uluită, dar eu sunt, după cum știți, cu domnul Klamm și...

— Știu, domnișoară Frieda, dar este dorința domnului Klamm, nu pricepeți?

Frieda pricepea, dar asta nu o ajuta prea mult.

încercă să se domine și întrebă cu un aer jucăuș:

— Este tânăr?

— Nu știu, că nu l-am văzut.

— Și eu ce trebuie să fac? Să mă duc să-1 caut? Știți că n-am voie să intru în Castel. Și atunci cum să dau de el?

— Arpentorul este aici în sat. Nici el nu are voie să intre în Castel, așa că-1 veți întâlni cu siguranță. Mai departe vă descurcați, nu trebuie să vă dau eu sfaturi. Am încredere.

Hangiul îi zâmbi încurajator și ieși în vestibul unde deschise ușa de la intrare. Afară era un ger aspru și începuse să ningă mărunt. Intră înapoi și o luă spre birou pe culoarul luminat de un bec anemic. Aproape de ușa biroului se lovi de un argat care stătea lipit de perete.

— Ce faci aici? întrebă hangiul tresărind.

— Doamna hangiță mi-a spus să aștept aici că are o treabă cu mine.

— Lasă asta acum. Du-te în curtea din spate și deschide porțile, că trebuie să sosească domnul Klamm.

Argatul dădu din cap și o luă agale pe culoar. Hangiul bătu la ușa biroului și apoi intră. Hangița, care stătea la masă și nota ceva într-un registru, abia dacă-i aruncă o privire grăbită, după care continuă să scrie. Hangiul nu voia s-o deranjeze, întrucât îi purta un respect deosebit pentru

îndemânarea cu care nota în registru toate socotelile hanului. Când o cunoscuse, în urmă cu vreo cincisprezece ani, era o fetișcană slăbuță și

neîngrijită care se aciuiase la han. Pe atunci hanul era mult mai mic, de fapt o cârciumă afumată unde își făceau veacul bețivii satului. Birtașului i se făcuse milă de ea și o luase ca fată la toate. Mai târziu, nu-i păruse rău. Fata era harnică și voioasă. Fără ca cineva să-i spună ce are de făcut, mătura sala, spăla paharele, aducea bere din beci, dădea de mâncare la cai, scotea gunoiul din grajd, încât își merita din plin numele de „fată la toate". După un timp, birtașul începuse să o lase la tejghea în locul lui, când treburile îl chemau în altă parte. Cum fata era curată și mereu veselă, mușterii se înmulțiseră și stăteau ceva mai mult. Cârciuma prospera de parcă fata adusese norocul cu ea. Tot ce făcea îi ieșea bine și, încetul cu încetul, birtașul lăsase toate grijile tejghelei în seama ei, mai ales că fata se pricepea și la ținerea socotelilor.

Când s-au căsătorit, nimeni nu s-a mirat, de parcă toată lumea s-ar fi așteptat la așa ceva. Ca dar de nuntă, Castelul i-a dăruit tinerei birtășițe o rochie nouă. După ce a îmbrăcat-o, a fost atât de fericită încât a spus că pentru domnii de la Castel care vor binevoi să bea în birtul ei, prețurile vor fi pe jumătate. Pe birtaș l-a cam mirat această generozitate, pe care o găsea cam nelalocul ei, dar n-a zis nimic. Și așa niciun domn de la Castel nu trecea pragul cârciumii lui. Vestea despre birtășița care vindea la jumătate de preț s-a răspândit, și în cârciumă au apărut primii funcționari. în jurul acestora au început să roiască petiționarii din sat, apoi servitorii funcționarilor, secretarii lor din sat... Odată cu creșterea veniturilor, birtașul a mai construit o sală unde erau serviți numai cei de la Castel. Cum domnii mai întârziau noaptea la

interogatorii, birtașul a mai construit câteva camere, pe care le închiria celor care rămâneau peste noapte. Și așa, încet- încet, din birt a devenit un mic han care s-a dezvoltat apoi într-un han adevărat cu două etaje și cu toate acareturile necesare.

După ridicarea hanului, vechiul birt, care nu avea nici măcar un nume, a fost botezat „Curtea Domnească". Cu această ocazie, Castelul i-a dăruit un drapel cu însemnele Contelui, drapel ce a fost așezat deasupra intrării. Apoi a fost instalat un telefon care avea legătură directă cu Castelul. In noile condiții, veneau de la Castel chiar și domni dintre cei mai mari, care rămâneau uneori zile întregi. Hanul prospera și hangiul îi mulțumea lui Dumnezeu că i-o scosese în cale pe femeia asta. Cu un singur lucru nu se prea împăca el, și anume cu pasiunea ei pentru rochii. Comanda o mulțime, pe care, abia de le îmbrăca de câteva ori, că și comanda altele. Deși i se părea o cheltuială inutilă, hangiul nu spunea nimic. Bani avea destui și nu ar fi vrut să o supere. Mai târziu, când hanul trecu practic în mâinile femeii, hangiul era mulțumit că are o asemenea nevastă care îl scutește de toate grijile conducerii unui han atât de mare.

în sfârșit, hangița închise registrul și ridică privirea.

— Au telefonat adineauri de la Castel. Trebuie să sosească domnul Klamm. Am dat ordin să se facă focul în camera lui și să deschidă porțile cele mari de la curte! spuse hangiul cu un ton de parcă îi dădea raportul.

— Dar de așternuturi ai uitat! Doar știi bine că domnului Klamm îi plac așternuturile apretate, cu

miros de levănțică! Niciodată nu te gândești la ce trebuie! După domnul Momus ai trimis pe cineva?

— Am uitat, mormăi hangiul și dădu să iasă.

75

— De odaie mă ocup eu, tu ai grijă să fie domnul Momus aici.

Hangiul ieși. Numai femeia lui era în stare să se gândească la toate aceste amănunte care lui îi scăpau. Cât despre așter- nuturile apretate, cu miros de levănțică, abia acum afla. De unde le-o fi știind femeia asta pe toate? Străbătu curtea interioară și intră în camera servitorilor. Răsturnat pe patul de lângă sobă, dormea Klaus, un flăcău zdravăn, dar cam leneș. II apucă de o mânecă și-l zgâlțâi. Omul se trezi buimac și, zărindu-1 pe hangiu, sări din pat și-și trase cizmele.

— Du-te și anunță-1 pe domnul Momus să vină aici, întrucât trebuie să sosească domnul Klamm.

Klaus își luă haina groasă de postav și ieși în fugă. Hangiul trecu prin curtea interioară și apoi urcă scara care ducea la etaj, unde se afla camera lui Klamm. Spre deosebire de ceilalți domni, care dormeau în ce cameră se găsea liberă, Klamm avea o cameră rezervată permanent. Focul fusese făcut, dar în odaie era încă frig și existau puține șanse să se facă suficient de cald până ce va sosi Klamm. Așa se întâmpla de fiecare dată; cei de la Castel își anunțau sosirea în ultimul moment și apoi se arătau nemulțumiți: ba că nu este suficient de cald, ba că împricinații! nu s-au adunat la timp, ba că secretarii lor comunali nu sunt de față. Alteori nu se anunțau

deloc și hangiul trebuia să recurgă la tot felul de improvizații pentru a-i mulțumi. In cameră intră hangița cu un braț de cearceafuri albe pe care le puse pe masă. Apoi, fără să-l bage în seamă, se apucă să scoată așternutul de pe pat.

— Dar n-a dormit nimeni în patul ăsta, își dădu hangiul cu părerea. De ce trebuie schimbate așternuturile?

Hangița lăsă cearceaful din mână și se întoarse spre el cu o expresie de nesfârșită milă. Abia acum observă că femeia

își schimbase rochia și se pieptănase altfel, și se miră în sinea lui când o fi avut timp.

— Mai bine te-ai duce să scoți niște bere proaspătă, decât să vorbești degeaba. Doar știi cât este de sensibil domnul Klamm. Crezi că este nesimțitor ca tine, care poți dormi și în paie? Apoi, considerând că nu mai are nimic de adăugat, îi întoarse spatele și continuă să-și vadă de treabă.

Hangiul ieși. Pe culoar se întâlni cu Pepi, camerista, care aducea două sticle cu apă caldă de la bucătărie. Coborî în sală unde Frieda nu mai prididea să umple cu bere paharele servitorilor lui Klamm, care stăteau pe butoaie, cereau bere și făceau o gălăgie care se auzea de afară. Prezența servitorilor era un semn sigur că nici Klamm nu putea să mai întârzie. Ieși în tindă și deschise ușa de la intrare. Prin ninsoarea care cădea tot mai deasă îl zări pe Klaus care venea alergând. Se opri lângă trepte să-și scuture cizmele de zăpadă.

— Domnul Momus sosește imediat. L-am lăsat în

urmă.

— Bine, Klaus. Du-te în spate, și când vezi sania domnului Klamm să vii să mă anunți. Sunt în birou.

Klaus nu zise nimic și o luă la fugă înconjurând hanul. Băiatul se arăta săritor, și hangiul nu prea înțelegea de ce i se dusese vorba că ar fi leneș. Ninsoarea se întețise și începuse să bată și vântul. Deasupra lui, drapelul cu însemnele Contelui fâlfâia neliniștit. Din ninsoare apăru Momus.

— Bine ați venit, domnule Momus! îl întâmpină hangiul. Poftiti în birou la mine să vă mai dezmorțiți.

— A sosit domnul Klamm? întrebă Momus gâfâind în timp ce se scutura de zăpadă.

— Nu încă, puteți fi liniștit. L-am pus pe Klaus să stea de pază. Poftiți în biroul meu, întrucât în sală s-au instalat deja servitorii domnului Klamm.

77

CASTELU Aurel Antonie

Ajuns înăuntru, Momus puse mapa cu documente pe masă și se lipi tremurând de sobă. Hangiul scoase o sticlă de coniac și puse în două păhărele:

— Luați, domnule Momus, asta o să vă încălzească.

— Mulțumesc! Momus dădu coniacul pe gât, se scutură și zise: Ați auzit de arpentor?

— Ce arpentor? se miră cu naivitate prefăcută hangiul.

— Nu știți? A venit un arpentor și a tras la Hanul Podului. Se pare că este chemat de cei de la Castel, dar nu se știe încă exact. Nici permis pentru a intra în Castel nu are; or, cum poate să pretindă că este chemat de cei de acolo, când el nici permis nu are!

Ce părere aveți?

— Nu știu ce să zic! Poate că l-au chemat să lucreze aici în sat și de aceea nu i-au dat permis. A venit de mult?

— Abia de aseară, și azi de dimineață a plecat spre Castel, dar s-a împotmolit pe uliță la ai lui Lasemann, și bieții oameni au fost nevoiți să-l bage în casă să se dezgheațe. Aici a și adormit, așa era de obosit. Apoi Gerstăcker...

— Căruțașul?

— Da, cel bătrân, a trebuit să-l ducă cu sania înapoi la Hanul Podului. Ce fel de arpentor este acesta care nu poate să meargă pe jos! Ce părere aveți?

în ușă se auziră câteva bătăi grăbite.

— Intră!

Ușa se deschise și Klaus strigă din prag:

— Vine!

Cei doi o rupseră la fugă. La ușă hangiul îi dădu întâietate lui Momus, apoi continuă să alerge pe culoar în spatele acestuia, până în curtea interioară. Pe porțile mari dinspre drum tocmai intra o sanie care trase la peron. Hangiul deschise portiera și spuse:

78

CASTELU Aurel Antonie

— Bine ați venit, domnule Klamm!

Dar nu era Klamm. Din sanie coborî Vallabene care strigă vizitiului să nu deshame caii, căci se vor întoarce curând la Castel. Apoi se întoarse spre hangiu:

— Sunteți surprins că mă vedeți? Așteptați pe

altcineva?

— Nu, deloc, ne bucurăm să vă vedem! îngăimă hangiul surprins.

— Bine atunci. Aveți cumva vreo cameră încălzită unde să pot lua un interogatoriu? Sunt foarte grăbit.

— Bineînțeles, domnule Vallabene. Vă pot pune la dispoziție biroul meu până ce vi se încălzește camera.

— Nu mai puneți s-o încălzească, întrucât treburi urgente solicită prezența mea la Castel încă în această seară. îmi ajunge biroul dumneavoastră.

Ajunseră toți trei în birou. Vallabene își scoase haina îmblănită și se lipi de sobă. Abia atunci păru să-l remarce pe Momus:

— Dar uite-1 și pe domnul Momus. Tocmai voiam să trimit pe cineva să vă cheme, dar se pare că dumneavoastră sunteți întotdeauna acolo unde trebuie. Mergeți, vă rog, și aduceți-1 pe căruțașul Gerstăcker.

— Cel bătrân?

— Da, da, acela care s-a apucat să plimbe arpentori cu sania!

După plecarea lui Momus, hangiul îl îmbie:

— Un coniac, domnule Vallabene? După frigul de afară un coniac este numai bun.

Vallabene nu catadicsi să-i răspundă. Se așeză la masă și scoase din dosar o hârtie pe care începu să o studieze preocupat. Hangiul îi puse paharul la îndemână și dădu să iasă. Fără să-și ridice ochii din hârtie, Vallabene întrebă:

— Plecați deja, domnule hangiu?

— Mă gândeam să nu vă stingheresc! răspunse acesta din ușa întredeschisă. Văzând că Vallabene nu mai zice nimic, hangiul mai stătu un timp nehotărât, apoi dădu să iasă.

— Deci, totuși v-ați hotărât să plecați! constată Vallabene tot fără să-1 privească. Acum nu mai citea, ci se uita atent undeva între scândurile podelei din fața mesei.

— Dacă doriți, pot rămâne! se întoarse hangiul închizând ușa.

— Nu, nu! făcu Vallabene un semn ușor nerăbdător cu mâna. Dacă v-ați hotărât, mergeți, nu vă reține. Poate că aveți treburi. Dar ieșiți, vă rog, ceva mai repede, dacă se poate. Mai adineauri, ieșirea dumneavoastră a durat cinci minute. S-a făcut un frig aici! Vallabene se ridică și-și puse pe umeri haina îmblănită.

— Bineînțeles, excelență! spuse hangiul și ieși iute, aproape trântind ușa. Toți domnii de la Castel aveau toane, dar acesta parcă nu era într-ale lui. Coborî în beci și luă o cană cu bere din butoiul rezervat domnilor. Când ajunse din nou sus, se întâlni cu Momus.

— Domnule hangiu, veniți puțin până în birou, domnul Vallabene vrea să vă vorbească.

Hangiul dădu din cap și-1 urmă fără nicio tragere de inimă.

★ -A -fr

Sania se opri în curtea hanului. Valetul ieși din arcada intrării, deschise portiera și rămase nemișcat în așteptare. Undeva, pe capra săniei, vizitiul semăna cu un om de zăpadă, așa cum stătea nemișcat, acoperit de nea. Totul încremenise. Nici caii, de pe

care se ridicau aburi, nu mai mișcau. Părea

că și ei așteaptă politicoși ca domnul Klamm să binevoiască să coboare. Dar lui Klamm nu-i venea deloc să părăsească interiorul cald. Rămase privind gânditor fulgii de zăpadă care se zbenguiau în lumina becului de deasupra intrării și ar fi rămas încă multă vreme așa dacă frigul ce pătrundea prin portiera deschisă nu l-ar fi făcut să-și strângă haina de blană la piept. Se gândi la camera încălzită care-1 aștepta sus și se hotărî să străbată cei câțiva metri care îl despărțeau de intrare.

în camera de la etaj era destul de cald, sau cel puțin așa i se păru după frigul de afară, și era cam întuneric. Perdelele erau trase și era aprinsă doar lămpița de pe noptieră. Lângă pat o zări pe hangiță aranjând așternutul. Când îl auzi, femeia se întoarse surprinsă:

— Bine ați venit pe la noi, domnule Klamm. Vă rugăm să ne iertati că nu este mai cald, dar abia adineauri s-a făcut focul...

— Nu-i nimic, doamnă hangiță. De altfel, mi se pare a fi destul de cald aici.

— V-am adus și câteva sticle cu apă caldă, să vă facă așternutul mai plăcut! sporovăia hangița tot aranjând patul.

Lui Klamm i se păru curios că femeia nu mai pleacă. De obicei găsea camera goală. Uite, până nici valetul nu mai intrase după el pentru a-1 ajuta să-și scoată haina. Se dezbrăcă singur de blana groasă, o puse în cuierul de lângă ușă și se îndreptă spre masă

unde puse dosarul arpentorului.

— Domnule Klamm, continuă birtășița, dacă ați vrea să veniți până aici, să vedeți dacă cearșafurile sunt bine apre- tate...

Zâmbind, Klamm se apropie de pat și pipăi așternutul. — Doamnă, mi se par suficient de apretate, cel puțin acum!

81

CASTELU Aurel Antonie

Femeia nu mai spunea nimic. Stătea în picioare în fața lui și privea îmbujorată în jos. Abia acum observă Klamm că era destul de tânără și doar rochia ei greoaie o făcea să pară în vârstă. Atmosfera din cameră deveni deodată foarte încinsă. Trupul femeii emana un miros aţâţător, fierbinte. Lui Klamm i se uscă gâtlejul și înghiți de câteva ori în sec. Aproape fără să-și dea seama întinse mâinile și o cuprinse de talie. De parcă gestul lui i-ar fi luat și ultimele puteri, femeia se ghemui la pieptul lui, îngropându-și fața în haina ce mirosea a tutun fin. Mirosul femeii deveni și mai penetrant. Klamm o strânse puternic spre el și ea gemu ușor, abandonându-se. Se lăsă cu ea pe pat, peste așternuturile apretate, care miroseau a levănțică.

-fr

In biroul lui Galater telefonul sună din nou.

— Oswald la aparat, domnule director. Permiteți să vă informez că adineauri s-a primit un telefon din sat de la Hanul Podului. Era un secundant al domnului arpentor, un anume Josef.

— Josef? întrebă Galater uimit. Pe secundanții lui îi cheamă Artur și Ieremias!

— Știu, domnule director, întrucât ați avut amabilitatea să-mi spuneți acest lucru, dar acesta a spus că este un secundant mai vechi.

— Și ce voia? întrebă Galater cu o voce dură, prevăzând ce urmări poate avea prezența acestui nou străin pe domenii.

— întreba când să vină stăpânul său la Castel. Iar eu i-am spus că niciodată.

— Foarte bine ati făcut. Mulțumesc.

82

CASTELU Aurel Antonie

închise telefonul și-l sună pe Erlanger. Acesta intră în birou cu mersul său ușor șchiopătat, arătând la fel de proaspăt de parcă atunci ar fi început ziua de lucru.

— Domnule Erlanger, la Hanul Podului a ajuns unul dintre vechii secundanți ai arpentorului K. Tocmai ne-a sunat de acolo. Cum vă explicați prezența lui în sat? Parcă ați dat ceva dispoziții în acest sens!

— Voi verifica, domnule director. Deși este posibil să fi telefonat chiar arpentorul.

— Da, numai el putea fi. Verificați totuși dacă a mai apărut vreun străin pe domenii.

— Prea bine, domnule director.

Galater se apucă să redacteze raportul către Klamm, dar nu-i fu dat să scrie prea mult, că telefonul sună din nou. Era Oswald.

— Vă rog să mă scuzați, domnule director, dar iar s-a sunat de la Hanul Podului!

— Ce s-a mai întâmplat?

— A sunat secundantul Ieremias, care a spus că arpentorul a plecat împreună cu Bamabas într-o direcție necunoscută. El presupune că s-au dus la familia curierului.

— Mulțumesc, domnule Oswald. Galater sună în sat: Dați-mi Hanul Podului. Galater la aparat, dați-mi-1 pe domnul Ieremias. Spuneți, vă rog, ce s-a întâmplat. Unde a plecat arpentorul acum, noaptea, și cum de a fost posibil să-1 scăpați din ochi?

— Domnule director, arpentorul ne-a mințit că merge să aducă niște notiție din camera lui și nu ne-a lăsat să-l însoțim, apoi a fugit din han. Presupun că s-a dus după curierul Bamabas care tocmai îi adusese o scrisoare. O să plecăm după el.

83

CASTELU Aurel Antonie

— Așa să faceți!

închise telefonul și-și continuă raportul. Nu avea astâmpăr deloc arpentorul acesta. Cum se lăsa noaptea, se punea pe colindat.

-fr 'tr

De cum intră în birou, hangiul dădu cu ochii de căruțașul Gerstăcker care stătea lângă ușă cu căciula în mână, lăsân- du-se nehotărât de pe un picior pe altul. Căruțașul părea că îmbătrânise peste noapte. Avea obrajii inegali și roșii, fața suptă acoperită de perii asprii, albiți, ai unei bărbi nerase de câteva zile bune. Stătea încovoiat, cu privirea în pământ, de parcă ar fi căutat ceva pe jos. Părea nehotărât dacă să plece sau nu. Abia venirea hangiului păru să-l

determine să ia o decizie. încercă să se strecoare afară pe culoar prin ușa deschisă de acesta, dar vocea ascuțită a lui Vallabene îl opri:

— Sunteți grăbit, domnule Gerstăcker? Credeți că v-ați terminat treburile pe aici? Apoi se întoarse spre hangiu și Momus, luându-i parcă martori la cele ce se întâmplau: Eu umblu pe drumuri prin viscol și zăpezi pentru a rezolva treburile dumnealui încurcate, și, poftim, dumnealui se grăbește!

Gerstăcker se întoarse din ușă, cu o figură chinuită de parcă l-ar fi chinuit o măsea, și îngână:

— Vă rog să mă iertați, excelență, dar am crezut că vă stingheresc. Dacă trebuie, rămân aici toată noaptea!

Dar figura lui bolnavă îi contrazicea spusele. Dacă ar fi stat lângă ușă, în picioare, toată noaptea, ar fi fost, dealtfel, și ultima lui noapte.

— Nu, domnule Gerstăcker, nu mai am nevoie de dumneavoastră. Cel puțin deocamdată. Bănuiesc că sunteți cu sania!

84

— Da. excelentă!

— Probabil cu aceeași sanie cu care l-ați dus pe arpentor la Hanul Podului? întrebă Vallabene cu o nuanță amenințătoare în voce, nuanță ce nu-i scăpă lui Gerstăcker, pentru că începu grăbit să se justifice:

— Excelență, este vorba de o neînțelegere la mijloc. Eu nu...

— Vreți să spuneți că nu l-ați dus? îl fulgeră Vallabene cu răutate.

— Ba da, excelență, dar am făcut-o doar pentru a nu-1 mai vedea staționat în fața casei mele!

— Bine că nu v-a dat prin cap să-l duceți la Castel!

— Cum să-l duc la Castel? Gerstăcker părea sincer uluit. Deși, dacă îmi aduc bine aminte, mi-a cerut-o. Dar l-am refuzat categoric. Așa că mai bine l-am dus la Hanul Podului, ca să scap de el.

— Tare aș fi curios să aflu cum a început prietenia dumneavoastră cu arpentorul, deși știați bine că regulamentele vă interzic să aveți relații cu străinii!

— Dar nu m-am împrietenit, excelență. Pot să vă spun că în timp ce-l duceam cu sania la han, m-a pocnit cu un bulgăre de zăpadă rece drept după ureche. Un prieten nu m-ar fi lovit cu bulgări după ureche.

— După care ureche?

— După asta! arătă Gerstăcker spre urechea dreaptă. Și acum mă mai doare.

— Ce diametru avea bulgărele de zăpadă cu care v-a atacat arpentorul. Vă rog să precizați diametrul bulgărului în centimetri.

— Păi, nu știu ce să vă spun, era un bulgăre normal.

— Deci, ați fost agresat, de această dată, cu un bulgăre normal. Vă rog, pentru bunul mers al anchetei, să ne preci-

zați de câte ori ați fost lovit după urechea dreaptă de către un bulgăre anormal. Precizați, vă rog, cine v-a lovit și diametrul bulgărilor, în centimetri, evident. Ideal ar fi să vă mai amintiți și data. Vă rog ca relatarea să se desfășoare cronologic.

— Domnule Vallabene, n-a mai dat nimeni cu bulgări în mine de când eram mic.

— Cât de mic?

— Ce să vă spun, să fi avut 7-8 ani, poate mai puțin...

— Relevant pentru anchetă. Dar în cazul de față ați depus plângere?

— Nu, excelență! Auzisem că este arpentorul chemat de Castel, și de aceea am crezut că nu se cade să...

— Cine v-a spus că este arpentorul chemat de Castel? De unde dețineați informația referitoare la chemarea unui arpentor? Care este numele real al acestui arpentor pe care l-ați găzduit în casă cu atâta inconștiență, și cu care vă hârjoneați prin zăpadă bătându-vă cu bulgări?

— Nu l-am găzduit eu, excelență! Vă rog să mă credeți. Ai lui Lasemann l-au chemat în casă. Eu doar l-am dus cu sania, și cu bulgări numai el a dat. Că și în fereastră la ai lui Lasemann tot el a dat cu un bulgăre de zăpadă.

— Când a dat cu bulgări, după ce a ieșit din casă sau înainte?

— înainte, excelență. Că numai așa a putut să-i scoată afară din casă pe ai lui Lasemann ca să-i dea drumul înăuntru. Dar să știți că eu, care stăteam în casă și priveam pe geam, n-aveam cum să dau cu bulgări...

— Lăsați explicațiile inutile, domnule Gerstăcker, o să aveți mâine tot timpul să vă justificați la interogatoriul oficial care vă va fi luat. Acum este deja târziu și mai am de

lucru. Puteți să vă retrageți acum să vă odihniți și să vă pregătiți răspunsurile pentru mâine. Hai, mergeți, și să nu vă uitați biciușca! Omul se făcuse mic și cocârjat ca sub apăsarea unei vini nemărginite. Adineauri vă grăbeați, continuă Vallabene, acum nu vă mai grăbiți? Apoi, făcând abstracție de Gerstăcker, de parcă omul n-ar mai fi fost de mult acolo, i se adresă secretarului: Domnule Momus, vă rog să-i convocări pentru interogatoriul de mâine dimineață pe căruțașul Gerstăcker și pe meșterul tăbăcar Lasemann.

Gerstăcker deschise ușor ușa și ieși șchiopătând. După plecarea lui, Vallabene se întoarse spre birtaș și îi spuse că întrucât încăperea lui din han nu era încălzită când a sosit, și, probabil, că nu este nici acum, el se vede nevoit să plece noaptea pe drum, deși are atâta treabă aici în sat. Dar va reveni mâine dimineață, când speră să găsească niște condiții mai omenești de lucru, nu să fie nevoit, ca acum, să primească împricinații în acest birou incomod și rece. Hangiul încercă să se justifice, arătând că el nu este vinovat cu nimic de situația creată, întrucât nu s-a primit niciun telefon care să anunțe venirea domnului Vallabene, altfel cu siguranță că domnul ar fi găsit tot confortul în acest han, cum, dealtfel, l-a găsit ori de câte ori a avut bunăvoința să vină. Acum, domnul să nu fie supărat, și să considere această întâmplare drept ceea ce este, adică un moment nefericit care, cu siguranță, nu se va mai repeta. Vallabene îi opri șuvoiul de explicații printr-un gest obosit:

— Domnule hangiu, se pare că în seara aceasta am parte numai de justificări. Sper ca data viitoare să găsesc camera încălzită. Și, cu asta, vă spun: noapte bună!

Vallabene se ridică de la birou, unde stătuse tot

timpul înfofolit în haină, și ieși demn pe ușă. Hangiul se luă după

el, gândindu-se nedumerit de ce le spusese noapte bună, când afară era încă ziuă. îi deschise ușa spre curtea interioară, unde îl aștepta sania gata de plecare. Fără a mai întoarce capul, și fără a mai răspunde la urările lui de bine, Vallabene deschise portiera și sări înăuntru. Hangiul rămase în zăpadă lângă sania care se puse ușor în mișcare. Mai apucă să vadă o mână, care i se păru din cauza întunericului foarte lungă, cum apucă portiera și o închide cu un pocnet sec. Avea dreptate Vallabene, afară se lăsase noaptea. Dar, când Dumnezeu venise noaptea, că doar adineauri... Ce s-au scurtat zilele, medită hangiul privindu-1 pe Klaus care închidea porțile. Se întoarse în birou, unde îl găsi pe Momus instalat la masă.

— A plecat?

Hangiul se mulțumi să dea din cap, apoi luă cana cu bere și dădu să iasă.

— Credeți că o să mai revină în noaptea aceasta? întrebă din nou Momus cu o nuanță de neliniște în glas.

Hangiul tresări și se opri nehotărât în ușă. Perspectiva nu-1 încânta deloc.

— Este destul de posibil. Am să pun să i se pregătească o cameră.

Telefonul sună strident și hangiul se întoarse.

— Hanul Curtea Domnească, vă rog!

— Erlanger la aparat!

— Vă ascult, domnule secretar, sunt hangiul.

— Vedeți că arpentorul a scăpat de sub supravegherea secundanților săi și a evadat de la Hanul Podului, însoțit de curierul Bamabas. întrucât și-a făcut un obicei din a dormi prin sălile birturilor, este bine să fiți atent.

— Desigur, domnule secretar! Deși mă îndoiesc că va îndrăzni să vină aici, am să fiu foarte atent.

88

— Bine!

Convorbirea se întrerupse. Birtașul puse receptorul în furcă și privi spre Momus care își ridicase sprâncenele întrebător:

— Era domnul secretar Erlanger. Mi-a spus că arpentorul, de care vorbeați, a evadat de la Hanul Podului, ajutat de curierul Bamabas, și acum este posibil să vină încoace.

— Nu cred că va îndrăzni!

— Nici eu, dar este bine să fim atenți.

— Dar parcă poți să știi? Cu indivizi de genul acesta nu ești niciodată sigur cum vor reacționa. Ați văzut câtă îndrăzneală pe el, astăzi a vrut să ajungă la Castel! Ce părere aveți?

Hangiul dădu cu mirare din cap și ieși. Urcă scara care ducea la etaj spre camera lui Klamm. Pe trepte se întâlni cu birtășița care cobora repede.

— E gata? întrebă hangiul.

— Ce să fie gata? se arătă femeia surprinsă.

— Camera domnului Klamm.

— Sigur că e gata. Domnia sa s-a arătat foarte mulțumit! și hangița trecu grăbită pe lângă el.

— Cum, a și venit?

— A venit, spuse hangița fără să întoarcă capul.

Sigur că a venit! și continuă să coboare.

Hangiul rămase nedumerit. Când o fi venit? Și Klaus de ce nu l-a anunțat? Se întoarse și începu să coboare treptele supărat. în hanul acesta se întâmplă tot felul de lucruri, și el este ultimul care le află.

■fr Vr -fr

După plecarea hangiței, Klamm se ridică din pat și aprinse lumina. își îndreptă hainele și sună. Valetul, care lo-

cuia în camera alăturată, sosi imediat și rămase în picioare lângă ușă, ținându-și capul ușor plecat în față. Lui Klamm i se păru că în încăpere s-a făcut prea cald. Se îndreptă spre soba înaltă de teracotă, așezată pe peretele ce dădea spre camera valetului. Cum soba era comună pentru cele două încăperi și focul se făcea prin camera alăturată, probabil că valetul pusese prea multe lemne. Dar nu era așa, soba abia dacă începuse să se încălzească. Atunci căldura venea din el, lăsată de femeia care abia plecase. Se întrebă dacă și pe valet l-o fi așteptat o femeie în cameră, vreo slujnicuță de pe aici de la han. Văzându-1 cum stătea încremenit lângă ușă, atent, serviabil, politicos, Klamm nu reuși să și-l imagineze strângând o femeie în brațe. Poate doar numai un bărbat, și la gândul acesta izbucni în râs. Valetul rămase impasibil, atâta doar că în momentul în care Klamm începu să râdă își ridică imperceptibil capul și-și îndreptă ținuta, ca și cum râsul stăpânului nu putea avea în niciun caz vreo legătură cu el; îl

lăsă să treacă pe deasupra, să se scurgă pe lângă el, apoi rosti cu o voce politicoasă:

— Ați sunat, excelență?

— Da, Holdrin. Mergi, te rog, și comandă cina. Am s-o servesc în cameră.

— Prea bine, excelență! Holdrin se înclină și voi să iasă. — Era să uit!

Valetul, care apucase să deschidă ușa, o închise la loc și își reluă poziția de așteptare:

— Excelentă? *

— Vezi pe unde umblă Momus și trimite-1 la mine.

Holdrin se înclină și ieși. Ajuns pe culoar își îndreptă ținuta și coborî plin de sine scara ce ducea la parter. Dacă în prezența lui Klamm era doar un simplu valet, în afară deve-

nea o persoană foarte importantă și respectată. Cum nu era de demnitatea lui să intre în sala birtului unde servitorii beau bere, așezați pe butoaiele acelea infecte, Holdrin se îndreptă spre biroul hangiului. Aici nu era decât Momus, care bea coniac. Când dădu cu ochii de valet, Momus rămase cu paharul în aer.

— A venit domnul Klamm? întrebă el prostește.

— Excelența sa dorește să vă vadă.

— Da, desigur, imediat, cum să nu! Momus lăsă paharul pe masă și se grăbi să plece. Din ușă se mai întoarse și luă mapa de pe colțul biroului, apoi ieși.

Holdrin era mulțumit când vedea respectul de care se bucura stăpânul său, întrucât simțea că o parte din acesta se răsfrângea asupra lui. După ieșirea atât de precipitată a lui Momus, se îndreptă spre masă și luă paharul lăsat de acesta. îl mirosi și apoi îl puse la loc strâmbând din nas. Ce băutură infectă se bea aici

în sat! Holdrin n-ar fi băut niciodată așa ceva și, cu siguranță, că nici domnul Klamm, deși pentru el rămânea un mister cum de stăpânul său putea să bea din berea acestor oameni.

Hangiul intră în birou cu un aer abătut. Când dădu cu ochii de Holdrin, tresări.

— Domnul Klamm dorește cina în cameră! spuse Holdrin cu un aer înghețat și ieși.

■A- *ir ir*

La intrarea lui Momus, Klamm stătea la masă adâncit în gânduri. Răspunse absent la salutul secretarului, apoi îl privi direct:

— Domnule Momus, ce măsuri ați luat cu arpentorul acela?

Măsuri!? Momus rămase puțin descumpănit. Nu era de competența lui să ia măsuri. Cel mult putea să informeze, să transmită procesele-verbale, să ia parte la interogatorii, la audiențe, să consemneze, să...

— Problema este în desfășurare, excelență! răspunse el ambiguu. Domnul Vallabene îi interoghează pe meșterul tă- băcar Lasemann și pe căruțașul Gerstäcker, secundanții îl secondează pe arpentor și ne raportează, eu sintetizez datele și...

— Trageți concluzii, presupun.

— Desigur, excelență, dar sunt numai presupuneri, nu le pot prezenta ca pe niște concluzii până ce datele acumulate nu-mi vor permite să... începu Momus să spună cu un aer convingător, deși nu putea face nicio presupunere. Și nu o putea face,

pentru că tot ce știa despre arpentor auzise de la țăranii care beau la Hanul Podului, unde se oprise cu totul întâmplător să mai ia un coniac în drum spre casă; apoi ce mai auzise în timpul interogatoriului luat de Vallabene căruțașului Gerstäcker, de la hangiu...

— Și ce presupuneți dumneavoastră că face arpentorul acum? îl întrebă Klamm privind absent, undeva pe lângă el.

— Presupun că acum este la familia lui Bamabas.

Barnabas!? Klamm era surprins. Ce să caute arpentorul la Bamabas? Să fi mers pentru surorile acestuia? Nu avea când să le cunoască. înseamnă că s-a dus acolo pentru a strânge relațiile cu Barnabas, să afle unde locuiește, să-1 poată vizita mai des și să-i poată transmite mesaje ori de câte ori va dori. Să evite situația de a fi căutat de acesta doar din când în când, așa cum îi precizase el în scrisoare. Nu era prost deloc arpentorul. Și gândea repede.

— Și de ce presupuneți că s-ar afla la Barnabas?

92

CASTELU Aurel Antonie

— Așa ni s-a telefonat adineauri de la Castel. Domnul Erlanger ne-a spus că s-ar putea să ajungă și pe aici.

— Interesant, foarte interesant... Domnule Momus, aș dori să-mi aduceți mâine dimineață corespondența de la Castel și, dintre rapoartele dumneavoastră doar, pe acelea care se referă la arpentor.

Un ciocănit discret în ușă întrerupse discuția. Era hangiul care aducea cina. După ce așeză tava pe masă dădu să se retragă, dar Klamm îl întrebă:

— Ați schimbat fata de la tejghea?

— Nu, excelență, dar este ocupată cu servitorii dumneavoastră. Să-i spun să vină?

— Nu, de ce să vină?

După ce se retraseră cei doi, Klamm se apucă să mănânce. Tocmai își terminase masa când apăru Momus:

— Mă iertați, excelență, că vă deranjez din nou, dar a sosit arpentorul!

— Arpentorul!? Aici!?

— Da, este jos în sală, bea bere.

— Dar cum a ajuns aici, parcă ziceați că e la Barnabas?

— A venit împreună cu Olga, sora lui Bamabas.

— Bine, domnule Momus, vă mulțumesc.

Se mișca repede arpentorul, nu pierdea timpul. Klamm se ridică de la masă și ieși pe culoar. Aici dădu peste hangiu, care aștepta.

— Pot să strâng masa, excelență?

— Da, mulțumesc. Cina a fost foarte bună. Am să cobor în salon. Vă rog să-mi aduceți berea acolo.

— Desigur, excelență. în salon.

Salonul fusese conceput inițial ca sală de mese pentru funcționarii de la Castel, astfel încât aceștia să nu fie nevoiți

să stea laolaltă cu țăranii în sala birtului. Dar majoritatea funcționarilor preferau să ia masa în camera în care dormeau, așa că salonul s-a transformat pe nesimțite într-o încăpere unde erau primiți împricinați!. In principiu, țăranii nu aveau acces în han, dar pe vreme rea li se permitea să stea în sala birtului până ce funcționarii de la Castel îi chemau pentru audieri sau interogatorii. între sala

birtului și salonul domnilor era o ușă care dădea în spatele tejghelei, astfel că fata de la tejghea îndeplinea și funcția de ușier. în ușa care lega sala birtului de salon era practicat un orificiu rotund prevăzut cu un dop de lemn prin care, la început, fata care servea privea înăuntru să vadă dacă domnii și-au terminat masa, să vină să debaraseze, sau să le mai aducă bere, iar mai târziu, o foloseau și funcționarii care priveau în cârciumă să vadă dacă le-au venit cei convocați.

întrucât erau zile în care salonul se dovedea a fi neîncăpător pentru numărul mare de audieri care aveau loc simultan, s-a acceptat tacit ca interogatoriile să fie luate și în camerele funcționarilor. Uneori, chiar și sala birtului se dovedea a fi neîncăpătoare pentru petiționari și împricinați, mai ales când veneau în han și domni mai mari, așa cum era cazul lui Klamm, care erau însoțiți de o suită de servitori. Din această cauză acum se discuta construirea unei încăperi anexe sau a unei construcții anexe unde să poată aștepta localnicii. Acest proiect generase numeroase dezbateri în Sfatul Comunal și se ajunsese deja Ia un conflict referitor la transportul materialelor de construcții. Astfel, Gerstäcker cel tânăr susținea ca materialele să fie transportate doar de cei care erau specializați în acest domeniu, adică ei, căruțașii, și era susținut de toți căruțașii din breaslă, în timp ce majoritatea membrilor Sfatului Comunal erau de părere că ori-

care locuitor al satului, care dispunea de un mijloc de transport, putea contribui la transportul materialelor

pentru a se urgenta construcția. Problema devenise acută, și acum se aștepta ca o comisie de la Castel să vină pentru a soluționa conflictul.

Klamm stătea la una din mesele din salon, bea bere și alcătuia în minte raportul către Conte. Din când în când privirea îi aluneca spre ușa despărțitoare din spatele căreia se auzea larma făcută de servitorii săi. îl tot îmboldea gândul să se uite prin orificiul din ușă pentru a-1 vedea pe arpentor, dar alunga acest gând nedemn de un șef de cancelarie. Până la urmă își liniști conștiința cu argumentul că el trebuia să dețină cât mai multe date despre arpentor pentru a o putea informa pe Excelența Sa cât mai amănunțit și obiectiv cu putință. Iar pentru aceasta trebuia să-1 vadă cum arată. Se apropie tiptil de ușă și scoase dopul de lemn. Arpentorul era rezemat de tejghea și discuta cu Frieda. Era tânăr și destul de chipeș, deși cam prost îmbrăcat. Klamm se întoarse la locul său gândindu-se la planul lui Galater. Era curios să vadă cum se va descurca Frieda, și mai ales cum va reacționa arpentorul. De dincolo de ușă se auzeau în continuare servitorii gălăgioși și puși pe băut. Apoi o auzi pe Frieda cum strigă la ei să iasă afară, și se lăsă liniștea. Moleșit de căldură și de bere, Klamm simți cum îl cuprinde o toropeală plăcută. Făcu o încercare ușoară de a i se împotrivi, dar ațipi.

Se trezi buimac și încercă să se dezmeticească. Nu putea să-și dea seama de cât timp stătea în salon și cum de adormise acolo. Gâtul îi înțepenise și un gust amar persista în gură. își aminti de Frieda și o strigă. Cum nu-i răspunse nimeni, strigă ceva mai tare. Din sala birtului se auziră niște bătăi cu pumnul în ușă, apoi vocea Friedei, ușor transfigurată, pătrunse până la el:

— Sunt cu arpentorul! Sunt cu arpentorul!

Deci cu arpentorul, zâmbi Klamm și se ridică de la masă. Fidelitatea arpentorului față de familie durase exact o zi, până când întâlnise prima femeie. Klamm urcă în camera lui, unde se dezbrăcă și se vârî în pat. Zgomotul care venea de la palierul de jos, rezervat secretarilor, anunța că începuse distribuirea documentelor. Era dimineață.

96

Ziua a treia

Era trecut de miezul nopții când hangiul de la Curtea Domnească fu trezit de câteva bătăi puternice în oblonul de la fereastră. Se ridică anevoie din pat și aprinse lumina. Bătăile se întețiră și hangiul se grăbi să deschidă fereastra, apoi desfăcu oblonul cu fereală. Vântul, sau poate cel care bătea, i-1 smulse din mână și-l izbi de perete. Din întuneric apărură Artur și Ieremias. Aveau figurile trase de nesomn și vinete de frig. Vorbind amândoi, întrerupându-se și înghesuindu-se în spațiul îngust al ferestrei, îl rugară să le dea drumul înăuntru, întrucât afară este ger și nu mai pot rezista până dimineață. In timp ce vorbeau se tot apucau cu mâinile de pervaz încercând să pătrundă amândoi deodată înăuntru. Complet nedumerit și surprins, hangiul le propuse să meargă în fața hanului, să le deschidă ușa de la intrare, dar cei doi nu mai voiau să aștepte până atunci, sau poate nu aveau încredere că li se va deschide totuși ușa și, nevrând să scape această ocazie ce li se oferea, se cățărară înăuntru. Cum se văzură în odaie se duseră direct la sobă și se lipiră tremurând de ea. Hangiul trase cu greu oblonul, întrucât vântul care spulbera zăpada îl trântea mereu de perete. După ce închise și geamul, înfiorat de frig, se uită cu jind la patul din care abia se ridicase. Apoi îi privi mai cu atenție pe cei doi. Bărbile le erau acoperite de zăpadă, și o promoroacă groasă se așternuse peste mustăți. Picuri grei de apă cădeau de pe bărbile lor ascuțite. Văzându-i cum încearcă să treacă prin calele sobei, i se făcu milă de ei:

— Doriti să beți ceva?

— Da, răspunseră cei doi continuând să tremure.

Hangiul se îndreptă spre dulăpiorul din colț, de unde scoase o sticlă de coniac și trei pahare. După ce se mai încălziră puțin, Ieremias îi spuse că sunt în misiune.

— Ce misiune? întrebă hangiul așezându-se pe pat și pu- nându-și paharul pe noptieră.

Incălecându-și vorbele, și făcând o mulțime de mișcări de prisos, îi spuseră că trebuie să-l găsească pe stăpânul lor, întrucât, nu se știe din ce pricină, acesta fugea de ei. Mai întâi își căutase refugiu la ai lui Barnabas, dar plecase de acolo împreună cu Olga sub pretextul că vin să ia bere de la han.

— Care stăpân? nu se dumiri hangiul, simțind cum îi îngheață picioarele.

— Arpentorul! răspunseră cei doi într-un glas.

— Arpentorul! se miră hangiul. De când sunteți dumneavoastră în slujba arpentorului?

— De azi de dimineață. Așa a ordonat domnul Galater. Și a mai spus să nu ne despărțim de el; or, dacă el este aici, aici trebuie să fim și noi.

— îmi este foarte neplăcut că trebuie să vă contrazic, dar arpentorul, după cum bine știți, nu are voie să doarmă în han, așa că...

- Ba este aici. Olga este în grajd cu servitorii domnului Klamm, am văzut-o, dar arpentorul nu este cu ei acolo. Nici la ai lui Barnabas nu s-a întors și nici la Hanul Podului, așa că nu are unde să fie în altă parte decât aici. Probabil că a pătruns fără știrea dumneavoastră și stă ascuns prin cine știe ce cotlon. Este un individ perfid, nici nu știți cât este de periculos!

— Aici nu poate fi, se încăpățâna hangiul. Aseară, când am făcut controlul, nu era nicăieri. Poate fi numai în sala birtului, dar acolo a rămas să controleze Frieda, și ea l-ar fi simțit. Oricum, din partea mea aveți toată libertatea să cău- tați. Dar să fiți atenți pe unde umblați, întrucât în noaptea aceasta dorm în han câțiva domni importanți, printre care și domnul Klamm.

— Domnul Klamm? tresăriră cei doi.

— Da. Dacă da ți de el, anunțați-mă și pe mine.

— De domnul Klamm?

— Nu, de arpentor. Apoi hangiul se lăsă să alunece în așternutul care începuse să se răcească.

Cei doi, ceva mai întremați, îl lăsară pe hangiul să se culce și părăsiră camera. își începură căutările cu sala birtului și nu trebuiră să caute mai departe. în colțul de lângă tejghea se auzeau șoșoteli și gemete sacadate. înaintând mai mult pe dibuite se apropiară și, în lumina firavă care venea pe sub ușa de la salonul domnilor, îl văzură pe stăpânul lor și pe Frieda, aproape goi, îmbrățișându-se frenetic, direct pe podea, într-o abandonare totală.

A A -fr

Rămas singur, hangiul mai stătu un timp treaz, dar cum nu venea nimeni să-l anunțe de prezența arpentorului în han, adormi. Abia spre dimineață, un zgomot nedeslușit, dar totuși cunoscut, de tropăituri și vociferări, îi aminti că este timpul să le dea drumul servitorilor în sală. Se ridică din pat cu părere de rău

și, puțin cam indispus de noaptea agitată, se îmbrăcă. Ieși pe culoarul luminat de becul anemic și trase zăvorul. De cum deschise ușa, un val de ger împinse

servitorii care năvăliră înăuntru însoțiți de Olga. Fata avea părul despletit și hainele boțite de parcă dormise în paie. Când dădu cu ochii de hangiu, Olga îi strigă cu reproș:

— Unde e arpentorul? Unde? Apoi trecu mai departe în sală luată de valul servitorilor.

— Au înnebunit cu toții! mormăi hangiul, ce mă tot întreabă pe mine de arpentor? Când vru să intre în sala birtului, dădu peste Frieda, care arăta de parcă dormise pe jos. Bluza îi era mototolită și încheiată doar la doi nasturi, lăsând să i se vadă sânii micuți pe trupul ei slăbuț.

— Domnule hangiu! izbucni fata cu ochii strălucind de o puternică emoție. N-ați putea să găsiți o cămăruță în han unde să locuim împreună?

— Noi doi? întrebă hangiul uluit.

— Nu, arpentorul și cu mine! preciză Frieda puțin derutată de presupunerea hangiului.

— Arpentorul? Unde e arpentorul? întrebă hangiul cu un glas amenințător, încercând să intre în sală.

— Vă rog să-l lăsați acum! se rugă Frieda rămânând în ușă. Este așa de distrus, săracul. El n-are nicio vină, dar mă gândeam dacă ați putea să...

— V-a luat Dumnezeu mințile, domnișoară Frieda. Mai bine luați-1 și plecați cu el de aici până nu e prea târziu.

Hangiul se duse în biroul lui, plin de gânduri.

Lucrurile se complicau. își puse un coniac dublu și-l dădu pe gât. Arpentorul dormise în han, încălcând regulamentele, și el se făcea vinovat de această încălcare, întrucât nu fusese suficient de vigilent. Era adevărat că domnul Galater îi sugerase că ar fi de dorit o apropiere între Frieda și arpentor, dar nu spusese că pentru asta ar putea fi încălcate regulamentele. Ba chiar i se atrăsese atenția de către domnul Erlanger că arpentorul are obiceiul de a dormi prin sălile birturilor.

100

CASTELU Aurel Antonie

Această încălcare a regulamentelor se va afla cu siguranță, îl și vedea pe Vallabene în timp ce-i lua interogatoriu. îl prinse un tremurat ușor. Trebuia să discute cu nevastă-sa, să găsească împreună o soluție. Să intervină la... La cine poți interveni când ai încălcat regulamentele? Dacă la altele se mai închid ochii, la regulamente nimeni nu îndrăznește să se bage.

în această stare de spirit îl găsi Momus:

— Bună dimineața, domnule hangiu! A venit domnul Vallabene?

— De ce să vină? tresări hangiul. Apoi își reveni. Așa este, domnul Vallabene trebuia să vină în dimineața asta. Nu știu dacă a venit. Așteptați puțin să mă interesez.

Ieși pe culoar și se îndreptă spre camera nevestei. O găsi în pat. Cu siguranță că ea nu avea de unde să știe dacă a venit domnul Vallabene, ar fi fost mai bine să-l întrebe pe Klaus. Totuși, pentru că intrase și nu putea ieși fără să spună nimic, zise:

— Am, concediat-o pe Frieda. Hangiul încercase să dea vocii o nuanță de indiferență, dar nu prea reuși, întrucât hangița aproape că sări din pat:

— Ce-ai făcut?

— Am concediat-o.

Pe chipul hangiței se instală o nețărmurită fericire, pe care nici măcar nu încerca să și-o ascundă. Cu vocea voalată de emoție întrebă:

— Domnul Klamm a dat acest ordin?

— Domnul Klamm? se miră hangiul. Dar domnia sa nici nu a aflat încă.

Hangița se posomori. Părea muncită de o sumedenie de gânduri. Spuse cu o voce obosită, de parcă subiectul n-o mai interesa:

— Sper că ai avut motive serioase.

Hangiul se mulțumi să mormăie un „da" și ieși. Nu-i prea venea la îndemână să discute acum subiectul. II muncea prea mult gândul la interogatoriul la care va fi supus. Să spună că a făcut-o pentru că așa a interpretat un ordin al domnului Klamm... Nu se putea. Exista acea precizare exactă din discuția avută cu domnul Erlanger. Urcă la etaj spre camera care poruncise să fie pregătită pentru domnul Vallabene. Ajunse în dreptul ușii și ciocăni de câteva ori. Cum nu-i răspunse nimeni, deschise ușa și dădu să intre, dar tresări puternic. Foarte aproape, lipit cu umărul de canatul ușii, stătea Vallabene, drept, în picioare, privind prin hangiu undeva departe, părând a nu-1 vedea. Hangiul simți fiori reci pe spate. Tot cu ochii

pe omul nemișcat din imediata lui apropiere, încercă să închidă ușa încet și să se retragă. însă celălalt prinse clanța și smuci puternic spre el. Hangiul își pierdu echilibrul și se prinse de tocul ușii pentru a nu se prăbuși pe burtă în odaie. Tot cu mâna pe clanță și fără să-1 privească, Vallabene întrebă scurt:

— Ce doriți?

— Iertați-mă, nu știam că sunteți în cameră...

— Sunt. Ce doriți?

— Venisem să văd dacă este destul de cald, și să vă spun că domnul Momus a venit cu împricinații și... De frică, hangiul nu mai știa ce să spună. Genunchii îi tremurau întruna. Omul ăsta era o adevărată teroare.

— Am impresia că mă pândiți! spuse Vallabene cu o voce impersonală, de parcă ar fi vorbit singur.

— Doamne ferește! se dezvinovăți hangiul. Voiam doar...

— Atunci de ce vă surprinde faptul că mă găsiți în cameră? Ați fi vrut să mă găsiți doar în biroul dumneavoastră

friguros! Sperați să nu fiu aici, hai, recunoașteți! Așa-i că vă surprinde prezența mea în cameră? De ce nu-mi răspundeți? Ce voiați să faceți în cameră în lipsa mea? Când ați văzut că sunt aici, ați vrut să vă retrageți. De ce fugiți de mine?

— Domnule Vallabene, vă rog să mă credeți, eu...

— Dumneavoastră simțiți în permanență nevoia să dați explicații. Cred că sunteți maniac. Cum dați cu ochii de mine, începeți să vă scuzați și să vă explicați. Numai un om care se simte vinovat dă atâtea

explicații. Dumneavoastră îmi ascunderi ceva, dar vă asigur că nu pentru mult timp. Acum, dacă ați vrut să intrări, intrări. O să fiți de față la interogatorii. Nu vă pot lăsa nicio clipă nesupravegheat, căci cine știe ce vă mai poate trece prin minte. Sunt sigur că această curiozitate bolnăvicioasă a dumneavoastră și plăcerea pe care o aveți de a intra și de a ieși pe uși, vă va îmboldi să mă deranjați în timpul interogatoriilor. Vă primesc aici numai dacă-mi promiteți că veți sta potolit și nu vă veți mai fâțâi pe uși tot timpul. Hai, promiteți-mi!

— Vă promit, dar să știți că eu...

— Formidabil! Ce spuneam eu. Dumneavoastră aveți mania explicațiilor de care nu are nimeni nevoie. Hai, intrări și nu mai stați în ușă că s-a răcit camera de tot. Uite, stați aici lângă mine.

Birtașul intră și se așeză în picioare lângă celălalt.

— Nu aici, dați-vă mai așa, să nu vă lovească cu ușa! îi făcu Vallabene instructajul și apoi redeveni nemișcat și tăcut.

Hangiul nu prea înțelegea ce rost are să stea amândoi nemișcări într-un loc în care nu stă nimeni degeaba; ori intră, ori iese. Numai ei stăteau. După un timp simți că amorțește

și încercă să-și găsească o poziție mai comodă. Fără să-l privească, Vallabene spuse moale:

— Nu vă mai foiți atâta, că mă obosiți. Sta ți și dumneavoastră așa cum stau eu. Dacă nu puteți, povestiți-mi ce ați făcut de când ne-am văzut ultima dată. Cine a mai venit pe la han, cu ce treburi...

Hangiul încremeni. Un pârâiaș de sudoare i se scurgea de-a lungul spatelui și îl gâdila, dar nu îndrăznea să se scar- pine. Aflase! Precis că aflase, și acum se juca cu el ca pisica cu șoarecele. Arunca din când în când priviri piezișe către omul nemișcat de lângă el, încercând să-și dea seama cât timp va mai dura chinul. După un timp, care hangiului i se păru nesfârșit, Vallabene trase de cordonul soneriei instalat lângă ușă, și un țârâit strident se auzi pe tot culoarul. Vallabene sunase foarte lung, și cineva se auzea venind în fugă pe scară. Cel care venea, neștiind din ce cameră se sunase, deschidea ușile pe rând începând din capătul culoarului, când pe o parte, când pe cealaltă. Zgomotul ușilor deschise și închise în grabă se apropia mereu. Deodată ușa se deschise și apăru Momus. Când dădu cu ochii de cei doi oameni nemișcați din fața lui, scoase un strigăt dezarticulat și-și acoperi instinctiv capul cu brațele.

— Iertați-mă! bâigui el când își mai reveni, și trăsăturile răvășite de groază începură să i se îndrepte. Ați sunat?

— Da, domnule Momus, dar acesta nu este un motiv să urlati atunci când mă vedeți.

— N-am vrut, dar să știți că...

— Nu trebuie să o luați pe urma domnului, și aici Vallabene se întoarse spre hangiu cu un zâmbet răutăcios. Lăsați-1 pe el să tot dea explicații inutile. Dumneavoastră mergeți și aduceți-1 la mine pe meșterul tăbăcar Lasemann.

— Prea bine, domnule! Momus o luă la fugă pe

culoar, fără să se mai uite înapoi și nu se putea ști dacă o face doar pentru a-i îndeplini mai curând dorința.

După plecarea precipitată a lui Momus, Vallabene se desprinse din locul lui de pândă și începu să se plimbe prin încăpere. Hangiul nici nu îndrăznea să întoarcă privirea pentru a-1 urmări. Era sigur că orice ar fi făcut, ar fi atras asupra lui una dintre observațiile sarcastice ale celuilalt. După ce traversă de câteva ori camera, Vallabene se opri în spatele hangiului și-1 întrebă:

— De ce stați cu spatele la mine, domnule hangiu?

Hangiul se întoarse făcând mișcări largi, întrucât nu putea ști când va mai avea posibilitatea să se miște în voie. Fără să se uite înspre Vallabene, răspunse că el nu a avut nici pe departe intenția de a-1 jigni stând cu spatele, dar nu știa dacă este cuviincios să părăsească poziția de lângă ușă fără a primi în prealabil o încuviințare. Celălalt păru mulțumit de răspuns, dar se plânse de căldura excesivă care domnea în cameră. Tocmai când se pregătea să se dezvinovățească, se auzi o bătaie în ușă. Vallabene rămase nemișcat în poziția în care se afla. Hangiul, care se întorsese spre ușă, încremeni și el. Ușa începu să se deschidă încet și în cadrul ei apăru figura bărboasă a lui Lasemann. In spatele lui se zărea Momus care, ridicat pe vârfurile picioarelor, încerca să privească peste el în încăpere. Lasemann spuse bună dimineața și se opri nehotărât, frământându-și căciula în mâini. Vallabene privea absent prin ușa deschisă undeva spre linia unui orizont doar de el știut. Lasemann, care nu înțelegea nimic, se întoarse spre Momus. Acesta, luându-și curaj, deschise larg ușa și pătrunse în cameră:

— Domnule Vallabene, așa cum ați poruncit, meșterul tă- băcar Lasemann s-a prezentat pentru

interogatoriu!

105

Vallabene prinse viață și își reluă plimbarea prin încăpere:

— L-am văzut, domnule Momus, l-am văzut, dar intrați odată și închideți ușa aceea că s-a făcut foarte frig aici! Iar dumneavoastră, domnule hangiu, nu mai stați încremenit ca o stană de piatră. Mergeți mai bine și aduceți niște bere.

Fericit că i se permitea să părăsească încăperea chiar și pentru puțin timp, hangiul o tuli ca un școlar în recreație. Pe culoar își mișca mâinile larg în toate părțile, ba de câteva ori se lăsă chiar pe vine, de parcă atunci ar fi ieșit dintr-un cufăr în care fusese nevoit să stea ghemuit. Când ajunse în sala birtului, servitorii lui Klamm, care stăteau pe butoaie și beau bere, își încetară larma și își întoarseră capul spre el. In locul Friedei, la tejghea era Pepi. Hangiului i se păru niște- luș caraghioasă, așa micuță și durdulie, îmbrăcată într-o rochie plină de funde. Când era cameristă, era mai ștearsă și aproape că nici n-o observai. Se îndreptă spre ea și o întrebă cu voce joasă, pentru a nu fi auzit din sală:

— Cine ți-a spus să treci la tejghea?

Sub privirea hangiului, Pepi se făcu parcă și mai mică, dar răspunse curajoasă că însăși doamna hangiță o desemnase pentru acest post. Hangiul se mulțumi să dea din cap și o privi mai atent. Astfel îmbrăcată, și ceva mai curățică decât înainte când mătura prin han, i se păru chiar atrăgătoare. Opină că alegerea a fost bine făcută dintr-un anumit punct de vedere, din care anume nu spuse, dar nici Pepi nu

părea curioasă să afle. Era fericită că alegerea o desemnase pe ea și că însuși hangiul era mulțumit. Hangiul îi spuse să pregătească două pahare cu bere pentru domni, apoi adăugă că dacă are de gând să rămână în postul acesta să aibă grijă cum se comportă. In așteptarea berii, se rezemă de tejghea și își aruncă privirile prin sală. In afara servitorilor

domnului Klamm, îl zări, undeva lângă ușă, așezat pe o băncuță mică, pe căruțașul Gerstäcker. Probabil că-și aștepta rândul la interogatoriu. Un scurt fior îl scutură. Se și vedea așteptându-și cu aceeași neliniște rândul. Trebuia să vorbească cu nevastă-sa, să găsească împreună o soluție. Nu mai putea suporta gândul de a fi interogat pentru o vină care nu era a lui... Dar a cui? A Friedei, că doar ea îl tolerase pe arpentor în sala birtului! Păi da, și Frieda să declare că el i-a cerut să-i îndulcească șederea arpentorului, și apoi să dea amândoi vina pe Klamm. Nu mergea. Sau măcar dacă secundanții i-ar fi spus că l-au găsit pe arpentor, să-l fi scos afară în puterea nopții, mai avea o scuză, dar așa... Luă berea, trecu prin hol, ieși în curtea interioară și începu să urce scara. Pe măsură ce se apropia de camera lui Vallabene simțea cum îi amorțesc încheieturile. Ajuns la ușă ciocăni, dar, cum era de așteptat, nu-i spuse nimeni să intre. Ținând într-o mână tava cu pahare, apăsă temător clanța. Se aștepta să-i găsească pe toți trei în picioare, nemișcați, în fața ușii. Dar nu era așa. Lasemann stătea în picioare în fața mesei la care luaseră loc Momus și Vallabene. Le puse paharele cu bere la îndemână și așteptă în picioare căutându-și o

poziție cât mai comodă.

— Dar de ce stați în picioare, domnule hangiu? îl întrebă Vallabene întinzând mâna după bere. Luați loc pe pat, poate mai avem nevoie de ceva și prezența dumneavoastră se va dovedi utilă.

Hangiul se duse bucuros spre pat și se așeză cu grijă pe margine, deși, după oboseala pe care o resimțea, îi venea să se întindă cât era de lung și să se culce.

— Deci, continuați să susțineți, reluă Vallabene interogatoriul, că nu dumneavoastră l-ați chemat pe arpentor înăuntru, ci socrul dumneavoastră.

107

— De fapt, nici el nu l-a chemat, ținu omul să precizeze, arpentorul a azvârlit cu un bulgăre de zăpadă în geam, și atunci bătrânul s-a dus să vadă cine este.

— Puteți să ne precizați, cu aproximație, evident, cam care era diametrul bulgărului de zăpadă pe care arpentorul l-a azvârlit în geamul dumneavoastră? Vă rog ca aprecierea să fie făcută în centimetri.

Lasemann se încruntă. In centimetri! Bulgărele de zăpadă în centimetri! El nici măcar nu-1 văzuse din albia în care se scălda, și nimeni din încăpere nu-1 văzuse... Răspunse evaziv:

— Era un bulgăre de zăpadă normal. Și a dat cu el suficient de tare în fereastră ca să-l trezească pe bătrânul care moțăia pe laviță. Apoi ne-am pomenit cu el înăuntru. Bătrânul ne-a spus că arpentorul l-a rugat să-l lase înăuntru întrucât era foarte obosit. Eu nu aveam cum să-1 chem întrucât eram, așa cum v-am spus, în scăldătoare împreună cu cumnatul meu

Brunswick.

Momus nota încontinuu pe niște coli de hârtie pe care le avea în față, în timp ce Vallabene își mângâia barba cu un aer visător.

— Și ce atitudine ați luat dumneavoastră când ați văzut că arpentorul a pătruns în casă? întrebă Vallabene cu privirea lăsată în jos și cu vocea calmă.

Lasemann se foi, își strânse mai tare căciula în mâini și spuse greoi:

— La început n-am știut cine este, și am strigat să-l scoată afară, dar el a zis că este arpentorul domnului Conte, și atunci...

— Și atunci ce v-ați zis, ia să mă pun eu bine cu arpentorul domnului Conte, că cine știe, poate o să am nevoie de el!

108

CASTELU Aurel Antonie

— Nu, excelență, dar am șovăit să-1 dau afară întrucât, fiind arpentorul domnului Conte, ține cumva de Castel, și n-am îndrăznit.

— Da, da, mormăi Vallabene, n-ați îndrăznit. Deci așa! Uitasem să vă întreb, autorizația de tăbăcar v-ați vizat-o pe anul acesta?

Lasemann rămase cu ochii larg deschiși, și prin ei se fugăreau umbre de neliniște. Nu pricepea ce legătură putea să aibă autorizația lui cu... *

— Desigur!

— Dar contraviza domnului Biirgel o aveți?

— Desigur!

— Dar de unde știați că cel care intrase la dumneavoastră în casă era arpentorul? II cunoșteați?

— Cum?! Lasemann rămăsese cu gura căscată.

— Așa cum ați auzit. De unde aveați

dumneavoastră certitudinea că cel care a intrat în casă era arpentorul domnului Conte?

— Păi auzisem de venirea arpentorului, și dacă omul acela a spus că este arpentor... Altcineva cine putea fi?

— De la cine anume și în ce împrejurări ați auzit de sosirea arpentorului?

— Eram la Hanul Podului, pe la zece, să iau o bere și acolo am auzit vorbindu-se despre venirea unui arpentor, dar n-aș putea spune exact cine anume a spus de arpentor. Erau mai mulți oameni și...

— Știți că regulamentele vă interzic să primiți străini în casă? întrebă celălalt calm, parcă neatent la ce spunea, pri- vindu-și unghiile.

— Știu, dar v-am spus că...

109

— Nu mi-ați spus nimic! izbucni Vallabene izbind cu palma în masă. Credeți că aici face fiecare ce vrea? Apoi din nou cu vocea calmă: dacă știați, de ce l-ați primit în casă?

Lasemann se pierduse de tot. Stătea nemișcat și privea în pământ. Cu o voce nesigură, și, fără nicio speranță că soarta lui se va mai schimba în vreun fel, spuse:

— După ce m-am îmbrăcat, l-am scos afară cu forța, ajutat de cumnatul meu.

— Asta vă mai scuză oarecum. Altfel... Știți că autorizația vi se poate retrage și pentru greșeli mai puțin grave, așa cum a pățit fratele dumneavoastră. Sper că n-ați uitat.

Lasemann nu mai spunea nimic de teamă să nu-1

stârnească iar. Stătea cu capul plecat și arunca priviri furișe spre patul în care moțăia hangiul cu bărbia căzută în piept. Se părea că nici pe Vallabene nu-1 mai interesa interogatoriul. Se întorsese spre pat și privea și el la hangiu, al cărui cap aluneca din când în când într-o parte. Atunci tresărea și se îndrepta puțin încercând să deschidă ochii, dar recădea imediat în aceeași stare. După un timp se întoarse spre Lasemann și reluă:

— Și ce anume a făcut arpentorul cât timp dumneavoastră v-ați îmbrăcat? Cu cine s-a întreținut? Ce a spus? Ce a întrebat? Spuneți tot, noi, oricum, vom afla.

— Excelență, omul acela era foarte obosit, așa cum v-am mai spus. De fapt, acesta a fost și motivul pentru care socrul meu l-a lăsat să intre în casă. Și, fiind foarte obosit, *a* ațipit nițel cu capul pe umărul bătrânului, fără a discuta cu nimeni.

— A ațipit, sau a dormit profund?

— N-a sforăit...

Vallabene râse mulțumit.

— Deci n-a sforăit. Nu arăta ca hangiul nostru! și făcu un semn spre pat unde hangiul adormise cu fruntea lăsată greu înspre piept, sforăind încet, dar prelung.

Lasemann întoarse capul spre hangiu și-l privi cu toată seriozitatea, apoi spuse:

— Nu, domnule. Arpentorul dormea foarte ușor.

— Vă puteți explica, totuși, cum a putut arpentorul să adoarmă în odaia dumneavoastră în care erați - și

aici începu să caute prin hârtiile de pe masă - opt persoane. Nu-mi închipui că tăceați cu toții.

— Era zgomot mare în încăpere, copiii alergau și țipau, nu știu cum de a putut adormi.

— Nu credeți că s-a prefăcut că doarme, și în tot acest timp v-a pândit printre gene foarte atent la tot ce discutați?

— S-ar putea, la asta nu m-am gândit. Dar ce-1 puteau interesa pe el discuțiile din casa unui țăran nevoiaș?

— Să lăsăm asta. Indivizii de teapa lui sunt capabili să se preteze la orice pentru atingerea scopurilor lor meschine. După cum rezultă din declarația pe care mi-ați dat-o, în ziua aceea se găsea la dumneavoastră în casă și soția domnului Brunswick împreună cu copiii.

— Da, veniseră să se îmbăieze.

— Dacă memoria mă ajută, în acea încăpere era și cumnatul dumneavoastră, domnul Brunswick.

— Da, după cum v-am mai spus, era în albie cu mine, ne scăldam.

— Și în timp ce vă scăldați, nu v-ați gândit cum de a ajuns arpentorul exact în casa dumneavoastră? Din cele două sute șaizeci și opt de case din sat, cum de a nimerit exact la dumneavoastră?

— Domnule Vallabene, cum să vă spun, când e să te lovească nenorocirea, nu alege. E ca și cu trăsnetul pe câmp.

111

CASTELU Aurel Antonie

Vă rog să mă credeți că nu a fost decât o întâmplare nefericită.

— Desigur că aș înclina să vă dau dreptate dacă n-

ar fi niște coincidențe care ridică cam multe semne de întrebare. Probabil știți mai bine decât mine cum a fost în Sfatul Comunal când cumnatul dumneavoastră, meșterul cizmar Brunswick, cu care vă scăldați în covata aceea de lemn, a susținut cu atâta ardoare aducerea unui arpentor în sat. Nu cred că mai are rost să vă spun că ați votat pentru. întrebarea care se poate ivi în mintea oricărui om este: cum s-a putut produce această stranie coincidență ca din două sute șaizeci și opt de case, câte are acest sat, arpentorul să nimerească exact în cea în care meșterul cizmar Brunswick, care a luptat atâta timp pentru aducerea arpentorului în sat, se scălda împreună cu cumnatul său, care l-a ajutat cu votul în Sfatul Comunal? Domnule Momus, vreți să calculați, vă rog, care este probabilitatea?

— Desigur, este foarte simplu.

— Până calculează domnul Momus, să trecem la cea de a doua coincidență. Nu vi se pare curios că arpentorul a sosit la dumneavoastră în casă exact în ziua în care acolo se găsea și Ana, soția lui Brunswick, care ține de Castel?

— Nu m-am gândit, excelență.

— Poate că dumneavoastră nu v-ați gândit pentru că știați de ce. Dar eu m-am gândit. N-a încercat oare arpentorul să ia legătura cu Ana?

— Este adevărat că a încercat, dar...

— Eram sigur! urlă triumfător Vallabene sărind în picioare. Spuneți mai departe.

Hangiul tresări, încercă să-și ridice capul, dar nu reuși. Lasemann se grăbi să continue:

— S-a apropiat de ea și a întrebat-o cine este. Atunci l-am smuls cu forța și l-am scos afară ajutat de cumnatu-meu.

— Și când l-ați dat afară atât de puțin protocolar, nu v-ați mai gândit că este arpentorul domnului Conte? Sau nu mai era tot el?

— Ba, tot el era, dar mi s-a făcut frică. Prea era curios și mie nu-mi plac încurcăturile.

— Nu vă plac, dar intrați mereu în ele! dădu Vallabene nemulțumit din cap. în sfârșit, deocamdată sunteți liber. Apoi se întoarse către Momus: domnule secretar, să continuăm interogarea celorlalți în biroul dumitale. Nu pot lucra în prezența unui individ care doarme. Dacă îi era somn, de ce nu s-a dus, domnule, în camera lui să se odihnească? De ce trebuie să sforăie aici în fața noastră? Inadmisibil ce se întâmplă în hanul acesta!

Camera rezervată secretarului Momus se găsea la etajul întâi al hanului, și fereastra dădea înspre ulița din fața intrării. Aici era de fapt biroul oficial al secretarului sătesc, dar el uza destul de rar de acest spațiu. Când nu erau în Han domnul Klamm sau domnul Vallabene, prefera să rezolve problemele secretariatului în sala de jos. Acolo veneau și țăranii pentru depoziții, interogatorii, cereri sau petiții. Când intrară în încăpere era destul de cald, dar Vallabene se instală la masă fără să-și scoată haina de pe el.

— Domnule Momus, vă rog să-l chemați-1 la interogatoriu pe căruțașul Gerstäcker și convocați-1 și pe meșterul cizmar Otto Brunswick.

— Desigur, domnule!

Momus coborî în sala hanului, deschise larg ușa și anunță: — Numitul Gerstăcker, căruțaș, să se prezinte la interogatoriu în fața domnului Vallabene. Interogatoriul îi va fi luat în biroul secretarului comunal Momus!

O tăcere desăvârșită se lăsă în sala hanului, plină până aici de vorbe și râsete. De după ușă apăru Gerstăcker cu biciușca într-o mână și cu căciula în cealaltă. Mergea ușor cocoșat și își trăgea un picior după el.

— Mergeți sus, domnule Gerstăcker, domnul Vallabene vă așteaptă.

Momus ieși din han și luă viforniță în piept. Nu prea îi plăceau aceste drumuri. Mai demult făcuse o cerere către administrație prin care solicita un curier sătesc care să preia această muncă obositoare. El, ca secretar comunal, avea multe lucrări de efectuat la birou, și, dacă trebuia să se mai și deplaseze prin sat, lucrările se întârziau, fapt ce îngreuna activitatea administrativă. Ba chiar propusese, în spiritul economiilor impuse de Castel, să fie numit un singur curier sătesc pentru toți secretarii, care să stea în sala de la Hanul Curtea Domnească, de unde să poată primi ordine de la domnii care erau cazați acolo precum și de la secretarii lor comunali. Dar problema nu se rezolvase încă.

Ar -*A* A-

Vallabene se așeză la biroul lui Momus și se uită în jur. Toate erau la locul lor. Doar berea lipsea. își aduse aminte de hangiul adormit din camera lui și

renunță. îl va ruga pe domnul Momus, când se va întoarce. Un ciocănit sfios în ușă îl făcu atent. Probabil că era căruțașul. El era.

— Luati loc în fata mea, domnule Gerstăcker.

114

CASTELU Aurel Antonie

— Sunt la dispoziția dumneavoastră, domnule Vallabene.

— Spuneți-mi, vă rog, de ce l-ați transportat pe arpentor cu sania aceea micuță de pe care v-a lovit cu bulgărele de zăpadă după urechea dreaptă?

— Era sania care era gata de drum. Adică era pregătită. Să pregătesc sania cea mare mi-ar fi luat timp. Și ar fi trebuit să scot cei doi cai cu care lucrasem la căratul cărămizilor pentru sediul cel nou al hanului. Și atunci am...

— Amănuntele acestea lăsați-le pentru depoziția pe care trebuie s-o dați în fața domnului Momus. Mie să-mi spuneți altceva. Cum a intrat arpentorul pe geam la dumneavoastră în casă?

Gerstăcker răspunse descumpănit:

— Domnule Vallabene, arpentorul nu a intrat pe geam.

— Dar în declarația pe care ați dat-o ieri ați spus că era vorba de un geam. Acum retractați?

— Nu, Domnule Vallabene, pe geam priveam eu la el.

— Și el pe unde a intrat?

— Nu a intrat. Eu am ieșit cu sania afară și l-am dus la Hanul Podului.

— Și cine v-a plătit cursa?

— Nu mi-a plătit-o nimeni. Am crezut că dacă este

vorba de arpentorul Domnului Conte...

— Cât luați pe o cursă cu sania mare la transportul cărămizilor pentru han?

— Păi, cum să vă spun, dacă pun și nutrețul cailor, și taxa de cărăușie, și impozitul pe...

Pe ușă intră Momus, fără să bată la ușă.

— Domnule Vallabene, meșterul cizmar Otto Brunswick așteaptă la ușă pentru a fi interogat.

115

CASTELU Aurel Antonie

— Ați venit la timp, domnule Momus, mergeți, vă rog, și vedeți pe unde mai doarme hangiul nostru. Poate ne aduce două cafele. Și introduceți-l aici pe domnul Brunswick, să nu-l lăsăm să aștepte prea mult. Dumneavoastră, domnule Gerstäcker, sunteti deocamdată liber. Veți fi convocat în cursul zilei de mâine. Luați-vă și biciușca.

După ieșirea celor doi, intră Brunswick:

— Domnule Vallabene, m-am prezentat așa cum ați poruncit. Vă stau la dispoziție și vă rog să...

Vallabene ridică spre el o privire înghețată:

— Domnule Otto Brunswick, vă rog, pentru buna desfășurare a interogatoriului, să vorbiți doar atunci când veți fi întrebat.

— Desigur, domnule Vallabene, doream doar să vă spun că...

— Numai când veți fi întrebat! precizează Vallabene pe un ton mai ridicat.

Brunswick tăcu. Când reveni Momus, Vallabene reluă:

— Acum să ne ocupăm de treburile noastre. Spuneți-mi, domnule Brunswick, când a început frăția dumneavoastră cu arpentorul. Pe ce adresă îi

scriați, de ce l-ați chemat aici, cum ați organizat acea întâlnire secretă din casa cumnatului dumneavoastră Lasemann și unde țineți ascunse scrisorile primite de la arpentor?

Când auzi ce i se pune în cârcă, Brunswick sări ca ars:

— Domnule Vallabene, eu nu am scris niciunui arpentor în viața mea...

— Atunci pe ce cale comunicați? Cum l-ați chemat aici? De unde vă cunoștea adresa ca să vă poată scrie acele scrisori de care vorbeați mai devreme?

— Eu vă repet că nu am scris acele scrisori de care vorbiți dumneavoastră.

116

— Atunci cine vi le scria, cumnatul dumneavoastră?

— Nimeni din familia noastră nu i-a scris vreunui arpentor.

— Atunci cum de a venit în casa cumnatului dumneavoastră exact când vă aflați și dumneavoastră acolo? Și asta chiar a doua zi de când venise în sat.

— Vă rog să mă credeți, a fost o simplă coincidență. De unde puteam eu să știu pe unde umblă arpentorul prin sat? Dacă l-aș fi chemat eu, nu ne-am fi întâlnit în casa cumnatului meu unde erau atât de multe persoane. Este vorba de o confuzie regretabilă!

— Domnule Brunswick, confuzia regretabilă este doar în mintea dumneavoastră. în realitate lucrurile stau foarte rău. Dacă am răbdare să adun doar capetele de acuzare care îmi vin acum în minte, ar fi

vreo zece. Am să enumăr la întâmplare și le putem discuta pe îndelete dacă vă face plăcere. Uite, să luăm doar un exemplu: familia lui Barnabas. Cine s-a mutat în casa lui atunci când situația financiară a familiei era în ușoară cădere? Otto Brunswick! Cine îi dă noaptea comenzi de cizmărie pe furiș tânărului Barnabas? Otto Brunswick! Cine îl plătește prost pe Bamabas pentru munca efectuată, în timp ce el ia adevăratul preț de la client? Otto Brunswick! Să mai continuu? Sau preferați să discutăm doar despre arpentor?

Brunswick se înnegurase la față.

— Nu-mi răspundeți acum! reluă Vallabene. Mai stați și mai meditați. Răspunsurile pripite au să vă aducă numai necazuri. îmi veți răspunde când vă fac eu semn. Totul este să vă uitati la mine.

Brunswick rămase cu gura întredeschisă, parcă dorind a spune ceva, în timp ce-1 urmărea cu privirea pe Vallabene

care se plimba prin încăpere. Un ciocănit în ușă îi întrerupse plimbarea. Era hangița:

— Mă iertați, domnule Vallabene, dar jos în sală se găsește soția domnului Brunswick, care se interesează dacă interogatoriul mai durează mult, întrucât nu știe ce să facă cu porțile cele mari de la intrare, pe care soțul ei le-a lăsat deschise, și acasă Frieda plânge.

— Ei, dacă plânge va trebui să scurtăm interogatoriul, nu avem ce face! spuse Vallabene conciliant. Să ne răspundeți acum la o ultimă

întrebare, domnule Brunswick: ce v-a determinat să-i găzduiți în casa dumneavoastră pe arpentor și pe proaspăta sa cucerire?

— La mine în casă? Arpentorul? Nu! Este o eroare! Nu știu cine a putut să facă o asemenea afirmație! Este o infamie! Brunswick se îneca în vorbe, în graba de a se dezvinovăți.

- Cum cine, domnule Brunswick? Chiar adineauri ne-a anunțat doamna hangiță că la dumneavoastră acasă Frieda plânge din pricina faptului că cele două porți mari de la intrare sunt deschise. Ce ne puteți spune despre cele două porți de la intrare?

— Sunt patru, domnule Vallabene: două pentru sanie, una pentru noi, oamenii, și una mai mică pentru cățea, că știți cum e când intră în călduri, trebuie să-i dai drumul, că altfel...

— Să lăsăm cățeaua, domnule Brunswick. Să revenim la cei doi fugari pe care-i găzduiți.

— Ce fugari?

— Doar nu a spus doamna hangiță că acasă la dumneavoastră plânge Frieda? A spus. Or, unde este Frieda, acolo trebuie să fie și arpentorul. Logic, nu?

— Domnule Vallabene, soția mea vorbea de fiica noastră Frieda, care este sugară, nu de domnișoara Frieda care...

118

— Ne puteți prezenta un act oficial prin care să dovediți cele afirmate?

— Desigur, actul de botez de la biserică al fiicei noastre.

— Atunci, la interogatoriul care va avea loc... Când va avea loc, domnule Momus?

— Poimâine, la ora 1 noaptea.

— Deci poimâine, la ora 1 noaptea, să vă prezentați cu acel act. Domnule Momus, vă rog să trimiteți pe cineva să numere porțile domnului Brunswick și să întocmească un raport pe care să-1 atașați la declarația domnului Brunswick.

•k t ir

Klamm se trezi pe la prânz. în minte îi reveniră încetul cu încetul evenimentele nopții trecute. îl sună pe Holdrin și îi spuse să-l trimită pe birtaș până la el. Holdrin merse în biroul acestuia, dar aici nu era decât hangița:

— îmi puteți spune unde îl pot găsi pe domnul hangiu?

— Hangiul? Se află de azi-dimineață în camera domnului Vallabene, asistă la interogatorii. Domnul Klamm dorește ceva?

— Pe domnul hangiul îl dorește, doamnă, pe domnul hangiu.

Ciocăni la ușa lui Vallabene și, cum nu-i răspunse nimeni, intră. Aici nu era decât hangiul care dormea pe marginea patului, cu capul lăsat în față. îl zgâlțâi ușor de umăr și bir- tașul își ridică cu greu capul și deschise niște ochii tulburi de nesomn. Gâtul îi înțepenise din cauza poziției în care dormise, și acum îl durea. Mișcându-și capul, dădu cu ochii de Holdrin și dădu să se ridice.

— S-a întâmplat ceva? întrebă el simțind cum tot corpul îi este amorțit.

— Vă cheamă domnul Klamm.

Hangiul se luă după valet, încercând să se dezmeticească. Nu-și explica cum de fusese posibil să adoarmă. Probabil că dormise destul de mult, de vreme ce interogatoriile se terminaseră și Vallabene plecase. Bine că plecase! Când pătrunse în camera lui Klamm, acesta era încă în pat. Privi un timp spre hangiu cu ochii obosiți, de parcă și el dormise pe marginea patului, apoi ceru o cafea.

— Am să v-o aduc eu, excelență, întrucât Frieda a plecat, și fata cea nouă...

— Nu mă interesează toate slujnicuțele hanului! Vă rog să-mi aduceți o cafea.

Birtașul se pierdu în scuze și ieși. Klamm se ridică din pat și începu să se îmbrace. Deci Frieda a plecat. Probabil cu arpentorul, în urma aventurii lor amoroase din cursul nopții. Nu erau prea multe locuri unde s-ar fi putut duce. La Barnabas nu puteau merge pentru că surorile acestuia nu o suportă pe Frieda, așa că s-au dus la Hanul Podului. Când hangiul îi aduse cafeaua, Klamm îl rugă să-l cheme pe Momus.

Ajuns pe culoar, birtașul începu să-și facă probleme. Unde să-l găsească pe Momus? Ultima dată îl văzuse în camera lui Vallabene. Probabil că o fi în camera lui, unde își are biroul. Când ajunse pe culoarul unde era biroul secretarului o văzu pe Pepi care stătea cu spatele la el, nemișcată în fața ușii lui Momus, părând că trage cu urechea. Se opri în spatele ei, o prinse de umăr și o întrebă cu asprime:

— Ce faci aici? Tragi cu urechea pe la uși?

Fata se întoarse speriată, vărsând puțină cafea din cești pe care le ținea pe o tăviță:

— Nu, domnule hangiu, trebuia să aduc două cafele, am ciocănit la ușă, dar nu răspunde nimeni, și nu știu dacă se cade să intru așa...

Hangiul îi luă tava și intră. înăuntru nu era decât Momus care scria concentrat. Fericit că-1 găsește singur, birtașul dădu să pună cafelele pe masă, când vocea lui Vallabene îl făcu să înghețe:

— Nu știți să bateți la ușă, domnule hangiu? Sau vă credeți tot în biroul dumneavoastră friguros!

— Iertați-mă, domnule! se întoarse hangiul. Vallabene stătea în spatele ușii și-l privea batjocoritor. Dar Pepi mi-a spus că a bătut și...

— Păi da, vă puneți servitoarele să bată pe la uși și apoi dați năvală. Acum dacă tot ați venit, luați loc pe pat. Ba, nu, mai bine stați în picioare, că iar vă prinde somnul. Cred că v-ați odihnit bine în patul meu?

Hangiul puse cafelele pe masă, fără să mai zică nimic. Trebuia să facă ceva să scape de Vallabene. Pur și simplu îl teroriza. Dacă mai rămânea aici, va afla cu siguranță despre noaptea petrecută de arpentor în han. Trebuia să-1 facă să plece. Să aibă timp să discute cu nevastă-sa, să găsească o soluție. Văzând că Momus continua să scrie, iar Vallabene își reluase pânda din spatele ușii, hangiul îndrăzni:

— Domnul Klamm dorește să vă vorbească, domnule Momus.

— S-a trezit domnul Klamm? întrebă Momus ridicându-se.

— Da, și dorește să vă vadă.

Momus își puse hârtiile în mapă și privi întrebător

către Vallabene. Cum acesta părea a nu fi auzit nimic, spuse:

— Domule Vallabene, cu permisiunea dumneavoastră, am să urc până la domnul Klamm.

121

— Desigur, duceți-vă. Acum pot să merg și eu în camera mea, care este în sfârșit liberă.

— Și pe dumneavoastră, domnule Vallabene, vă cheamă! spuse hangiul cu o voce nesigură.

— Domnul Klamm?

— Nu, cei de la Castel. Adineauri au sunat.

— Cine anume mă cheamă?

— Nu știu, că nu s-a prezentat.

— Vă rog să puneți să-mi pregătească sania! spuse Vallabene în timp ce-și strângea hârtiile de pe masă.

A A A

Ajuns în camera lui Klamm, Momus se înclină plin de respect. Klamm îi făcu semn să ia loc:

— Ați adus corespondența?

— Desigur, excelență! și Momus îi dădu un plic galben pe care scria: „Domnului Klamm. Strict secret".

Klamm deschise plicul și scoase un raport din partea lui Erlanger. Acesta îl informa că s-a primit un mesaj de la arpentor. Mesajul fusese adus de dimineață de către Amalia, sora curierului Bamabas, întrucât acesta avea mult de lucru cu cizmăria lui. Amalia explicase acest lucru fără să se plângă, ci numai pentru a-1 scuza pe fratele ei, adăugând că

este conștientă că treburile Castelului au prioritate față de orice problemă personală, și atunci s-a gândit să-l ajute pe fratele ei să transmită la timp mesajul din partea arpentorului, fără ca acest lucru să dăuneze intereselor familiei lor care, după cum se știe, o duce destul de greu. Toate acestea Erlanger le aflase de la portar, care nu-i îngăduise Amaliei să pătrundă în Castel, permițându-i totuși, având în vedere frigul de

afară, să stea în cămăruța lui până când a coborât un copist și a notat mesajul arpentorului. în continuare era transcris mesajul:

Transmite-i deci domnului Klamm că-i mulțumesc pentru angajare precum și pentru amabilitatea sa deosebită, pe care o prețuiesc cu atât mai mult cu cât sunt un om care încă nu și-a dovedit capacitățile pe aici. O să mă conformez întocmai dispozițiilor sale. Dorințe speciale nu am deocamdată.

Klamm rămase pe gânduri. Asta da treabă. Arpentorul se pare că este un individ care știe ce vrea, și mai ales - și acest lucru este cu adevărat demn de semnalat - este suficient de abil pentru a întoarce lucrurile în favoarea sa. Acest răspuns era aproape la fel de subtil ca și scrisoarea pe care i-o trimisese el. în primul rând îi mulțumea lui Klamm pentru angajare, plasând răspunderea angajării în sarcina lui Klamm, el lăsându-se pur și simplu angajat și având doar un rol pasiv în această

problemă. K. sugera că nici măcar nu a solicitat această angajare, care l-a surprins nepregătit, dar totuși într-un mod plăcut, și pentru această plăcută surpriză îi mulțumește lui Klamm. Mai departe răspunsul devenea tot mai interpretabil. îi mulțumea lui Klamm și pentru amabilitatea sa deosebită, pe care o prețuiește cu atât mai mult cu cât este un om care încă nu și-a dovedit calitățile pe aici. De aici rezultă că el, Klamm, l-a angajat fără să aibă habar dacă acesta este un arpentor bun sau rău, sau fără să știe dacă se pricepe sau nu la lucrări de arpentaj. Astfel, dacă arpentorul va executa niște lucrări greșite sau dacă nu va face absolut nimic, nu va avea nicio vină, singurul vinovat fiind cel care l-a angajat fără să-l verifice în prealabil. Mai departe afirma

că se va conforma întrutotul dispozițiilor primite de la Klamm. Această frază ar putea fi luată foarte ușor ca o dovadă a ascultării și supușeniei de care dă dovadă arpentorul față de șeful lui, dacă nu ar ascunde în substrat un pericol potențial. Adică orice ar face arpentorul de acum înainte, bine sau rău, avea o acoperire valabilă: s-a conformat dispozițiilor primite de la Klamm. Numai că domnul Klamm nu-i va da nicio dispoziție, cel mult îl va trage la răspundere pentru neîndeplinirea sarcinilor și-i va imputa toate mesele și cazarea, dacă va fi cazul. Pe lângă aceasta, fraza respectivă îl făcea pe el, pe Klamm, șeful lui, neglijând scrisoarea pe care i-o trimisese, și în care îi spunea clar că șeful lui direct era Primarul satului. Aceasta nu putea fi o scăpare. Arpentorul era prea subtil pentru a face asemenea

confuzii. Mai degrabă încerca să spună că el nu se consideră subalternul Primarului, ci că el a fost angajat de Castel și șeful lui direct nu poate fi decât Klamm! Bine jucat! Dar și Klamm este un jucător de clasă. Ai să constați cât de curând, domnule arpentor! Și încheie spunând că nu are dorințe speciale, deci continuă să nu ceară nimic, ca și până acum, menținându-se în poziția de simplu executant al ordinelor primite.

Klamm era mulțumit de răspuns. Un astfel de om era făcut pentru a-și atinge scopurile. Va putea deveni chiar arpentorul oficial al domeniilor senioriale, domenii care nu aveau în niciun caz nevoie de arpentor întrucât acesta nu avea ce face aici. Aceste pământuri au fost măsurate și răsmăsurate, împărțite și răsîmpărțite, fără niciun rost, dealtfel, întrucât aici totul aparținea Domnului Conte. Dar ce importanță aveau toate astea pentru un om întreprinzător care s-a decis să ajungă arpentor? Klamm își propuse să nu-1 scape din vedere, întrucât indivizi îndrăzneți de felul lui K. pot deveni

periculoși dacă nu-i frânezi la timp, sau pot deveni folositori dacă știi să te slujești de ei.

Mesajul, chiar dacă încerca să arunce în spatele lui Klamm întreaga răspundere a angajării lui K., nu era de natură să-l neliniștească. în primul rând, angajarea unui arpentor nu intra în atribuțiile lui Klamm. în al doilea rând era un mesaj verbal, și asta îi conferea o condiție de fragilitate care-1 făcea

perisabil și inofensiv. Aici era marea greșeală a arpentorului, să trimită un mesaj - atât de important pentru el - verbal, printr-un curier, în loc să trimită o scrisoare printr-un secretariat, scrisoare care era practic imposibil de făcut să dispară. Sau poate arpentorul știa foarte bine toate astea și tocmai de aceea i-a trimis un mesaj verbal, pentru a nu-i crea lui Klamm nici cea mai mică umbră de neliniște referitoare la eventualele neplăceri care ar decurge din acest mesaj, dar pentru a-i arăta totodată că el este un om de o mare subtilitate, pe care va ști să o folosească în favoarea sa în caz de nevoie. Deși această posibilitate i se părea greu de crezut, ea nu trebuia trecută cu vederea, pentru a nu avea mai târziu surprize neplăcute. Oricum, gestul arpentorului constituia o greșeală, și pe asemenea greșeli se baza liniștea lui Klamm. Un om care face greșeli este ușor de mânuit; cu adevărat periculoși sunt doar indivizii care nu greșesc niciodată. Aceștia sunt aproape imposibil de oprit în realizarea scopurilor pe care și le-au propus. Ei ar trebui înlăturați fie și pe motivul că prezența lor ne arată nouă cât de imperfecți suntem. Din fericire asemenea indivizi sunt extrem de rari. Este imposibil ca unui om care devine periculos, să nu i se poată găsi o vină. întregul sistem de Legi, hotărâri și regulamente, care reglementau viața pe domeniile Castelului, era astfel alcătuit încât fiecare om să fie în permanență vinovat

de ceva. Sentimentul de permanentă culpabilitate în rândul locuitorilor era necesar pentru o mai ușoară

conducere a lor și pentru menținerea unui sănătos climat de liniște, lipsit de violențe inutile. Or, într-un asemenea cadru legal, în care fiecare locuitor era vinovat în orice moment de încălcarea unui regulament sau unui paragraf din vreo Lege, era foarte ușor să pedepsești pe oricine ar fi căzut în dizgrația Castelului.

Dar arpentorul nu putea să genereze probleme majore. El era o victimă sigură a propriei naivități. Dar mai era o posibilitate pe care Klamm n-o scăpa din vedere, și anume s-ar fi putut ca arpentorul să-i fi trimis acest mesaj verbal, și concomitent să fi depus la secretariatul din sat scrisoarea în original. In acest fel adormea bănuielile lui Klamm și în același timp se blinda cu hârtii oficiale de care ar putea uza mai târziu. Ajuns cu supozițiile în acest punct, Klamm puse hârtiile pe masă și i se adresă secretarului:

— Domnule Momus, ați primit de Ia arpentor vreo hârtie pentru mine? A depus ceva la secretariat?

Momus, care în tot timpul lecturii lui Klamm tăcuse încercând să nu-1 tulbure, tresări:

— Nu, excelență, arpentorul nid n-a trecut pe la mine, deși, conform regulamentelor, ar fi trebuit să mă caute și să-și facă anunțată prezența în sat, intențiile cu care a venit, durata ședерii și toate celelalte. Chiar mă gândeam să vă înaintez un raport în acest sens.

— Desigur. întocmiți raportul și înaintați-1. Regulamentele trebuiesc respectate chiar și de către acest arpentor zurbagiu. Acum vă puteți retrage.

Era interesant de urmărit ce va întreprinde K. în continuare. Pentru moment arpentorul trebuia să-și rezolve sin-

gur problema cazării și a întreținerii, întrucât administrația nu putea suporta aceste cheltuieli pentru cineva care nu era angajat. în acest fel arpentorului i se creau noi probleme care îl vor împiedica să se vânture peste tot. Or, în situația actuală, când domnul K. avea culcușul și mâncarea asigurate, avea timp berechet de aventuri galante și de hoinărit aiurea prin casele oamenilor. Dacă n-ar mai fi cazat la Hanul Podului, se crea o situație aproape fără ieșire. Niciun sătean nu l-ar fi primit sub acoperișul său.

Al doilea raport relata convorbirea telefonică dintre Oswald și cei doi secundanți, care se interesau dacă arpentorul poate veni la Castel. Se pare că arpentorul făcuse o fixație din dorința lui de a ajunge acolo. Al treilea raport cuprindea tot o convorbire telefonică între Oswald și un oarecare Josef, unul dintre vechii secundanți ai arpentorului. Klamm aproape că sări de pe scaun. Primul impuls fu să-1 sune pe Erlanger și să urle puțin la el. Era inadmisibil ca la douăzeci și patru de ore de la venirea arpentorului să pice unul din vechii lui secundanți, dacă nu cumva veniseră amândoi. Doar ordinul Excelenței Sale era clar: niciun ajutor de arpentor nu ava ce căuta pe domeniile senioriale. Dacă află domnul Conte și de ăștia, o să aibă precis necazuri. Arpentorul își consolida poziția aducându-și întăriri. Trebuia făcut de urgență ceva până nu se umplea tot satul de arpentori. Pentru început trebuia să se liniștească. Un om agitat nu face decât greșeli. Deci, aseară a sunat de la Hanul Podului la Castel un oarecare Josef care a spus că este unul din vechii secundanți ai lui... dar de la Hanul Podului putea

suna oricine și se putea da drept secundant. Dar cine ar fi făcut o asemenea glumă? Ei cine, arpentorul. Numai el își putea permite să nu ia în serios administrația și să mintă un funcționar în exercițiul

funcțiunii. Răsfoi grăbit rapoartele lui Artur și Ieremias și se lumină la față. Judecase corect. După cum rezulta din rapoarte, arpentorul afirmase la telefon că este Josef, deși acest lucru fusese dezaprobat de toți cei aflați în birt la acea oră. Sentimentul de ușurare pe care îl încerca acum, după spaima trasă, îl făcu să zâmbească la tertipurile bietului arpentor, care ajunsese să recurgă la mici șiretlicuri naive în încercarea lui disperată de a ajunge la Castel. Sau poate că nu erau șiretlicuri naive. Arpentorul se arătase destul de subtil, așa că acest telefon putea să însemne că el, arpentorul, le reamintea că nu este singur, că undeva la granița comitatului dispunea de ajutoare, la care ar fi putut apela în caz de nevoie.

Citind rapoartele celor doi secundanți, Klamm află că arpentorul îi întrebase dacă au aparate și dacă se pricep la lucrări de arpentaj. Deși aceștia îi răspunseseră negativ, el îi acceptase ca fiind vechii lui secundanți. Klamm nu înțelegea de ce îi acceptase, de vreme ce el nu știa de ordinul dat de domnul Conte și aștepta în continuare să-i sosească cele două ajutoare împreună cu aparatele. Probabil că nu aștepta pe nimeni și a fost chiar mulțumit că are două ajutoare cu care să apară între oameni pentru a da impresia unui arpentor serios. Apoi mai

era și felul ciudat în care acționase după ce primise scrisoarea de la Klamm. Pretextând că merge să-și ia notițele, i-a părăsit pe cei doi adjutanți și a fugit împreună cu Barnabas la locuința acestuia. Gestul lui sugerează că era conștient de faptul că cei doi sunt puși să-l spioneze, și s-a debarasat de ei în intenția de a face ceva ce aceștia nu trebuiau să afle. In oricare altă situație ar fi trebuit să apeleze la serviciile lor, mai ales că ei erau localnici și cunoșteau tot ce l-ar fi putut interesa. Urmarea escapadei lui nocturne s-a

văzut: s-a strecurat împreună cu Olga la Curtea Domnească unde, trecând peste interdicția hangiului de a rămâne peste noapte, s-a băgat sub tejghea și și-a început aventura amoroasă cu Frieda. In loc să fi făcut primul drum la primar pentru a-și definitiva problemele legate de munca lui, domnul arpentor își caută o slujnicuță cu care să-și petreacă noaptea.

Ultimul raport din plic se referea la corespondența purtată de Galater în problema chemării arpentorului. Din păcate, aici lucrurile stagnau. Nimeni nu-și aducea aminte cine anume l-a chemat. Asta complica puțin lucrurile. îl sună pe Galater:

— Domnule Galater, am primit rapoartele și am o nedumerire. Cum de este posibil ca nimeni să nu-și amintească cine l-a chemat pe arpentor?

— Excelență, problema s-a ivit datorită neglijenței Primarului din sat. Acesta a primit o adresă de la cancelaria Domenii și Teritorii, prin care i se cerea să pregătească hârtiile necesare în vederea sosirii unui

arpentor. Primarul a pierdut adresa și apoi a trimis răspunsul la o altă cancelarie și anume la Drumuri și Poteci unde lucrează referentul Sordini. Cum și acest răspuns s-a pierdut, ajungând la Sordini doar un dosar gol, rezultă că cheia problemei este la primar. I-am trimis o adresă în acest sens, dar nu am primit încă răspunsul.

— S-o fi pierdut și acesta! râse Klamm. Apoi adăugă serios: până la elucidarea misterului chemării arpentorului, de întreținerea lui să se ocupe cel care rătăcește hârtiile, adică primarul. Domnule Galater, reluă el, ideea dumneavoastră a fost excelentă!

— La care dintre ele vă referiți, excelență?

— Ideea aceea de a se încurca cu o fată din sat.

129

CASTELU Aurel Antonie

— Mă bucur că a dat rezultate. Acum, datoria de onoare a oricărui bărbat care a sedus o fată este s-o ia de nevastă, mai ales dacă este însurat, așa cum este cazul de față.

Klamm izbucni în râs:

— Sunteti diabolic, domnule Galater!

— Mă străduiesc, excelență.

— Bine, străduiti-vă în continuare!

■A A

Galater concepu o nouă adresă către primarul satului în care îi atrăgea atenția că încă nu primise răspuns la prima lui adresă. In continuare îi spunea că întrucât problema arpentorului nu este încă soluționată datorită unei disfuncții în circulația

documentelor, revine comunității sătești rezolvarea problemelor legate de cazarea și întreținerea arpentorului, aceasta fiind numai o soluție provizorie până la elucidarea cazului. Totodată îi aducea la cunoștință că arpentorul are doi secundanți care vor trebui de asemenea găzduiți și hrăniți. După ce trimise adresa, sună la Hanul Podului unde discută cu birtășița. După ce o lăudă pentru promptitudinea cu care furnizase informații în legătură cu arpentorul, îi spuse că autoritățile comitatului nu văd cu ochi buni faptul că noua relație care se crease între arpentor și Frieda nu era încă oficializată. Știind cât de atașată era birtășița de tânăra Frieda, o ruga să facă toate demersurile necesare pentru ca această relație să se oficializeze cât mai curând printr-o căsătorie. Apoi concepu o adresă către secretarul comunal Momus, prin care îl însărcina să dispună ca un croitor să-i ia măsurile curierului Barnabas.

130

CASTELU Aurel Antonie

☆ *-ir ir*

Primarul stătea în pat și-și rumega gândurile necăjit. Guta de care suferea de mai mult timp își făcea din nou de cap. Astăzi nu se dăduse jos din pat, și Mizzi, soția lui, îi schimba compresele din oră în oră. Și poate că boala, cu care avusese timp să se obișnuiască, nu l-ar fi întristat atât pe cât îl întrista hârtia pe care o tot frământa în mâini și ofta. Era o adresă din partea lui Galater, pe care o citea pentru

a zecea oară. Adresa readucea pe tapet problema arpentorului, care îl chinuise atât de mult acum câțiva ani și pe care o credea îngropată și uitată. Atunci toată tevatura pornise de la o adresă care se rătăcise prin hârtiile lui și la care nu răspunsese la timp. Când răspunsese totuși, la insistențele lui Mizzi, iar o nimerise prost. Răspunsul lui incomplet, pe care îl dăduse bazându-se doar pe memorie, îl nemulțumise pe Sordini, referentul la care ajunsese adresa. Și de aici urmase un șir de anchete nesfârșite, de interogatorii, adrese peste adrese, fusese interpelat și în Sfatul Comunal. Abia acum vreun an organele de control de gradul doi reușiseră să dea de urma unui dosar în care se găsea copia unei adrese care se referea la arpentor. Atunci crezuse că povestea a fost lămurită de domnii de la Castel, dar se pare că lucrurile nu stăteau așa. Ieri trecuse învățătorul pe la el și-i povestise că se întâlnise cu un străin în fața școlii, apoi când mersese la han să servească masa aflase de la birtaș că străinul este arpentorul chemat de cei de la Castel. Primarul simțise atunci că-1 lasă puterile și-l apucă durerea în picior. După plecarea învățătorului se băgase în pat, dar durerea continua să-1 sâcâie. Și acum venise adresa aceasta de la Galater, prin care i se cerea să precizeze cine îl chemase pe arpentor.

131

CASTELU Aurel Antonie

Cum nu mai putea suporta să se chinuiască de unul singur, o rugă pe soția lui, care stătea pe un scaun lângă pat și desfăcea un pulover vechi, să citească și ea adresa. Mizzi o citi cu atenție de câteva ori, apoi fu de părere că trebuie căutate hârtiile din

acea perioadă, întrucât nici ea nu-și mai amintea cum începuse de fapt toată povestea. Primarul oftă din rărunchi gândindu-se la corvoada care îl aștepta; trebuia să caute prin arhivă, și aceasta era depozitată, din lipsă de spațiu, în șură. Se și vedea căutând prin maldărele de dosare care erau aruncate claie peste grămadă, stând ore întregi în frig, cu piciorul lui care avea nevoie de căldură... Deodată tresări speriat. Mizzi mototolise adresa lui Galater și făcuse din ea un ghemotoc pe care făcea ghem lâna deșirată din pulover. Ii smulse ghemul din mână și recuperă adresa, pe care o întinse cu palma pe pătură.

— Mizzi, te rog frumos, fii mai atentă cu actele, ce Dumnezeu! Luă adresa destul de boțită și o băgă sub pernă, apoi începu din nou să ofteze.

Un ciocănit la ușă îl făcu să tresară. Mizzi se duse să deschidă și apoi ieși în tindă, unde începu să discute cu cineva. Când se întoarse, îi întinse o nouă adresă de la Castel.

— A adus-o un curier, spunea că este din partea domnului Galater.

Primarul, care inițial voise să-i spună să o pună pe masă, întinse mâna după ea. Tonul acestei adrese era parcă mai aspru, dar îi oferea o alternativă, ca până la elucidarea cazului să se preocupe de cazarea și masa arpentorului și a ajutoarelor sale. Primarul oftă ușurat și băgă sub pernă și această adresă. Acum putea să aștepte până ce îi trecea criza de gută și abia apoi să caute prin arhivă. Iar în ceea ce privește întreținerea celor trei, va găsi el o soluție. De fapt, o și găsise.

— Mizzi, mergi, te rog, până la domnul învățător și spune-i că-1 rog să treacă pe la mine când are timp.

Ziua a patra

Era trecut de prânz când primarul primi vizita învățătorului. Acesta se șterse grijuliu pe picioare pe preșul de la intrare, își rezemă umbrela după ușă și abia apoi se apropie de patul primarului pentru a-i strânge mâna.

— Luați loc, domnule învățător, îl invită primarul ară- tându-i cu mâna scaunul de lângă pat. îmi cer scuze că vă primesc culcat, dar o criză de gută mă obligă să fiu nepoliticos.

învățătorul se așeză dându-i toate asigurările că nici nu se punea problema politeții în cazul domnului primar, ale cărui maniere alese și atenția față de oameni sunt unanim recunoscute. Apoi, după ce își ceru scuze că nu a putut veni ieri când l-a căutat doamna Mizzi, se interesă cum îi mai merge cu sănătatea.

— Cu sănătatea stau bine, spuse primarul zâmbind. în sensul că ori de câte ori se schimbă vremea, vechea mea gută simte nevoia să-și facă simțită prezența. Norocul meu este că vremea nu se schimbă decât de trei sute șaizeci și cinci de ori pe an. Dar nu pentru asta v-am deranjat.

— S-au ivit ceva probleme? se interesă învățătorul, dar întrebarea lui părea pusă mai mult din politețe decât dintr-un interes real, întrucât părea preocupat de altceva.

— Da, oftă primarul încercând să se așeze mai bine în capul oaselor. Este vorba de arpentorul acela pe care l-ați întâlnit alaltăieri.

învățătorul tresări și deveni mai atent:

— Arpentor ați spus?

— Da, arpentorul. A venit la mine să stăm de vorbă. Abia adineauri a plecat de aici. Dacă veneați ceva mai devreme ati fi avut ocazia să-l reîntâlniți.

— Nu cred că am pierdut prea mult. Și așa am simțit la el dorința de a se autoinvita la mine. Referitor la vizita care v-a făcut-o, mi se pare corect din partea lui să treacă pe aici. Era chiar dator să-și anunțe prezența în sat, deși ar fi trebuit să facă asta mai demult.

— Da, așa este cum spuneți, numai că el n-a venit pentru asta. A venit să-1 angajez ca arpentor. Or, știți bine că nu avem nevoie de arpentor, pentru că nu avem ce să-i dăm de lucru.

— Foarte bine că nu l-ați angajat. Nu mi-a făcut o impresie prea bună. Vorbea cu atâta detașare și inconștiență despre Castel și despre domnul Conte...

— Mie nu mi-a făcut impresia unui om inconștient, mai degrabă naiv.

— Mă rog, să-i spunem naiv, dar asta nu schimbă impresia pe care mi-a făcut-o. Ați remarcat ce ochi înfigăreți are, de parcă i se cuvine totul.

— Eu am discutat cu el mai mult timp și mi-a lăsat impresia unui om cu care te poți înțelege pe bază de argumente. Chiar m-a surprins puterea lui de înțelegere. A înțeles, sau a lăsat impresia că a înțeles, chiar și lucruri mai complexe, cum ar fi, de exemplu, problema chemării lui, în condițiile în care nici noi nu știm cum a ajuns aici. Și, ca o consecință a naivității sale, este foarte credul, astfel încât a crezut tot ce i-am spus în legătură cu situația lui, fără să vadă măcar un document referitor la aceasta. Acum, fie vorba între noi, nici nu puteam să-i prezint un

asemenea act, nu pentru că el n-ar exista, ci pentru că, așa cum i-am explicat și lui, hâr-

tiile m-au copleșit și nu le mai pot ține piept. In afară de asta mai este și boala care mă țintuiește la pat tocmai când este mai multă nevoie de mine pentru a rezolva problemele. Totodată, chiar dacă aș fi tânăr și sănătos, tot nu aș fi putut face pentru el mai mult decât am făcut de aici din patul meu de suferind. Eu nu sunt decât un primar sătesc, și rolul meu este să mă preocup de problemele obștii, nu să rezolv situația unui străin sosit aici nechemat; de fapt nu putem afirma deocamdată că este nechemat, mai degrabă am putea spune doar că este nedorit. După ce a plecat de aici fără să spună o vorbă de rămas bun, și nu sunt supărat pe el pentru asta întrucât îl înțeleg, este foarte trist să sosești într-un loc unde nu te dorește nimeni, deci, cum spuneam, după ce a plecat trântind ușa, m-am gândit mult la el și am încercat să găsesc un mod de a-1 ajuta. Treabă foarte delicată, întrucât problema lui ține exclusiv de Castel și de domnii de acolo, ori eu nu pot să decid în această privință. De aceea m-am gândit la o soluție de compromis prin care să-l ajutăm. Și cea mai bună soluție ar fi să-i oferim un post care să-i asigure mijloacele de subzistență necesare, până când autoritățile de la Castel îi vor definitiva situația. Evident că mă refer la o slujbă modestă, care să nu greveze cine știe ce asupra veniturilor comunale care, după cum știți, nu sunt prea mari.

— Să-l angajați!? se miră învățătorul, dar este un necunoscut și nici nu ține de sat. Cred că problema

ar trebui discutată în Sfatul Comunal.

— In principiu, aveți dreptate, așa este, dar angajarea la care mă refeream, va fi temporară, așa că nu este necesară întrunirea Sfatului Comunal. Ba chiar m-am gândit la un post unde să nu primească leafă, ci doar adăpost și mâncare. în felul acesta cheltuielile vor fi mai mici.

136

— Și considerați că în acest fel îl ajutăm? După câte mi-am dat seama, nu o duce prea bine cu banii de vreme ce locuiește în camera servitoarelor de la Hanul Podului. Cred că pe el îl preocupă obținerea unei slujbe unde să fie remunerat, că de aceea a și venit aici, nu să se angajeze pe unde apucă, cu ziua, pe mâncare și adăpost. Nu cred că va accepta.

— Ați sesizat foarte exact situația, domnule învățător! spuse primarul. In timpul discuției alunecase încet-încet sub pătură și acum se ridică în capul oaselor, de parcă voia să-și ia avânt pentru a putea spune un lucru dificil. Angajarea lui în acest viitor post are, pe lângă caracterul ei umanitar, care trece pe un plan secund, un pregnant caracter social. Nu este bine ca un individ ca el, tânăr, plin de vigoare și, de ce n-am recunoaște-o, inteligent, să lâncezească și să piardă timpul prin sat. Pe lângă faptul că, într-o comunitate, un om care nu muncește constituie un prost exemplu, trebuie să avem în vedere și faptul că unui om care are prea mult timp liber îi pot trece prin cap tot felul de gânduri, mai ales dacă este un om instruit, așa cum este cazul arpentorului. Și asta nu e bine, nu e bine deloc. E liniște când toți oamenii sunt preocupați de ceva și

au un loc de muncă. De aceea m-am gândit să-l angajăm servitor la școală.

— La școală?! învățătorul crezu că n-a auzit bine. Ideea i se părea de neacceptat. Privea figura bonomă și surâzătoare a primarului și nu-i venea a crede că acesta vorbește serios. Bine, dar, după cum știți, școala este întreținută de nevasta țârcovnicului, și este destul de bine întreținută, nu cred că are nevoi de un servitor; și mai ales de un servitor arpentor. Munca lui ar fi complet inutilă.

— Aveți perfectă dreptate, dar acest lucru este mai puțin important; ba aș putea spune că este complet lipsit de impor-

tanță dacă munca lui ca servitor la școală este utilă sau nu. Credeți că dacă l-am fi angajat ca arpentor ar fi desfășurat o muncă mai utilă? Uitați-vă la adresa aceasta pe care am primit-o de la Castel, și primarul scoase de sub pernă adresele primite de la Galater. îi întinse învățătorului ultima adresă și spuse oftând:

— Vedeți și dumneavoastră, domnule învățător, că cei de la Castel nu ne lasă o alternativă.

învățătorul citi adresa cu mare atenție, apoi i-o înapoie:

— Domnule primar, după câte înțeleg din adresă, este vorba de trei oameni...

— Sunt patru, domnule învățător! spuse primarul râzând. în adresă nu se pomenește nimic de proaspăta cucerire a domnului arpentor, Frieda, chelnerița de la Curtea Domnească.

— Cum?! învățătorul rămase uluit. Dar când a avut

timp? într-o zi să... Extraordinar!

— Vedeți, domnule învățător, arpentorul are spirit de inițiativă. Eu apreciez această trăsătură de caracter ca fiind pozitivă.

— Domnule primar, desigur că este bine să ai spirit de inițiativă, totuși, într-o zi să iei mințile unei femei! Extraordinar! Și Frieda, cum a putut fi atât de ușuratică? Auzi, cu un străin pe care abia l-a cunoscut să... învățătorul nu-și mai revenea.

— Femeile sunt imprevizibile! spuse primarul cu înțelepciune. Dar, în cazul de față, nu este treaba noastră.

— Aveți dreptate. Să-1 lăsăm pe arpentor și pe Frieda și să revenim la treburile noastre. Vă dati seama că urmează să angajez patru servitori la o școală care are doar două săli de clasă? Cum voi justifica asta în fața Sfatului Comunal?

138

Aduceți-vă aminte ce greu a fost să obținem și acea jumătate de leafă pentru nevasta țârcovnicului.

— In principiu aveți dreptate, numai că noi nu vom angaja decât un singur om, pe arpentorul K. Faptul că acest arpentor este însoțit de o adevărată suită nu ne privește pe noi. Și, în afară de asta, nici nu-1 angajăm. îi oferim doar posibilitatea de a fi cazat și hrănit. Și asta doar temporar, așa cum rezultă și din adresa domnului Galater. în aceste condiții, problema nici nu trebuie să ajungă în fața Sfatului Comunal. în afară de aspectele imediate și practice, pe undeva cei de la Castel recomandă ca toți oamenii să fie prinși într-o activitate, chiar inutilă, dacă nu se găsește

ceva mai potrivit. Evident că nicăieri nu este precizat acest lucru în mod expres, și nicio Lege sau regulament nu o spune fățiș, dar ea răzbate din toate ordinele primite și din toate dispozițiile. S-ar putea ca aceasta să fie doar o impresie de-a mea, care se poate dovedi greșită și s-ar putea ca dumneavoastră să vedeți altfel lucrurile, dar deocamdată eu sunt pus aici să interpretez Legile în spiritul în care au fost emise de cei de la Castel, evident mă refer doar la cadrul limitat al problemelor care privesc satul nostru, totuși trebuie să le interpretez. Și, în acest spirit, v-am spus cele referitoare la arpentor și la utilitatea muncii lui.

— Domnule primar, departe de mine gândul de a subaprecia capacitatea dumneavoastră de a interpreta corect Legile și deciziile luate de Castel, iar dacă am ridicat anumite obiecții, ele sunt doar de natură practică și imediată; de exemplu, gândiți-vă unde cazez eu patru oameni.

— Desigur că se pot ivi mici greutăți, dar atunci când vrei să faci un lucru, găsești soluții, iar atunci când nu vrei, găsești motive. Acum nu mă refer la dumneavoastră, care sun-

teți un om corect și bine intenționat, căruia îi cer sprijinul în rezolvarea unei situații deosebite, în care sunt nevoit să mă implic, în afara voinței mele.

— Deși îmi este destul de neplăcut să-1 știu pe acel individ bântuind prin școală însoțit de numeroasa lui suită, mă supun deciziei pe care ați luat-o, întrucât consider că dumneavoastră, în

calitate de primar, cunoașteți cu siguranță ce este mai bine pentru satul nostru. De asemenea, sunt convins că datorită corespondenței intense pe care o aveți cu Castelul interpretați mult mai bine dorințele domnilor de acolo. Singurul lucru asupra căruia îmi permit să vă atrag atenția este un eventual refuz din partea lui K. Puneți-vă în situația lui; a venit aici ca arpentor și se trezește angajat ca servitor la școală. Deși nicio muncă nu-i umilitoare, totuși, la pretențiile sale este cam puțin.

— Pentru un om în situația lui chiar și puținul este infinit mai mult decât nimic. După cum rezultă din adresa trimisă de domnul Galater, Castelul ne-a lăsat nouă sarcina întreținerii lui; or, în aceste condiții, nu prea mai are de ales și va trebui să accepte sau să plece. Dacă pleacă, se rezolvă toată această situație care ne dă atâta bătaie de cap, iar dacă acceptă postul oferit de noi, este un prim pas în direcția integrării lui în ordinea de aici. Acest lucru mi se pare a fi foarte important; nimeni nu poate trăi aici fără să se supună Legilor și regulamentelor. După câte mi-am dat seama din discuția avută cu el, va prefera să rămână chiar și servitor la școală, numai să aibă posibilitatea să ia contact cu domnii de la Castel. Mă rog, astea sunt problemele lui. Va accepta. Acum nu mai este la fel de liber ca atunci când a venit; acum va trebui să țină cont și de Frieda, când va lua o decizie. Cert este că odată cu acceptarea, libertatea lui de acțiune se va restrânge

foarte mult. Va avea obligații profesionale, va fi legat de un program de lucru, va avea de dat socoteală

unui șef, adică dumneavoastră, și o mie de alte insesizabile probleme care îi vor absorbi energia și gândurile.

învățătorul, care în tot acest timp se foia neliniștit pe scaun căutând noi argumente pentru a scăpa de prezența arpentorului la școală, îndrăzni:

— Ar mai exista o variantă; ați putea să-l luați ajutor aici la dumneavoastră; să vă ajute la ținerea evidenței hârtiilor oficiale și a adreselor. Aici ar fi oricum mai util decât la școală, întrucât este, așa cum ați remarcat și dumneavoastră, un om instruit, obișnuit cu scriptele. Gândiți-vă și la sănătatea dumneavoastră.

— Evident că un om ca el ar putea fi de folos aici mai mult ca în altă parte, mai ales că Mizzi nu prea mai are vederea bună. Și-a stricat-o tot căutând hârtii rătăcite. Uite, chiar și acum este în șură, unde încearcă să dea de blestemata aceea de adresă primită cu ani în urmă de la Castel, care se referă la arpentor. Cred că acest om i-a stârnit compasiunea, întrucât, de când a plecat de aici nemulțumit, caută întruna cu încăpățânare orice hârtie care s-ar referi la cazul lui. Probabil că o face mai mult din dorința de a mă ajuta pe mine. Deși am încercat să-i explic că chiar dacă, prin absurd, ar găsi hârtiile cu pricina, tot nu se va rezolva problema, ea continuă să caute cu o tenacitate demnă de o cauză mai bună. Dar, cu toată dorința mea de a-1 ajuta, vă dați seama că nu pot să las un străin să umble prin hârtiile oficiale. Situația devine tot mai dificilă datorită faptului că eu sunt bolnav, dumneavoastră sunteți ocupat cu problemele școlii, și veți fi și mai ocupat după angajarea arpentorului, iar Mizzi caută adrese pierdute. Și în tot acest timp domnii de la Cas-

tel, care după părerea mea nu se îmbolnăvesc și nu obosesc niciodată, continuă să emită decizii, ordine, hotărâri și adrese care se îngrămădesc în dulapul acela de lângă masă, fără ca cineva să se uite pe ele. N-ar fi exclus ca printre ele să se găsească și o hotărâre mai recentă referitoare la arpentor, dar cine are puterea să o caute? Din această cauză trebuie să avem față de arpentor o atitudine prevenitoare.

învățătorul, care de când auzise că ar fi posibil ca vreo hotărâre referitoare la arpentor ar putea să zacă în dulapul cu hârtii nerezolvate, arunca priviri tot mai insistente în direcția lui, se ridică:

— Ar trebui să căutăm prin acele hârtii. Poate că problema este deja rezolvată și nu va mai fi nevoie să-l angajăm la școală.

Primarul zâmbi trist arătând spre picioare, dar învățătorul era decis:

— Nu este nevoie să vă deranjați. Am să caut singur, eventual mă va ajuta și doamna Mizzi după ce va termina de căutat în șură.

— Eu nu am nimic împotrivă ca acest caz să se rezolve cât mai curând, ba chiar v-aș rămâne îndatorat dacă m-ați ajuta.

învățătorul se îndreptă hotărât spre dulapul de lângă fereastră.

— Nu în dulapul acela! îl atenționă primarul. Acolo sunt dosarele cu hârtiile rezolvate. Acolo a mai căutat și Mizzi împreună cu secundanții arpentorului, în celălalt, de lângă masă.

Dulapul era din stejar masiv și avea trei uși, dintre care, cea din mijloc avea o oglindă mare ovală. Probabil că înainte fusese dulap pentru haine.

învățătorul deschise ușa cu oglin-

dă și un morman de dosare, hârtii și scrisori se prăbușiră peste el, clătinându-1. învățătorul se dezechilibră, și s-ar fi prăbușit dacă nu se prindea cu ambele mâini de colțul mesei. Hârtiile se scurseră pe lângă el ca un val ce se izbește de o stâncă. încă amețit de lovitura neașteptată, învățătorul privea perplex hârtiile care invadaseră camera, ajungând până sub patul primarului.

— Va fi greu de găsit, îngână învățătorul încercând să-și elibereze picioarele din mormanul de hârtii, care îi ajungea până la genunchi.

în timp ce învățătorul încerca să se suie pe masă, intră Mizzi care ținea strâns în mână o hârtie și zâmbea fericită. Se apropie de primar și, după ce îi așeză mai bine pernele la spate, începu să-i șoptească ceva la ureche, arătându-i mereu spre hârtia din mână. Primarul îi răspunse tot în șoaptă. După ce șușotiră un timp, tot arătându-și unul altuia hârtia, primarul o rugă să strângă hârtiile împrăștiate pe jos, apoi se adresă învățătorului, care se așezase pe masă și privea cu jale la dezastrul pe care-1 provocase.

— Mizzi a găsit o hârtie care se referă la arpentor; de fapt este vorba de copia unei adrese pe care am trimis-o eu acum câțiva ani, ca răspuns al unei interpelări făcute de domnul Sordini în această problemă. în esență, hârtia nu aduce nimic nou, ci amintește doar că în sat problemele de arpen- taj sunt rezolvate în mod mulțumitor și nu se simte nevoia aducerii unui arpentor.

— Ar trebui s-o trimiteți la Castel, sugeră

învățătorul. Poate că așa se va urgenta rezolvarea problemei. Probabil că adresa dumneavoastră s-a rătăcit cine știe pe unde și, neprimind răspunsul, l-au chemat pe acest arpentor.

— Vedeți dumneavoastră, domnule învățător, eu nu pot s-o trimit așa, pe nepusă masă. Cei de acolo și-ar închipui

că n-am trimis-o la timp și toată încurcătura vine dintr-o neglijență de-a mea. Lucru care nu este adevărat. După cum bine știți, eu sunt foarte corect în rezolvarea hârtiilor oficiale, căci altfel nu aș mai ocupa această funcție, și prefer să umplu un dulap cu hârtii care își așteaptă rezolvarea, decât să le rezolv în pripă, sau, ceea ce este de neconceput, să le las nerezolvate. De asemenea, așa cum v-am mai spus, s-ar putea ca problema să fie deja soluționată de vreuna din hârtiile din dulap, peste care nu am apucat să mă uit, iar intervenția mea într-o problemă deja soluționată ar arunca o umbră nefavorabilă asupra activității mele și ar declanșa cu siguranță o anchetă. Și n-ar fi drept, pentru că eu fac tot ce e omenește posibil, ba chiar mai sunt ajutat și de soția mea care, deși nu este plătită pentru munca aceasta, depune un mare interes.

învățătorul își ridicase picioarele și le cuprinsese cu brațele pentru a-i permite femeii să adune actele de pe jos, dar treaba mergea încet întrucât Mizzi lucra doar cu o mână, în cealaltă ținând strâns hârtia cu care venise din șură.

— Ați putea să le reamintiți că aceasta este doar o copie după o adresă trimisă cu mult timp în urmă, și

astfel orice bănuială ar dispărea, sugeră învățătorul.

— Asta ar fi și mai grav, replică primarul. Ar însemna că eu, care nu sunt decât un neînsemnat primar comunal, să bănuiesc că înalții funcționari de la Castel au încurcat hârtiile, ori au pierdut vreo adresă. Vă dați seama de enormitatea unei asemenea presupuneri? Tot ce putem face este ca în finalul procesului-verbal pe care îl vom încheia referitor la vizita pe care mi-a făcut-o arpentorul, să arătăm că nu avem ce lucrări să-i încredințăm și că munca lui, care poate fi atât de utilă în alte locuri, nouă nu ne este necesară.

144

învățătorul fu de acord că procesul-verbal trebuie încheiat, dar opină că eficacitatea acestuia în problema care-i frământa era foarte mică, întrucât acest act nu va trece de secretariatul comunal al lui Momus, și nu este sigur că cineva de la Castel îl va citi.

— Să nu uităm, domnule învățător, că Momus este secretarul sătesc al domnului Klamm, ori acest lucru face destul de probabil ca acest document să ajungă sub privirile domniei sale. Mai ales că domnul Klamm presupun că urmărește îndeaproape problema arpentorului, întrucât i-a trimis chiar o scrisoare, pe care am văzut-o și eu.

învățătorul, care între timp reușise să coboare de pe masă și să-și croiască drum spre scaunul de lângă pat pe o cărare creată de Mizzi între hârtii, își exprimă uimirea că domnul Klamm a putut să-i scrie arpentorului. Apoi opină că în acest caz situația

arpentorului nu va întârzia să fie soluționată. Așa că se oferi să scrie chiar el procesul-verbal după relatarea domnului primar.

Primarul zâmbi mulțumit și o rugă pe Mizzi să le dea adresa aceea referitoare la arpentor, apoi să le aducă hârtie de scris și să facă ceva mai multă lumină. Mizzi, care tocmai reușise să termine de făcut o pârtie spre ușă, îi dădu învățătorului hârtia pe care o ținea strâns în mână și ieși. Acesta își aruncă ochii pe adresă și ridică mirat din sprâncene. Textul se referea la statutul de calfă al cizmarului Brunswick, și nu pomenea nimic de arpentor. Probabil că femeia reușise să rătăcească adresa prin maldărele de hârtii care acopereau podeaua. Fără să spună nimic, i-o dădu primarului care o privi mulțumit, o băgă sub pernă și apoi închise ochii. învățătorul așteptă un timp, dar primarul se pare că ațipise, întrucât respira regulat și liniștit, iar Mizzi nu mai venea. Probabil

că uitase ce o rugase primarul și se apucase iar de căutat prin șură. învățătorul își luă inima în dinți și se ridică încetișor, îndreptându-se spre ușă. Când dădu să-și ia umbrela, îl auzi pe primar în spatele lui:

— Plecați deja, domnule învățător! Nu stați să întocmim acel proces-verbal?

învățătorul tresări și se întoarse:

— Credeam că vă odihniți.

— Să mă odihnesc!? se miră primarul și oftă din rărunchi. Cum aș putea să mă odihnesc cu atâtea probleme pe cap? Pe unde o fi Mizzi, că parcă o

rugasem să ne aducă hârtie.

— Probabil că este în șură, spuse învățătorul trăgându-și scaunul lângă masă. Dar nu mai este nevoie, uite că avem hârtie aici! Și luă una dintre hârtiile de pe jos care avea mai mult spațiu liber.

— Deci, spuse primarul, arpentorul a venit aici însoțit de cele două ajutoare Artur și Ieremias. Inițial, cei doi secundanți au fost lăsați să stea afară în frig, dar când i-a răzbit gerul au cerut voie să intre înăuntru.

— Unde, înăuntru? întrebă învățătorul.

— Aici, în această încăpere! precizează Mizzi care tocmai intrase pe ușă, cu un căpețel de lumânare aprinsă în mână. Și, cu această ocazie, ne-am făcut cinci.

— Cinci ce? întrebă învățătorul, care scria cocoșat peste hârtia de pe masă.

— Cinci oameni!

— Și ce s-a întâmplat după aceea?

— Nu s-a mai întâmplat nimic. Arpentorul s-a supărat și a plecat.

— Mizzi, te rog frumos, lasă-mă să-i povestesc domnului învățător cum a fost toată întâmplarea cu arpentorul.

— Da, doamna Mizzi, să-l lăsăm pe domnul primar! spuse și învățătorul conciliant.

Primarul începu să povestească pe îndelete cum a decurs întrevederea lui cu arpentorul și cu cele două ajutoare ale sale, în timp ce Mizzi se apucase să strângă hârtiile de pe jos. Din când în când

intervenea în povestire făcând adăugiri sau precizări. De exemplu, ei i se părea important să nu se omită din procesul-verbal faptul că unul dintre cei doi secundanți, și anume Ieremias, nu era bărbierit, și mai mult decât atât, nici celălalt secundant nu era bărbierit. Cei doi aveau barba pieptănată sub formă de cioc. Sau, la fel de important era și faptul că cele două ajutoare ale arpentorului au fost atât de drăguțe încât au ajutat-o să strângă hârtiile de pe jos. De fiecare dată primarul zâmbea îngăduitor și-i lăuda memoria. Când terminară, învățătorul se lăsă pe spătarul scaunului și citi: „Proces-verbal încheiat în locuința domnului primar de către învățătorul satului, în prezența domnului primar și a soției acestuia, doamna Mizzi. Procesul-verbal a fost întocmit în urma vizitei pe care arpentorul K. a făcut-o astăzi la locuința domnului primar. De față au fost: domnul primar, soția acestuia, doamna Mizzi, arpentorul K. precum și ajutoarele acestuia, Artur și Ieremias. în timpul discuției care a avut loc, arpentorul a spus că este chemat de Castel și a pretins să i se dea un post corespunzător. în sprijinul acestei afirmații, a prezentat o scrisoare din partea domnului Klamm. Domnul primar a făcut o scurtă trecere în revistă a situației care a dus la chemarea arpentorului, precizând că este vorba de o eroare, întrucât satul nu are nevoie de arpentor. în final arpentorul K. a plecat supărat, trântind ușa și fără să mai salute. întrevederea a durat aproape o oră." După ce isprăvi de citit, învățătorul împă-

turi hârtia și o băgă în buzunar. Mizzi opină că procesul- verbal este cam sărac în amănunte și că cineva care l-ar citi fără să fi fost de față la întrevedere și-ar putea face o impresie eronată asupra adevăratei desfășurări a conversației.

— S-ar putea să aveți dreptate, doamnă, îi răspunse învățătorul ridicându-se în picioare, dar trebuie să avem în vedere că acest proces-verbal, împreună cu altele întocmite la Hanul Podului, la Curtea Domnească, și în atâtea alte locuri, vor ajunge la domnul Momus care trebuie să le citească pe toate și în baza lor să facă un singur raport zilnic asupra situației din sat. Acest raport, însoțit de toate procesele-verbale întocmite de noi, va ajunge la domnul Erlanger, iar acesta va decide ce anume îi va prezenta domnului Galater, care va decide ce anume va ajunge sub ochii domnului Klamm și așa mai departe. Or dacă noi am fi scris aici cinci-șase pagini explicând întâlnirea cu lux de amănunte, am fi îngreunat nejustificat munca acestor domni, care muncă, știm și noi, este destul de grea. Poate că ce s-a întâmplat astăzi aici să nu intereseze pe nimeni, și atunci nu are rost să-l obosim în mod inutil pe domnul Momus. Iar dacă convorbirea domnului primar cu arpentorul ar deveni, printr-un concurs de împrejurări, importantă, atunci se va putea aprofunda problema luându-se interogatorii mai amănunțite celor care au fost de față.

— Acesta este un mod simplist și schematic de a prezenta lucrurile, completă primarul. In realitate situația este cu mult mai complexă, iar drumul și rostul acestor procese- verbale este necunoscut și de neînțeles pentru oamenii obiș- nuiți. Și nici nu este treaba noastră să încercăm să discutăm sau să descurcăm aceste lucruri.

învățătorul se îndreptă spre ușă și spuse:

— Desigur că nu este treaba noastră. încercam doar să-i explic doamnei Mizzi. Dar s-a făcut deja târziu. Eu am să plec, întrucât am abuzat nepermis de mult de amabilitatea dumneavoastră.

— Treceți, vă rog, pe la arpentor și oferiți-i postul acela de care am vorbit, îi reaminti primarul văzând că pleacă fără să pomenească nimic despre cele discutate mai înainte.

— Prea bine, domnule primar, dar să știți că o fac numai din respectul pe care vi-1 port. Nu mă simt deloc bine știin- du-1 pe individul acela în localul școlii.

— Ei, râse primarul împăciuitor, că doară nu o fi dracul chiar atât de negru!

Cu aceste cuvinte, se despărțiră.

'Ar -Ar ~A"

Klamm își savura în liniște berea când fu sunat de Erlanger care îl anunță că Excelența Sa dorește ca domnul Klamm să-i facă o vizită în această seară pentru a-i prezenta raportul.

— Mulțumesc, domnule Erlanger, am să vin. Și, să nu uit, trimiteți-i arpentorului scrisoarea aceea pe care v-am lăsat-o. I-a venit timpul.

— Am să i-o trimit, excelență, chiar acum. Doriți să i-o transmitem tot prin curierul Bamabas?

- Desigur!

Klamm se așeză la masă și începu să conceapă raportul către Domnul Conte. După primele fraze

așternute pe hârtie, se opri din scris. Cineva vorbea foarte tare, aproape că urla undeva într-o cameră apropiată. Enervat sună valetul:

— Cine urlă în halul acesta? întrebă el cu o voce răstită, de parcă chiar valetul ar fi urlat.

149

CASTELU Aurel Antonie

— Este domnul Vallabene, excelență. îi ia un interogatoriu căruțașului Gerstăcker.

— Presupun că este și domnul Momus cu el.

— Da, excelență. Domnul Vallabene este secondat de domnul Momus. Ba de câteva zile se pare că este necesară și prezența domnului hangiu la interogatorii. Stă tot timpul cu cei doi domni.

— Rugați-1 pe domnul Momus să vină până aici.

Klamm își aprinse o țigară și adnotă ceva pe marginea raportului să nu uite când îi va da forma finală. Cineva ciocăni la ușă. Probabil că era Momus. El era.

— Domnule Momus, ce sun strigătele acelea dezarticulate?

— Exclelență, domnul Vallabene îi ia un interogatoriu căruțașului Gerstăcker. Probabil că nu știa că doriți să vă odihniți. Să-i comunic că doriți amânarea interogatoriului?

— Nu, domnule Momus. Doresc că continue. Domnul Vallabene lucrează, și ce contează odihna mea în raport cu munca pe care o depune? Voiam doar să fiu și eu pus la curent cu desfășurarea interogatoriului.

— Exclență, în prezent i se ia un angajament scris domnului Gerstăcker, prin care acesta se obligă să-l

transporte pe arpentor de la Hanul Podului la domiciliul căruțașului, în felul acesta va fi absolvit de vina de a-1 fi transportat cu sania.

Klamm izbucni în râs:

— Și dacă arpentorul refuză? Doar a dat dovadă în nenumărate rânduri cât este de încăpățânat.

— Este posibil, excelență, dar domnul Gerstäcker va trebui să găsească o metodă de a-1 convinge. Altfel i se va ridica autorizația de căruțaș.

150

— Și domnul Vallabene strigă din cauza faptului că domnul Gerstäcker refuză?

— Nu refuză, excelentă, dar domnul Gerstäcker se descurcă foarte greu cu scrisul și cu alcătuirea frazelor. Și domnul Vallabene îi dictează.

— Foarte bine, domnule Momus. Sunt mulțumit când văd cât se muncește! Am înțeles că și domnul hangiu vă asistă la interogatorii. De ce este nevoie de prezența sa?

— Nu știu, excelență, dar asta este dorința domnului Vallabene. Niciun interogatoriu nu se ia decât în prezența domnului hangiu. Doriți să-l întreb?

— Nu, nu doresc. Dacă domnul Vallabene a hotărât așa, înseamnă că așa trebuie. Vă mulțumesc că v-ați deranjat. Mergeți și continuați-vă munca.

După plecarea lui Momus, se aplecă din nou asupra raportului. Strigătele se mai auziră un timp, dar mai voalate, apoi, încetul cu încetul se domoliră până se lăsă tăcerea. Probabil că Gerstäcker își terminase de scris angajamentul. Klamm era conștient de absurditatea de a-1 pune pe căruțaș să-1

ducă pe arpentor cu sania pe un traseu predeterminat. Dar Vallabene nu făcea decât să se conformeze unor principii nescrise ale administrației. Locuitorii satului trebuiau chemați cu tot felul de probleme la diverse interogatorii și audieri; cererile lor trebuiau tergiversate prin toate mijloacele, și în felul acesta sătenii aveau în permanență probleme, ca și administrația Castelului, dealtfel.

Klamm se gândea dacă să introducă în raport și referiri la ultima scrisoare către arpentor. Scrisoarea era plină de capcane. Pentru început i se comunica arpentorului că lucrările efectuate erau bine apreciate de către Klamm, ba, mai mult, i-au produs chiar satisfacție. Deci avusese intuiție

când scrisese scrisoarea. în tot acest timp arpentorul n-a efectuat nicio măsurătoare, ci s-a ocupat numai de problemele lui personale: s-a logodit, s-a angajat servitor la școală, s-a informat asupra problemelor familiei Bamabas și o mulțime de alte nimicuri. Numai de arpentaj nu s-a ocupat. Faptul că el îi scria că e mulțumit de munca depusă îl invita la o complicitate ascunsă. Adică, știm amândoi că dumneata nu faci nimic, dar rămâne între noi. Ne vom preface amândoi. Dumneata că ești plin de zel, și eu că sunt mulțumit de munca depusă. Acesta era mesajul secret al scrisorii. Dacă la un moment dat arpentorul nu ar mai vrea să se joace de-a arpentajul, i se vor putea reproșa destule, cum ar fi înșelarea încrederii șefilor, lipsa de activitate și multe altele făcute de arpentor sau pe care urma să le facă pe

parcurs.

Tot o capcană era și lauda adusă muncii depuse de secundanți, pe care arpentorul se pricepea să îi pună la treabă. Acceptarea și acestei laude îl punea pe arpentor în situația de a nu mai putea să dea vina pe secundanți în momentul când va fi învinuit de inactivitate. Faptul că nu reclamase nicăieri că aceștia nu sunt secundanții săi, că nu se pricep la arpentaj, că i-au fost trimiși fără niciun rost, va atârna greu în ziua judecății, dacă acea zi va trebui să vină. Rechizitoriul era ca și făcut: de ce nu ați anunțat autoritățile că acești doi oameni nu se pricep la arpentaj? Administrația v-ar fi trimis cu siguranță alții, competenți pentru acest gen de muncă. Dar dumneavoastră v-ați complăcut în această situație în care în loc de doi secundanți aveați doi servitori plătiți de Castel. De ce ați tăcut când domnul Klamm v-a felicitat pentru munca depusă? Domnia sa este extrem de ocupat și a crezut că dumneavoastră sunteți un om de bună-credință, care își vede cu modestie de munca lui. Dar dumneavoastră

ați tăcut inducându-1 în eroare pe domnul Klamm și, prin domnia sa, întreaga administrație.

Finalul scrisorii îi sugera arpentorului să continue tot așa cum a și început, adică să nu facă nimic. In cazul în care și-ar întrerupe activitatea pe care o desfășoară acum, de exemplu apucându-se de arpentaj, l-ar necăji pe Klamm. Tot aici se pomenea și de problema salarizării. Această frază inutilă era menită să-l stimuleze, să-i creeze impresia că

problema salarizării lui este analizată, și în curând va fi soluționată.

Dacă arpentorul accepta compromisul, scrisoarea lui trebuia să sune cam așa:

„Domnule Klamm,

Scrisoarea dumneavoastră mi-a produs o adâncă satisfacție. Sunt fericit să pot lucra în subordinea unui șef atât de distins ca domnia voastră, care știe atât de bine să aprecieze munca efectuată cu spirit de răspundere și abnegație. Permiteți-mi să vă mulțumesc pentru atenția plină de grijă pe care mi-o purtați, și vă promit să mă străduiesc și pe viitor să fiu la înălțimea pretențiilor dumneavoastră. Munca ce o desfășor este grea, dar știind că sunteți mulțumit de mine aproape că nu o simt. împreună cu ajutoarele mele ne angajăm să depunem noi eforturi pentru a termina lucrările de arpentaj cu mult mai devreme. în ceea ce privește remunerarea, am toată încrederea în generozitatea dumneavoastră.

Al dumneavoastră conștiincios supus, cu tot devotamentul etc., etc."

Dacă răspundea astfel era foarte posibil ca lucrurile să intre pe un făgaș normal, și arpentorului să i se dea un salariu. Dacă nu, lucrurile se vor desfășura ca și până acum.

Dar acum trebuia să plece. îl trimise pe Holdrin să-i spună vizitiului să tragă sania, își pune haina de blană, puse hâr-

tiile în dosar și aruncă o privire pe geam să vadă

dacă sania a fost trasă. Sania era pregătită de plecare, numai că alături de sanie, rezemat de zid, stătea arpentorul și mânca dintr-un pachețel pe care îl ținea în mâna stângă. Faptul că își luase provizii cu el dovedea că are de gând să stea multă vreme acolo. Prezența arpentorului îl făcea să șovăie. în alte condiții poate că ar fi renunțat să mai plece și ar mai fi rămas o noapte la Curtea Domnească, dar faptul că era așteptat de Excelența Sa făcea acest lucru imposibil. Era o mare cinste să discuți cu domnul Conte chiar și la telefon, iar a vorbi direct era o favoare de care nu se bucurau prea mulți șefi de cancelarii. Iar el nu mai prezentase un raport personal domnului Conte de vreo două zile.

Afară începuse să se întunece și Klamm nu mai putea distinge mare lucru, dar i se părea că arpentorul intrase în discuție cu vizitiul. Trebuia să coboare. Nu avea de ales. Va da ochii cu arpentorul și acesta îi va cere ceva. Ceva referitor la slujba lui, ceva referitor la cazare, la mâncare, la Frieda, la... Și el trebuia să găsească cuvintele potrivite pentru a-1 domoli. Adică să-l mintă. Deși era destul de târziu, Klamm nu se putea decide să coboare. O întâlnire directă presupunea o discuție, căci pentru ce altceva îl aștepta arpentorul lângă sanie? Dar o asemenea discuție nu era indicată atâta timp cât situația lui K. nu era pe deplin clarificată. Cum i-ar fi stat lui Klamm să stea lângă sanie, în zăpadă încercând să-i explice arpentorului că situația este încurcată, că va trebui să mai aștepte, că el îi va da tot sprijinul și altele la fel, și toate astea sub privirile curioase ale funcționarilor ce pândeau pe la ferestre, asta ca să nu mai punem la socoteală personalul hanului. Or cum putea el, Klamm, să discute asemenea lucruri cu un străin, care nici măcar un statut ele-

mentar de angajat nu are. Și chiar dacă l-ar fi avut, tot nu era posibil ca un om la nivelul lui să creadă că-1 poate aborda pe Klamm, atunci când avea chef. Existau reglementări foarte precise care precizau când și cum poți lua legătura cu un funcționar, iar aceste reglementări erau atât de bine întocmite încât cu Klamm nu se putea lua legătura decât atunci când el, Klamm, o dorea. Arpentorul ar trebui să învețe regulamentele și să nu mai stea pânditor pe lângă săniile funcționarilor. Va trebui să se intereseze cum de a reușit arpentorul să se strecoare în han și apoi în curtea interioară, și de unde știa la ce oră urma să plece Klamm. Este posibil să-și fi făcut ceva relații prin han și acum le folosește. Aici numai Vallabene putea face lumină.

Klamm nu putea să poarte o discuție cu arpentorul, întrucât ar fi trebuit să ia o atitudine referitoare la problema pusă de acesta. Nici tăcerea lui, trecând grăbit spre sanie, nu ar fi fost o soluție, întrucât și tăcerea este o luare de poziție. De asemenea, reacțiile lui K. erau destul de imprevizibile, și Klamm se putea aștepta ca acesta să-l prindă de haină pentru a-1 sili să-l asculte, sau se putea agăța de sanie, sau Dumnezeu știe ce-i mai putea trece prin capul lui de arpentor! Se făcuse deja târziu și Klamm avea de ales între a întârzia la întâlnirea cu Excelența Sa și a-1 înfrunta pe K. Ceva dinlăuntrul lui îl îndemna să coboare, să-l vadă pe arpentor mai de aproape și să-l audă vorbind. Un moment fu ispitit să o facă, dar apoi își reveni. Ce putea el discuta cu arpentorul? Din rapoarte rezulta

că acesta nu este atât de grăbit să-și clarifice poziția lui cu autoritățile, cât este de interesat să discute cu Klamm. Oare ce o vrea să discute cu mine? Doar i-am scris că șeful lui direct este primarul satului, deci cu el trebuie să-și rezolve orice problemă legată de munca

lui, de cazare și de toate celelalte. Probabil că dorește să discute cu mine o problemă personală, care să ne privească doar pe noi doi, și în acest caz ar fi de înțeles insistența lui de a ocoli căile stabilite prin regulamente, dar și în acest caz era greu ca în cursul discuției să nu fie abordate chiar și tangențial probleme legate de slujba lui. Sau chiar dacă prin absurd discuția s-ar limita doar la probleme strict personale, asta nu-i scădea câtuși de puțin din importanță, ba chiar o făcea și mai greu suportabilă. Dacă într-o discuție oficială poziția lui Klamm nu putea fi decât una singură, și anume aceea dictată de locul pe care îl ocupa în cadrul administrației, într-o discuție particulară era extrem de expus și de neajutorat în a-1 înfrunta pe arpentor. într-o discuție oficială situația lui Klamm se simplifica, întrucât, indiferent de sentimentele personale pe care le-ar fi nutrit față de arpentor, el era doar un om al administrației, pus acolo să o reprezinte și să aplice cu strictețe regulamentele, nu să le răstălmăcească în funcție de starea lui sufletească; nu era decât o minusculă rotiță în imensul angrenaj pe care îl reprezenta administrația Castelului. Pe când într-o discuție particulară, lui Klamm îi lipsea tocmai acea imparțialitate a poziției de persoană oficială, și în

acest caz trebuia să-și plece urechea la doleanțele celuilalt care cu siguranță îi va cere ceva. Iar de cerut îi va cere ceva ce nu-i poți oferi ca persoană particulară, ci numai ca persoană oficială, ceva legat de slujba lui. Dacă, de exemplu, arpentorul i-ar fi cerut bani, Klamm n-ar fi ezitat să coboare. I-ar fi dat bani și ar fi plecat apoi liniștit. Dar arpentorul încearcă să-și rezolve într-o discuție particulară o problemă oficială pentru care există o filieră bine stabilită de regulamente. Or, acest lucru nu putea să se întâmple. Arpentorul trebuia să învețe să facă distincție între chestiunile personale și cele oficiale.

156

Mai era și posibilitatea ca arpentorul să dorească să discute problema Friedei, dar nici în acest caz discuția nu putea avea loc. A discuta acest aspect al relațiilor care s-au creat între ei ar fi însemnat să accepte o înțelegere omenească a greșelii în care putem cu toții cădea. Un fel de egalitate care s-a creat între doi bărbați care au aceeași amantă, și care vor să găsească o soluție rezonabilă. Or asta i-ar fi știrbit din prestigiu și ar fi grevat asupra relațiilor oficiale.

In curte se lăsase întunericul și doar strălucirea zăpezii îi mai permitea lui Klamm să vadă ce se petrece. Arpentorul dispăruse, și Klamm se gândi că drumul e liber. Dar ușa la sanie era deschisă, și pe Klamm îl fulgeră gândul că acesta s-a urcat în sanie și îl așteaptă acolo. Asta era culmea! Și vizitiul, cum de l-a lăsat? Klamm sună și-i spuse valetul să-l aducă pe Momus. Acesta sosi îmbujorat de parcă venea din

gerul de afară:

— M-ati chemat, excelentă?

— Domnule Momus, fiți bun, vă rog, și luați-i un interogatoriu arpentorului, întrucât dosarul lui este incomplet.

— Prea bine, excelență! se înclină secretarul și ieși.

Momus, care știa de la hangiu tot ce se petrecea în curtea interioară, bănuia că adevăratul motiv pentru care îl chemase Klamm era de a-1 îndepărta pe arpentor din preajma intrării, pentru ca domnia sa să poată pleca. Ar fi luat singur inițiativa de a-1 îndepărta pe K., dar el era un slujbaș mărunt în subordinea lui Klamm, și inițiativa lui, fără a primi în prealabil un ordin, putea fi rău privită. Pe când acum, când ordinul implica și îndepărtarea arpentorului din preajma săniei, putea acționa nestingherit.

Discuția cu arpentorul se arătă mult mai dificilă decât își imaginase, celălalt refuzând să părăsească curtea, repetând

cu încăpățânare că așteaptă o anumită persoană. Văzând că nu e nimic de făcut, Momus îi porunci vizitiului să deshame caii și intră în han. Spera ca în acest fel să-l determine pe arpentor să abandoneze pânda lui inutilă și, răzbit de ger, să vină în sala birtului. Era într-adevăr o problemă acest arpentor încăpățânat care venise în sat parcă având ca unic scop să tulbure desfășurarea firească a lucrurilor.

Ajuns în sala birtului dădu cu ochii de Gardena, birtășița de la Hanul Podului, care îl aștepta în mod

vizibil pe el, întrucât se lumină la față când îl văzu intrând. Gardena stătea în picioare în mijlocul sălii și își ținea mâinile la piept, strângând colțurile șalului mare cu care își cuprinsese umerii. Stătea dreaptă și semeață cu spatele la Pepi pe care, probabil, nu o considera de rangul ei. O salută ușor din cap și birtășița îi răspunse cu demnitate. Momus îl chemă pe hangiu și-l rugă să-i aducă o masă pentru interogatoriul ce urma să aibă loc. După ce se instală la masă îi făcu semn fetei de la bar să-i dea și birtășiței un scaun. Pepi se grăbi să aducă scaunul fără spătar pe care-1 avea în spatele tejghelei. După ce-1 puse lângă Gardena, îl mai șterse de câteva ori de praf cu mâna, dar gestul era mai mult de politețe, făcut pentru a atrage privirile birtășiței, dar aceasta nu-i acordă nicio atenție. Nici la invitația lui Momus de a lua loc, nu se așeză:

— Am să stau în picioare, domnule secretar. Sunt mai obișnuită cu statul în picioare.

Momus ridică imperceptibil din umeri și-și lăsă ochii în hârtiile de pe masă, vrând să arate în acest fel că lui îi e indiferent dacă ea se așează sau nu, și că el și-a făcut datoria. După ce bău puțin din berea adusă de Pepi, își ridică privirile:

— Vă ascult, cucoană birtășiță.

— Domnule secretar, începu birtășița care se pare că doar asta aștepta, acum câteva zile s-a oploșit la mine la han un individ cam dubios, care spune la toată lumea că este arpentor, chemat aici din ordinul domnului Conte. Eu sunt o femeie simplă și nu știu

dacă acest lucru este adevărat sau nu și, vă rog să mă credeți, acesta a fost și motivul pentru care l-am tolerat atâta timp sub acoperișul meu. Ba, mai mult, din cauza lui a trebuit să înghesui fetele din han, care acum dorm câte trei în pat, pentru a-i putea pune lui la dispoziție una dintre camere, întrucât, după cum știți, eu nu am camere de închiriat.

Momus dădu din cap în semn că știe care este situația la Hanul Podului și privi pe lângă birtășiță spre ușă, cu un aer preocupat. Nu înțelegea ce face arpentorul afară și cât mai are de gând să stea.

— N-aș vrea să mă înțelegeți greșit, continuă Gardena, dar prezența lui ne incomodează grozav; și asta nu atât din cauza înghesuielii, care ar fi totuși suportabilă, cât din cauza apucăturilor dumnealui, care sunt pur și simplu incalificabile. De cum a sosit și-a luat aere de stăpân, interzicându-mi în propria mea casă să discut cu cine îmi place. Astfel mi-a interzis să stau de vorbă cu Artur și Ieremias pe care îi cunosc de atâția ani. Nu m-ar mira ca mâine-poimâine să-mi interzică să discut și cu Martin al meu. Este adevărat că până acum nu a îndrăznit, dar vă spun, nu m-ar mira.

în acest moment intră hangiul care se apropie de masa lui Momus și spuse încet

— Domnule Momus, mai devreme a trecut domnul învățător pe aici să vă lase niște hârtii și când a aflat că sunteți ocupat n-a vrut să vă deranjeze și mi le-a lăsat mie.

— Mulțumesc, domnule hangiu. Momus se apucă să citească cele două procese-verbale pe care i le trimisese învățătorul si spuse absent: Continuați, cucoană birtășiță.

— Dumneavoastră mă cunoașteți și știți cât sunt de devotată, și neplăcerile pe care mi le pricinuiește arpentorul le-aș suporta mai ușor dacă aș avea o confirmare cât de mică a faptului că este chemat de Castel. Sau chiar dacă n-a fost chemat, mă rog, asta nu e treaba mea, dacă se hotărăște ca el să stea la mine, nu mai am nimic de zis. Dar după apucăturile lui îmi vine greu să cred că l-a chemat cineva. Vedeți dumneavoastră, dacă mai stă la mine fără ca oficialitățile să mi-o ceară, risc să se creadă că-1 țin acolo din propria mea dorință, or departe de mine un asemenea gând. După câte mi-am dat seama el face destule greutăți administrației, și n-aș vrea să se creadă că-i împărtășesc părerile, sau că îl sprijin în vreun fel; deși prin faptul că-1 găzduiesc și-l hrănesc se cheamă că-1 ajut și-1 încurajez în tot ceea ce face. Acum, dacă n-ar fi fost povestea cu biata Frieda, care e atât de naivă și i-a căzut în brațe fără să se gândească cât de cât, de mult l-aș fi scos afară. Dar mi-e milă de fata asta care și-a legat atât de prostește soarta de a lui. Pe lângă asta mai este și problema materială legată de întreținerea lui, sau mai exact a lor, întrucât acum vă dați seama că sunt patru oameni: el, cele două ajutoare și Frieda. In privința secundanților și a Friedei, mai treacă-meargă, unde mâncăm noi mai mănâncă și ei, mai ales că Frieda e de-a casei, iar cei doi vin de la Castel, dar acest arpentor mănâncă monstruos de mult și bea mereu bere, coniac și rom, iar patul din odaie l-a ocupat singur în timp ce pe sărmana Frieda o pune să doarmă pe jos, iar pe secundanți îi tot dă afară. Așa

că am fost silită să-i spun să plece din han. Bineînțeles că această hotărâre

se referă doar la el și nu o privește pe Frieda sau pe cei doi secundanți. Dar dacă administrația decide să-l găzduiesc în continuare, evident că n-am să mă opun. Toate astea nu vi le spun în scopul de a pretinde ceva din partea administrației, ci doar ca să vă dați seama ce sunt eu nevoită să suport în propria mea casă. Acum eu nu am intenția de a influența cumva hotărârile care vor fi luate, și chiar dacă aș vrea, cu siguranță că nu aș reuși, ci vreau doar să cunoașteți cât mai exact care este situația de fapt pentru a se putea lua o hotărâre cât mai în concordanță cu realitatea.

Birtășița tăcu. Momus rămase gânditor, bătând cu tocul în masă. După un timp spuse:

— Cucoană birtășiță, spiritul de sacrificiu și devotamentul dumneavoastră ne sunt cunoscute. Eu am retinut relatarea pe care ați făcut-o și puteți fi sigură că va fi trecută în Raportul acestei zile. Ba chiar vă pot comunica, bineînțeles că asta în mod neoficial - și aici secretarul lăsă tonul mai jos, deși în sala birtului erau doar ei doi și Pepi care, văzând că Momus coboară vocea, deveni mai atentă - că arpentorul a fost angajat la școală, unde va și locui, așa că decizia dumneavoastră de a-1 evacua a venit la timp. în ceea ce privește perioada cât a fost cazat la Hanul Podului, voi înainta cererea dumneavoastră de a fi remunerată de către administrație, însoțită de avizul meu favorabil. Nu trebuie să uităm că aici sunt

implicați și doi oameni de la Castel. în privința aceasta puteți fi liniștită.

Birtășița răsuflă ușurată:

— Nu știu cum să vă mulțumesc, domnule Momus, că mă văd scăpată de omul acela. în privința plății să știți că am pus problema doar așa, din principiu, nu că aș dori neapărat să umblu cu jalba pentru cele câteva zile...

— Dar este dreptul dumneavoastră, nu-i nicio problemă în acest sens, și sunt sigur că cererea dumneavoastră va fi privită favorabil. Ei, dar văd că arpentorul nostru e rezistent la ger, nu glumă.

— Este pe aici, pe aproape? tresări birtășița.

— Da, îl pândește pe domnul Klamm în curtea interioară!

— Ce monstru! Ce monstru! Birtășița se sufoca de indignare. Ar trebui... ar trebui...

în acest moment ușa sălii se deschise și intră arpentorul, iar birtășița, parcă jignită de prezența lui, tăcu.

A A A

De la fereastră, Klamm privea acum curtea interioară ce rămăsese aproape pustie. Plecase și vizitiul cu sania, plecase și Momus, rămăsese numai arpentorul. Singur și atotstăpâ- nitor, ca un general victorios pe un câmp de luptă unde pieriseră ambele armate într-o încleștare supremă. „Ciudat mod de a rezolva o problemă!" medită Klamm privindu-1. îl încercă un val de milă pentru omul acela singuratic,

care încerca să-și facă un loc în viață într-un mod atât de neadecvat scopului propus. în loc să-și câștige bunăvoința autorităților printr-o supunere înțeleaptă, el se ridica fățiș împotriva regulamentelor pentru a-și apăra drepturile. Era la fel de adevărat că nici supunerea totală nu l-ar fi apropiat mai mult de realizarea scopului propus, cel mult l-ar fi aliniat în rândul celor mulți și tăcuți, cu care s-ar fi confundat, pe când așa, atrăgea atenția asupra sa. Modul în care își câștigase acest statut de excepție era în defavoarea lui, întrucât deranja și irita. Poate că ar fi fost mai bine pentru toată lumea ca această problemă să se rezolve cât mai repede, întrucât atitudinea lui de frondă putea da un prost exemplu.

162

CASTELU Aurel Antonie

După un timp arpentorul părăsi curtea interioară și sania fu din nou trasă la scară. Klamm se grăbi să coboare întrucât nu se putea ști cât timp drumul va mai fi liber. Sări în sanie, puse dosarul lângă el și-i strigă vizitiului să se grăbească. Se întârziase nepermis de mult, dintr-un motiv care nici măcar nu putea fi invocat în fața domnului Conte. Sania zvâcni și Klamm se răsturnă pe perne. Un puternic miros de coniac îi năvăli în nări. Pipăi cu mâna prin sanie și dădu de o sticlă goală pe care o azvârli afară. Sesiză că toată sania duhnea a coniac și pernele erau ude. își aminti că văzuse de la geam că la un moment dat ușa săniei era deschisă. îl cuprinse un val de furie. Nu înțelegea ce-1 determinase pe arpentor să verse sticla de coniac pe banchetă. Dacă l-ar fi băut, mai era de înțeles, se dovedea a fi pofticios, nestăpânit și poate alcoolic, și i s-ar mai fi trecut cu vederea, dar

vărsarea lui pe perne denota rea intenție și dorința de a-i otrăvi atmosfera. Se pare că arpentorul este răzbunător; dacă nu reușise să stea de vorbă cu Klamm, nici acesta să nu aibă liniște și să-și amintească mult timp de el. împotriva unor astfel de indivizi ar trebui luate măsuri drastice, dar, deși pe domenii existau jandarmi, la ei se apela extrem de rar; ordinea existentă se menținea de la sine. Legile și regulamentele erau acceptate de către toți locuitorii satului și de foarte multă vreme nu se mai semnalase un asemenea caz de nesupunere. încercă să deschidă geamul, dar gerul de afară și curentul rece îl determinară să-l închidă la loc. Va trebui să suporte atmosfera aceasta până la Castel, dar mirosul era aţâţător. Luă o sticlă din buzunarul portierei și trase un gât. Cel puțin așa nu-1 mai deranja mirosul. El și cu arpentorul ce-și mai beau coniacul prin sănii, zâmbi în sinea lui Klamm.

163

CASTELU Aurel Antonie

Sania opri ușor la peron. Klamm își luă dosarul și coborî. Pe peron îl aștepta portarul, într-o plecăciune adâncă, și domnul Erlanger, într-o plecăciune decentă.

— Excelența Sa a sunat din nou!

— Mulțumesc, domnule Erlanger, mulțumesc!

Klamm intră repede în clădire și urcă scara de marmură ce ducea la apartamentele Excelenței Sale. Aici nu era decât secretarul particular al Domnului Conte, care se ridică în picioare la intrarea lui:

— Permiteți să vă anunț, domnule Klamm?

— Desigur, vă mulțumesc!

Secretarul se întoarse repede:

— Excelența Sa vă așteaptă în bibliotecă.

Klamm o luă pe culoarul ce ducea la bibliotecă încercând să-și compună mintal primele fraze de scuză.

— Dar iată-1 pe domnul Klamm! se bucură Contele ieșin- du-i în întâmpinare. Tocmai voiam să plec, dar văd că dumneavoastră reușiți întotdeauna să prindeți ultima ocazie.

Klamm deschise gura încercând să se scuze:

— Excelență, am...

— Domnule Klamm, dumneavoastră nu trebuie să vă scuzați, întrucât convingerea mea este că tot acest timp a fost folosit cu abnegație în slujba administrației și a cancelariei pe care o conduceți. Vă rog să luați loc. Vom sta aici, aproape de șemineu. Mi se pare cam răcoare în seara aceasta. Nu simțiți un ușor miros de coniac în încăpere?

— Vag, Excelență. Klamm începu să se foiască în fotoliu. Permiteți să vă prezint raportul? Voi fi scurt!

— Desigur, desigur! Doar de aceea ne aflăm aici!

Klamm deschise dosarul. Raportul îl pusese deasupra și îl făcuse suficient de scurt ca să nu o plictisească prea mult

pe Excelența Sa. Din cauza căldurii degajate de focul din șe- mineu, mirosul de coniac deveni și mai penetrant. Klamm văzu cu coada ochiului nările Contelui care fremătau ca ale unui armăsar care simte apropierea lupului. închise dosarul și ochii. Și așa nu se putea citi nimic. Literele erau șterse de coniacul din sanie și lăbărțate, cerneala era scursă

printre litere și nu mai era nimic de făcut. Klamm simți cum îl trec transpirațiile. Deschise ochii și vru să explice:

— Excelență...

— Nu este nevoie să spuneți nimic, domnule Klamm. Știu de ce aveți nevoie. Contele trase de cordonul soneriei și apăru un servitor.

— Cred că ar trebui să ni se aducă coniac. E cam răcoare.

Un servitor aduse câțiva bușteni pe care îi puse în șemi- neu, apoi apăru valetul cu tava pe care o depuse pe măsuța joasă dintre fotolii. După ce le umplu paharele micuțe de cristal, se retrase discret.

— Domnule Klamm, hai să lăsăm problemele comitatului în această tihnită seară de iarnă. Să ne bucurăm de acest foc din șemineu și de focul pe care ni-1 strecoară în suflet acest vechi coniac. Ce mai e prin sat?

— Cum să vă spun, Excelență, la Curtea Domnească funcționarii Castelului își continuă munca. Domnul Vallabene împreună cu domnul Momus iau interogatorii...

- Cui?

— în ultima vreme căruțașului Gerstăcker, meșterului tă- băcar Lasemann, meșterului cizmar Otto Brunswick, și urmează: birtășița de la Hanul Podului, hangiul de la Curtea Domnească, Frieda, apoi...

— Extraordinar cât se muncește! se miră Contele. Nici nu mă mir că vă văd atât de surmenat în această seară. Ar trebui să vă mai protejați.

— Excelență, totdeauna am pus datoria mai presus decât...

— Știu, domnule Klamm. Tocmai de aceea vă rog ca în această seară să trecem peste rapoartele oficiale și să ne vedem mâine când veți fi mai refăcut.

— Excelența Voastră este extrem de amabilă! Klamm se ridică și se depărată spre ușă după ce făcu o plecăciune în fata Contelui.

1

A A A

După ieșirea arpentorului, Momus rămase gânditor, privind hârtiile de pe masă. Arpentorul refuzase să se lase interogat și Momus era puțin încurcat. Era pentru prima oară când se întâmpla așa ceva. Procesul-verbal al interogatoriului îl va completa așa cum s-a desfășurat convorbirea. Mai lipsea depoziția arpentorului, deși chiar răspunsurile lui impertinente constituiau o depoziție. O depoziție profund nefavorabilă pentru el, dar ce să-i faci? Fiecare își cunoaște mai bine interesele și nu era cazul ca Momus să-i poarte de grijă. Ceea ce-1 neliniștea era refuzul în sine, refuz care putea crea un precedent. Fuseseră de față și birtășița și Pepi. Veste se va răspândi cu siguranță, și s-ar putea ca și alții să creadă că se pot sustrage interogatoriilor. Asta i-ar îngreuna munca și, după încă două-trei astfel de interogatorii neizbutite, s-ar putea să fie el găsit vinovat și incompetent. Ce secretar sătesc este acela care nu poate lua un interogatoriu? Evident, în cazul de față era vorba de un străin, care nu cunoștea importanța unui interogatoriu și consecințele neplăcute care urmau unui refuz. Dar oamenii sunt ușor de influențat, mai ales în rău. Birtășița îl ajutase și ea, pe cât putuse, dar nu se

putea

face nimic în fața unui arpentor încăpățânat. Acum birtășița stătea în fața lui cu privirile plecate.

Intră birtașul.

— Domnule Momus, presupun că interogatoriul s-a terminat, întrucât l-am văzut pe arpentor plecând. Dacă vreți, haideți la mine în birou, s-o lăsăm pe domnișoara Pepi să facă ordine pe aici.

— Desigur, domnule hangiu, să mergem. Momus începu să-și strângă hârtiile de pe masă scuturând de pe ele sarea și chimenul rămase de la covrigi.

Birtășița își ridică privirile din podea și-l rugă pe Momus să-i îngăduie să se retragă, dacă nu mai are nimic cu dânsa, întrucât se simte obosită și ar vrea să se odihnească.

— Bineînțeles, cucoană birtășiță! Mergeți să vă odihniți. Eu vă mulțumesc pentru ajutorul pe care ni l-ați dat în această seară. Dacă va mai fi nevoie de ceva o să vă mai solicităm.

Dându-i asigurări că îi stă la dispoziție ori de câte ori va fi nevoie, birtășița se înveli în șalul ei gros și plecă.

Momus se retrase în biroul hangiului și acceptă cu plăcere coniacul pe care acesta i-1 servi. După ce termină cu procesul-verbal al interogatoriului, se apucă să alcătuiască Raportul zilnic ce cuprindea o sinteză a tot ceea ce se petrecuse în sat.

167
Ziua a cincea

Câteva bătăi în ușă îl treziră. Hangiul deschise ochii și încercă să se dezmeticească. Cine putea fi la ora asta? Aprinse lumina și se duse la ușă. In prag era omul care distribuia în fiecare dimineață actele la etajul întâi, rezervat domnilor. Să se fi făcut deja dimineață?

— S-a făcut dimineață? întrebă hangiul cam fără rost.

— Nu încă, abia e trecut de miezul nopții! îl lămuri omul din fața ușii. Mă iertați că vă deranjez la ora aceasta, dar domnul Vallabene dorește să-l chemați pe domnul Momus pentru un interogatoriu.

— Pe domnul Momus? Desigur, pe domnul Momus! Hangiul strănută puternic. Frigul care venea pe ușă îl lua de la picioare și se strecura pe sub cămașa de noapte. Am să trimit negreșit pe cineva după el.

Hangiul închise ușa și începu să se îmbrace. Abia de-și mai ținea ochii deschiși. Noaptea trecută îl sculaseră Artur și Ieremias, acum omul cu actele trimis de domnul Vallabene... De ce toată lumea venea la el să-l scoale din somn? Ce aveau cu el? O luă pe culoarul înțepenit de frig și ieși în curtea interioară, apoi începu să urce la etajul întâi unde era biroul domnului Momus. Poate avea norocul să-l găsească aici. Culoarul era luminat de un bec așezat undeva la mijloc și, după gerul de afară, i se păru că e chiar bine încălzit. Poate că domnul Momus lucrează la această oră, și nu va fi nevoie să-1 trezească din... O ușă se deschise brusc în dreptul lui și hangiul tresări puternic. Era Vallabene.

168

— Bună seara, domnule hangiu? Ce mai faceți?

— Eu... Bună seara, domnule Vallabene! Eu mergeam să-l anunț pe domnul Momus că doriți să-l vedeți!

— Da, da, foarte bine faceți! Mergeți. Spuneți-i că-l aștept.

Hangiul continuă să meargă pe culoar, simțind în spate privirea lui Vallabene. Ciocăni la ușa secretarului, dar nu-i răspunse nimeni. Ciocăni apoi ceva mai tare.

— Nu trebuie să treziți tot hanul! îl auzi în spatele lui pe Vallabene. Domnul Momus nu este în acea încăpere, l-am căutat și eu. Probabil că este acasă și se odihnește. El *a* muncit ieri, nu și-a făcut somnul de după amiază prin odăile altora ca să poată să bântuie noaptea prin han și să bată pe la uși, așa cum fac alții!

— Da? Mă scuzați, n-am știut! Am să trimit pe cineva să-l cheme. Hangiul o luă pe culoar înapoi, încercând să nu privească spre Vallabene care zâmbea ironic.

— Ar trebui să vă grăbiți, căci am foarte mult de lucru! îl mai îmboldi Vallabene și intră în cameră.

Hangiul coborî din nou în curte și o luă spre grajd. In apropierea ușii se împiedică de o lopată pentru zăpadă, uitată de cineva afară, și înjură cu năduf. Intră înăuntru și aprinse lumina. Klaus dormea în paie sforăind vârtos. Se apropie de el și îl scutură de umăr:

— Klaus! Ei, Klaus!

Omul sări în picioare și începu să-și aranjeze părul lung care-i căzuse pe față.

— Da, domnule!

— Mergi, te rog, și anunță-1 pe domnul Momus să

vină până la domnul Vallabene. Să intrați pe poarta din spate, că eu mă duc să mă culc. Ai grijă să nu lași poarta descuiată.

Klaus nu mai zise nimic și ieși alergând. Hangiul se întoarse în camera lui, tremurând de frig. Mai aruncă două

lemne în sobă, se dezbrăcă, stinse lumina și se băgă în pat. Aici era cald și adormi repede. Dar nu-i fu dat să doarmă prea mult. Din nou bătea cineva în ușă. Se ridică bombănind. Asta era culmea. Nimeni nu voia să-l lase să doarmă, în ușă era Momus.

— Bună seara, domnule hagiu. Mă iertați că vă trezesc la o oră atât de nepotrivită, dar domnul Vallabene vă cheamă la un interogatoriu.

— Desigur, un interogatoriu. Numai puțin,'să mă îmbrac, și vin imediat.

începu să se îmbrace tot mai prost dispus. Nu înțelegea de ce trebuia să fie el de față la interogatoriile lui Vallabene. Și ziua mai treacă meargă, dar acum ajunsese să-l scoale și noaptea... în dreptul camerei lui Vallabene, îl găsi pe Otto Brunswick.

— Ce faceți aici, domnule Brunswick?

— Am fost convocat pentru un interogatoriu! oftă acesta.

Hangiul dădu din cap în semn de compătimire, apoi oftă și el din tot sufletul și ciocăni.

— Intrați, domnule hangiu! se auzi vocea ascuțită a lui Vallabene. Intrați, nu vă sfiiți!

în odaie nu erau decât Vallabene și Momus. Probabil că voiau să li se aducă ceva, înainte de a-1

interoga pe Brunswick.

— Bună seara, domnule Vallabene și domnule Momus. Vă stau la dispoziție. Doriți să vă aduc ceva?

— Dacă dumneavoastră sunteți aici, nu ne mai lipsește nimic! zâmbi Vallabene cu o privire rece. Apoi deschise dosarul din fața lui și extrase dinăuntru o foaie: Așaaa! Să ne apucăm de treabă! Deci, scrieți, domnule Momus, preambulul obișnuit, știți dumneavoastră, interogatoriul luat domnului hangiu de la Hanul Curtea Domnească, în incinta

aceluiași han, în camera... Ce cameră este aceasta, domnule hangiu?

— Camera numărul paisprezece, domnule Vallabene.

— Așa, deci: în camera numărul paisprezece, la ora - se uită la ceas - unu și cincisprezece minute, de față fiind etc., etc.

Hangiul pricepu cu greu că el era împricinatul, și-l trecu un fior. Deci ajunseseră și la el. Lucru inevitabil, dealtfel. Și el nu făcuse nimic pentru a evita acest interogatoriu. Se scutură ușor de parcă ar fi vrut să se dezmeticească.

— Deci, domnule hangiu, se întoarse Vallabene spre el, iată că, din păcate pentru noi toți, în loc să dormim în paturile noastre, stăm prin camere de hanuri și ne ocupăm de greșelile noastre. Și când spun greșelile noastre mă refer la noi toti. Da, nu numai dumneavoastră sunteti vinovat că ne aflăm aici, ci și noi, care, orbiți de încrederea ce v-am acordat-o, n-am fost suficient de vigilenți. Și acum tragem

consecințele. Asta să ne fie de învățătură de minte pentru viitor. Abia acum se explică de ce pe mine mă primeați prin tot felul de birouri friguroase; odăile le aveați ocupate cu ar- pentori. Eu, de fapt, am spus încă de ieri că-mi ascundeți ceva. Țineți minte că v-am și avertizat! Și iată că, din păcate pentru dumneavoastră, flerul nu m-a înșelat nici de această dată. Deci, să o luăm pe rând. în primul rând să elucidăm problema acelei misterioase chemări la Castel a domnului Vallabene. Mă refer, desigur, la informația pe care mi-ați dat-o aseară în legătură cu chemarea mea la Castel. Am cercetat toate convorbirile de la Castel către Sat. Niciuna nu se referea la chemarea mea acolo, așa că informația pe care mi-ați dat-o era falsă. Cum era vocea pe care putem presupune că ați auzit-o la telefon?

171

CASTELU Aurel Antonie

— Ce să vă spun, era o voce normală.

— Deci nu era una anormală. Asta e bine. Era o voce de bărbat sau de femeie?

— De bărbat, desigur.

— Această precizare ne ajută foarte mult. Cel puțin eliminăm jumătate din potențialii suspecți. Să nu mi-o lua ți în nume de rău, dar aș vrea să fiu sigur că sunteți sigur că ați auzit acea voce de bărbat.

— Da, sunt sigur.

— Vi s-a mai întâmplat și altă dată să fiți sigur că auziți voci? Sau să fiți sigur că vorbiți singur la telefon atunci când acesta nu sună?

Hangiul se posomorî:

— Eu nu aud voci, domnule Valabene. Aud doar atunci când îmi vorbește cineva.

— Presupun că vă referiți la un om care vă vorbește!

— Desigur, la un om !

— Dar dacă latră un câine, sau altcineva, auziți?

— Desigur!

— Dar când mergeți pe stradă, nu aveți uneori tendința să o luați într-o parte? insistă Vallabene.

Hangiului i se înnegură fața. Bănuia ce vrea să insinueze Vallabene:

— Nu mi s-a întâmplat niciodată, domnule Vallabene.

— Asta e bine. Pornind de la această premisă, la care mă așteptam dealtfel, nu putem emite decât două supoziții: ori este primul simptom al unei dereglări psihice care vă dă târcoale, ori m-ați mințit. Rămâne să vă decideți.

Hangiul începu să tremure ușor. In disperare de cauză spuse:

— S-ar putea să fi sunat cineva din sat, să facă o glumă, nu știu ce să spun...

— Cine ar putea să facă o asemenea glumă de prost gust? Cine s-ar expune urmărilor unei asemenea glume? Vocea lui Vallabene se ridicase ușor. Nimeni, vă asigur.

— Poate că arpentorul! căută hangiul un ultim refugiu.

— Da. Există și această posibilitate. Vom verifica. Dar să revenim la motivul principal al discuției noastre. Povestiți-ne pe îndelete cum i-ați cazat în han pe cei trei arpentori, unde îi țineați ascunși, după ce program îi asmuțeați împotriva funcționarilor de

la Castel, care erau cazați în han, și câți mai trebuiau să vină. Vă ascultăm. Și să nu uit, să ne precizați și când anume urma să vină următoarea tranșă de arpentori. Deci, vă ascultăm cu atenție.

Hangiul simți cum îl cuprinde amețeala. Nici nu știa cu ce să înceapă, din șirul de enormități care i se puneau în cârcă. Le simțea ca pe o avalanșă care îl învăluie și-l duce la vale. I se părea inutilă orice încercare de a se opune acestei forțe copleșitoare. îndrăzni totuși:

— Eu nu am...

— Domnule hangiu, se pare că dialogul nostru a luat o turnură greșită! îl întrerupse Vallabene. După cum puteți sesiza și dumneavoastră, prima frază pe care ați avut amabilitatea s-o rostiți începe cu o negație. Nu este un început bun pentru acest interogatoriu. Vă rog să vă concentrați și să răspundeți în ordine la învinuirile care v-au fost aduse. Și rețineți că aceste acuzatii nu vi le aduc eu. Eu sunt doar cel însărcinat să le elucideze. Și vă spun acest lucru pentru a reduce din animozitatea pe care simt că o aveți față de mine. Dacă vă este greu, vă rog să vă concentrați doar asupra punctelor din rechizitoriu la care puteți răspunde afirmativ, lăsând ca celelalte aspecte să le lămurim ulterior.

Hangiul încercă să se concentreze. Care afirmații erau adevărate? Evident că niciuna, poate doar că amărâtul acela

de arpentor a dormit o noapte în han, dar nu din vina lui. Trase aer în piept și spuse:

— Este adevărat că arpentorul a petrecut o noapte în incinta hanului, dar...

— Suficient! îl întrerupse din nou Vallabene. Notați domnule secretar afirmația domnului hangiu. Deci avem o primă punte de comunicare. Pornind de la acest lucru, care mie mi se pare esențial, toate celelalte acuzații decurg de la sine și își pierd în mare măsură din importanță, în sensul că, chiar dacă nu ar fi adevărate, nu vor scădea cu nimic din vină, cel mult o pot agrava prin dovedirea lor ca reale. Și chiar dacă nu se vor dovedi reale, tot vor deveni agravante prin însuși faptul că ele ar fi putut deveni posibile. Că vina principală le-a putut genera chiar și ipotetic. Așa că, din punctul meu de vedere, interogatoriul este ca și terminat. Restul este doar o treabă de rutină. II vom continua doar pentru a îndeplini până la capăt formalitățile. Deci, câți arpentori dorm în han în fiecare noapte, în ce odăi anume, și cine mai știe de prezența lor? Ca să nu vă complicați cu referirea la date și la număr de arpentori, dați un singur exemplu, cum ar fi cel din această noapte, când avem fericita ocazie de a discuta împreună: câți arpentori ne pândesc din diverse camere? V-aș recomanda să răspundeți cât mai scurt posibil. Dacă se poate, doar prin „da" și „nu".

— Domnule Vallabene, este vorba de un caz nefericit, în care un singur arpentor, și doar pentru o singură noapte, și de fapt nici n-a dormit ci...

— Deci, notați domnule Momus. Unul dintre arpentorii cazați în han nu a reușit să adoarmă într-una din nopți. în care noapte anume, domnule hangiu, și ce anume i-a produs insomnia? Ca să putem preciza în procesul-verbal.

Vallabene scoase tacticos ceasul din buzunărelul de la vestă, îi desfăcu capacul, îl privi cu atenție apoi, cu un pocnet scurt, îl închise și îl lăsă să alunece înapoi în buzunărel. După care, adăugă: vă precizez că, fiind trecut de miezul nopții, astăzi este vineri, asta ca să vă fie mai ușor să vă orientați în timp.

— Desigur, domnule. Dacă astăzi este vineri, arpentorul a dormit aici în noaptea de marți spre miercuri, dar este vorba doar de...

— Lăsați-1 pe arpentorul care a dormit. Povestiți-ne de acela care are insomnii. Parcă spuneați că printre ei este unul care n-a dormit!

— Adică, da, n-a dormit. Vorbesc de singurul arpentor care era în han la acea oră. A stat în sala birtului cu domnișoara Frieda și, mă rog, știți și dumneavoastră cum se întâmplă în asemenea situații...

— Eu nu am de unde să știu, domnule hangiu. Eu nu-mi petrec nopțile cu tot felul de slujnicuțe prin sălile hanurilor. Eu noaptea muncesc, iau interogatorii. Vă rog să fiți mai explicit.

— Vă rog să mă scuzați. Cum să vă spun, discutau ceva mai intim...

— Cât de intim?

— Nu știu cum să mă exprim... Erau pe podea și erau foarte aproape unul de celălalt și...

— Și în timp ce cei doi conversau „ceva mai intim", așa cum v-ați exprimat, ceilalți arpentori unde dormeau, în care odăi?

— Nu dormea niciun arpentor în han, domnule Vallabene. Doar în sala birtului, cei doi...

— Formidabil! Adică cei doi o „discutau intim" pe sluj- nicuța dumneavoastră! Și al treilea ce făcea, dormea?

— Nu, Doamne ferește! se apără hangiul de parcă ar fi fost vorba de el. Secundanții doar priveau.

— Interesant. Chiar foarte interesant. Presupun că și dumneavoastră stăteați acolo și priveați, de vreme ce știți atât de exact desfășurarea evenimentelor. Povestiți-ne cum v-ați furișat din patul conjugal în toiul nopții pentru a merge la întrunirea cu arpen torii. Obișnui ți să organizați des asemenea spectacole speciale? Soția dumneavoastră este la curent cu activitățile dumneavoastră nocturne? Presupun că este o persoană serioasă și nu participă la aceste mici orgii.

— Dormim separat, domnule Vallabene, eu dorm în camera de lângă birou! spuse hangiul și apoi tăcu de parcă această precizare ar fi lămurit toate lucrurile.

— Mda. Asta o scoate din cauză pe doamna hangiță. Deci dormiți separat, asta nu e bine. V-a dat cineva indicații în acest sens?

— Care sens ?

— Să dormiți separat

— Separat de cine ?

— De doamna hangiță, soția dumneavoastră. Ce cancelarie v-a dat acest sfat. Să putem să verificăm.

— Nu mi-a dat nimeni niciun sfat și nicio indicație.

— Deci ați luat singur o asemenea decizie. Extraordinar! N-am mai auzit una ca asta. îmi închipui ce disconfort pentru doamna hangiță. Dacă ați luat singur o asemenea hotărâre va trebui să ne dați o explicație plauzibilă. Altfel ne veți lăsa toată libertatea de a presupune noi cauza. Și această decizie pe care ați luat-o nu va fi în niciun caz în

favoarea dumneavoastră. Putem presupune că ați luat hotărârea de a dormi singur pentru ca doamna hangiță să nu vă simtă când vă strecurați noaptea în sala hanului, pentru a parti-

cipa la inițierea slujnicuțelor dumneavoastră de către ceata de arpentori. Vă imaginați ce impact neplăcut ar avea pentru dumneavoastră să apară în acest proces-verbal presupunerea noastră?

— Domnule Vallabene, mi-e greu să vă relatez cauzele, căci sunt mai multe și s-au adunat cu timpul. Vă rog să-i spuneți domnului Momus să nu consemneze în procesul-verbal acea presupunere, întrucât nu corespunde realității. Vă promit că o să mai meditez la acele cauze și am să le sintetizez într-un raport pe care am să-l înmânez domnului Momus.

— Cum doriți, domnule hangiu. Aștept raportul dumneavoastră. Să ne concentrăm acum atenția asupra problemei care ne-a adunat în puterea nopții pe toți trei aici. Precizați-mi, vă rog, cine mai are cheia de la intrarea în han în afară de dumneavoastră.

— Numai eu o am, excelentă!

— Atunci ne puteți explica, totuși, cum a fost posibil ca pe ușa hanului, a cărei unică cheie o dețineți, a putut năvăli o ceată întreagă de arpentori?

— Nu era o ceată, excelentă, erau doar trei...

— Asta dacă ne referim doar la prima tranșă. Erau trei pentru început, așa este, dar tot nu ne-ați explicat cum au intrat pe ușă. Au venit în grup organizat, sau pe rând? Și dacă au venit pe rând, vă rog să ne precizați ordinea în care au sosit și, dacă se

poate, orele la care au intrat în han.

— Domnule Vallabene, numai unul a intrat pe ușă, ceilalți doi au intrat pe fereastră.

— Pe care dintre ferestre au intrat?

— Au intrat pe fereastra de la dormitorul meu, excelență!

— Și n-ați auzit chiar nimic. Dormiți așa de profund încât să nu auziți când cineva forțează o fereastră de la odaia în care vă odihniți?

— Nu au forțat-o, excelență, au bătut în oblon și eu le-am deschis.

— Au bătut după un cod special, sau dumneavoastră obișnuiți să deschideți fereastra oricărui bețiv care trece în puterea nopții pe lângă casă și vă bate în oblon?

— Este un han, excelență! Putea fi un călător întârziat care căuta adăpost. Putea fi un domn de la Castel. Eu nu pot dormi liniștit știind că cineva bântuie prin gerul de afară căutând adăpost, așa că am deschis oblonul când cei doi au bătut.

— Suntem mișcați de spiritul dumneavoastră de solicitudine și de solidaritate cu persoanele rătăcite prin viscol, dar să revenim la cod. Cum băteau? Așa? și Vallabene bătu de patru ori sacadat în tăblia mesei, cu o pauză mai lungă între prima bătaie și a doua și între bătaia a treia și a patra.

— Nu, nu au bătut așa. îmi permiteți? Hangiul se apropie de masă și bătu de trei ori fără nici-o pauză semnificativă.

— încercati din nou să ne induceți în eroare, domnule hangiu. Secundanții au bătut de patru ori, și

anume așa! și Vallabene bătu de trei ori în tăblia mesei apoi după o pauză mai lungă, izbi cu pumnul în masă. Așa au bătut, domnule hangiu. Nu știu de ce tot încercați să vă ascundeți după deget, că noi știm tot.

Momus, care tresărise puternic în momentul în care Vallabene izbise cu pumnul în masă, privi atent vârful peniței, după care se apucă să o schimbe.

— Domnule Vallabene, este posibil ca prima bătaie în oblon să n-o fi auzit din pricina faptului că dormeam, așa că acea lovitură m-a trezit și eu nu le-am perceput decât pe următoarele trei.

— Mda, asta ar explica oarecum situația. Notați, domnule Momus, ca această problemă să fie elucidată în intero-

gatoriul care îi va fi luat hangiului de la Curtea Domnească, mâine la orele 11. Noi să revenim la scena din sala hanului. Dumneavoastră unde stăteați în timp ce priveați la inițierea slujnicuței de către grupul de arpentori? Pe butoaiele acelea murdare, sau v-ați adus un scaun din birou?

— Nu, eu nu am fost de față, eu dormeam. V-am relatat doar cele auzite de pe la servitorii din han.

— Apropo de han. După plecarea mea din seara când i-am luat preinterogatoriul căruțașului Gerstăcker dumneavoastră ați dat ordin să se pregătească o cameră, deși nu așteptați pe nimeni. Apoi, coincidență, apare arpentorul care rămâne peste noapte în han. Nu vi se pare că această acțiune a dumneavoastră vă incriminează? Se vede de la o

poștă că acea cameră era pregătită pentru arpentorul pe care îl așteptați. Când v-ați întâlnit pentru prima oară cu arpentorul? Cine v-a făcut legătura? Fata de la bar?

— Domnule Vallabene, pentru dumneavoastră am pus să se pregătească acea odaie.

— Cum pentru mine, care abia plecasem? Adică, și asta mi se pare foarte grav, cât timp stau în han mă țineți prin tot felul de birouri improvizate, apoi imediat ce plec puneți să se pregătească și odaia în care ar fi trebuit să stau. Probabil ca să mi-o puteți trece în nota de plată. Am să verific și acest aspect al activității dumneavoastră. Pentru ce vă trebuie acești bani nemunciți? Strângeți fonduri pentru asociația arpentorilor șomeri?

— Doamne ferește, cum să v-o pun în nota de plată? M-ar bate Dumnezeu!

— Pentru moment, să nu-1 implicăm și pe Dumnezeu în toată această chestiune. Vom reveni într-o anchetă separată asupra aspectelor economice ale activității hanului. Acum

să ne concentrăm asupra celor spuse de dumneavoastră, care sunt atât de contradictorii încât necesită o serie de precizări. Nu este suficient de clar ce-i atrăgea pe arpentori în sala birtului. Aveau ședință, o inițiau pe fata de la bar în tainele arpentajului, se ascundeau de cineva, complotau? Dumneavoastră ce credeți?

— Ce făceau ei acolo nu am de unde să știu, întrucât, după cum v-am spus, eu dormeam, dar pot

să vă spun cum au ajuns acolo. In cursul nopții au venit la mine Artur și Ieremias și m-au sculat din somn să le dau drumul în han ca să-l caute pe arpentor.

— Cine sunt Artur și Ieremias, și de ce-1 căutau pe arpentor în hanul dumneavoastră? Fiți mai explicit.

— Artur și Ieremias mi-au spus că sunt secundanții arpentorului și că trebuie să-și caute stăpânul. întrucât amândoi țin de Castel, eu am deschis oblonul de la fereastră și le-am dat drumul înăuntru.

— Pe fereastră?! Puteți să ne explicați de ce nu ați folosit ușa hanului? Doar cheia era la dumneavoastră? Nu ne mai explicați, pentru că este la mintea cocoșului că aveați conștiința ilegalității pe care o comiteați. Apoi își întoarse privirea spre Momus, făcând un gest larg cu brațul: Ce lume, domnule Momus, ce lume! Vi-i imaginați noaptea pe acești complotiști, intrând pe furiș prin ferestre deschise de domnul hangiu, întrunindu-se în miez de noapte în sala hanului! Și cu slujnicuța aceea... Incredibil! Apoi se întoarse spre hangiu: M-ați dat gata, domnule hangiu! Abia acum îmi dau seama că v-am subestimat. Vallabene părea sincer impresionat.

în dorința de a nu se crea cumva vreo nouă neînțelegere, hangiul preciză:

— Arpentorul n-a intrat pe fereastră, el a intrat pe ușă și era deja în han când au venit cei doi.

— Pe care ușă, dacă nu vă este cu supărare? Pe vreo ușă de taină pe care noi n-o știm?

— Nu, pe ușa de la intrare. A venit împreună cu domnișoara Olga...

— Care domnișoară Olga, servitoarea dumneavoastră pe care o inițiază arpentorii noaptea?

— Nu, excelență, aceea este domnișoara Frieda, fata de la tejghea. Domnișoara Olga este sora domnului Bamabas.

— Cine este domnul Barnabas?

— Domnul Bamabas este calfă de cizmar, domnule Vallabene. Este fiul fostului șef al formației de pompieri din sat, și curierul domnului Klamm...

— Interesant. Notați, domnule Momus. La interogatoriul de mâine să fie de față și această soră a curierului Barnabas. Continuați, domnule hangiu.

— Și, cum vă spuneam, arpentorul a venit însoțit de domnișoara Olga, și eu, care eram în holul de la intrare, i-am precizat că nu are voie decât până în sala birtului.

- Cui i-ați precizat, domnișoarei Olga?

- Nu, arpentorului!

— Și el s-a conformat, după câte îmi dau seama. Acolo s-a dus și acolo s-a și cazat peste noapte. Notați, domnule Momus: La indicațiile exprese ale domnului hangiu, arpentorul s-a cazat peste noapte în...

— Vă rog să mă scuzați că vă întrerup, excelență! interveni hangiul puțin panicat. Arpentorul nu a avut încuviințarea mea. Chiar i-am precizat, atunci când a dorit să rămână peste noapte în han, că acest lucru îi este interzis.

— Poate cineva să confirme cele afirmate, sau a fost o discuție în particular?

— Domnișoara Olga, domnule Vallabene. Era și ea de fată.

— Notați, domnule Momus, să fie convocată domnișoara Olga, fiica fostului șef al formației de...

— Am notat, domnule Vallabene, pentru mâine la orele 11.

— Ați notat foarte bine, numai că acest aspect al problemei îl vom elucida împreună cu domnișoara Olga poimâine la orele 2 și patruzeci de minute, noaptea. Știți că este lună plină, și domnișoara Olga are insomnii. Dar să revenim la problema noastră. Apropo de domnișoara Olga. A participat și dânsa la consfătuirea dumneavoastră nocturnă?

— Nu, domnișoara Olga și-a petrecut noaptea în grajd împreună cu servitorii domnului Klamm.

— Ce promiscuitate inadmisibilă în acest han! se revoltă Vallabene. Unii prin grajd, alții prin sala hanului! De ce nu puneți un felinar roșu la intrare, domnule hangiu?

— Domnule Vallabene, să nu vă imaginați că...

— Eu nu-mi imaginez nimic. Nu fac decât să constat. Vom mai reveni asupra acestui aspect al problemei într-un alt interogatoriu. Acum spuneți-ne, vă rog, s-a mai întâmplat ca și alți arpentori să aibă insomnii, sau acesta este primul caz?

— Primul, domnule, și singurul.

— Notați, domnule Momus, că ceilalți arpentori au somnul sănătos și dorm bine.

— Domnule Vallabene, nu mai există alți arpentori, de fapt nu mai există nidunul. Arpentorul acela despre care v-am spus, a plecat împreună cu domnișoara Frieda la Hanul Podului, după câte am auzit.

— Deci nu sunteți sigur, doar ați auzit!

— Nu, nu sunt sigur. Așa am auzit...

— Notați, domnule secretar, că domnul hangiu nu știe sigur dacă arpentorul care avea insomnii a părăsit hanul sau nu. Sunt curios pe unde ar fi putut să se oploșească, că doar hanul nu este chiar atât de mare.

— Vă rog să nu notați! Sunt sigur că au părăsit hanul! Nu știu exact dacă s-au dus la Hanul Podului sau în altă parte.

— îmi este neplăcut că trebuie să vă contrazic din nou, domnule hangiu. Dar dacă arpentorul a părăsit hanul miercuri dimineața, așa cum ați afirmat ceva mai devreme, cum se explică prezența lui în curtea interioară a hanului, unde a stat - Vallabene caută prin hârtii - exact o oră și cincisprezece minute. Și asta, rețineți, s-a întâmplat aseară. De fapt, această pândă a umplut paharul răbdării. Dacă fojgăiala arpentorilor prin han a mai fost trecută cu vederea, pânda aceea odioasă le-a întrecut pe toate. Nici nu vă puteți imagina, domnule hangiu, cât costă o oră din timpul unui funcționar al Castelului! Și aici nu este vorba de leafa primită pe oră pentru serviciile aduse Castelului, ci de cantitatea uriașă de muncă pe care acesta o poate efectua în acea oră, muncă care nu poate fi plătită cu niciun salariu, atât este de importantă și de neînlocuit. Asta este valabil atunci când vorbim de un funcționar obișnuit, dar când vorbim de un șef de cancelarie, această oră valorează însutit, iar dacă este vorba de însuși domnul Klamm, această oră pierdută nu mai poate fi cântărită în bani. Nu v-ar ajunge, domnule hangiu, toți banii pe care-i aveți, chiar dacă v-ați vinde și hanul să răscumpărați acea oră pierdută de domnul Klamm din cauza neglijenței dumneavoastră. Asta în cazul în care este vorba de o neglijență, și nu de o acțiune premeditată. Deși nu

mă îndoiesc că șirul neglijențelor sau al premeditărilor nu se oprește aici. Odată pornit pe calea încălcării Regula-

mentelor, nu v-ați mai putut opri. Dar să revenim la interogatoriul nostru. Am să mă refer la cazul de aseară. Pe unde a intrat acel arpentor, cine l-a ajutat, pe unde a ieșit, cu cine s-a întreținut în tot acest timp, ce făceați dumneavoastră în timp ce el își făcea mendrele prin han? Sunt câteva întrebări care se nasc firesc în mintea oricărui om. Ar fi bine să vă gândiți serios înainte de a răspunde. Și, mai ales, ar fi indicat să aveți un alibi solid.

— Arpentorul, după câte știu, urma să fie interogat de către domnul Momus, așa că prezența lui în han mi s-a părut firească. De unde să fi știut eu că el a profitat de acest eveniment pentru a face și alte lucruri, interzise de Regulamente?

— Aici vă înșelați, domnule hangiu, și încercați să ne înșelați și pe noi. In primul rând că audierea arpentorului de către domnul Momus s-a decis abia după ce a început pânda din curtea hanului. în al doilea rând, arpentorul a ajuns în curtea interioară cu sprijinul cuiva din interiorul hanului sau - și aici Vallabene începu să râdă - l-o fi adus vreun funcționar de Ia Castel cu sania! Poate chiar eu!

Dar hangiul nu găsea nimic de râs în supoziția lui Vallabene. După câte îl cunoștea, putea presupune că era în stare și de acest lucru, numai pentru a vedea oamenii aduși la interogatorii. Totuși își luă un aer de parcă supoziția i s-ar fi părut o culme a absurdului, și spuse neconvins:

— Desigur, domnule Vallabene, că a intrat în han ca orice împricinat, pe ușa din față, dar prezența lui în curtea interioară nu mi-o explic nici eu. Și pentru mine a rămas un mister cum de a reușit arpentorul să pătrundă până acolo!

— Deci nu știați că arpentorul stă și pândește în curtea interioară?

— Nu, domnule Vallabene. Eu, după cum bine știți, asistam la interogatorii și deci nu aveam cum să...

184

CASTELU Aurel Antonie

— Vreți să spuneți că dumneavoastră erați domnul acela adormit care sforăia în patul meu în timp ce eu lucram? Acum îmi dau seama; dumneavoastră stăteați în preajma mea pentru a-mi adormi bănuielile și pentru a-mi pândi toate mișcările, în vreme ce micul grup de arpentori avea câmp liber să acționeze. Frumoasă diversiune. Și, în afară de plăcerea pe care o resimțeați asmuțindu-i împotriva funcționarilor de la Castel, în ce scop îi mai foloseați pe ar- pentorii din dotare, domnule hangiu? întrebă Vallabene în timp ce citea o hârtie din dosar.

— Domnule Vallabene, eu...

Vellabene îl opri cu un gest al mâinii și i se adresă lui Momus:

— Domnule Momus, sunt oripilat! Uitați-vă și dumneavoastră ce scrie în aceste rapoarte. Extraordinar! Până și Hans a intrat în vorbă cu acel străin. Și, rețineți, timp de aproape o oră! Ce au avut să-și comunice acești doi oameni? Și mai ales ce l-a împins pe Hans să intre în vorbă cu acel străin? Nu se mai poate! Chemați-1 la interogatoriu pe incul-

patul Hans Brunswick, fiul cizmarului Otto Brunswick din strada Madeleine...

— Excelență, dacă îmi permiteți, acum este aproape dimineață, și Regulamentele precizează că minorii nu pot fi inte- rogați după miezul nopții.

— Da? Este minor? Asta mă miră. Ce a avut de discutat un minor din acest sat de oameni cumsecade, cu străinul acela venit de te miri unde? Desigur, aveți dreptate, dacă este minor nu poate fi interogat, dar tot Regulamentele spun că dacă un minor nu poate fi interogat, părinții lui pot fi interogați pentru el. Așa că faceți bine și convocați-i la fiecare două ore pe cizmarul Otto Brunswick, domiciliat în

strada Madeleine numărul... văd că numărul nu este precizat.

— Știu eu unde stă, excelență!

— Așa, foarte bine, și pe soția lui Ana Brunswick, domiciliată la aceeași adresă. Și, să nu uităm, să se consemneze în dosarul minorului, cum ziceai că îl cheamă? A, da, Hans, să se menționeze că, din cauze majore nu a putut fi interogat, urmând a fi supus unui interogatoriu temeinic când va împlini vârsta majoratului.

— Excelență, dacă îmi permiteți, vă reamintesc că Ana Brunswick, soția cizmarului, ține de Castel, și ca atare nu poate fi supusă interogatoriilor de primă instanță dacă acest lucru nu este stipulat expres într-o ordonanță de urgență.

— Da? Ai dreptate. Ultima oară când am văzut-o

pe Ana spăla podelele prin birouri, pe la Castel. Desigur că ține de Castel. Dar tot Regulamentele precizează că în asemenea cazuri, rudele apropiate pot fi interogate, Așa că chemați-1 pe inculpatul Otto Brunswick la interogatoriu, la fiecare două ore.

— Excelență, l-ați convocat la acest interval de timp în legătură cu fiul său, Hans.

— Cum? Și fiul său este implicat? Ce familie, domnule, ce familie descompusă, ce familie... Până și Ana, care ține de Castel... Extraordinar! Aduceți-1 încoace pe nemernic, că nu-i pot spune altfel. Auzi tu, să o corupă până și pe Ana, care ține de Castel... Cizmarii ăștia sunt o adevărată pacoste pentru comunitate. Dacă nu mă înșel, el l-a adus aici și pe arpentorul acela străin. Ar trebui să ne aplecăm mai mult asupra părinților, bunicilor și străbunicilor acestui cizmar care tulbură apele din sat. Să vedem de unde provine un asemenea specimen.

- împricinatul este la ușă, excelență!

— Asta este bine. De fapt, acolo îi este locul. Vă rog, pof- titi-1 să intre.

Un ciocănit în ușă îi întrerupse. Era omul care distribuia actele care-i dădu lui Vallabene un plic. Vallabene citi scrisoarea cu atenție, deveni palid și hârtia începu să-i tremure ușor între degete. Era chemat urgent în fața Primei Instanțe de Control. Puse ușor hârtia pe masă și îl întrebă bănuitor pe omul cu actele:

— Cine v-a dat acest plic?

— Un curier, excelență.

— Ce curier?

— Nu-i cunosc numele, excelență, dar îl știu din vedere. Vine des pe aici.

— Domnule hangiu, sper că nu este o nouă farsă de-a dumneavoastră!

— Vă jur, domnule Vallabene, că de data aceasta nu eu am...

— De data aceasta nu, dar data trecută ați... Să nu mai discutăm acum. Pentru astăzi, ajunge. Trebuie să plec la Castel. își strânse hârtiile de pe birou. Domnule hangiu, mergeți, vă rog, și spuneți să-mi pregătească sania.

•fr ★

Era foarte de dimineață când Bamabas ajunse la Castel. Nu dormise toată noaptea gândindu-se la mesajul pe care trebuia să-l transmită domnului Klamm. Și asta nu din pricina mesajului în sine, care nu i se părea nici pe departe atât de important și de urgent pe cât îl considera arpentorul, ci din pricina nemulțumirii acestuia referitoare la felul în care

circulă mesajele sale către domnul Klamm. Era trist că arpentorul nu înțelegea cu cât devotament își face el munca de curier. Pe deasupra, această muncă nici măcar nu este retribuită. Este mai mult un fel al Iui de a răspunde cinstei ce i-a fost acordată de Castel de a fi acceptat în funcția de curier. Dar cum să-i explice toate aceste lucruri arpentorului ? Barnabas nu se temea de o eventuală plângere adresată

domnului Klamm. Arpentorul n-o să ajungă niciodată în fața domnului Klamm. Cel mult ar fi putut depune o plângere la secretarul comunal, dar nici asta nu se va întâmpla. Singurul om de care se temea cu adevărat era Klamm. Și pentru asta înfrunta el nămeții și ninsoarea viscolită din această dimineață.

Castelul, cu zidurile lui umede și roase de vreme, se ivi din volbura zăpezii. Pe frontispiciul de piatră al arcadei de la intrare, era încastrată o placă de aramă sub formă de scut, pe care era reprezentat un animal a cărui formă nu se distingea prea limpede în lumina cețoasă și nesigură a becului atârnat deasupra intrării. Ceea ce se putea distinge clar era textul de dedesubt, săpat în piatră cu litere al căror contur era subliniat de zăpada depusă: „Sub acest semn vei învinge!" Textul lăsa prea mult loc de interpretări. In primul rând, nu preciza pe cine anume trebuie să învingi. Era de presupus că este vorba de un dușman cu care te afli în luptă, dar ca să-l învingi trebuia mai întâi să-l aduci aici, sub portalul de piatră, ca să fii sigur de victorie. Dar e greu de presupus că acel dușman ipotetic se va arăta cooperant. Pe lângă asta mai exista riscul ca și el să învingă sub același semn, și atunci ce te faci? Doar citatul nu făcea nicio specificație în acest sens. Dacă pe portal ar fi scris: „Barnabas, sub acest semn vei învinge!" atunci, da. L-ar aduce pe dușman aici,

și gata. Dar, nu. Textul era atât de ambiguu că se putea aplica fără teama de a greși oricărui om. Poate că fiecare om ar trebui să aibă un semn al lui sub

care să învingă. Dar în acest caz ar învinge cu toții, și ce pământ ar fi acela numai cu învingători? Cine ar mai fi învinșii? Poate numai atunci vei fi și tu un învingător, Barnabas. Prostii! Semnul acela este inutil. Are doar rolul de a-1 face pe cel care l-a creat și l-a pus acolo să se simtă învingător. Să se simtă doar, nu să fie. Pentru că învingător cu adevărat nu este nimeni, pentru că orice victorie înseamnă pierdere și înfrângere pe alte planuri.

Va trebui să privească semnul cu mai multă atenție, atunci când va pleca și lumina va fi mai bună. își aminti, cu surprindere, că niciodată nu-1 văzuse prea limpede. Fie că era întuneric sau ceață, fie că ningea, fie că uita de el, fiind prea grăbit. Parcă semnul acela chiar dorea să rămână în penumbră și poate că de aici izvora și puterea lui. în nesiguranța și ambiguitatea reprezentării. Doar orice lucru inaccesibil și incert creează teamă și respect. Ca și Castelul.

Ajunse în fața intrării, unde drapelul cu însemnele contelui se zbuciuma sub presiunea viscolului. Barnabas trecu pe lângă portarul somnoros care abia îi răspunse la salutul lui respectuos. Era deja un gest de atenție. îl remarcase că a trecut prin fața lui. Ce putea el cere mai mult, un biet curier, semioficial, acceptat de cei de la cancelarii să poată pătrunde în câteva încăperi, din partea unui portar angajat oficial de către Castel și care putea rămâne peste noapte acolo unde lui nu-i era îngăduit? Urcă pe bâjbâite câteva trepte și se îndreptă, în lumina zgârcită ce venea prin geamurile fumurii, spre scara care ducea la etaj. Urcă cu grijă să nu trosnească lemnul treptelor și se instală lângă ușa biroului unde îl primise domnul Erlanger pentru a-i înmâna mesajul pre-

cedent. Dacă acesta era cu adevărat biroul domnului Klamm el nu avea de unde să știe. Știa doar că aici avea voie să stea, și asta îi era de ajuns. De fapt, nimeni nu îi interzisese în mod direct accesul spre alte culoare sau etaje, dar Bamabas nu îndrăznea să forțeze lucrurile. își cunoștea prea bine locul pe care merita să-l ocupe, și de aceea până acum nu avusese neplăceri. Numai arpentorul se găsise acum să se arate nemulțumit de serviciile lui. încet, încet, lumina de afară se mai întări, și funcționarii începură să circule pe culoar. Treceau pe lângă el somnoroși sau veseli, preocupați sau posaci, fără să-i acorde nicio atenție. Abia într-un târziu ușa în fața căreia aștepta se deschise și dinăuntru ieși un secretar pe care nu-1 cunoștea. Când dădu cu ochii de el, îl luă la rost:

— Dumneata ești cel în chestiune? Acum se vine?

Bamabas rămase un moment descumpănit, apoi spuse ceva despre faptul că el este de mult timp la ușă și că îl așteaptă pe domnul șef de cancelarie Klamm.

— Domnul Klamm nu primește astăzi pe nimeni! spuse secretarul cu o voce severă. Apoi adăugă mai moale, de parcă l-ar fi invitat la continuarea discuției: Numele meu este Pinzgauer.

Văzând că domnul secretar își mai domolise tonul, Barnabas prinse curaj:

— Știți, domnule Pinzgauer, eu sunt curierul domnului Klamm și i-am adus un mesaj.

— Curierul domnului Klamm?! se miră Pinzgauer măsu- rându-1 bănuitor cu privirea.

— Da, domnule Pinzgauer, sunt de curând în serviciul domnului Klamm! explică Barnabas. S-ar

putea să nu mă cunoașteți. Aduc un mesaj din partea arpentorului K.! și

Barnabas scoase din buzunarul interior al tunicii o hârtie împăturită.

Pinzgauer luă hârtia pe care o cercetă gânditor, apoi îi făcu semn să-l urmeze înăuntru. Odată ajuns în birou, Barnabas rămase un moment zăpăcit de zgomotul dinăuntru. Vreo douăzeci de funcționari, din care mai mult de jumătate stăteau în picioare, vorbeau încontinuu. Toți erau preocupați și răsfoiau dosare și hârtii pe care le scoteau din câteva dulapuri mari aflate în fundul încăperii. Vrafuri de dosare erau așezate și de-a lungul pereților în coloane care se clătinau amenințând să se prăbușească. Pinzgauer îl duse până la o masă de lângă geam unde era ceva mai multă lumină și-l puse să reproducă mesajul, în timp ce el îl urmărea după scrisoarea pe care o ținea foarte aproape de ochi. După ce termină, Pinzgauer dădu mulțumit din cap, apoi se aplecă la urechea unui funcționar așezat pe un scaun și începu să-i vorbească repede în șoaptă.

— Nu! răspunse hotărât cel de pe scaun. Am niște situații extrem de urgente de întocmit!

— Hai, domnule Biirgel, vă rog, lăsați-mă și pe mine să stau jos, întrucât am de scris un proces-verbal extrem de important pentru domnul Klamm. Am curierul aici lângă mine!

Biirgel ridică ochii și-l măsură bănuitor pe Bamabas, apoi spuse cu încăpățânare:

— Nu cred că aveți niciun mesaj, și l-ați adus aici

pe omul acesta numai pentru a-mi lua locul pe scaun.

— Cât puteți fi de neîncrezător, domnule Biirgel, uitați aici scrisoarea arpentorului adresată domnului Klamm, despre asta este vorba.

Biirgel luă scrisoarea și începu s-o examineze atent. Barnabas, puțin jenat de faptul că asista la o discuție între

domni, discuție care nu-1 privea pe el, își întorsese capul și privi prin încăpere. Abia acum constată că încăperea nu avea o altă ușă în afară de aceea pe care intrase el, și nu pricepea pe unde intraseră toți acești oameni. Doar el stătuse aproape o oră în fața ușii. Probabil că erau aici încă de aseară și lucrau încontinuu. Abia acum realiză, aproape fizic, cât de mic și de neînsemnat era el în raport cu munca uriașă care se executa acolo. De asemenea îl nedumerea faptul că acum câteva zile, când mai fusese pe aici, în această încăpere nu era decât biroul domnului Erlanger. Și mai avea o ușă care dădea spre biroul domnului acela care îi spusese să aștepte afară. Nu credea că ar fi posibil ca încăperile Castelului să se modifice de la o zi la alta. Probabil că greșise ușa. Va trebui să fie mai atent.

Se pare că până la urmă cei doi ajunseseră la un compromis: Biirgel îl lăsa pe scaun, iar Pinzgauer îl lăsa și pe el să semneze procesul-verbal. Odată instalat, Pinzgauer îl chemă mai aproape pe Bamabas și-l puse să povestească cum a intrat în posesia mesajului.

Barnabas povesti cum aseară se dusese la școală,

unde arpentorul este angajat ca servitor, pentru a-i duce un mesaj din partea domnului Klamm. Aici o găsise doar pe domnișoara Frieda, logodnica domnului arpentor, și pe cei doi secundanți, Artur și Ieremias, și aflase că arpentorul se afla la hanul Curtea Domnească. Apoi a plecat împreună cu secundanții spre han. Pe drum s-a întâlnit cu arpentorul care, după ce a citit scrisoarea domnului Klamm, s-a arătat nemulțumit de cele aflate și a dat următorul răspuns:

Barnabas, uită-te ce-mi scrie domnul. Domnul e prost informat. Că doar nu execut niciun fel de măsurători, și cât despre

secundanți, vezi și tu ce le poate capul. Iar munca pe care n-o fac, cum aș putea s-o întrerup? Nu pot să provoc nici măcar supărarea domnului Klamm, darămite să-i merit laudele! Și să fiu fără grijă, nu voi putea niciodată.

După ce el, Bamabas, a spus că o să-i transmită domnului Klamm și acest mesaj, domnul arpentor a avut o criză de depresie sufletească, după care și-a scris mesajul, care de data asta suna astfel:

Arpentorul K. îl roagă pe domnul director să-i dea voie să se prezinte personal la dânsul; acceptă dinainte orice condiție de care ar depinde această permisiune. Rugămintea aceasta se vede silit s-o facă, pentru motivul că până acum toți intermediarii

s-au vădit nedemni de încredere; ca dovadă, îi face cunoscut că până-n prezent n-a executat nicio lucrare de arpentaj și, după declarațiile primarului, nici nu va executa vreodată. De aceea a citit adânc rușinat ultima scrisoare a domnului director, și numai o audiență personală la domnul director ar putea fi de ajutor. Arpentorul știe cât de mult cere, dar se va strădui să-l deranjeze cât mai puțin pe domnul director, se va supune oricărei limitări în timp a convorbirii, la nevoie și a unei fixări prealabile a numărului de cuvinte pe care este autorizat a le folosi în timpul întrevederii, crede că o poate scoate la socoteală chiar și cu zece cuvinte numai. Așteaptă decizia, cu profund respect și extremă nerăbdare.

In încheiere Bamabas îi spuse lui Pinzgauer că trebuie să ducă răspunsul înapoi încă în această seară.

Pinzgauer aprobă absent din cap în timp ce recitea proce- sul-verbal. După ce-1 semnă și puse data, îl semnă și Biirgel, după care fără prea multe menajamente îl înghionti pe Pinz-

gauer să părăsească scaunul. Acesta se ridică cu părere de rău, apoi îi spuse lui Barnabas să semneze și el, dar înainte să scrie: „Prezentul mesaj a fost adus de mine, curierul Barnabas, și declar că nu am cunoștință de conținutul său". Barnabas, care luase tocul în mână și se aplecase peste masă pentru a semna, se îndreptă de spate și privi nedumerit spre secretar:

— Mă iertați, domnule Pinzgauer, dar cum să nu

am cunoștință de conținutul său, de vreme ce arpentorul m-a pus să-l repet în fața lui? Abia apoi l-a scris.

— Așa spun Regulamentele. Scrieți și nu mai comentați! se enervă Pinzgauer. De când sunteți curier, dacă nu știți nici Regulamentele?

Bamabas tăcu și semnă. Ce putea să știe el despre Regulamente? Secretarul luă scrisoarea și procesul-verbal și ieși din birou, iar Biirgel se adânci în hârtii fără să-i mai acorde nicio atenție. Rămas fără niciun rost în picioare lângă masă, Bamabas se gândi să meargă în Sala Cărților cu Legi, unde existau mai multe șanse să-l întâlnească pe domnul Klamm decât în acest birou supraaglomerat. în altă parte nu știa unde s-ar fi putut duce, iar să se întoarcă fără răspuns la arpentor, nu-i venea deloc la îndemână. Și mai erau și surorile lui care făcuseră, în mod inexplicabil, o adevărată pasiune pentru K. Ieși din birou neluat în seamă de nimeni și pomi de-a lungul culoarului.

ir ir ir

Contele se trezi bine dispus. Se ridică din așternut și merse la fereastră unde trase perdelele grele de pluș. Soarele orbitor, reverberat de strălucirea zăpezii, îl făcu să închidă

ochii. Se anunța o zi superbă. începu să se îmbrace fredonând încetișor o melodie. Era o dimineață atât de frumoasă încât aveai senzația că puteai face orice ți-ai dorit altădată și, din diverse motive, nu ți-ai

putut permite. Astăzi nu-și va suna valetul și se va îmbrăca singur. Era încă destul de tânăr, și prezența valetului îi crea senzația că a îmbătrânit și că are nevoie de ajutor. Erau și dimineți în care simțea acut nevoia valetului, nu atât pentru ajutorul pe care i-1 dădea, cât pentru a avea alături un om cu care să îndure mai ușor ziua care venea. Asta se întâmpla mai ales toamna, în diminețile ploioase, când nici nu-i venea să se dea jos din pat.

După ce termină cu îmbrăcatul, trecu în birou unde se așeză comod la masa de lucru. în loc să aprindă lampa de birou, se ridică și trase perdelele. Mișcarea prin încăpere îi producea plăcere. Simțea că astăzi va realiza foarte multe. Vru să consulte agenda, dar renunță. Se va descurca astăzi și fără agendă, și fără secretar, și fără valet. Ba mai mult, va merge personal să-și comande cafeaua. Când dădu să iasă din birou, aproape că se lovi de Klamm, care aștepta în fața ușii înarmat cu un dosar voluminos. Contele tresări, făcu un pas înapoi, și avu un gest inconștient ca și cum ar fi vrut să închidă ușa. Klamm avu și el un gest reflex, de parcă ar fi dorit să înainteze și să proptească ușa cu piciorul. Bineînțeles că nu și-ar fi putut permite să țină de o ușă pe care Excelența Sa voia s-o închidă. La fel cum nici Contele nu ar fi închis o ușă în nasul lui Klamm.

Se stabilise între ei un sistem de relații, tacit acceptate, care îi împiedicau să se manifeste liber în a face vreun gest care i s-ar fi părut celuilalt nepotrivit. Asta se întâmpla cam din perioada în care Klamm rămăsese singurul șef de cancelarie care avea acces la Excelența Sa. Poate că și Contele

simțea că dacă ar face un gest necugetat, care ar răni sensibilitatea lui Klamm, ar rămâne singur și ar trebui, pentru a fi cât de cât la curent cu problemele comitatului, să citească sute de procese-verbale sau să asculte lungi și plictisitoare rapoarte telefonice. De fapt, în sinea lui, se bucura de prezența lui Klamm, om sensibil și instruit, cu care se putea discuta într-un mod agreabil. Singurul lucru pe care i l-ar fi reproșat, dacă acest lucru putea fi reproșat cuiva, era corectitudinea acestuia, împinsă până la pedanterie, și un deosebit de dezvoltat simț al datoriei și al ierarhiei. Adevărul era, și abia acum sesiza acest lucru, că ceea ce îl surprinsese în mod neplăcut în această dimineață nu era vederea lui Klamm, ci a impresionantului dosar pe care acesta îl purta asupra lui. De aceea tresărise și avusese acea mișcare imperceptibilă de a-1 evita. Imperceptibilă pentru un ochi obișnuit, dar nu și pentru un ochi sensibil cum era al lui Klamm, căruia nu-i scăpau nici cele mai fine gesturi sau nuanțe ale vocii interlocutorului.

Cum nu mai era nimic de făcut, și întâlnirea părea inevitabilă, Contele făcu un pas înapoi și-1 invită înăuntru. Klamm intră și începu prin a-și cere scuze că-și permite să o deranjeze pe Excelența Sa la o oră atât de matinală, dar incidentul de aseară, pe care el nu l-a uitat, și crede că mult timp de acum încolo nu-1 va uita, l-a tulburat atât de tare încât n-a mai putut dormi și s-a retras în birou, unde a întocmit un raport cuprinzând câteva considerații referitoare la caracterul arpentorului. Acum, poate că și din pricina oboselii, întrucât nu a închis ochii toată noaptea - deși este conștient că acest lucru nu-1 poate scuza în niciun fel - a fost atât de nepoliticos și a stat chiar în dreptul ușii pricinuind acea tresărire Excelenței Sale.

în mod normal ar fi trebuit să stea mai la o

parte și să își anunțe de departe prezența. El presupune că aici și-a spus cuvântul și nerăbdarea lui de a comunica mai repede concluziile la care a ajuns.

Auzind că este vorba tot de arpentor, Excelența Sa simți cum o imensă slăbiciune îi cuprinde trupul, și se lăsă moale în jilțul cu spătar înalt din spatele biroului. Cu un gest obosit și vag politicos, îl invită pe Klamm să ia loc pe fotoliul din față. Klamm se așeză pe marginea fotoliului și își aranjă cu grijă dosarul pe genunchi. Cu un ușor oftat de resemnare, Excelența Sa îl invită să înceapă. Klamm, sesizând imediat de unde provine nemulțumirea Excelenței Sale, se grăbi să explice că acest dosar voluminos cuprinde o serie de rapoarte, declarații și procese-verbale importante pentru cazul în speță, dar cu care el, Klamm, nu o va plictisi pe Excelența Sa. Ele i-au fost necesare doar pentru a întocmi un raport mult mai scurt, doar de câteva pagini, care, la o adică, ar putea fi redus la un raport doar de câteva fraze. Sau, dacă Excelența Sa consideră că ar fi cazul, el se va retrage. Mulțumindu-i cu o înclinare a capului, Contele îl invită să continue. Restabilindu-se oarecum atmosfera obișnuită de lucru, Klamm extrase din dosar câteva file și începu:

— Ordinea în care voi analiza trăsăturile de caracter ale arpentorului este oarecum aleatoare, nu este ordinea dictată de importanța pe care am putea s-o acordăm acestor trăsături. Aceasta deoarece anumite trăsături de caracter pot să pară în ochii

unui străin ca fiind normale, în timp ce pentru un locuitor al satului ar fi impardonabile. Și, ca să nu mă depărtez de subiect, am să încep cu nesinceritatea lui K. Da, Excelență. In baza documentelor de la dosar, ce cuprind relatările diverselor persoane care l-au cunoscut, se poate afirma că arpentorul este un mincinos.

197

— Iertați-mă, interveni Contele, eu încă nu mi-am servit cafeaua de dimineață, și pot presupune că, după munca îndelungată de noaptea trecută, nici dumneavoastră nu v-ar strica una.

— Ideea dumneavoastră este excelentă, Excelență! spuse Klamm ridicându-și privirea din dosar.

— Excelent! se bucură Contele. Vom servi cafeaua împreună în această minunată dimineață. Și pentru a sublinia cât de minunată i se pare lui dimineața, se ridică frecându-și mâinile și se îndreptă spre fereastră. Ajuns aici, trase de cordonul lat de mătase, apoi, după ce aruncă o privire peisajului de afară, se întoarse la birou. Ajuns aici, îl observă pe Klamm care încerca să închidă ușor și pe neobservate dosarul pe care îl avea pe genunchi. Contele zâmbi imperceptibil și spuse: Dar să continuăm. Ce se mai întâmplă cu arpentorul acela?

Klamm deschise din nou dosarul. Se pare că Excelența Sa avea dispoziția necesară să asculte raportul.

— Excelență, încercam să vă aduc la cunoștință că, analizând procesele-verbale pe care le deținem până în prezent, am ajuns la concluzia că arpentorul este

nesincer. Să analizăm prima situație. Este vorba de seara când arpentorul a ajuns pe domeniile senioriale, la Hanul Podului, și a dormit în sala birtului. Atunci Schwarzer l-a trezit, cerându-i autorizația de a poposi pe domenii.

— Da, da! spuse visător Contele. Se pare că tatăl meu elibera astfel de autorizații. Ce vremuri!

— Desigur că Excelența Sa, tatăl dumneavoastră, Dumnezeu să-1 odihnească în pace, dispunea eliberarea unor astfel de autorizații, dar Regulamentele, care nu s-au schimbat, impun și acum necesitatea lor.

— Regulamentele acestea ar mai trebui revizuite, opină Contele. Cine se ocupă de...

— Cancelaria pentru Regulamente și Demnități, Excelență. Ei se ocupă.

— Cine mai e șef pe acolo?

— Domnul Pinzgauer, Excelență.

— Vă rog să-i comunicați că am dispus ca de aceste autorizații să se ocupe cancelaria domniei sale până se vor modifica Regulamentele în acest sens. Din păcate, timpul nu-mi permite să mă ocup personal de aceste autorizații.

— Prea bine, Excelență. Am să-i comunic chiar astăzi.

— Dar să revenim la arpentor.

— Desigur, Excelență. După cum vă relatam, arpentorul, care nu dispunea de o astfel de autorizație, ce credeți că a spus? Citez: „In ce sat m-am rătăcit oare? E vreun castel pe aici?" Iar peste

câteva momente, când s-a pus problema expulzării lui de pe domeniile senioriale, declară că el este arpentorul chemat în urma dispozițiilor dumneavoastră, pentru a face măsurători de terenuri. Faptul că în decurs de câteva minute face două declarații contradictorii, ni-1 prezintă ca fiind un personaj cel puțin dubios. Dacă a mințit prima dată, lucrul este deosebit de grav. Schwarzer este fiul unui subadministrator al Castelului și, deși nu îndeplinește nicio funcție oficială în cadrul administrației, este într-un fel un reprezentant al Castelului, mai ales pentru un străin. Iar K., mințindu-1 pe el, minte, de fapt, autoritățile Comitatului.

In birou pătrunse valetul, tăcut ca o umbră. Abia după ce închise ușa se făcu remarcat tușind discret.

— Bine că ai venit! se bucură Contele. Cred că două cafele ne-ar fi de ajuns, deocamdată. Sau, se întoarse spre Klamm, poate că dumneavoastră doriți și puțin coniac?

Lui Klamm i se păru că surprinde o notă ușor ironică în întrebarea domnului Conte, și spuse privind în jos:

— E prea de dimineață, Excelență!

Valetul se înclină și ieși mai tăcut decât intrase, iar Klamm continuă:

— Să analizăm acum cazul în care arpentorul minte atunci când afirmă că este chemat de Castel. Aici fac o.mică paranteză pentru a vă informa că problema chemării lui nu este încă suficient

elucidată, întrucât nu ne-au sosit răspunsurile de la cancelariile 58, 69, și 104. Nici chiar domnul Sordini, care s-a ocupat în amănunțime de problema arpentorului, nu ne-a putut lămuri.

— II știu pe Sordini, interveni Contele, este domnul acela care umblă prin păduri în căutarea incendiilor.

— Desigur, Excelență, acela este Sortini, dar așa cum bine ați remarcat, Sordini este cel care-1 trimite pe Sortini în locul Iui pe teren. Deci, dacă arpentorul ne minte și în acest caz, situația lui este mult mai gravă, întrucât, nefiind chemat de noi, se ridică întrebarea ce scopuri urmărește venind aici de cine știe unde. Evident că această afirmație putea să o facă și sub imperiul fricii de a nu fi izgonit în crucea nopții din așternutul lui cald. Dar această supoziție nu rămâne în picioare din pricina faptului că în zilele următoare își menține afirmația. Oricum ar sta lucrurile, domnul K. nu ne-a convins că este arpentor întrucât, până acum, în afară de vorbe nu a adus niciun argument. Deși a mers la primarul satului pentru a discuta condițiile angajării lui, nu a prezentat niciun act de studii și nicio recomandare de prin locurile pe unde a mai lucrat. Iar faptul că minte cu atâta ușurință și face afirmații contradictorii, ne determină să avem serioase îndoieli referitoare la capacitățile sale intelectuale. Sau este

slab de minte și uită cu o repeziciune cel puțin îngrijorătoare ce a declarat cu puțin timp înainte, sau este dezinteresat de urmările declarațiilor sale. Acest

dezinteres poate proveni fie dintr-o lipsă de considerație față de persoanele cu care discută, fie dintr-o neînțelegere a importanței declarațiilor pe care le face. Sau poate că este o sfidare.

— Scuzați-mă că vă întrerup! interveni Contele în timp ce se juca cu cutia de țigări de pe masă. Am uitat să vă servesc cu o țigară. Nu trebuie să uităm că o țigară fină și o cafea bună îți schimbă optica asupra lucrurilor. Omul devine ceva mai generos, și mai imparțial în același timp. Nu, să nu mă înțelegeți greșit, nu mă refer la raportul dumneavoastră, că el ar suferi din acest punct de vedere. O spun ca principiu general, valabil în orice situație.

— Aveți dreptate, Excelență, aprobă Klamm întinzând mâna spre cutia de țigări ce i se oferea. O țigară bună creează o atmosferă propice de lucru!

Contele dădea aprobator din cap, dar se vedea că nu era acolo cu totul. Gândurile parcă îi erau în altă parte în timp ce-și făcea de lucru cu cleștișorul de argint cu care tăia capătul țigării. O privi cu atenție în lumină să vadă dacă a fost bine tăiată, apoi și-o puse tacticos în gură. Klamm se grăbi să-i ofere un chibrit aprins. Dosarul îi alunecă de pe genunchi și filele se împrăștiată pe covor.

— Cred că v-a căzut ceva! spuse Contele între două rotocoale de fum. Dar era vizibil că remarca era făcută mai mult din politețe, întrucât întreaga lui atenție era îndreptată spre țigara de foi pe care o savura cu plăcere.

— Nu este nimic, Excelență, e doar dosarul, pe care am să-l ridic imediat! se scuză Klamm. Abia după ce adună filele împrăștiate pe jos și le îngrămădi în dosarul pe care-1

puse pe fotoliu, lângă el, se apucă să-și taie capătul țigării și să o aprindă.

Contele fuma liniștit și privirea îi fugise visătoare pe fereastră. După un timp, observând că interlocutorul lui tace, își întoarse privirile spre el:

— Continuați! Ați rămas acolo unde arpentorul este nesincer, dacă nu mă înșel.

— Desigur, Excelență, imediat! Puse trabucul pe marginea scrumierei și deschise dosarul. Foile se cam încurcaseră. Excelența Sa Contele era atât de puțin atent în această dimineață, și el era atât de obosit... Găsi în sfârșit fila și continuă: Dacă lucrurile s-ar fi oprit aici, poate că minciunile lui ar fi fost trecute cu vederea. Dar chiar a doua zi de dimineață, într-o discuție pe care a avut-o cu Martin, birtașul de la Hanul Podului, face afirmația că este căsătorit și că are copii în locul acela de unde vine. Ca să fim mai exacți, este vorba de un copil. Apoi, în aceeași seară, se încurcă cu domnișoara Frieda și...

— Care domnișoară Frieda?

— Excelență, este o domnișoară care servește în sala birtului de la Hanul Curtea Domnească.

— Eu n-o știu. Dumneavoastră o cunoașteți?

Klamm își lăsă jenat ochii în jos. Mai răsfoi puțin prin dosar și spuse cu o voce ce se dorea impersonală:

— Da, desigur, ne servește uneori, când avem treburi în sat.

— N-am mai coborât de multă vreme în sat! spuse Contele. Ce mai e pe acolo?

— Excelența Voastră, cum să vă spun, lucrurile sunt normale, sub control; țăranii își văd de ale lor, doar arpentorul...

— Aveți dreptate, să revenim Ia el. Ce spuneați că

i-a făcut domnișoarei Frieda?

Lui Klamm îi veniră în minte frazele din raportul celor doi adjutanți, Artur și Ieremias, referitoare la noaptea în care arpentorul și Frieda..., fraze aproape indecent de exacte. își făcu de lucru cu țigara și spuse:

— Excelență, cei doi s-au cunoscut mai îndeaproape, în sens biblic, ca să spun așa. Și când Gardena, birtășița de la Hanul Podului, a...

— Da, da, mi-aduc aminte de Gardena. Era o femeie frumoasă. Dacă nu mă înșel, în tinerețe, și dumneavoastră ați cunoscut-o în sens biblic, adică mai îndeaproape.

Klamm începu să caute febril prin dosar. Foile erau complet răvășite, ca și mintea lui dealtfel. Contele se referea la o aventură a lui din tinerețe. Chiar era surprins cum de asemenea lucruri le mai tine minte Excelenta Sa. Luă o hârtie, la întâmplare din dosar și o ridică în aer.

— Excelență, arpentorul o cere în căsătorie.

— Pe Gardena?

— Nu, pe domnișoara Frieda.

— Vă referiți la domnișoara Frieda, fata de la han? întrebă Contele, lăsând scrumul argintiu al trabucului să se prăbușească în scrumieră și un zâmbet subțire să-i traverseze obrazul.

Poate că scrumul nu a fost observat de Klamm, dar zâmbetul nu i-a scăpat.

— Evident, este posibil ca Excelența Voastră să fie la curent și cu alte servicii pe care domnișoara

Frieda le făcea unora dintre șefii de cancelarii, dar aceste aspecte nu pot intra în discuție având în vedere caracterul nestatornic al femeilor. Poate că vă mai aduceți aminte de reacția neașteptată pe care a avut-o domnișoara Amalia, sora lui Barnabas, unul dintre curierii mei, față de un reprezentant al Castelului.

203

— Care reprezentant?

— Sortini, Excelență.

— Domnul acela care se ocupă de arpentori?

— Nu. Cel care a încercat să se ocupe de domnișoara Amalia este Sortini, cel cu incendiile din păduri. Iar cel care a încercat să se ocupe de arpentori este Sordini, un italian, Excelență.

— Excelent, lăsați-i așa. Să-i putem găsi mai ușor. Dar, apropo, domnișoara Amalia, despre care am discutat mai devreme, este frumoasă? Ati cunoscut-o? Mă refer dacă ati văzut-o.

— Nu, Excelență, eu...

Un ciocănit discret în ușă le întrerupse dialogul. Era valetul, care aducea o tăviță pe care erau cafelele. După ce le puse pe birou, se retrase discret ca și cum n-ar fi fost niciodată acolo. Contele se învioră brusc:

— In sfârșit, a venit cafeaua! Cred că e bună! Să revenim, deci, la arpentor.

— Desigur, Excelență, să revenim! Pe Klamm îl deranjau tot mai mult aceste dese întreruperi, pe care în alte condiții nu le-ar fi luat prea mult în seamă, dar noaptea nedormită își spunea cuvântul.

Deci, cum vă spuneam, arpentorul se contrazice pentru a doua oară. Prima dată, face o afirmație referitoare la familia lui. Putem presupune că speră ca un om cu familie să fie mai bine primit în comunitatea în cadrul căreia urma să lucreze și în același timp să fie mai bine văzut de către administrația care urma să-l remunereze. Făcând această afirmație, poate că nu se gândea la viitoarele lui aventuri galante sau poate nu avea de gând să aibă asemenea aventuri, și aici ar fi singura lui notă bună. Dar de la intenție și până la faptă este o mare distanță, pe care el nu a

putut-o străbate. în cazul în care K. este căsătorit și mai are și un copil, așa cum a declarat inițial, pare de neînțeles cum a doua sau a treia zi o cere de soție pe domnișoara Frieda, afirmând că este un om de onoare. Problema nu are decât trei variante demne de luat în considerare.

— Dacă mai doriți zahăr, vă rog să vă serviți de aici! împinse Contele spre el un vas micuț de porțelan, din care ieșea, filigranată, codița unei linguriție de argint. Pentru mine o face un picuț mai amară.

— Și mie îmi place la fel, Excelență.

— Prea bine. Continuați, vă rog, este foarte interesant.

Klamm își trase ceașca mai aproape și continuă:

— Prima, și cea mai puțin plauzibilă, este că acolo, în locul de unde vine el, bigamia este permisă. în acest caz, ar trebui să i se atragă atenția că pe

domeniile Comitatului acest lucru este, cel puțin în mod oficial, interzis. Klamm sesiză o tuse discretă din partea Contelui, care sugera un oarecare dezacord de opinie. Klamm tuși și el, ușor stânjenit, și afirmă că aceasta nu este decât o ciornă însăilată în grabă, în noaptea nedormită, și că raportul final va suferi, desigur, atente modificări. Și, parcă pentru a sublinia ce va păți această ciornă nedormită, scoase un creion din buzunar și tăie cu două linii cuvintele „cel puțin în mod oficial". Apoi ridică privirea, de parcă și-ar fi cerut permisiunea pentru a continua. Cum domnul Conte nu zicea nimic, își făcu puțin de lucru cu ceșcuța de cafea și cu trabucul.

— Continuați! făcu Excelența Sa un gest larg cu mâna în care ținea țigara de foi. Ce-mi spuneți dumneavoastră începe să mă pasioneze.

— Ar mai fi o a doua supoziție, și anume aceea că arpentorul face afirmatii mânat de starea lui de moment, de

dorințele lui imediate, or aceste manifestări îl apropie temperamental de un caracter specific feminin. Și nu cred că este cazul. Mult mai plauzibilă este varianta că el a uitat pur și simplu ce a spus în dimineața când a vorbit cu birtașul Martin, căruia soția, în mod inexplicabil, îi mai spune și Hans.

— Soția cui, îl numește Hans?

— Soția lui, a lui Martin, Excelență.

— înțeleg. Dacă suntem în domeniul acesta al bigamiei, presupun că asemenea situații se întâlnesc destul de des acolo în sat.

Lui Klamm îi tremură mâna pe trabuc.

— Eu cred, Excelență, că arpentorul a uitat ce i-a declarat birtașului, și anume că este căsătorit, pentru că altfel nu putea, doar câteva zile mai târziu, să o ceară în căsătorie pe domnișoara Frieda! Putea să uite și birtașul. Norocul nostru este că memoria documentelor este infailibilă. Deci, sau este mincinos, sau este bigam. Aici trebuie să luăm o decizie. Dacă ar fi cu adevărat căsătorit, lucrurile capătă o întorsătură neplăcută pentru K. Mânat de instincte nestăpânite, arpentorul cedează ocheadelor, de altfel firești, pe care i le aruncă prima fată care îi iasă în cale și se încurcă cu ea. A doua zi, când aceasta se ține scai de el, arpentorul, încolțit de Gardena, birtășița de la Hanul Podului, o cere în căsătorie.

— Pe doamna Gardena?

— Nu, pe domnișoara Frieda, Excelență!

— Da, aveți dreptate, doamna Gardena avea deja doi, pe Hans și pe Martin. Presupun că i-ar fi fost destul de greu cu trei.

Klamm mai bău puțină cafea, încercând să-și dea seama ce se întâmplă. Sau el nu reușea să fie suficient de explicit, sau Excelența Sa era extrem de neatentă.

206

CASTELU Aurel Antonie

— Voiam să sugerez că această cerere în căsătorie a fost făcută sub imperiul fricii. Se temea de reacția sătenilor la refuzul lui de a o lua de nevastă și, lucru deloc de neglijat, de reacția doamnei Gardena, care îl putea izgoni din casă.

— Din casa cui?

— Din han, Excelență. Toți locuiesc în han, iar arpentorul locuia în camera celor două servitoare ale hanului.

— Ce promiscuitate trebuie să fie acolo în vale! Domnul arpentor, doamna Gardena, domnișoara Frieda și cele două domnișoare servitoare în aceeași încăpere!

— Și cei doi adjutanți, Excelență! îl ajută Klamm. Și ei locuiau în aceeași încăpere.

— Cei doi mai aglomerează puțin spațiul, dar și echilibrează raportul dintre sexe, îl mai ajută puțin pe sărmanul arpentor, căruia presupun că îi era destul de greu cu cele patru femei.

— Cum să vă spun, Excelență, în încăpere nu locuiau decât patru persoane. Ceilalți treceau întâmplător pe acolo.

— Am înțeles că acolo locuiau cele două domnișoare servitoare împreună cu arpentorul, dar cine era a patra persoană?

Pe Klamm îl trecu un fior pe știa spinării și începu să nădușească ușor.

— Excelența Voastră a reținut perfect prezența persoanei arpentorului în acea încăpere. Cea de a patra persoană era domnișoara Frieda, logodnica lui, pe care tocmai o ceruse de soție în fața doamnei Gardena. Iar cele două domnișoare servitoare nu mai erau acolo, iar în locul lor erau cei doi adjutanți. Acum este mai puțin important pentru noi cum se cazau ei în han. Cred că ar trebui să privim puțin mai atent asupra implicațiilor pe care le poate avea acțiunea

necugetată a lui K. De pildă, îl putem lăsa să se căsătorească cu domnișoara Frieda, și apoi, în baza declarației domnului Martin...

— Vă referiți la domnul Hans, presupun!

— A domnului Hans, Excelență, după cum foarte bine ați precizat, și în urma unor eventuale cercetări în afara Comitatului, îl putem acuza de bigamie. Această acuzație l-ar discredita definitiv în fața sătenilor, și nici chiar noi, autoritățile, nu am putea să-l mai ajutăm în vreun fel, cu toată bunăvoința pe care o nutrim față de el.

— In general sunt de părere să evităm astfel de modalități de a tranșa problemele. Și așa mi se pare destul de neplăcut pentru el că s-a încurcat cu fata aceea care, după câte sunt informat, dacă n-ar purta rochie ar fi foarte dificil să-i ghicești sexul.

— Desigur, Excelență. Problema am pus-o doar din acribie, ca nu cumva să ne scape din vedere vreun aspect al acestei situații. In aceeași idee ar fi și varianta să i-o luăm pe domnișoara aceea ușuratică dându-i posibilitatea de a se încurca cu un băiat de la Castel.

— Arpentorului? ridică Contele mirat din sprâncene.

— Da! Adică, nu. Domnișoarei Frieda! Klamm începuse să se bâlbâie. întinse mâna spre ceașca de cafea care se răcise. După ce bău, încercând să-și ascundă tulburarea, continuă fără să ridice ochii: Domnișoara Frieda nu va șovăi nicio clipă să aleagă între arpentorul acela străin și o legătură mai sigură cu cineva care ține de Castel. Pentru ea n-ar fi ceva nou, iar pe el îl putem scăpa de urmările neplăcute ale contractării unei asemenea căsătorii.

— Dacă nu mă înșel, domnișoara despre care

discutăm tocmai a renunțat la unul dintre oamenii care tin de Castel,

pentru a se lega sufletește de acel arpentor. Ce puteți presupune că are acel arpentor de ne atrage femeile.

Klamm strânse din dinți și gândi înciudat: „Are pe dra- cu'! Are ideea aia trăsnită a lui Galater!"

— Excelența Voastră poate că ar fi mai liniștită dacă ar afla că tocmai ne-am gândit să-l scutim de rușinea demascării publice a bigamiei, și să i-o dăm pe domnișoara Frieda lui Ieremias.

— Sigur că da, să i-o dăm. Contele dădu înțelegător din cap; apoi, după ce medită puțin, adăugă: Mai țineți minte iapa aceea sură cu care mai ieșeam uneori la vânătoare...

— O știu, Excelență! O iapă frumoasă!

— Da, da! E o iapă bună, dar după ce artileriștii au tras cu tunul, vă aduceți aminte, anul trecut de ziua mea, a deve- nit sperioasă.

— Desigur, Excelență, s-a tras cu tunul de cincizeci și șase de ori în onoarea Excelenței Voastre! Klamm își aducea aminte foarte bine. Fusese ideea lui, pentru a-i face o surpriză domnului Conte. Ce harababură a ieșit atunci. Funcționarii și-au răsturnat călimările peste documente și au ieșit în fugă din birouri, Până și celor din fumoar le-au căzut țigările din mână, câinii au început să urle, și iapa domnului Conte...

— Da, a fost frumos, numai că iapa s-a smuls din mâna rândașului și a fugit în pădure. Au găsit-o

vânătorii și gonacii după trei zile. De atunci e foarte nervoasă și tresare la cel mai mic zgomot. Nu mai e bună pentru vânătoare, așa că m-am decis să i-o dau omului acela care se ocupă cu incendiile în pădure, că el n-are cal. Parcă Sordini îl cheamă.

— Sortini, Excelență.

— Da, da, Sortini. M-a sunat într-o dimineață, zilele acestea.

209

CASTELU Aurel Antonie

— Să vă ceară iapa, Excelență?

— Nu-mi mai aduc aminte exact ce voia. Cred că-mi spunea ceva despre un arpentor.

Se lăsă tăcerea. Contele privea pe fereastră gândindu-se la vânătoarea ratată, și Klamm se gândea la nevasta hangiului de la Curtea Domnească. Poate că ar trebui să plece din nou în sat. Contele își reveni primul:

— Domnule Klamm, dacă mai doriți un trabuc, vă rog să vă serviți.

— Excelența Voastră este extrem de amabilă. Am să-l mai iau și pe acesta, întrucât mai am puțin din raport.

— Vă rog, domnule Klamm, raportul dumneavoastră este o încântare.

— După ce am vorbit de imoralitate, ușurință, nestăpâ- nire și impulsivitate, am să trec la altă trăsătură de caracter a lui K., și anume la viclenie. Când a venit în sat a spus că urmează să sosească o trăsură în care erau cele două ajutoare împreună cu aparatele pentru arpentaj. Eu stau și mă întreb: ce aparate, ce arpentaj făcut iama prin nămeți?

— Iama, pe zăpadă, este bine de dat la lup! spuse

Contele privind atent pe fereastră.

Klamm privi și el în aceeași direcție, dar nu văzu nimic, așa că reluă: Până acum nu a sosit nicio trăsură care să aducă vreun aparat sau vreun secundant și nici nu cred că o să vină vreodată. Așa că am fost nevoiți să-i trimitem doi oameni de aici, de la Castel, care se pricep la arpentaj tot atâta cât se pricepe și el.

— Ați alcătuit o echipă, după câte înțeleg! tresări Contele.

Klamm rămase cu trabucul în aer. Nu se gândise că cei patru ar putea forma o echipă. N-ar fi arătat rău, proiectați pe spațiul alb al zăpezii, în mână cu niște aparate de mă-

surat terenul, vopsite în galben... Klamm păstră ideea pentru mai târziu, când va avea mai mult timp să mediteze asupra ei.

— îi putem spune și echipă, Excelență. Mai ales dacă ne gândim că în prima seară când i-a întâlnit, domnii Artur și Ieremias au afirmat că sunt vechii lui secundanți. Cei care urmau să vină cu trăsura.

— Și domnul arpentor cu ce a venit? Tot cu trăsura?

Klamm rămase gânditor. Domnul Conte avea dreptate. Cu ce venise arpentorul? Trebuia neapărat să cerceteze.

— Nu știm, Excelență. La Hanul Podului a ajuns pe jos.

— Și adjutanții lui tot pe jos au ajuns la Hanul Podului?

— Desigur, Excelență, pe jos. Nu știu de ce nu li s-

a dat o sanie.

— Se merge greu pe jos prin nămeți. Probabil că au sărbătorit îndelung întâlnirea de la Hanul Podului.

— Inițial, arpentorul a fost împotriva lor și nu a vrut să-i recunoască.

— Nici eu nu i-aș fi recunoscut dacă veneau cu o trăsură prin nămeții aceștia, în loc să vină cu o sanie.

Klamm trase aer în piept și spuse, stăpânindu-și vocea:

— Excelență, în fața arpentorului au apărut doi dintre oamenii noștri de la Castel și s-au prezentat ca fiind secundarii lui. Și el i-a acceptat.

— N-ar fi trebuit să-i accepte?

— Nu, dacă ar fi fost adevărată povestea că așteaptă două ajutoare și aparatele, care trebuia să-i sosească a doua zi cu o trăsură.

— Parcă renunțasem la ideea de trăsură, având în vedere zăpada de afară.

— Desigur. Dar nu a sosit niciun ajutor de arpentor, și niciun aparat, nici în sanie nici în trăsură și nici pe jos. Și nu

au sosit pentru că nu există. Și asta ne face să ne îndoim de faptul că el ar fi arpentor. Așa că aceste două ajutoare pe care i le-am trimis i-au căzut foarte bine. Ii dau o oarecare greutate în ochii sătenilor. Ce arpentor este acela care umblă de unul singur pe câmp, fără cele două ajutoare?

— Probabil că îți poate veni în minte o asemenea întrebare dacă vezi un arpentor singur bântuind pe coclauri!

— Desigur, Excelență.

— Și el acum cu ce lucrează, dacă ziceți că trăsura cu aparate a rămas împotmolită în zăpadă? Sau se plimbă doar pe câmp în uniforma lui de arpentor și nu face nimic?

Klamm rămase blocat. Uniformă de arpentor?

— Desigur că se plimbă, Excelență! Dar nu pe câmp, așa cum ar trebui, ci prin sat, unde umblă de colo-colo și spune minciuni oricărui om care are timp să-1 asculte. Și am să vă aduc un nou argument în această privință. K. telefonează de la Hanul Podului la Castel și se prezintă sub numele de Josep, unul dintre vechii lui secundanți. Discuția o are cu domnul Oswald, care era de serviciu la telefoane.

— Care domn Oswald? întrebă Contele.

— Domnul Oswald este sub-sub-administrator în cancelaria 21.

— Nu-1 cunosc pe acest domn.

— Domnul Oswald este acel domn care trăiește cu menajera și...

— Da, da! Acum îmi aduc aminte de el. Dar n-o cunosc pe menajeră. Dumneavoastră o știți? Cum arată?

— N-o cunosc, Excelență, dar am să mă interesez.

— Să vă interesați. Spuneți mai departe.

— Desigur, Excelență. Discuția în sine nu este importantă, ea rezumându-se, ca dealtfel toate discuțiile arpento-

rului, la dorința sa irepresibilă de a veni la Castel. Se pare că această dorință a devenit o obsesie pentru el. La fel de bine s-ar putea ca arpentorul, vorbindu-le

tuturor de dorința lui de a ajunge la Castel, să nu urmărească de fapt decât să le abată cu viclenie atenția de la adevăratele lui scopuri meschine care nu vizează nici pe departe Castelul.

— S-ar putea ca scopurile sale meschine să urmărească executarea muncii de arpentaj! presupuse Contele privind spre vârful țigării.

— Desigur, Excelență. La asta nu m-am gândit. Am să meditez mai profund la această idee. Dar indiferent de scopul urmărit, gestul lui din acea seară, când s-a dat drept Josep, în termeni juridici se numește substituire de persoană. Actul în sine intră sub incidența legii chiar dacă nu urmărește niciun scop; să nu mai vorbim de situația în care cel ce face uz de un asemenea procedeu o face în vederea obținerii unor avantaje, așa cum pare a fi cazul arpentorului. Gestul lui denotă lașitate și frică de răspundere față de autorități. Normal era să spună cine este și ce dorește, asu- mându-și în acest fel toate riscurile și avantajele.

— Dar ce v-a venit să-i trimiteți pe cei doi oameni de la Castel la el? se interesă Contele, care nu ascultase prea atent speculațiile lui Klamm.

Klamm își înăbuși un oftat. De abia adineauri îi explicase despre cei doi.

— Trimiterea celor doi secundanți a fost dictată de dispoziția Excelenței Voastre de a nu se mai permite accesul niciu- nui ajutor de arpentor pe domeniile senioriale. Or, în aceste condiții, arpentorul își putea motiva inactivitatea în care se complace, tocmai prin lipsa ajutoarelor indispensabile în munca de arpentaj. Trimițându-i pe cei doi, ne-am gândit

că vor mai învăța și ei ceva arpentaj, și atunci când domnul K. va pleca, întrucât bănuiesc că nu a venit să se oploșească pe la noi, să aibă cine să execute aceste activități. Astfel nu vom mai fi nevoiți să apelăm la un specialist din afară. Acest lucru ar reprezenta o serioasă economie pentru viitor. Acum, dacă tot facem niște cheltuieli neprevăzute cu aducerea lui aici, să tragem cât mai multe foloase. Pe viitor, când Artur și Ieremias vor stăpâni bine arta arpentajului, îi vom da fiecăruia dintre ei câte două ajutoare. Și astfel, în scurt timp, vom avea un grup autohton de arpentori care să acopere toate necesitățile noastre și, de ce nu, să-i trimitem și în alte comitate care, neavând arpentori, vor apela la noi.

— Domnule Klamm, nu pot decât să admir simțul practic de care dați dovadă. Contele se ridică și se îndreptă spre fereastră. Spuneți-mi, vă rog, unde i s-a instalat biroul de lucru acestui arpentor, adus cu atâtea sacrificii materiale? Parcă la școală, dacă nu mă înșel.

Pe Klamm îl trecură transpirațiile. Ce-i putea răspunde Excelenței Sale? Că arpentorul care, după propriile-i afirmații, costase administrația atâția bani, lucra ca servitor la școală? Dacă domnul Conte cunoaște care este situația exactă a arpentorului? Sunt destui binevoitori care-1 informează peste capul lui Klmm, și încă nu reușise să-i depisteze pe toți. își începu fraza printr-un „da" evaziv, apoi se lansă în lungi digresiuni; deocamdată, întrucât venirea arpentorului îi surprinsese pe toți nepregătiți, nu se putea vorbi tocmai de un birou pentru arpentor, ci mai exact spus era vorba mai mult de un provizorat menit să dăinuie doar până ce i se vor crea toate condițiile necesare desfășurării muncii lui. Desigur că în momentul acesta se întocmesc rapoartele pen-

tru deblocarea fondurilor necesare construirii unui birou de arpentaj care să întrunească toate condițiile...

214

Contele, care părea să fie obosit de acest subiect, își exprimă părerea că domnul Klamm, cu destoinicia care-1 caracterizează, va reuși să pună și această problemă pe făgașul ei normal. Apoi spuse că nu mai poate să-l rețină întrucât, probabil, problemele cancelariei, ce cu onoare o conduce, îl solicită din plin. Klamm își strânse foile în dosar și se ridică cerându-și scuze că o reținuse atât de mult pe Excelența Sa, promițând că în cel mai scurt timp cu putință această problemă va fi soluționată.

— Da, da, problema cu menajera domnului Oswald. Sunt sigur că o s-o soluționați în cel mai scurt timp! mai spuse Contele în timp ce-i strângea mâna la plecare. Și, să nu uit, să-mi arătați și mie uniforma arpentorului, să-l pot deosebi prin pădure când merg la vânătoarea de lupi.

■Ar -Ar -A"

Klamm se întoarse la birou plin de gânduri: arpentor, vânătoare de lupi, uniformă, birou de arpentaj... Nu pricepea ce se întâmplase în această dimineață. Fie că Excelența Sa nu-1 urmărise în cursul expunerii, reținând doar din loc în loc fragmente din raport, fie că ținea în mod inexplicabil la arpentor, și oricât s-a străduit el, Klamm, nu a reușit să-i schimbe această părere. Nu înțelesese

nimic din discuția cu Excelența Sa. Nu îi era prea limpede care era atitudinea domnului Conte în raport cu arpentorul. Și asta îl deranja. Nu prea știa ce trebuie să facă el referitor la problema angajării arpentorului în serviciile senioriale. Nu să facă, doar nu era de datoria lui să facă ceva în acest domeniu, ci ce atitudine să ia. Adică, mâine seară, când va sta iarăși alături de Excelența Sa, și se va ivi din nou în discuție, cu totul întâmplător, situ-

ația arpentorului, lui să-i cadă iarăși hârtiile pe jos? Acum el trebuia să găsească o soluție rezonabilă pentru angajarea lui K. Era evident că angajarea urma să aibă loc. Domnul Conte acorda deja o atenție specială acestui caz. Poate că o parte din vină o purta și el, pentru acest interes deosebit. Dar cum putea el, Klamm, un umil șef de cancelarie, să influențeze în vreun fel deciziile Excelenței Sale?

Klamm era destul de experimentat pentru a ieși din situații și mai dificile. Dovadă era faptul că se menținea ca șef al cancelariei numărul 10 de câțiva ani buni. Iar asta reprezenta o adevărată performanță într-o administrație așa cum era cea a Castelului, unde șefii de cancelarii se schimbau cu o repeziciune care nu le dădea măcar răgazul să-și cunoască toți secretarii din subordine. Aceste schimbări își aveau desigur logica lor, întrucât era de dorit ca fiecare șef de cancelarie să aibă un orizont cât mai vast de cunoștințe, și se dorea ca prin aceste dese schimbări, fiecare șef să cunoască cel puțin la fel de bine și problemele care se ridicau în celelalte cancelarii.

Ordinea după care aveau loc aceste schimbări nu era prea limpede, dar acesta nu era un subiect asupra căruia să te oprești cu înțelegerea, întrucât ordinele veneau din partea Excelenței Sale Domnul Conte, și acest fapt le scotea de sub judecata omenească. Faptul că lui, ca simplu șef de cancelarie, îi scăpa logica acestor schimbări, nu trebuie să mire pe nimeni, întrucât a pretinde că înțelegi hotărârile Excelenței Sale implica indirect și judecarea lor, chiar dacă nu era exprimată. Pentru că în momentul în care înțelegi un lucru, fără să vrei iei o atitudine față de el; de acceptare, de negare sau de indiferență.

Secretul prin care Klamm reușise să se mențină atâta timp în cancelaria numărul 10 era simplu. Atunci când

Excelența Sa îi dădea o dispoziție, chiar dacă aceasta era deosebit de clară, refuza categoric să o înțeleagă. Și așa, neîn- țelegând-o, o dădea secretarilor săi, care o transmiteau mai departe subsecretarilor. Și astfel, transmisă din neînțelegere în neînțelegere, din treaptă în treaptă, pe cale ierarhică, decizia ajungea, atunci când mai rămânea ceva inteligibil din ea, la cel mai mic subordonat al administrației, care era pus să o execute și să-i dea un răspuns. Acesta, nefiind de regulă un om subtil și necunoscând secretul ascensiunii pe scara ierarhică - dovadă fiind poziția inferioară pe care o ocupa - încerca să înțeleagă decizia și, plin de zel, se apuca să înde- plinească ceea ce i se cerea sau ceea ce i se părea lui că i se cere. Răspunsul dat de el lua apoi calea

inversă, reunit cu răspunsul dat la aceeași problemă de alți subordonați de același nivel cu el. Toate aceste răspunsuri se adunau pe masa șefului direct care le reunea într-un raport ce era trimis mai sus. Acesta, împreună cu alte rapoarte asemănătoare, erau sintetizate într-un raport comun de un alt șef, mai mare. Și astfel, din treaptă în treaptă, din raport în raport, răspunsul la problema inițială ajungea la Excelența Sa, atât de deformat încât niciodată nu era adecvat la decizia dată, dar putea fi un răspuns foarte bun la o altă decizie dată sau la una care urma a fi dată. Poate din această cauză se crea uneori senzația că administrația Castelului ar fi greoaie, când era de fapt perfect organizată și extrem de operativă.

Datorită deselor schimbări ale șefilor de cancelarii, aceștia aveau rareori ocazia să transmită o dispoziție subalternilor și să primească și răspunsul. De obicei erau puși în situația de a rezolva o serie de probleme urgente despre care cunoșteau extrem de puține lucruri, și de a raporta mai sus răspunsurile la niște dispoziții despre care nu aveau

cunoștință. Ba s-a întâmplat chiar ca un șef de cancelarie să transmită subalternilor o decizie în timp ce era șef la cancelaria numărul cincizeci și patru și să aibă fericita ocazie de a reveni în cancelaria respectivă după optsprezece luni - timp în care mai trecuse prin șase cancelarii - și a primit răspunsul la acea decizie.

Klamm îl chemă pe Galater la el. Trebuia să se

ocupe mai întâi problemele care puteau fi rezolvate imediat, lăsând pentru mai târziu angajarea arpentorului, care părea mai greu de soluționat. Galater intră și salută respectuos.

— Luati loc, domnule Galater, luati loc.

— Mulțumesc, excelentă.

— Ei, domnule Galater, iată-ne acum din nou împreună. Klamm se lăsase pe spătarul înalt al scaunului și-1 privea pe Galater printr-un norișor de fum de la țigara pe care o ținea în mână.

— Vă stau la dispoziție, excelență.

— Domnule Galater, începu Klamm cu un aer serios, accentuat și de noaptea nedormită, vin de la Excelența Sa Domnul Conte.

— Cu se simte astăzi Excelenta Sa? întrebă Galater încercând să mai abată gândurile lui Klamm pe care îl simțea nemulțumit de ceva. Și acel ceva se putea referi și la el.

— Excelența Sa se simte bine, dar este ușor nemulțumită de munca noastră. Și când spun acest lucru mă refer la ideea aceea a dumneavoastră.

— Care dintre ele, excelență?

— Aceea cu domnișoara Frieda și arpentorul. Domnul Conte nu a agreat ideea. Evident că acum trebuie să o rezolvăm altfel.

— Vedeți, dumneavoastră, excelentă, eu nu mi-am închipuit că lucrurile au să ia o asemenea întorsătură. Eu am spus

ca domnișoara Frieda să-i îndulcească puțin șederea în sat, nu să se atârne de gâtul lui și să nu-1 mai lase. Situația este într-adevăr puțin cam jenantă. Cred că,

în această situație, trebuie să i se atragă atenția lui K.

— Arpentorul este mai încăpățânat decât poporul evreu. Nu ascultă de sfaturile nimănui. Aici trebuie să-i forțăm mâna. Trebuie să-i despărțim pe cei doi. Va trebui să-i găsim domnișoarei Frieda un alt partener de distracție. Ar trebui să ne gândim la cineva de aici, de la Castel...

— Cred că domnișoara Frieda nu a mai așteptat să-i găsim noi pe cineva, și l-a găsit singură.

— Nu se poate! Pe cine?

— Pe Ieremias, unul dintre secundanți.

— Care dintre ei este Ieremias?

— Acela puțin mai în vârstă. Nu este însurat, și ar fi cazul să se așeze și el la casa lui.

— Ce femeiușcă ușuratică! Când s-a întâmplat?

— Noaptea trecută, când s-au culcat toți patru într-una din cele două săli de clasă de la școală.

— Fascinant! Povestiți-mi!

— După ce au mâncat, n-au putut să se odihnească din cauza frigului, așa că arpentorul a spart magazia cu lemne a școlii și au făcut focul. După aceea s-au culcat. Arpentorul și domnișoara Frieda pe salteaua de sport, iar cei doi secundanți pe jos, având amândoi doar o pătură. în timpul nopții, arpentorul s-a trezit și, pe saltea lângă el, în loc s-o găsească pe domnișoara Frieda l-a găsit pe Artur.

— Și domnișoara Frieda îmi închipui că era în locul lui Artur, lângă Ieremias?

— Exact. Făcuseră rocada.

— Și arpentorul ce-a zis când s-a pomenit cu Artur lângă el?

— N-a zis nimic. L-a luat la bătaie.

— Formidabil! îmi închipui că i-a luat la rând și i-a bătut pe toți!

— Nu. Ceilalți au scăpat. Probabil că și-a vărsat nervii doar pe Artur.

— Păi nu înțeleg. Doar nu Artur dormea cu domnișoara Frieda! Normal ar fi fost să-l bată mai întâi pe Ieremias, apoi pe domnișoara Frieda pentru infidelitate, și abia mai apoi pe Artur pentru complicitate.

— Era întuneric. I-ar fi fost greu să-i găsească pe toți și să se ocupe mai sistematic de problemă. Apoi domnișoara Frieda i-a spus că ea a plecat să caute pisica învățătoarei prin clasă ca s-o scoată afară deoarece sărise pe ea. Iar Artur s-a băgat lângă arpentor, întrucât așternutul acestuia era mai confortabil.

— Și arpentorul a crezut-o?

— Pentru moment s-a făcut că a crezut-o, și incidentul a rămas închis. Dar arpentorul nu l-a uitat. Dimineața, s-a răzbunat pe ei scoțându-i în gerul de afară.

— Pe toți trei?

— Nu, doar pe secundanți.

— Și mie de ce nu mi-ați spus? Ar fi fost corect să-l informez și pe Domnul Conte.

— Nu am aflat nici eu decât astăzi de dimineață, în timp ce dumneavoastră vă aflați la raport la Excelența Sa. Toate acestea mi Ie-a relatat Artur, care este la mine în birou. Acum scrie raportul.

— A venit și Ieremias?

— Nu, el mai dă târcoale pe acolo. Se pare că n-a renunțat la ideea de a o cuceri pe domnișoara Frieda.

— Minunat! Ieremias trebuie să rămână în sat să-și continue opera de seducție.

— Poate că ar fi bine să-i găsim lui Ieremias un post în sat. Eventual chiar la Curtea Domnească. Domnișoara Frieda să revină la tejghea, și să fie tot timpul împreună.

— Mi se pare o idee bună. Am să-l trimit pe Erlanger în sat să rezolve această problemă. Cu dumneavoastră aș dori să rezolvăm problema uniformei.

— Desigur, excelență, pentru curierul Barnabas. M-am interesat de această problemă. Urmează ca domnul Momus să-i ia măsurile și să ni le transmită.

— Foarte bine, dar acum este vorba de arpentor. Domnul Conte dorește să vadă uniforma pe care o va purta.

— Uniformă de arpentor?! se miră Galater. N-am văzut niciodată cum arată o astfel de uniformă.

— Nici eu. Dat trebuie să știe cei de la cancelaria domnului Friedrich. Parcă ei se ocupă de uniforme.

— Ei se ocupă. Au acolo și un specialist foarte bun, pe secretarul de legătură Biirgel. Se spune că poate lua măsurile unui om doar privindu-1 de la distanță. în cazul arpentorului, un astfel de specialist ne va fi, cu siguranță, de un real folos. N-mi închipui că arpentorul se va lăsa măsurat de un croitor.

— Vă rog să vă ocupați dumneavoastră de problema uniformei. Rugați-1 pe domnul Friedrich să-l trimită pe domnul Biirgel în sat, să-l măsoare din priviri pe arpentor.

— După câte știu, domnul Biirgel stă mai mult în sat.

— Atunci este cu atât mai bine. Și să nu uit, o știți cumva pe menajera domnului Oswald?

— Secretarul de la telefoane?

— Da. O cunoașteți?

— Am văzut-o de vreo câteva ori; e cam plinuță, dar se spune că e destul de vioaie când e vorba de...

221

— Da, da, înțeleg. Spuneți-i, vă rog, domnului Erlanger să vină până la mine.

— Desigur, excelență.

Erlanger intră în birou cu mersul său ușor șchiopătat.

— M-ati chemat, excelentă?

— Da, domnule Erlanger. Vă rog să mergeți în sat și să stați de vorbă cu arpentorul. Domnul Conte dorește ca legătura creată între arpentor și domnișoara Frieda să înceteze. Discutați și cu domnul hangiu și spuneți-i s-o primească pe domnișoara Frieda înapoi la tejghea și să-l angajeze pe Ieremias fecior la han sau orice altceva. Și când vorbiți cu domnul hangiu, nu uitați să-i amintiți că suntem foarte mulțumiți de serviciile pe care acel han le face Castelului. Și, ca semn de prețuire, le vom trimite în dar o rochie nouă pentru han. Vă orientați dumneavoastră la o rochie drăguță.

— Desigur, excelență, o rochie nouă. Ne-a venit o adresă de la cancelaria numărul douăzeci și patru în legătură cu arpentorul. Dacă vreți s-o vedeți.

— Mulțumesc, domnule Erlanger!

In adresă, șeful cancelariei îl informa că secretarul cancelariei lui, care era însărcinat cu evidența semnelor puse în Cărțile cu Legi, găsise în Registrul Semnelor codul unui semn ce fusese pus în dreptul

unei Legi care se referea la statutul arpentorilor care părăsesc domeniile senioriale. Deci, în mod logic, trebuie să existe și o Lege care se referă la statutul arpentorilor care intră pe domenii. Apoi îl informa că cercetările continuă.

Pe Klamm îl prinse neliniștea gândindu-se la îndelungatul drum al semnelor din Cărțile cu Legi. înainte de reglementarea introducerii semnelor exista obiceiul ca funcționarii să îndoaie fila respectivă sau să rupă o pagină din cartea res-

pectivă și s-o pună ca semn. Acest lucru era tolerat întrucât filele pe care le rupeau erau albe. După ce s-au terminat filele albe, funcționarii au început să rupă și din filele scrise pentru a le pune ca semn. Apoi funcționarii mai comozi rupeau filele care îi interesau și le luau cu ei la birou pentru a le studia în liniște. Când s-a pus problema retipăririi Cărților cu file lipsă, cheltuiala tipăriturii a fost recuperată din salariile tuturor șefilor de cancelarii. Astfel aceștia au început să fie mai vigilenți și se pândeau între ei ca nu cumva vreunul să mai rupă vreo filă. Ca atare s-a renunțat la acest obicei, și fiecare șef de cancelarie avea asupra sa hârtiuțe pe care le punea ca semn.

Dacă unul dintre ei era nevoit să-și întrerupă munca dintr-o pricină oarecare și să părăsească Biblioteca, punea un semn. Dacă trebuia să meargă la altă carte pentru anumite cercetări, până revenea, punea un semn. Din pricina faptului că aceste semne s-au înmulțit pese măsură, sistemul semnelor a devenit greoi și ineficient. Când revenea la prima

carte cercetată, șeful de cancelarie o găsea înțesată de semne puse de alți colegi ai săi și îi lua foarte mult timp până ce și-l găsea pe al său. Atunci când și-l mai găsea, întrucât alți șefi de cancelarii, care nu aveau un semn la îndemână, lua la întâmplare alt semn pus de un coleg și-l punea acolo unde avea el nevoie. Degeaba erau peste tot plăcuțe moralizatoare de genul: „Nu lua semnul aproapelui tău că poate mâine și el ți-1 va lua pe al tău!" Funcționarii deveniseră imuni la aceste tăblițe, pe care nid măcar nu le mai observau.

Pentru a se stopa acest procedeu dăunător, fiecare cancelarie își făcuse semnele sale personalizate, pe care era tipărit un desen ce reprezenta cancelaria respectivă și numărul cancelariei. Fiecare semn era numerotat și trecut în Registrul

Semnelor de carte al cancelariei respective. In registru se trecea numărul semnului, numele Cărții cu Legi, și la ce se referea problema ce a necesitat punerea acelui semn. Pe lângă acest registru al cancelariei, mai era și un Registru Unic al Semnelor, care era ținut de un secretar așezat în capătul mesei din Bibliotecă. Pe la el treceau toți șefii de cancelarie ce puseseră un semn, și îi dădeau toate datele necesare: numele cancelariei, numărul semnului din cadrul cancelariei și subiectul pe scurt al fragmentului de Lege cercetat. Aici semnul primea un număr de ordine în Registrul Unic al Semnelor și totul era în regulă.

Unii șefi de cancelarii, pentru a evita acest procedeu care era, orice s-ar spune, foarte logic,

preferau să îndoaie fila din carte în așa fel că un colț al filei ieșea în afara cărții. Dezavantajul acestui procedeu era că alți colegi dea-i lui, fie din răutate, fie din plictiseală, fie că voiau să citească acea filă, o îndreptau, și munca de cercetare a cărții trebuia reluată. Fiecare șef de cancelarie, înainte de a merge în Sala Cărților cu Legi, studia Registrul Semnelor cancelariei să vadă dacă nu cumva problema a mai fost studiată și în trecut, și astfel să-i ușureze munca. Dacă nu era trecută aici, se înarma cu câteva semne și pleca la treabă. Sistemul s-a dovedit bun, dar a devenit greoi în timp, întrucât fiecare șef de cancelarie nou venit decidea să se retragă toate semnele predecesorului său și să se deschidă un nou Registru al Semnelor, care să înceapă cu numărul pe care îl hotăra el. De obicei își alegea ziua de naștere sau vârsta pe care o avea în acel moment. Cu ocazia retragerii semnelor, se încheia un proces-verbal de retragere. Astfel s-a ajuns în situația în care o cancelarie avea mai multe Registre ale Semnelor, decât semne folosite. Din aceste multiple cauze, sistemul semnelor aproape că nu mai era funcțional și se descurca fiecare cum putea.

224

CASTELU Aurel Antonie

Klamm oftă adânc. Trebuia să meargă în Sala Cărților cu Legi. Nu exista altă soluție. Acolo nu aveau acces decât șefii de cancelarii, și nu putea trimite pe nimeni în locul său. Această sală mai era denumită și Biblioteca, deși numai a bibliotecă nu arăta. Era o încăpere lungă, împărțită în două părți inegale de un pupitru care se întindea dintr-un perete în altul pe toată latura din fund a sălii. Aici era

spațiul destinat celor care aveau acces la Cărțile cu Legi. între pupitru și peretele din spate era loc suficient ca doi oameni să se poată strecura unul pe lângă celălalt. Funcționarii aveau acces printr-o ușă practicată în zidul din spatele pupitrului, la capătul unde era instalat și Registrul Unic al Semnelor. în fața pupitrului, care era destul de înalt, cam de statura unui om, stăteau copiști la măsuțele lor joase. Spațiu de sub măsuțele copiștilor era înțesat de dosare și bibliorafturi, lăsând doar un mic spațiu în care aceștia își țineau picioarele.

în Bibliotecă era un zgomot continuu provocat de șefii de cancelarii care citeau, unii cu voce tare, se foiau, rupeau file, se mutau de la o carte la alta, notau, discutau între ei, mergeau la secretar să se înregistreze, și aici trebuia să ridice tonul pentru a fi auziți de către acesta în rumoarea din sală, dictau copiștilor și, în general, făceau tot posibilul ca să amplifice zgomotul general. Atunci când un șef de cancelarie găsea soluția la vreo problemă - sau mai exact atunci când avea senzația că a găsit soluția, căci cine putea pretinde că a găsit cu adevărat tocmai soluția cea mai bună? - bătea satisfăcut cu palma în carte și apoi se apleca peste pupitru și începea să le dicteze copiștilor. Faptul că în aceeași încăpere se găseau și curierii, prin care se putea transmite imediat decizia luată, dădea întregii organizări un caracter

extrem de operativ. Și toată această activitate febrilă se desfășura sub ochii uimiți ai curierilor.

Ajuns în Bibliotecă, Klamm se așează în picioare în fața pupitrului înalt, cu pieptul lipit de rama lată din lemn pe care se sprijineau Cărțile cu Legi. Pupitrul era ușor înclinat spre lector, astfel încât cititul nu era obositor. Masivitatea și lățimea pupitrului erau cerute de masivitatea cărților. Pentru a nu fi mișcate de la locul lor, lucru care nici nu era posibil, cărțile erau prinse cu un lanț gros, de un inel de fier fixat în pupitru. în lungul pupitrului pe care erau instalate Cărțile cu Legi, se găsea un podium care se întindea de la un perete la altul. Trebuia să urci pe acel podium, dacă voiai să ajungi să răsfoiești cărțile

Pentru ca distanța dintre ochi și filele cărții să poată fi reglată după dorință, existau sub pupitru niște scăunele din lemn, de diferite înălțimi, pe care le puteai pune sub picioare. Și trebuia să fii deosebit de înalt, ca să nu ai nevoie de scăunel. De la acea înălțime vedeai toată sala curierilor și te puteai apleca peste pupitru să dictezi copiștilor, ce așteptau la măsuțele lor scunde. Această înălțime neobișnuită a pupitrului, ca și faptul că era înclinat spre lector, se impunea datorită faptului că accesul la Cărțile cu Legi era permis doar funcționarilor superiori, de la șefii de cancelarii în sus. Copiștii, care stăteau de cealaltă parte a pupitrului, așezați la mesele lor, nu puteau, oricât și-ar fi întins gâturile, să zărească nici măcar cotoarele cărților.

Din cauza inaccesibilității lor, Cărțile cu Legi erau venerate de unii și bârfite de alții. Astfel circula zvonul că aceste cărți au filele albe, iar șefii de cancelarii luau hotărâri după cum îi tăia capul. Este adevărat că în fiecare carte erau nenumărate file albe. Klamm nu știa dacă acestea se datorau unei

greșeli tipografice sau fuseseră lăsat intenționat, pentru a fi completate ulterior cu noi precizări la Legea respectivă. Oricare ar fi fost cauza, funcționarii le rupeau să-și facă notițe pe ele sau să le pună semn. Dacă aceste file se datorau unei greșeli de tipărire, acest lucru nu a fost sesizat niciodată și nu deranja pe nimeni. în miile de pagini tipărite, aceste file erau ca o picătură într-un ocean de vorbe. Unii spuneau că ar exista chiar și o carte cu toate filele albe, dar Klamm nu o văzuse niciodată. Acum, chiar dacă deciziile unor funcționari erau luate arbitrar, nu putea fi nimeni învinuit, întrucât mintea unui singur om nu putea cuprinde totalitatea Legilor cuprinse în cărți. Așa că, uneori, un șef de cancelarie, după ce răsfoia ore întregi, uneori zile de-a rândul, prin Legi, paragrafe, precizări și instrucțiuni de aplicare, fără a găsi ceea ce îl interesa, lua o decizie arbitrară dictată doar de bunul său simț. în felul acesta putea fi convins că nu greșește sau, dacă greșea, această greșeală era încadrată într-o categorie inferioară de către instanțele de control.

Cum toate lucrurile își aveau logica lor, și această aparent inutilă căutare își avea rostul ei. în primul rând le reamintea șefilor de cancelarii că există niște Legi în virtutea cărora se desfășura întreaga activitate pe domeniile senioriale. în al doilea rând, și nu cel mai puțin important, căutarea era necesară pentru ca funcționarii inferiori, precum și curierii din sală să aibă senzația că deciziile luate au la bază o Lege, fapt care le dădea legitimitate. Iar dacă curierii aveau această certitudine, atunci o aveau și sătenii.

Orice om care s-ar gândi la întinderea comitatului

ar fi înclinat să creadă că numărul Legilor este mic, dar lucrurile nu stăteau așa. în realitate numărul lor este același, indiferent dacă este vorba de un imperiu sau de un minuscul

regat, întrucât oamenii ale căror relații trebuie reglementate sunt peste tot la fel. Este adevărat că în perioada de început numărul Legilor era mic, referindu-se doar la câteva probleme esențiale care se iveau între oameni, dar pe măsură ce aceste probleme s-au înmulțit, și numărul Legilor a început să crească. Odată cu proliferarea Legilor, sferele lor de acțiune au început să se întrepătrundă. Unele, nou apărute, le anulau pe altele mai vechi, în totalitate sau doar parțial, articole și paragrafe veneau cu precizări și înlocuiri, încât s-a ajuns în situația că nu se mai știa exact care mai sunt în vigoare și care nu. In aceste condiții s-a trecut la o operațiune de restrângere a celor valabile în niște opisuri, dar, din cauza numărului mare de hotărâri, reveniri, precizări, adăugiri și anulări care apăreau zilnic chiar în perioada când se redactau aceste opisuri, în momentul când acestea au fost gata, erau de mult depășite. Atunci a luat ființă o nouă cancelarie, care se ocupa cu ținerea opisurilor la zi. Lucrul la această cancelarie înainta anevoie, căci nu era ușor lucru să reactualizezi hotărâri și decrete ca apăreau zilnic. Pe lângă acestea mai erau hotărârile emise de șefii de cancelarii. Desigur că acestea se refereau la cazuri individuale, dar ele tindeau să fie astfel concepute încât să poată fi aplicate unei game cât mai largi de cazuri asemănătoare. Lucru destul de greu de

realizat întrucât fiecare caz în parte își are specificul său. Și ca și cum toate acestea nu erau de ajuns, s-a constatat că unele decizii intrau în contradicție cu altele sau, în cel mai bun caz, pentru același gen de problemă se dădeau uneori soluții diferite. Or acest lucru nu putea fi admis într-o administrație perfectă, așa cum era cea a Castelului. Atunci s-a decis ca toate Legile și hotărârile să fie emise de o singură cancelarie. Și astfel a luat naștere cancelaria lui Burdwinski, un om deosebit de pedant și de meticulos.

228

Prima Lege pe care a emis-o Burdwinski, care purta numărul 1, a fost aceea prin care anula toate Legile emise până la el. Burdwinski nu putea începe munca de creația a unui sistem de Legi unitar, în hățișul legislativ deja existent. Legea emisă de el și-a urmat calea firească: a apărut în cărțile cu Legi, a fost trecută în opisuri, i s-a creat un semn și a fost trecută în Registrul Unic al Semnelor. Datorită acestui lucru, nimeni în afară de Burdwinski nu a avut cunoștință de existența noii Legi. Văzând calea pe care a alunecat prima Lege emisă de el, Burdwinski a fost atât de afectat încât și-a dat demisia și s-a baricadat în cancelarie, de unde a refuzat să mai iasă timp de aproape un an de zile. în tot acest timp, secretarul lui cu probleme sătești îi aducea zilnic mâncare caldă de la hanul Curtea Domnească și i-o dădea printr-o ferstruică. Deși Burdwinski și-a dat demisia, Legea emisă de el a rămas în vigoare, fiind emisă de un șef de cancelarie numit în acest post de Excelența Sa. Și astfel s-a

ajuns la situația paradoxală în care Castelul și satul au trăit aproape un an de zile fără a mai fi conduși de nicio Lege. Situația a fost atât de neobișnuită încât chiar Excelența Sa l-a rugat pe Burdwinski să-și reia activitatea. Burdwinski a renunțat la claustrare și s-a apucat să-și desfășoare planul grandios de reformare a sistemului legislativ, la care lucrase în tot acest an în liniște și singurătate. în acest scop emitea zilnic Lege după Lege. întrucât șefii de cancelarii nu aveau timpul fizic necesar pentru a cunoaște noile Legi, dădeau hotărâri după vechile Legi pe care le știau. S-a ajuns astfel în situația în care existau două sisteme legislative care nu funcționau în paralel ci împreună. Din această cauză cancelaria lui Burdwinski, în loc să limpezească lucrurile le-a complicat și mai mult.

Dacă un funcționar ar fi trecut prin spatele lui Klamm, acesta ar fi fost nevoit să se lipească de pupitru pentru a-i

permite celuilalt să treacă. Era o poziție de lucru extrem de incomodă. De fiecare dată când lua contact cu Biblioteca, Klamm simțea nevoia să propună mutarea acesteia într-un alt sediu, mai generos, sau să se modifice cumva poziția pupitrului, dacă alt sediu nu era disponibil. Dar, conform principiilor care-1 călăuzeau pe Klamm în viață, nu a făcut nicio propunere. Atunci când cineva vine cu o idee nouă, întâmpină întotdeauna o rezistență. Inerția oamenilor este destul de mare, ca și comoditatea, dealtfel. Astfel încât prima reacție în fața noului este de respingere. Orice schimbare, chiar în bine, are, și este exclus să nu aibă, și părțile

ei rele. Uneori foarte bine ascunse și greu de depistat de la început. Și cu cât părțile negative sunt mai ascunse și mai greu de depistat, cu atât mai dăunătoare și mai greu de îndepărtat vor fi mai târziu. Iar pentru remedierea lor va trebui să se apeleze din nou la o schimbare. Din această cauză orice schimbare odată făcută, atrage după sine o serie întreagă de alte schimbări, care trebuie din nou susținute și impuse conservatorismului oamenilor. Astfel se ajunge la situația în care schimbarea, odată declanșată, nu mai poate fi oprită și devine o stare firească de existență.

Klamm nu intenționa să caute semnul cu pricina. I-ar fi luat ore întregi de căutări, cu siguranță inutile. Așa că deschise o carte la întâmplare și o răsfoi distrat. Din când în când își mai arunca privirile prin sală, dar nici aici nu era mare lucru de văzut. Dintre curieri nu era decât Barnabas, care stătea și moțăia pe o băncuță lângă ușă.

■A A Vr

Astăzi parcă nu era niciun ordin de transmis, niciun mesaj urgent, niciun domn nu răsfoia Cărțile cu Legi. Ori

era prea de dimineață, ori toate mesajele fuseseră transmise și el sosise, spre rușinea lui, ultimul. Dar acest lucru era scuzabil, doar adusese un mesaj important pentru domnul Klamm, pe care îl predase domnului Pinzgauer, și acum își permitea și el un mic răgaz până i se va înmâna răspunsul. Barnabas s-ar fi

putut considera singur dacă nu ar fi fost prezența celor doi secretari care moțăiau la mesele lor, cu ochelarii atâmându-le pe vârful nasului. Ar fi putut să-i întrebe pe ei unde sunt ceilalți curieri, dar nu îndrăznea. Cum să-și permită el, un biet curier - care nici nu fusese numit oficial în acest post, de vreme ce nu i se dăduse nici măcar o uniformă, de fusese nevoită Amalia să-i confecționeze una din perdeaua de la fereastră - să-i deranjeze de la munca lor? Un neavizat ar fi putut pretinde că cei doi secretari nu munceau, ci moțăiau pur și simplu, așa că Barnabas ar fi putut să-i întrebe ce dorea. Aceștia, surprinși că moțăie în timpul serviciului, nu numai că nu s-ar fi supărat, ba chiar ar fi fost extrem de amabili cu Bamabas. Dar el, Bamabas, știa că domnii din Castel nu dorm niciodată cu adevărat; ei doar se odihnesc după vreo lucrare epuizantă, în așteptarea unor munci foarte grele. Un funcționar deranjat în timpul odihnei lui de la birou nu s-ar fi simțit stânjenit ci s-ar fi supărat de-a binelea. Sigur, nu se punea așa problema dacă era deranjat de un șef. Un șef nu te trezește decât dacă are treabă cu tine, treabă care nu suportă niciodată amânare.

Bamabas se așeză pe băncuța de lângă ușă încercând să facă cât mai puțin zgomot. Știa că prezența sa acolo depindea de bunăvoința funcționarilor din cancelarie, chiar și de bunăvoința acestor doi scribi adormiți. Față de gălăgia care domnea de obicei în încăpere, liniștea de acum era nefirească și te trăgea la somn. Barnabas se ridică în picioare și

făcu cu grijă câțiva pași prin încăpere. Se gândea că poate totuși se trezește vreun secretar-copist, cu care să mai schimbe câteva vorbe. Dar aceștia păreau că dorm adânc. Se apropie de pupitrul pe care cărțile se lăfăiau masive și inaccesibile. Ar fi vrut să arunce măcar pentru o clipă ochii pe acele cărți, dar îi era teamă. Se apropie de pupitru undeva mai în marginea sălii și, profitând de faptul că cei doi copiști erau cu spatele la el, se ridică pe vârfurile picioarelor și încercă să privească peste marginea acestuia.

— Vă osteniți degeaba, domnule curier. Cărțile din colțul acela au filele albe! spuse alene un copist fără să se întoarcă spre el. Toți sunt curioși să afle ce cuprind cărțile acelea, și nu e om care să nu fi încercat să privească în ele. Este drept că nici eu nu le-am văzut, dar se spune că un secretar-copist ar fi reușit odată se privească o astfel de carte și a spus, în cunoștință de cauză, că acea carte avea filele albe. în acele cărți cu file albe nu pot citi decât șefii de cancelarii.

— Vă rog să mă iertați, domnule secretar! îngână Bamabas, roșu de rușine. Am vrut doar să văd cum arată Legea.

Dar secretarul nu-i răspunse și începu să sforăie ușor de parcă ar fi dormit tot timpul și cele spuse de el erau spuse în somn. Barnabas se întoarse pe băncuța de lângă ușă. Nu se așezase bine când îl auzi pe celălalt secretar:

— Privind spre acele cărți interzise trebuie să medităm la semnificația pe care o au, nu să încercăm, în mod primitiv, să aruncăm o privire între filele lor. Tentația de a privi în ele este generată tocmai de interdicția de a o face. Dacă acele cărți ar fi așezate pe toate mesele și băncile de pe holuri, nimeni nu s-ar uita în ele. Atunci de ce această

interdicție? vă veți întreba. Dintr-un singur motiv: Legea nu trebuie privită, ea trebuie doar respectată. Desigur, aici puteți aduce ca argu-

ment faptul că pentru a o respecta trebuie mai întâi să o cunoști.

Răspunsul este că oamenii cunosc legea, și încă foarte bine. Au învățat-o din experiență pe propria lor piele, și astfel n-o mai uită niciodată. Degeaba s-ar uita ei în cărți, că tot n-ar pricepe nimic, pe când atunci când simt asprimea legii, aceasta li se relevă ca o condiționare a firii, căreia nu te poți opune.

Omul trebuie să cunoască Legea doar atunci când o încalcă și este pedepsit. El va ține minte pentru ce a fost pedepsit și va înțelege că a încălcat Legea. Ca și la animalele dresate, le intră în reflex. Pe acel minuscul segment de Lege el nu va mai greși. Va greși, probabil, în altă parte, și din nou va fi pedepsit. Și astfel, puțin câte puțin, din pedeapsă în pedeapsă, în cursul vieții va învăța segmentul de Lege care se referă la insignifianta lui existență. Căci ce-i trebuie unul țăran care ară câmpul să cunoască Legea care se referă la cizmari, de exemplu?

V-ați întrebat vreodată cum funcționează sistemul legislativ într-un comitat în care oamenii de rând nu au acces la Cărțile cu Legi? Este ca și cum acele cărți nici nu ar exista. Sau, ceea ce este același lucru, ca și cum ar avea filele albe. Pentru omul de rând ar fi același lucru. Dar aceasta ar însemna că deciziile care sa iau sunt arbitrare, însă lucrurile nu stau așa. Și am să vă explic.

De fapt nu este interzis să privești în Cărțile cu Legi, mai corectă ar fi exprimarea „nu este recomandat". Gândiți-vă că există anumiți oameni care doresc să cunoască în amănunt legea nu pentru a o respecta ci pentru a găsi mijloacele de a i se sustrage, de a o eluda pentru folos personal. Spre a se evita astfel de situații, au fost numiți acești oameni, șefii

de cancelarii, care studiază acele cărți pentru folosul nostru, al tuturor. Practic ei ne slujesc pe noi, scutindu-ne de efortul de a căuta în acele cărți. Vă slujesc și pe dumneavoastră, așa tânăr și curios cum sunteți.

Scribul își schimbă poziția. își întinse picioarele sub măsuță și-și rezemă capul în palmă. Tot cu ochii închiși, de parcă lumina din încăpere îi era necesară doar atunci când scria, continuă:

— Vă înțeleg, domnule Bamabas. Vă înțeleg chiar foarte bine. Și eu, când eram mai tânăr, așa, cam de vârsta dumneavoastră, am încercat să privesc Legea. Norocul meu a fost că un scrib mai în vârstă, care între timp a și murit, mi-a explicat de ce nu are rost. Din respect pentru acel scrib, care era foarte înțelept, mă simt dator să vă spun câteva fragmente din istoria Legii. întrucât astăzi este mai multă liniște, sper să am timp să vă povestesc câte ceva din această fascinantă istorie. Asta în cazul în care și timpul dumneavoastră vă permite.

— Eu, spuse Bamabas parcă scuzându-se, așteptam răspunsul la un mesaj pe care l-am adus

pentru domnul Klamm, și cred că...

— Ooo! Sunteti curierul domnului Klamm? De ce nu ati spus așa de la început? Atunci, cu atât mai mult îmi face plăcere să vă spun câteva vorbe despre istoria Legii. îmi cer scuze de la început pentru sărăcia de informații pe care le dețin. Eventual, dacă greșesc, mă va ajuta colegul meu din fața mea, care, dacă nu greșesc, a dat și un examen referitor la Lege.

— Greșiți, domnule coleg! spuse celălalt scrib fără să-și ridice capul din piept și fără să deschidă ochii. Eu am fost chestionat în legătură cu Legea, nu am fost examinat!

- Corect. Stimabilul meu coleg a fost chestionat în legătură cu Legea, și rezultatul chestionării a fost remarcat chiar de șeful de cancelarie, pe atunci era domnul Gliick. Nu știu dacă ați avut ocazia să-1 cunoașteți. Este un domn corpolent, cu păr abundent în urechi și în nas. Părul din urechi, de un roșu mai deschis, se împletește cu cel din favoriți, căci are niște perciuni lungi, iar cel din nas, de un roșu mai închis, se unește cu mustața pe care o face mult mai stufoasă. Este adevărat că are păr și pe nas, dar în comparație cu cel din nas, putem spune că pe nas nu are păr deloc. Este un domn remarcabil. Tot timpul roșu în obraji și zâmbitor. Dar să revenim.

La începuturile începuturilor, când a apărut Legea - și aici scribul strânse mai tare pleoapele și-și încreți fruntea, de parcă pomenirea acestor începuturi ale Legii îi solicitau o concentrare peste măsură de mare - nu era nimic. Apoi făcu o scurtă pauză, de parcă

acest adevăr fundamental trebuia să se întipărească adânc în mintea lui Barnabas. Pentru a înțelege mai bine, am să vă dau citatul exact din Cartea Legii. De fapt acesta este și primul verset din Carte. El sună astfel:

La început a fost Legea și nimic nu exista iar Legea sălășluia în Trupul Legii. Nimic nu era și tot Nimicul și tot Infinitul sălăș- luiau în Trupul Legii. Cu mână tare ținea Legea întregul Univers și tot Nimicul sălășluia în Trupul Legii.

După aceea, conform Legii, a apărut Universul care s-a populat cu galaxii, sori, planete și toate celelalte. Ele au început să funcționeze după Legi desprinse din Trupul Legii, Legi care au fost denumite ulterior de către oameni: meca-

nica cerească, legea atracției universale și multe altele la fel. Tot din Trupul Legii s-au desprins și Legile ce guvernează tot ce se naște și moare în Univers. Același set de Legi guvernează nașterea și moartea întregului spectru de regnuri de pe o planetă, cum ar fi planeta noastră, de exemplu. Din punct de vedere al Legii, pe planetă sun patru regnuri: mineral, vegetal, animal și om. După cum observați, Legea a scos omul din regnul animal și i-a creat un regn aparte, numai pentru el. Și asta din pricina faptului că omul, deși se supune legilor imuabile ce coordonează celelalte regnuri, nu poate supraviețui dacă nu-și creează propriile lui Legi. Evident că aceste Legi create de om sunt o palidă

reflectare a Legilor desprinse din Trupul Legii. Ele sunt mult mai complexe, mai numeroase, și se bazează pe noțiuni de morală, căpătând un caracter subiectiv întrucât morala este creată tot de către oameni. Aceste Legi pot fi eludate, nerespectate sau răstălmăcite, spre deosebire de adevăratele Legi desprinse din Trupul Legii, cărora nu te poți sustrage. Cum morala se schimbă în timp și în spațiu, și legile acestea se schimbă, având deci un caracter istoric.

Legile obiective nu simt nevoia să fie cunoscute de oameni. Ele nu-și risipesc energia pentru a se face cunoscute, ele doar acționează. De frica lor și de consecințele ce decurg din acțiunea lor, oamenii vor să le cunoască. Pentru asta își consumă energia și timpul.

Conducătorii grupurilor de oameni încearcă să aplice acest principiu al Legilor obiective și în cadrul Legilor date de ei. Ei nu doresc ca poporul să cunoască Legea. Poporul trebuie doar să știe că aceste Legi există, și conducătorii lui o păzesc și o aplică cu strășnicie. Ascunderea Legii a început încă de pe vremea lui Moise.

236

CASTELU Aurel Antonie

Presupun, domnule Bamabas, că mergeți la biserică, ca noi toți, dealtfel, și că citiți Biblia. în această carte se găsesc informații despre primele încercări ale conducătorilor oamenilor de a crea Legi. Mai țineți minte că Dumnezeu i-a vorbit lui Moise timp de patruzeci de zile despre Legi, și văzând că acesta nu are ținere de minte i le-a scris pe

cele două table cu degetul Său. Pe o parte și pe cealaltă. Dumnezeu i-a dat primele Legi, dintr-un întuneric gros, doar lui. Nu le-a dat în fața poporului, citindu-le ca să le audă cu toții. I le-a dat unui om cu vorbirea greoaie și care nu avea o memorie prea bună. Cine știe cât de complexe erau acele Legi pe care i le-a comunicat în patruzeci de zile! Dar de scris, a scris doar zece. Măcar pe acestea să le transmită acest om cu vorbirea greoaie poporului lui Israel. Dar și aceste zece Legi au fost scrise cam în grabă. Amintiți-vă că una dintre ele spune să nu râvnești la femeia altuia. Dar nu spune dacă femeia poate râvni la bărbatul alteia. Aici i se lasă deplină libertate. Și poate că era o compensare pentru rolul subordonat al femeii în cadrul comunității.

Sigur, te poți întreba cum s-au descurcat oamenii atâta amar de vreme fără Legi. Este o întrebare cutremurătoare căreia nimeni nu a reușit până acum să-i dea un răspuns. Și deodată evreii s-au pomenit că cineva le dă Legi. Reacția a fost de frustrare și de revoltă, materializată în abandonarea lui Dumnezeu, care le dădea Legi, și închinarea la un idol care nu făcea acest lucru. Când a văzut Moise cât de nerecunoscător era poporul lui Israel față de Dumnezeul lor care i-a scos cu mână tare din Țara Egiptului și le-a dat să mănânce timp de patruzeci de ani, de supărare a zdrobit cele două table de piciorul muntelui și le-a ordonat Leviților să se pună cu sabia pe ei. Trei mii de evrei au fost trecuți prin

ascuțișul săbiei. Apoi Domnul i-a mai scris două table

de Legi tot cu degetul Său. De această dată poporul, amintin- du-și de recentul masacru, l-a ascultat atent pe Aaron în timp ce le citea legile. Este adevărat că la frica de sabie se adăuga și frica de cuvântul Domnului care zguduia muntele și scotea flăcări și nori negri de fum. Chiar poporul l-a rugat pe Moise să le spună el Legile, și nu Domnul. Moise, care avea vorbirea greoaie, l-a pus pe fratele său Aaron să le transmită poporului. Această trecere a Legii dintr-un întuneric gros către un om cu vorbirea greoaie, și de la acesta la Aaron cel cu vorbirea ușoară este imposibil să nu fi deturnat puțin sensul Legii. Putem spune că Aaron a fost primul interpret al Legii. Așa cum se întâmplă și în sălile de judecată unde avocații, vorbind de aceeași Lege, ai senzația că se referă la două sisteme juridice diferite.

Aminti ți-vă de Codul de Legi al lui Hammurabi, deși Legile erau destinate oamenilor, ele au fost săpate pe vârful unei stânci inaccesibile, la peste o sută de metri înălțime. Nu conta că oamenii nu le puteau vedea; ele erau acolo și acționau prin intermediul celor care îi conduceau.

Barnabas îl ascultase cu atenție. Dar spre sfârșitul discursului simți cum îl ia somnul. Drumul lung prin zăpadă și ger îl ținuse treaz până când dăduse de căldura din Bibliotecă. Ochii i se închiseră și ultimele cuvinte ale secretarului nu le mai auzi. Probabil că ațipise puțin, întrucât tresări atunci când capul îi alunecă într-o parte. Trebuia să-și revină! Ce Dumnezeu! Doar nu venise atâția kilometri prin zăpadă pentru a dormi în această sală! Dacă moțăiala unui secretar mai era de înțeles, a unui curier era inadmisibilă. Faptul că aseară întârziase mai mult în micuța lui cizmărie din fundul camerei, nu era o scuză. Munca pe care o făcea el acasă nu-i

interesa pe domnii de aici. Ei aveau nevoie de un curier ager și mereu odihnit, nu de un cizmar obosit.

Dacă ar fi fost plătit pentru munca de curier... Dar cum să fie plătit pentru o muncă pe care abia dacă i se îngăduia cu multă amabilitate să o execute? Și așa, cinstea care i se făcea prin permisiunea de a fi lăsat să intre în Castel, era prea mare. Cerând să fie plătit, i-ar fi supărat pe domni, care cu siguranță că l-ar fi dat afară. Și pe bună dreptate. Doar nu-1 chemase nimeni la Castel, și nimeni nu-1 solicitase pentru postul de curier. Cum ajunsese curier era un mister pe care nici măcar nu încerca să și-l explice. Se pare că pentru el lucraseră niște forțe obscure. Sau un fericit concurs de împrejurări. Poate aceleași forțe care, fără a fi vizibile, sau fără a putea stabili cine le dirija, duseseră la decăderea familiei sale. Poate că angajarea sa era o răsplată pentru tot răul suferit. în subconștient Bamabas spera ca tuturor celor din familia sa li se va face într-un fel sau altul dreptate. Chiar și Amaliei. Bineînțeles că nu li se putea găsi fiecăruia câte un post la Castel, asta ar fi fost deja prea mult, dar ceva care să-i răsplătească pentru cele suferite se putea găsi. Deși, dacă stătea să se gândească bine, nu prea vedea cu ce ar mai putea fi răsplătit tatăl său. Eventual cu o pensie pentru munca depusă ca pompier în slujba satului.

Poate că între timp adormise, întrucât i se păru că la pupitrul înalt din fundul sălii stătea domnul Klamm și răsfoia Cărțile. Prezența domnului Klamm în Sala Cărților cu Legi îi crea o teamă hipnotică. Nu îndrăznea să se ridice de pe băncuță, nu îndrăznea

nici să se miște. Domnul Klamm era acolo și dacă și-ar fi ridicat privirile spre el, Bamabas s-ar fi pierdut cu totul. Nu prea știa ce ar fi trebuit să facă. Oare se cuvenea să stea jos în timp ce excelența sa stătea în picioare?

239

Dar și secretarii-copiști stăteau jos. Bine, bine, ei stăteau jos pentru că trebuiau să scrie, ori este foarte greu să scrii atunci când stai în picioare. Doar astăzi de dimineață ascultase fără să vrea o discuție în acest sens. Iar acești secretari erau în timpul serviciului, și menirea lor era să stea jos și să scrie. Pe când el, în calitate de curier al domnului Klamm, trebuia să fie veșnic în picioare, gata să preia un mesaj și să fugă cu el... încercă să se ridice și să se apropie de pupitru pentru a atrage atenția domnului Klamm asupra sa, să-1 vadă cât este de plin de abnegație, dar picioarele nu voiau să-1 asculte. Și în general, nu-și putea stăpâni corpul. Parcă avea vată în încheieturi. Numai capul i se mai bălăngăni un timp până ce-i căzu într-o parte.

Barnabas deschise ochii și se ridică în picioare. Visase, desigur. în încăpere nu se afla niciun Klamm și niciun alt domn. Doar secretarii-copiști stăteau și dormeau la birourile lor joase de sub pupitrul Cărților cu Legi. Barnabas părăsi sala și constată cu uimire că prin geamurile de pe culoar se strecura înserarea.

După ce ieși de la Klamm, Erlanger trimise un

referent să cumpere rochia pentru han, așa cum se exprimase domnul Klamm. Rochia ajunse mai pe seară. Referentul se scuză spunând că trebuise să treacă pe la croitoreasă, pentru a o ajusta pentru doamna hangiță, întrucât nu găsise o rochie frumoasă pe măsura ei. Erlanger comandă sania, apoi sună la Curtea Domnească și-i spuse hangiului să-i pregătească o cameră. Luă pachetul și se îndreptă spre ieșire. Pe culoar îl zări pe Barnabas care parcă îl aștepta. Se apropie de el și-l întrebă:

— Nu cumva dumneavoastră sunteți Barnabas? Îl cunoașteți pe arpentor, nu-i așa? Bine că v-am întâlnit. Plec acum spre Curtea Domnească. Să vină arpentorul acolo să-mi facă o vizită. Locuiesc în camera numărul cincisprezece. Dar ar trebui să vină acum, îndată. Am doar câteva consfătuiri, și la ora cinci dimineața o pornesc înapoi. Spune-i că țin mult să stau de vorbă cu dânsul.

Bamabas dădu din cap în sensul că a înțeles, făcu o plecăciune și se depărtă repede spre ieșire.

■A- A- -A-

Ajuns la Curtea Domnească, Erlanger îl chemă la el pe Momus:

— Domnule Momus, vă rog să-i chemați la mine pe împricinați, în legătură cu construcția anexei la acest han.

— Sunt în fața hanului, domnule Erlanger. Așteaptă să fie primiți.

— O să-i primesc, dar mai întâi vreau să discut cu arpentorul.

— Să trimit pe cineva să-l cheme?

— Nu este nevoie, l-am trimis pe Barnabas.

— Numai să vină! spuse Momus cu îndoială în glas. Când am vrut eu să-i iau un interogatoriu, a refuzat.

— Să sperăm că va veni.

— Domnule Erlanger, hangiul vă roagă mult să-l primiți!

— Care hangiu?

— Hangiul de aici, de la Curtea Domnească, domnule Erlanger.

— în ce problemă?

— Spune că este o problemă personală și că pentru el este foarte urgentă.

— Dacă este atât de urgentă, spuneți-i să vină.

— Prea bine, domnule Erlanger.

Când sosi hangiul, Erlanger stătea întins pe pat îmbrăcat, cu ochii închiși, părând că se odihnește. Hangiul dădu să se retragă încet, dar Erlanger, rămânând cu ochii închiși, îi spuse:

— Intrați, domnule hangiu! Intrați!

Hangiul intră și rămase în picioare lângă ușă.

— Spuneți, domnule hangiu, ce vă frământă?

— Excelență, poate n-ar trebui să îndrăznesc, dar de câteva nopți nu mai am somn și nu știu dacă se cuvine să vă deranjez cu o problemă, probabil, atât de neînsemnată...

— Dacă nu vă lasă să dormiți înseamnă că nu este chiar atât de neînsemnată. Spuneți-mi despre ce este vorba.

— Excelență, de când cu arpentorul acela, s-a dus liniștea mea. Domnul Galater mi-a ordonat să-i sugerez domnișoarei Frieda să fie puțin mai atentă cu arpentorul.

— Și i-ați sugerat?

— Da, numai că ea a luat lucrurile prea în serios și l-a cazat, fără știrea mea, în sala pentru mușterii, încălcând Regulamentele. Astfel încât a doua zi, când am aflat, a trebuit să o concediez.

— Și de aceea nu mai puteți dormi, pentru că ați concediat-o? Chiar atât de mult vă lipsește? De ce n-o aduceți înapoi?

— N-am cum s-o aduc înapoi, excelență, pentru că acum este cu domnul arpentor și nu vrea să se despartă de el. Am pus-o pe domnișoara Pepi în locul ei la tejghea și se descurcă destul de bine. Totul ar merge bine, dar domnul Vallabene mă supune ziua și noaptea la interogatorii care-mi distrug nervii.

242

CASTELU Aurel Antonie

— Domnul Vallabene nu-și face decât datoria, domnule hangiu!

— Știu, excelență! Eu nu mă plâng de interogatorii. Ele sunt necesare, sunt cerute de Regulamente, dar mă frământă faptul că pătimesc pentru o vină care nu este a mea!

— înțeleg, domnule hangiu, înțeleg. Tăcu un timp, apoi reluă: Cred că există o soluție la problema dumneavoastră. Trimiteți pe cineva la școală să-i spună domnișoarei Frieda că domnul Klamm dorește ca ea să revină la tejghea. Și anga- jați-1 pe domnul Ieremias fecior la han.

— Domnul Ieremias? Desigur. Dar credeți că au să vină, excelentă?

— Au să vină, domnule hangiu, au să vină!

— Și domnul Vallabene...

— Domnul Vallabene are foarte mult de lucru la Castel. N-o să mai vină un timp aici în sat. Și dacă lucrurile intră pe făgașul lor normal, nu are să vă mai supună la interogatorii.

— Nu știu cum să vă mulțumesc, excelență! Eu...

— Nu trebuie să-mi mulțumiți mie, mai degrabă domnului Klamm, care vă transmite că este foarte mulțumit de serviciile pe care acest han le aduce Castelului. Și în semn de prețuire vă trimite o rochie. Vedeți că este pe masă.

— Vă mulțumim din tot sufletul! Transmiteți-i domnului Klamm întreaga noastră recunoștință.

— Am să-i transmit, domnule hangiu. Acum mergeți și faceți ce v-am spus. Să nu uitați rochia.

243

Ziua a șasea

Erlanger se trezi înțepenit; adormise îmbrăcat, de-a latul patului. Se ridică și făcu câteva mișcări pentru a-și alunga amorțeala. Arpentorul nu venise în această noapte la discuții. Se pare că Momus avusese dreptate. Arpentorul nu se lăsa atât de ușor interogat. își puse haina de blană, pe care o încheie până sus. Se va întoarce la Castel să-i raporteze domnului Klamm activitatea din sat. Poate că din câteva fraze iscusite va reuși să-și motiveze

insuccesul. Din camera vecină se auzea vocea lui Biirgel:

— Dar dacă le-ai făcut pe toate astea, domnule arpentor, atunci strictul necesar e împlinit, trebuie să te mulțumești și să aștepți.

Erlanger bătu cu pumnul în perete și strigă:

— Nu e cumva acolo arpentorul?

— Ba, da, îi răspunse Biirgel.

— Atunci să treacă, în sfârșit, dincoace.

în ușă se auziră câteva bătăi.

— Intrați, domnule arpentor!

Dar nu era arpentorul, era un servitor care venise să-l întrebe dacă mai primește împricinații.

— Astăzi nu mai primesc pe nimeni! spuse Erlanger ieșind în pragul ușii.

în acest moment ieși din camera lui Biirgel, arpentorul. Erlanger îi făcu un gest scurt cu degetul arătător să vină la el.

— Trebuia să veniti demult!

»

244

CASTELU Aurel Antonie

K. voia să se scuze. Erlanger îi arătă că renunță la scuze închizând ochii, cu o expresie de oboseală.

— Iată despre ce e vorba, urmă el. La birt era angajată mai demult o anumită Frieda...

15 octombrie 1977 - 22 septembrie 2012

Praf

de Florin Purluca

"O poveste postapocaliptică scrisă cu o măiestrie desăvârșită!"

"Un personaj de care te îndrăgostești din primele pagini și o atmosferă creată atât de veridic încât simți că ești acolo, în lumea în care praful este atoatestăpânitor!"

"...s-a întâmplat într-un început de decembrie, într-o vreme în care copiii tânjeau a zăpezi și aroma Crăciunului, iar oamenii mari a gust de concedii și șuncă fiartă. A început să cadă agale, nestingherit de nimeni și nimic, praful cenușiu, moale și sfărâmicios, greu deloc și grațios ca puful de gâscă. La început au râs, au chicotit că nu știu care sfânt s-a pus pe grătărit fripturi grase și unsuroase. Dar gluma n-a ținut decât o vreme, pentru că praful cădea - și tot cădea, de nu se mai oprea - inexorabil, învelind lumea într-o plapumă de funingine."

Titlu: *Praf*
Autor: *Florin Purluca*
Nr. pag.: *144*
Colecția Science-Fiction: #75
Comandați-o la: *www.pavcon.ro*

Progradia

de Florin Purluca

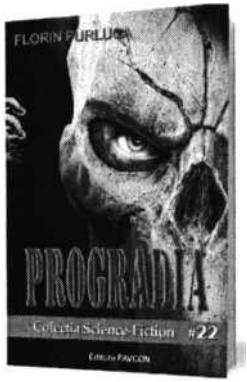

"O incursiune pe tărâmul fricii,
unde nu știi când si nici de unde
va răsări pericolul.
Știi, însă, cu siguranță,
că va răsări! Și asta te
înspăimântă cel mai tare!"

"în spate, pe macadamul spălat de lumina amorțită a felinarelor și de ploaia proaspăt mântuită, se desena o siluetă. Creștea, pe măsură ce tălpile bocancilor cu fier în bot pocneau pietrele.

Și avea un cuțit. Nu puteai pricepe în ce fel se scurgea lama. Dar acolo unde nu erau pete mari de rugină, zăboveau încă bucăți din lumina stelelor. Nu știai dacă era lung, lat sau ascuțit ca un brici. Dar puteai știi prea bine că n-arăta deloc prietenos.

Bărbatul în negru, cu pumnul încordat peste plăselele cuțitului, înainta și mârâia. Un sunet ca al unui animal feroce, concentrat să-și descopere prada..."

Titlu: *Progradia*
Autor *Florin Purluca*
Nr. pag.: *144*
Colecția Science-Fiction: #22 »
Comandați-o la: *www.pavcon.ro*

Cuprins

Prima zi.....7

Ziua a doua.....10

Ziua a treia.....97

Ziua a patra.....134

Ziua a cincea.....168

Ziua a șasea.....244